ژ وەشانێن
ئێکەتیا نڤیسەرێن کورد/دهۆك
ژمارە (168)

کیمیاگەر

نڤیسین: پائۆلۆیێ کۆییلۆ

پاچڤە: د. لەزگینێ ئاڤدرەهمانی

2009

www.duhokwriters.net

- ناڤێ پەرتووکێ: **کیمیاگەر**
- نڤیسین: پائۆلۆیێ کۆییلۆ
- پاچڤە: **د. لەزگینێ ئاڤدرەهمانی**
- بەرگ و دیزاین: مەسعود خالد گولی
- ژ وەشانێن: ئێکەتیا نڤیسەرێن کورد - دهۆك
- وەشانا هژمار: 168
- چاپا ئێکێ: 2009
- چاپخانا: هاوار - دهۆك
- هژمارا سپاردنێ: 2064

ئەڤ کتێب پاچڤەیەکا ڤێ کتێبێ یە:

The Alchemist, Paulo Coelho, Translated by Alan R. Clarke, HarperCollins Publisher, 1992.

پێشگۆتنا نڤیسڤانی

کیمیا یا سەرکەڤتنێ

سرر ئوو نهینی یا سەرکەڤتنا نەئەدەتی یا کیمیلخەری چ یە؟
نڤیسڤان ب خوە ژبۆ ڤێ چاپا بیرەوەریانی روهن دکت.

پائۆلۆیێ کۆییلۆ: تەنێ بەرسڤەکا راست هەیە: ئەز نزانم. تەنێ ئەز دزانم کۆ، مینا سانتیلخۆیێ شڤان، دبێ هەرکەسەک هایداری ئەفسانەیا کەسانی یا خوە بت. ئەفسانەیا کەسانی چ یە؟ ئەو کەرەما خودێ یە؛ ئەو رێیەکە خودێ ل سەر ئەردی ژبۆ هەوە دیار کری یە. هەردەما مرۆڤ تشتەکی بکت ئوو ب وی تشتی تژی دلگەرمی ببت، هنگی ئەو ل پەی ئەفسانەیا خوە چوویە. لێ دیسا ژی، هەمیکەسان وێرەکی یا رووبرووبوونا دخەل خەون ئوو ئارەزوویێن خوە نینە.

چما ؟

پ. ک: چار ئاستەنگ هەنە: یا ئێکێ ئەوە کۆ هەما ژ دەما زارۆتیێ دبێژن وان کۆ هەر تشتێ بخوازن بکن نە مومکن ئوو نەخەنگازە. ئەو دخەل قێ هزرێ مەزن دبن، ئوو چاوا سال لسەر سالان کۆم دبن، وەسا ژی دەماخری ئوو پێشدادوەری، ترس ئوو هەستا خونەهکاریێ لسەر هەڤدو کۆم دبن. دەمەک دهێت کۆ ئەفسانە یا کەسانی یا وان وەسا د بن روحا وان ڤە دهێت ڤەشارتن کۆ ئێدی هەر ناهێت دیتن. لێ دیسا ژی ئەو هەر دمینت.

ئەخەر وان وێرەکی یا دەرئێخستنا خەونێن خوە ژخۆرران هەبت، وی چاخی ئەو تووشی ئاستەنگا دویێ دبن: ئەڤین. ئەو دزانن کۆ دخوازن چ بکن، لێ دترسن کۆ ب دەستبەردانا ژ هەمی تشتان د رێ یا بجهکرنا خەونێن خوە دا دلێ کەسێن دەردۆرا خوە بئێشینن. ئەو پێ ناحەسن کۆ ئەڤین هێزەکا دی یە، نە رێگرەک ل بەر پێشکەڤتنا وان. ئەو پێ ناحەسن کۆ کەسێن کۆ ب راستی ژ وان حەز دکن دخوازن کۆ ئەو بەختەوەر بن ئوو ئامادە نە کۆ د وێ سەفەرێ دا دخەل وان بن.

هەما کۆ ئەو بپەژرینن ئوو قەبوول بکن کۆ ئەڤین هاندەرەکە، ئەو تووشی ئاستەنگا سێیێ دبن: ترسا ژ شکەستنێ د رێ یا خەهشتنا ب ئارمانجان دا. هەرکەسێ ژبۆ خەونێن خوە شەررى بکت، دەما ب وان نەخەهت پررتر دئێشت، ژبەر کۆ ئەو نکارن ڤەبگەررن سەر موهانە ئوو هێجەتێن کەڤن: 'ئەھ، باشە، هەما من ژ دەستپێکێ ژی ئەڤ نەدخوەست.' وان ئەو دخوەست ئوو

دزانی ژی هەمی تشت قوربانی وێ کری نە ئوو دزانی کۆ رێ یا بەر ب ئەفسانەیا کەسانی ژ رێ یێن دی ساناهیتر ژی نینە، تەنێ ئەو نەبت کۆ ئەو ب دل ئوو جان د ڤێ رێیێ دا نە. پاشی، شەررڤانێ روهناهیێ دبێ د تەنگاڤیان دا ئامادەیێ سەبرکرن ئوو بێهنفرەهیێ بت ئوو بزانت کۆ هەمی‌خێهان ئوو کەون ژبۆ بەرژەوەندی یێن وی هاریکارییێ دکت، بلا ئەو تێ نەخەهت ژی کا چاوا.

ئەز ژ خوە دپرسم: ئەرێ شکەستن پێدڤی نە؟

باشە، پێدڤی بن ئان نە، ئەو هەنە. دەما مرۆڤ ژبۆ خەونێن خوە دەست ب خەباتێ دکن، وان چ سەربهور ئوو تەجریبە نینە ئوو خەلەک شاشیان دکن. لێ، سرر ئوو نهینی یا ژیانێ ئەوە کۆ هەفت جاران بکەڤی ئوو هەشت جاران رابی.

ڤێجا، چما خرنگە کۆ مرۆڤ لخۆرەیێ ئەفسانەیا کەسانی یا خوە بژیت ئەخەر برریارە کۆ ئەم زێدەتر ژ خەلکێ دی نەخوەشیان ببینین؟

ژبەر کۆ، هەردەما ئەم ب سەر شکەستنان دا سەربکەڤین. ئوو ئەم هەرتم سەردکەڤین. ئەم زێدەتر ب هەستا خوەشی ئوو پشتراستیێ تژی دبین. د بێدەنگی یا دلێ خوە دا، ئەم دزانین کۆ ئەم ئیسبات دکین ئەم هەژی یێن موعجزا ژیانێ نە. هەر رۆژ، هەر سەعەت، پارەک ژ خەباتا قەنجە. ئەم دەست ب ژیانەکا دلگەرمییێ ئوو کەیفێ دکین. ئێشانێن خورت یێن چاڤەررێنەکری‌خەلەک لەزخینتر ژ ئێشانێن کۆ مرۆڤ دکارت تەحەمل بکت دەرباز دبن؛ یێن

بەرتەحەمل ژبۆ سالان ڤەدکێشن، بێ کۆ ئەم پێ بحەسین، لسەر روحا مە دخوەرن، هەتا رۆژەکێ، ئێدی ئەم نکارین خوە ژ تەهلی ئوو نەخوەشیێ رزگار بکین، ئوو ئەو هەتا داوی یا ژیانا مە ب مە را دمینن.

پشتی ژیخۆرری دەرئێخستنا خەونا خوە، پشتی بهێزترکرنا وێ ب هێزا ئەڤینێ ئوو پشتی دەربازکرنا یخەلەک سالان ب برینێن وێ را، ئەم ژ نشکێڤە پێ دحەسین کۆ تشتێ مە هەمی دەمان دخوەست ل وێدەرێ یە، ل بەندا مە یە، مومکنە هەما سوبەهی بگەهینێ. پاشی، ئاستەنگا چارێ دهێت: ترسا ژ بجهبوونا خەونا کۆ ئەم د هەمی ژیانا خوە دا ژبۆ وێ خەبتینە.

ئۆسکارێ وایلد یخۆت: 'هەر مرۆڤەک تشتێن کۆ ژ وان حەز دکت دکوژت'. ئوو ئەڤ راستە. هەما ئیحتیمالا بدەستئێخستنا تشتێن کۆ ئەم دخوازین روحا مرۆڤێ ئەدەتی ب هەستا یخونەهکاریێ تژی دکن. ئەم ل دەردۆرا خوە ل هەمی وان کەسان تەماشە دکین یێن کۆ نەشییانە بگەهن تشتێن کۆ خوەستنە ئوو هەست دکین کۆ ئەم ژی نە لاییقێ بدەستئێخستنا وان تشتانین یێن کۆ مە دڤێن. ئەم هەمی ئاستەنگێن کۆ مە دەرباز کرنە، هەمی زەهمەتی یێن کۆ مە کێشانە، هەمی تشتێن کۆ مە هێلانە دا هەتا ڤێدەرێ بهێین، ژ بیر دکین. ئەزیخەلەک خەلکی دنیاسم کۆ، دەما ئەفسانەیا کەسانی یا وانیخەهشتی یە بەر دەستێن وان. دەما تەنێ ئەو پێنگاڤەکێ ژ وێ دوور بوونە. هژمارەکا شاشی ئوو خەلەتی یێن ئەهمەقانی کرنە ئوو چ جاران نەیخەهشتنە ئارمانجا خوە.

ئەڤ ترستژیترین ئوو مەترسیدارترین ئاستەنگە، ژبەر کۆ شەوق ئوو سیتاڤەکا پیرۆزیێ ل دۆرا وێ هەیە: خوەشی ئوو فەتحکرنێ ل خوە حەرام دکت. لێ ئەخەر هون خوە لاییق ئوو هەژی یێ وان تشتان ببینن ییێن کۆ هوون ژبۆ وان پرر دخەبتن، وی چاخی هوون دبن ئالاڤەکێ خودێ، هوون ئاریکاری یا روحا جیهانێ دکن ئوو هوون تێ دخەهن کا چما هوون ل ڤێدەرێ نە، کا چما هوون هەنە.
ئەز هیڤیدارم کۆ هەمی خویندەڤانێن من ییێن کورد خوەشییێ ژ ڤێ چاپا تایبەتی یا ئیمیلخەرێ ببینن.

پائۆلۆیێ کۆییلۆ

خێڤە ئانکۆ خزیرانا 2009ێ

پائۆلۆیێ کۆیـیلۆ کی یە؟

ژیانا وی

پـائۆلۆیێ کۆییلـۆ ئێـک ژ ناڤـدارترین رۆمانڤیـسێن داوی یـا سەدسالا بیستێ ئوو دەستپێکا سەدسالا نوو یە. ئەڤ کتێبا وی یا کۆ نها ل بەر دەستێ هەوە یە ئێک ژ کتێبێن هەری پررفرۆتی یێن ڤان سالێن داویێ یە. ئەو ب زێدەتر ژ 69 زمـانێن زیندی یـێن جیهانێ هاتی یە پاچڤاندن ئوو زێدەتر ژ 100 ملیۆن دانـەیان ژێ هاتنە فرۆتن.

پـائۆلۆ ل رۆژا 24ێ مـەها تـەباخێ، سـالا 1947ێ، ل ریـۆ دۆ ژانیرۆیـــێ، ل بـــەرازیلێ هـــات دنیـــایێ. دایبـــابێن وی ئـــەو ل دبستانەکا عیسەویان دانا بەر خویندنێ. لێ کەس ژ رەوشا وی یا خویندنێ رازی نەبوو، ئوو بابێ وی ل تەمەنێ 17 سـالیێ ئەو بـر بنگەهـەکێ نەسـاخی یـێن رەوانـی-عـەقلی. هـەر ژبـەر ڤـێ، کـارەڤ (=کەهرەبا) ژی ل سەرێ پائۆلۆیی دایە.

ئەو سیه ئوو هەشت سالی بوو کۆ کتێبا خوه یا ئێکێ نڤیسی. وی هەست دکر کۆ خویندنا قانوونێ ب کێری وی ناهێت، لەوما ل سالا 1970ێ وی برریار دا کۆ دەست ژ خویندنا قانوونێ بەر بدت. پشتی وێ، وی د هەیاما دو سالان دا هەمی ئەمریکایا باشوور، ئەفریکایا باکور، مەکزیک، ئوو ئەورووپا تێکڤەدا ئوو پاشی ڤەخەرریا بەرازیلێ.

هەما پشتی ڤەخەرریانا خوه، وی دەست ب نڤیسینا هەلبەستێن ژبۆ سترانان کر ئوو ژبۆ ڤێ ل بەرازیلێ ناڤدار بوو.

ل سالا 1986ێ بوویەرەکا خەلەک یا خرنگ د ژیانا وی دا قەومی. ئەو رێ یا درێژ یا زیارەتا سانتیلخۆیێ دی کۆمپۆستێلا ل باکورێ رۆژئاڤایێ سپانیایێ، کۆ زێدەتری 800 کیلۆمەترانە، ب پیان چوو. باوەرمەندێن فەلە ل ئەورووپایێ چەندین سەدسالن کۆ ژبۆ زیارەتا دێرەکێ کۆ دبێژن خۆررا جەیزێ پیرۆز (=سەنت جەیزی) لێ یە، ب وێ رێیێ دا دچن. پشتی وێ مەشا 56 رۆژی یا ل سەر پیان ئوو وێ زیارەتێ پائۆلۆی لخوه هشیاربوونەک ئوو هشیاریەکا روحی پەیدا کر ئوو ژ خەوا غەفەلەتێ رابوو. وی ئەڤ هشیاربوون د کتێبا خوه یا ب ناڤێ *زیارەتێ* دا بەهس کری یە.

پائۆلۆیی، بەری ڤێ زیارەتێ، وەکی کەساتیەکێ بەرچاڤ یێ مووسیقایا رۆک ل بەرازیلێ هەلبەست ژبۆخەلەک سترانبێژێن ناڤدار، یێن مینا ئەلیسێ رەخینا ئوو ریتایا لی، دنڤیسین. کارێ وی یێ هەری بەرنیاس دخەل رائوولێ سیکاس بوو، دەما وان ب

هەڤرا پەیڤێن ستراتا سەرکەڤتی یا ب ناڤێ *ئەز دەھ هزار سالان بەری نها ژ دایک بوومە*' (Eu nasci há dez mil anos atrás) نڤیسی. سیکاسی سحر ئوو جادوویا پەیوەندیکرن ئوو دانووستاندنێ نیشا پائۆلۆیی دا. وی دخۆت ژبۆ پەیوەندیکرنێ نابت پەیاما تە تشتەکێ وەسا بت کۆ خەلک ژێ نەفەهمن ئوو تێ نەخەهن. پەیام دبێ سادە بت؛ هەروەکی کۆ سیکاسی د ستراتیژی خوە '*دو دەست ب هەڤرا ل دەما دعایێ*' ئوو '*بەدەوی یا سادەییێ*' داخۆتی یە.

مەراق ئوو حەزا وی ژبۆ روحانیەت ئوو جیهانا مینەڤی ڤەدخەررت سالێن وی یێن سەرخەردانی یا ل جیهانێ. هنگی وی سەردانا هەمی باوەریان ئوو هەمی دین ئوو مەزهەبان کر. وی سەرەدەری دخەل دینێن رۆژهلاتی ئوو دخەل سۆفیاتیێ ژی کر.

وی د هەڤپەیڤینەکێ دا دخەل خوانێ ئاریاس دا پێزانین پێ کر کۆ ل وێ دەمێ ئەو شەهرەزایێ باوەری یێن خەنگەشەبار یێن سۆفی یێ ئنگلیز ئەلیستەرێ کرۆولی بوو. ڤێ شەهرەزابوونێ ژی باندۆرا خوە لسەر کارکرنا وی دخەل رائوولێ سیکاس هەبوو.

باندۆرا ئەلیستەری تەنێ د مووسیقایێ دا نەما. پائۆلۆیی برریار دا بوو 'جڤاکەکا بەردێل' بئافرینت، کۆ دێ جڤاکەکا بێسەر ئانکۆ ئەنارشیست با. بزاڤێن وی ژبۆ پێکئینانا جڤاکەکا وەسا ل ویلایەتا میناس خەرائیسێ ل بەرازیلێ حوکمەتا لەشکری یا دیکتاتۆر یا وی چاخی یا بەرازیلێ ئازراند. ژبەر ڤێ چوو زیندانێ ئوو هات ئیشکەنجەدان. پشتی تەجریبەیەکا وێڤەیی

خوەرسکی ئانکۆ ماوەراتەبیعی، کۆ وی د کتێبا خوە یا ب ناڤێ ‘ڤالکری’ دا بەهسا وێ کری یە، پائۆلۆیی خوە ژ وێ جڤاکێ دوور ئێخست.

پاشی، ل هۆلەندایێ وی کەسەک نیاسی کۆ ژیانا وی‌یخوهۆری ئوو بەرێ پائۆلۆیی کەڤت فەلاتیێ. پائۆلۆ وەکی ‘جەی’ ناڤێ وی کەسی د کتێبێن خوە دا دئینت (دکتێبێن مینا ‘زیارەت’ێ ئوو ‘ڤالکری’ان دا). پشتی وێ نیاسینێ ژی بوو کۆ ئەو چوو وێ زیارەتا ناڤبری ل باکورێ رۆژئاڤایێ سپانیایێ.

نها ئەو ئوو بانی یا (=ژنا) خوە، کریستینا، ل پاریس ئوو ریۆ دی ژانیرۆیێ دژین. ئەو رابێژ ئانکۆ موستەشارێ ئۆنسکۆیێ (رێکخستی یا زانستی فەرهەنگی یا نەتەوەیێن ئێککگرتی) ژبۆ ‘دانووستاندنا ناڤفەرهەنگی ئوو لهەڤهاتنا روحی’ یە.

کارێن وی

وی ل سالا 1982ێ کتێبا خوە یا ئێکێ، *بەلگەخانەیێن دۆژەهێ* نڤیسی. وێ کتێبێ چ‌یخرنگیەک پەیدا نەکر. ل سالا 1985ێ وی کتێبا *کتێبۆکا کریارکی ژبۆ خوینمێژیێ* نڤیسی، کۆ پشتی هنگی وی ب خوە خوەست وێ ل سووکێ نەهێلت، ژبەر کۆ وی دخۆت ئەو نە کتێبەکا باشە. ئەو ل سالا 1986ێ چوو زیارەتا سانتیلخۆیێ دی کۆمپۆستێلا ئوو ئەو تەجریبە د کتێبا *زیارەتێ* دا نڤیسی.

سالا پاشتر، وی ئەڤ کتێب، ئانکۆ کیمیلخەر، لسەر بناخەیێ کتێبا خۆرخێ لوییس بۆرخەسی یا ب ناڤێ *چیرۆکا دو خەونبینان* نڤیسی. کتێبا بۆرخەسی ب خوە ژی لسەر بناخەیێ کتێبا *هزار ئوو ئێک شەڤێ* هات بوو نڤیسین. ل بەراهیێ کتێبا *کیمیلخەری* خەلەک هێدی دهات فرۆتن. لەوما، وەشانخانەیا وێ رازی بووبوو کۆ کتێبێ د بەر دا بهێلت. لێ پاشی فرۆتنا وێ زێدە بوو ئوو بوو ئێک ژ پررفرۆتیترین کتێبێن بەرازیلێ. زێدەتر ژ 100 ملیۆن کتێبان ب زێدەتری 69 زمانان ژێ هاتنە فرۆتن.

ژ کەسێن ناڤدار کۆخەلەک پەسنا کتێبا کیمیلخەرێ دا یە، ئەڤن: وەخرێ نۆبەلخەلاتێ کەنزابورۆیێ ئۆئێ، سینەماکار ویلێ سمیت ئوو سترانبێژ مادۆنا.

بخشتی، زێدەتر ژ 120 ملیۆن کتێبێن پائۆلۆیی ل هەمی جیهانێ هاتنە فرۆتن.

لێ ب سەر وێ را کۆ کتێبێن وی‌خەلەک دهێن فرۆتن، هندەک ژ رەخنەخران بهایێ نادن کتێبێن وی ئوو دبێژن کۆ کتێبێن وی خەلەک سادە نە. ئەو دبێژن زمانێ وی‌خەلەک راستووراستە ئوو هزرێن سادەیێن کتێبێن وی ژی ب وی زمانێ راستووراست هێشتا سادەتر دبن.

لیستەیەکا کتێبێن وی یێن دی ئەڤە:

1. ل سالا 1987ێ، زیارەت (O Diário de um Mago)
2. ل سالا 1988ێ، کیمیلخەر (O Alquimista)

3. ل سالا 1990ێ، بریدا (Brida)

4. ل سالا 1991ێ، مەزنترین دیاری (O Dom Supremo)

5. ل سالا 1992ێ، ڤالکری (As Valkírias)

6. ل سالا 1994ێ، مەکتووب (Maktub)

7. ل سالا 1994ێ، ب رەخ رووبارێ پیەدرایێ ئەز روونشتم ئوو خریم (Na margem do rio Piedra eu sentei e chorei)

8. ل سالا 1996ێ، چیایێ پێنجێ (O Monte Cinco)

9. ل سالا 1997ێ، نامەیێن ئەڤینی ژ پێغەمبەرەکی (Letras do amor de um profeta)

10. ل سالا 1997ێ، کتێبۆکا شەررڤانێن رۆناهیێ (Manual do guerreiro da luz)

11. ل سالا 1998ێ، ڤەرۆنیکا برریارێ ددت بمرت (Veronika decide morrer)

12. ل سالا 200ێ، ئەهریمەن ئوو ستی پریم (O Demônio e a srta Prym)

13. ل سالا 2001ێ، باب، پس ئوو نەڤی (Histórias para pais, filhos e netos) (ئەڤ کتێب کۆمەکا قونجک ئانکۆ ستوونێن رۆژنامەیی نە، تەنێ ل بەرازیلێ هاتی یە وەشاندن.)

14. ل سالا 2003ێ، یازدەھ دەقیقە (Onze Minutos)

15. ل سالا 2005ێ، زاھر (O Zahir)

16. ل سالا 2006ێ، مینا رووبارێ د ھەرکینێ دا (Ser como rio que fluye)

17. ل سالا 2006ێ، جادوێخەرا پۆرتۆبێللۆیێ (A Bruixa de Portobello)

18. ل سالا 2008ێ، یێ سەرکەڤتی ب تەنێ رادوەستت (O Vencedor está Só)

هیڤی دکم کۆ هەبوونا ڤی بەرهەمی ب زمانێ کوردی خویندنا کوردیێ ل جەم کوردان زێدەتر بکت، کتێبخانەیا کوردی زەنگینتر بکت ئوو نڤیسینا ب کوردی ژی عەزیزتر.

د. لەنێخینێ ئاڤدرەهمانێ چالی

پاییزا 2008ێ، پیرمام

پار ئێك

ناڤێ كورکی سانتیلخۆ بوو. تاری یا شەڤێ ب سەر دا دخرت دەما وی كەرێ پەزێ خوەخەهاند دێرەكا ڤەهێلایی. بان ژ مێژ ڤە بوو كۆ هەررفیابوو، ئوو هژیرەكا مەزن ل وی جهی شین بووبوو كۆ دەمەكێ ئۆدەیا پیرۆز بوو.

وی برریار دا كۆ شەڤێ ل وێدەرێ ببهورینت. ئەو لێ نهێررى كۆ هەمی مەرر ژ دەخەهێ هەررفیایی هوندركەڤتن، ئوو دەپەیەك لبەر دەخەهی دانا دا پەز شەڤێ بەرزە نەبن. چخورگ ل دەڤەرێ نەبوون، لێ جارەكێ د شەڤێ دا حەیوانەك بەرزە بووبوو ئوو كورک نەچار مابوو رۆژا پاشتر هەمیێ لێ بگەررت.

وی ئەرد ب چاكیتێ خوە مالی ئوو رازا، كتێبا كۆ هەما ژ خویندنا وێ خلاس بووبوو وەكی بالیفەكێ بكارئینا. وی‌خۆت خوە كۆ ئێدی دبێ دەست ب خویندنا كتێبێن ستوورتر بكت: ئەو زێدەتر دمینن، ئوو وەكی بالیف ژی رەهەتترن.

هێشتا تاری بوو دەما ئەو شیار بوو، ئوو، دەما ل ئەڤراز نهێررى، ستێر د بانێ نیڤهەررفتی دا دیتن.

وی هزر كر كۆ دخوەست پچەكێ زیدەتر نڤستبا. وێ شەڤێ ژی مینا هەفتیەكێ بەری هنگی وی هەر ئەو خەون دیت، ئوو دیسا ژی بەری داویبوونا وێ ئەو ژ خەوێ شیار بووبوو.

ئـەو رابـوو ،ڕۆپـالێ خـوە هلگـرت، ئـوو دەسـت ب شـیارکرنا مەرریّن کۆ هێشتا نڤستی بوون کر. ئەو پێ حەسییا کۆ هەر دەمـا ئـەو شـیار ببـت، پررانـی یـا حـەیوانێن وی ژی دەسـت ب لڤـەلڤێ دکن. دا بێژی قـای وزە ئـوو ئینەرژیـەکا نـەنیاس ژیانـا وی ب یـا مـەرران ڤـەخـرێ ددت، مـەرریّن کـۆ وی دو سـالێن بهـوری دخـەل بهوراند بوون ئوو ژبۆ ئاڤ ئوو زادی ئەو ل چۆلی هاژۆت بوون. وی د بەر خوە راڕۆت 'ئەو وەسا بوونە هێخرێن من کۆ خشتەیا کارێن من یێن رۆژێ دزانن.' پشتی دەمەکا هزرینێ لـسەر ڤـی بابـەتی، ئـەو پـێ حەسـییا کـۆ مومکنـە بـەرڤاژی وێ بـت: مومکنـە ئـەو هێخرتی یێ خشتەیا *وان* بووبت.

لـێ هندەک ژ وان دەرەنگـتر شـیار دبـوون. کـورکی بـڕۆپـالێ خوە ل وان دئێخست ئوو هەر ئێک ب ناڤخـازی دکـر. ئـەو هـەمی دەمان بـاوەر بـوو کـۆ مـەرران ژ تـشتێ کـۆ وی دخـۆت فـەهم دکـر. لەوما، جار هەبوو کۆ وی پارەک ژ کتێبا کۆ خویندبوو ئـوو کـار ل وی کربوو ژبـۆ وان دخوینـد، ئـان بەهـسا تـەنێتی، ئـان خوەشـی یـا شـڤانەکی ل چـۆلی ژبـۆ وان دکـر. هنـدەک جـاران ژی وی تێبـینی یێن خوە لسەر وان تشتان یێن کۆ لـڕۆنـدێن کـۆ لـێ دەربـاز دبـوو ددیتن ژبۆ وان دڕۆتن.

لـێ ل ڤـان چـەند رۆژێـن دەربـازبوویی وی تـەنێ بەهـسا ئێـک تـشتی ژبـۆ وان کربـوو: کەچـکێ، دۆتـا وی بازڕۆخـانێ کـۆ ل وی ڕۆندی دژییا یێ کۆ نێزیکی چار رۆژێن دی دێڕۆهەشتبایێ. ئـەو تەنێ جارەکێ چووبوو وی ڕۆندی، سالا بەرتر. بازڕۆخان خوەدی یـێ

فرۆشتنگەهەکا تشتێن هشک بوو، ئوو ژبۆ وێ کۆ دەک ئوو حیلە لێ نەهێن کرن، هەمی دەمان داخواز دکر کۆ هری یا مەرران ل حزووری یا وی بهێت قوساندن. هەڤالەکی ژبۆ کورکی بەهسا فرۆشتنگەهێ کربوو، ئوو وی مەررێن خوە بربوون وێدەرێ.

★

کورکی‌ئخۆت بازیخانی: 'ئەز دخوازم هندەک هریێ بفرۆشم.'

فرۆشتنگەھ قەرەبالغ بوو، ئوو مێری ژ شڤانی خوەست کۆ هەتا پشتی نیڤرۆ ل بەندێ بمینت. ڤێجا کورک لسەر پەییسکێن فرۆشتنگەهێ روونشت ئوو کتێبەک ژ چانتەیا خوە دەرئینا.

دەنگێ کەچکەکێ ل پشت وی‌ئخۆت: 'من نەدزانی کۆ شڤان ژی دزانن بخوینن.'

کەچک درست کەچەکا وێ دەڤەرا ئەندەلووسیایێ بوو، ب پررچەکا شت یا رەش، ئوو چاڤێن کۆ ب نەزەلالی دلخیرکەرێن مەغربی دئینان بیرا مرۆڤی.

وی بەرسڤاند: 'راستە، ب ئاوایەکێ عەدەتی زێدەتر ژ مەررێن خوە فێر دبم هەتا ژ کتێبان.' ل هەیاما وان دو سەعەتێن کۆ ئەو ئاخڤتن، وێ‌ئخۆت کۆ ئەو دۆتا بازیخانی بوو، ئوو بەهسا ژیانا ل‌ئخوندی کر، کۆ هەر رۆژەک وەکی رۆژێن دی بوو. شڤانی بۆ وێ بەهسا چۆلێن ئەندەلووسیایێ کر، ئوو نووچەیێن بازارێن

دی یێن کۆ ئەو لێ سەکنی بوو ڤەخێرران. ئەڤ ئاخڤتن ل چاڤ ئاخڤتنا دەخەل مەرران‌خوەارتنەکا خوەش بوو.

ل جهەکی کەچکێ پرسی: ‘تو چاوا فێری خویندنێ بووی؟’

وی‌خۆت: ‘وەکی هەرکەسێ کۆ فێر دبت، ل دبستانێ.’

‘باشە، ئەخەر تو دزانی بخوینی، چما تو شڤانی؟’

کورکی وەکی بەرسڤ منەمنەک کر دا خوە ژ بەرسڤاندنا پرسیارا وێ لابدت. ئەو پشتراست بوو کۆ کەچک چ جاران تێ نەدخەهشت. ئەو پێڤەچوو ئوو چیرۆکێن سەفەر ئوو‌خەرریانێن خوە ژبۆ وێ ڤەخێرران، ئوو چاڤێن مەغربی یێن‌خەش یێن وێ ژبەر ترسێ ئوو عەجێبمانێ بەش بوون. چەند پێڤەدچوو، کورکی ددیت کۆ دخوازت ئەو رۆژ قەت داوی نەبت، کۆ بابێ وێ هەر مژوول بمینت ئوو وی ژبۆ سێ رۆژان ل بەندێ بهێلت. وی تێدەرئینا کۆ هەست ب تشتەکی دکت کۆ چ جاران بەری هنگی تەجریبە نەکربوو: حەزا ژیانا ل ئێک جهی هەتاهەتا. دخەل کەچکا پۆرر رەش، رۆژێن وی چ جاران وەکهەڤ نەدبوون.

لێ ل دووماهیێ بازدخان دیار بوو، ئوو ژ کورکی خوەست کۆ هری یا چار مەرران بقوسینت. وی پارەیێ هریێ دا ئوو ژ شڤانی خوەست کۆ سالا بهێت ژی ڤەبگەررت.

★

ئوو نها تەنێ چار رۆژ مابوون کۆ ئەو ڤەبگەررت هەر وی ڕخوندی. ئەو شاریایی بوو، ئوو هەر د وێ دەمێ دا ژی نەرەهەت: مومکنە کۆ کەچکێ ژ زووڤە ئەو ژ بیر کربت. ڕخەلەک شڤان دەرباز دبن، هری یا خوە دفرۆشن.

وی ڕخۆت مەررێن خوە، 'نە خەمە، ئەز کەچێن دی ل جهێن دی دنیاسم.'

لێ وی د دلێ خوە دا دزانی کۆ خەمە. ئوو وی دزانی کۆ شڤان ژی، مینا دەریاڤانان ئوو مینا فرۆشندەیێن ڕخەررۆک، هەمی دەمان باژارەکی ڤەدبینن کۆ تشتەک لێ هەیە وەها ل وان بکت کۆ خوەشی یا ڕخەرریانێن ب بێخەمی ژ بیر بکن.

رۆژ بەر ب هلاتنێ بوو، ئوو شڤانی ب لەز مەررێن خوە بەر ب رۆژێ هاژۆتن. ئەو هزری کۆ مەرر چ جاران نەچار نینە چ برریاران بدن. مومکنە ژبەر ڤێ بت کۆ هەمی دەمان نێزیکی من دمینن.

مەرر تەنێ د خەما زادی ئوو ئاڤێ دا نە. هەتا وی چاخی کۆ کورکی دزانی چاوا باشترین چێروانێن ئەندەلووسیایێ ڤەببینت، ئەو دێ هەڤالێن وی بمابان. بەلێ، هەمی رۆژێن وان وەکهەڤ بوون، وەکی دیار سەعەتێن ناڤبەرا رۆژهلاتنێ ئوو ئاڤابوونێ ژی ژبۆ وان داوی نەدبوون، ئوو ل دەما زارۆتی یا خوە دا ژی وان چ جاران کتێبەک ژی نەخویند بوو، ئوو د کورکی ژی نە ڕخەهشتن دەما ژبۆ وان بەهسا دیمەنێن باژاران دکر. ئەو ب ئاڤ ئوو زادێ تەنێ رازی بوون، ئوو، د بەرانبەری وان دا، وان ب سەخاوەت

هری یا خوه، هەڤالتی یا خوه ئوو ل دەمان دەمەکێ ژێ-خۆشتێ خوه ددا.

کورک هزری: ئەخەر ئەز ئەڤرۆ ببم دررندەیەک، ئوو برریارێ بدم کۆ وان، ئێک ب ئێک بکوژم، ئەو تەنێ هنگی دێ پێ بحەسن کۆ پررانی یا کەری هات بن کوشتن. ئەو ب من باوەرن، ئوو وان ژبیر کری یە چاوا باوەری یا خوه ب غەریزەیا خوه بئینن، ژبەر وێ کۆ ئەز وان بەر ب زادی دبم.

کورک ژ ڤان هزران عەجێبمایی ما. مومکنە دێر، ب هژیرا د ناڤدا شینبوویی، تژی ئەرواح بووبت. مومکنە ئەو بناسێ دیتنا دوبارە یا هەر وێ خەونێ بووبت ئوو وەها ل وی کربت کۆ ژ هەڤالێن خوه یێن وەفادار تووره ببت. وی پچەک ژ وێ شەرابێ ڤەخوار کۆ ژ شیڤا وی یا شەڤێدی مابوو، ئوو چاکیتێ خوه زێدەتر لسەر لاشێ خوه کۆم کر. وی دزانی کۆ چەند سەعەتەکان پشتی هنگی، دەما کۆ رۆژ دێخەهشتبا پیتکا خوه،خەرماهی دێ ئەوقاس زێدە بووبا کۆ ئەو ئێدی نەدکاری پەزێ خوه ل دەشتێ بهاژۆت. ل وی چاخێ رۆژێ ل هاڤینان هەمی سپانیا دنڤست. خەرما هەتا دنیاتاریبوونێ دما، ئوو ل وێ هەیامێ هەمیێ دبیا وی چاکیتێ خوه هلگرتبا. لێ دەما ئەو هزری کۆخازندەیان لخرانی یا چاکیتێ خوه بکت، هات بیرا وی کۆ ژبەر وی چاکیتی بوو کۆ وی کاری بوو خوه لبەر سەرمایا بەرسپێدەیێ بگرت.

ئەو هزری کۆ دبێ مرۆڤ ژبۆخوهارتنێ بەرهەڤ بن، ئوو ئەو ژبەرخرانی ئووخەرمی یا چاکیتی کێفخوەش بوو.

چاکیتی مەرەمەک هەبوو، هەر ب وی رەنگی ژی کورکی. مەرەما وی د ژیانێ دا ئەو بوو کۆ سەفەران بکت، ئوو، پشتی دو سالێن شەقاندنا ئەردێ ئەندەلووسیایێ، وی هەمی باژارێن دەڤەرێ دنیاسین. د ڤێ سەفەرێ دا، پلانا وی ئەو بوو کۆ ژبۆ کەچکێ روهن بکت کا چاوا شڤانەکێ سادە کاری بوو هینی خویندنێ ببت. ببێژت وێ کۆ هەتا تەمەنێ شازدەسالیێ ئەو دچوو خوندنگەها دێرێ. دایبابێن وی دخوەست کۆ ئەو ببت کەشە دا ببت شەهنازی یا مالباتەکا جۆتکار یا سادە. وان‌ڕەلەک کار دکر تەنێ دا زاد ئوو ئاڤا وان هەبت، مینا مەرران. وی ئێزدنیاسی (=ئیلاهیات) ئو زمانێن لاتینی ئوو سپانی خویندن. لێ هەما ژ دەما زارۆتی یا خوە، وی دخوەست کۆ جیهانێ بنیاست، ئوو ئەڤ ژبۆ وی‌ڕەلەک ژ نیاسینا خودێ ئوو فێربوونا‌ڕەونەهێن مرۆڤان ڕەنگتر بوو. ئێڤاریەکێ، ل دەما سەردانەکا مالێ، وی ئەوقاس وێرەکی ئوو جەسارەت د خوە دا کۆم کر کۆ ببێژت بابێ خوە ناخوازت ببت کەشە. دخوازت سەفەران بکت.

★

بابێ وی‌ڕەژت، 'لاوۆ، خەلکێ هەمی ئالی یێن جیهانێ د ڤی‌ڕەوندی را دەرباز بوونە. ئەو ل دووڤ تشتێن نوو دڕەرریان، لێ دەما دچوون ئەو هەر ئەو کەسێن بەری هاتنێ بوون. ئەو ب سەر چیای دکەڤتن دا کەلهێ ببینن، ئوو ئەو ب وێ هزرێ‌ڕەهشتن کۆ

ببێژن چاخێن دەربازبوویی ژ دەما مە یا نها باشتر بوون. پررچا وان سیس بوو، ئان پیستێ وان رەش، لێ د بنەتار دا ئەو هەر وەکی وی خەلکی بوون یێن کۆ ل ڤێدەرێ دژین.'

کورکی روهنکر، 'لێ ئەز دخوازم کەلهێن وان باژاران ببینم کۆ ئەو لێ دژین.'

بابێ وی بەردەوام کر ئووخۆت، 'ئەو خەلک دەما وەلاتێ مە دبینن دبێژن کۆ حەز دکن هەتاهەتا ل ڤێدەرێ بژین.'

پسێ وی‌یخۆت، 'باشە، ئەز دخوازم کۆ وەلاتێ وان ببینم، ئوو ببینم کا ئەو چاوا دژین.'

بابێ وی‌یخۆت، 'خەلکێ کۆ دهێن ڤێدەرێ زەهف پارەیێ وان ژبۆ مەزاختنێ هەیە، لەوما ئەو دکارن سەفەران بکن. د ناڤا مە دا، تەنێ شڤان دکارن سەفەران بکن.'

'باشە، پا ئەز دخوازم ببم شڤان.'

بابێ وی تشتەکێ زێدەتر نەخۆت. رۆژا پاشتر، وی جزدانەک دا پسێ خوە کۆ سێ لیرەیێن زێر یێن سپانی یێن کەڤن تێدا بوون.

'من رۆژەکێ ئەڤ ل چۆلی ڤەدیتن. من دخوەست کۆ ئەو پشکەک ژ میراتێ تە بن. لێ ژبۆ خوە پەزی ب وان بکررە. وان ببە چۆلی، ئوو رۆژەکێ دێ بزانی کۆ دەر ئوو دۆلێن مە باشترینن، ئوو ژنێن مە بەدەوترین.'

ئوو وی‌یخازی ئوو دعایا خێرێ ژبۆ پسێ خوە خوەست. کورکی د ئاڤری یا وی دا ددیت کۆ وی ب خوە ژی حەز دکر ل جیهانێ

بگەررت. حەزەکا کۆ هێشتا زیندی بوو، هەرچندە کۆ بابێ وی دخوەست پشتی چەندین ئوو چەند سالان وێ حەزێ د بن باڕخرانی یا خەباتا ژبۆ ئاڤا ڤەخوارنێ، زادێ خوارنێ دا بنئاخ بکت ئوو هەر شەڤەکا ژیانا خوە دیسا ل ئێک جهی بنڤت.

★

ئاسۆ ب رەنگێ سۆر هات نەخشاندن، ئوو ژنشکێڤە رۆژ دیار بوو. کورک ل پاشڤە ل وێ ئاخڤتنا دخەل بابێ خوە هزری، ئوو هەست ب خوەشیێ کر؛ وی هەتا وێ دەمێ خەلەک کەلهەییێن دی دیت بوون ئوو دخەل خەلەک ژنان روونشت بوو (لێ چ ژ وان وەکی وێ نەبوون کۆ وی دێ پشتی چەند رۆژەکان دیتبا). وی چاکیتەک، کتێبەک کۆ دکاری دخەل ئێکا دی بازاری پێ بکت، ئوو کەرەکێ پەزی هەبوون. لێ ژ هەمیان خرنگتر، ئەو دکاری هەر رۆژ لخۆرەیێ خەون ئوو حەزێن خوە بژیت. ئەخەر ئەو ژ دەشتێن ئەندەلووسیایێ ماندی بووبا، وی دێ پەزێ خوە بفرۆشتبا ئوو بچووبا دەریایێ. دەما ئەو ژ دەریایێ تێر بووبا، وی دێ هەتا وێ دەمێ خەلەک باژارێن دی، ژنێن دی ئوو دەراڤێن دی یێن بەختەوەریێ دیتبان. دەما وی ل رۆژهلاتنێ تەماشە دکر، ئەو هزری کۆ نەدکاری ل دبستانا دێرێ خودێ ڤەببینت.

هەردەما ئەو شیبابا، ل رێیەکا نوو ژبۆ سەفەرکرنێ دخەرریا. ئەو چ جاران بەری هنگی نەچوو بوو وێ دێرا هەررفتی، هەرچندە

کۆ وی‌خەڵەک جاران ب وان دەران دا سەفەر کربوو. جیهان خەڵەک مەزن ئوو بێداوی بوو؛ تەنێ بەس بوو کۆ ئەو ژبۆ دەمەکێ پێشی یا پەزێ خوە بەر ب رێیەکا نوو بەر بدت، ئوو دێ وی تشتێن بالکێش دیتبان. ئاریشە ئەوە کۆ ئەو هەما پێ ناحەسن ژی کۆ ئەو هەر رۆژ ب رێیەکا نوو دا دچن. ئەو نابینن کۆ دەشت نوو نە ئوو وەرز ئوو دەمسال دخوەرن. ئەو تەنێ ل ئاڤێ ئوو زادی دفکرن.

کورک دبەر خوە ڤە هزری کۆ مومکنە ئەم هەمی هۆسا بین. خۆ ئەز ژی ژ وێ دەمێ کۆ من کەچا بازدخانی دیتی یە هەتا نها ئەز ل چ ژنەکا دی نەهزریمە. ئەو ل رۆژێ نهێرری ئوو حەسباند کۆ هەتا نیڤرۆ دێ بگەهت تەریفایێ. ل وێدەرێ ئەو دێ کاری بووبا کتێبا خوە دخەل ئێکا ستوورتر ڤەبگوهێرت، بتلێ خوە یێ شەرابێ تژە بکت، رهێن خوە بتراشت، ئوو پررچا خوە کورت بکت؛ وی دبیا خوە ژبۆ دیتنا کەچێ بەرهەڤ کربا، ئوو وی نەدخوەست بفکرت کۆ مومکنە شڤانەکێ دی، ب کەرییەکێ مەزنتر یێ پەزی، بەری وی‌خەهشت بت وێدەرێ ئوو خوانخینی کربت.

ئەو دیسا ل دەوسا رۆژێ نهێرری، ئوو‌خاڤێن خوە بلەزتر کرن، ئوو هەر ل وێ دەمێ هزری کۆ ئیحتیمالا بجهبوونا خەونەکێ ژیانێ بالکێش دکت. ژنشکێڤە هات بیرا وی کۆ ل تەریفایێ پیرەژنەک هەیە کۆ خەونان تەعبیر دکت.

★

پیرەژنێ کورک بر ئۆدەیەکێ ل پاشی یا خانی یێ خوە؛ ئەو ب پەردەیەکێ ژ مۆری یێن رەنگرەنگ ژ ئۆدەیا وێ یا روونشتنێ هات بوو ڤەقەتاندن. ناڤمالی یا ئۆدەیێ مێزەک، وینەیەکێ دلێ پیرۆز یێ عیسایی، ئوو دو مێز بوون.

ژن روونشت، ئووخۆت وی ژی برووونت, پاشی وێ هەردو دەستێن وی‌خرتن ناڤ دەستێن خوە، ئوو هێدیکا دەست ب دعایان کر.

ئەو وەکی دعایەکا قەرەچان بوو. کورکی بەری هنگی ل رێیێ شەهرەزایی دخەل قەرەچان پەیدا کربوو؛ ئەوان ژی سەفەر دکرن، لێ وان چ پەز نەبوو. خەلکی دخۆت کۆ قەرەچ ژیانا خوە ب حیلەکرنا ل خەلکێ دی دبهورینن. هەروەسا دهات‌خۆتن کۆ وان پەیمانەک دخەل شەیتانی هەیە، ئوو ئەو زارۆان دررەڤینن، ئوو وان دبن ناڤ ئۆردیگەهێن خوە یێن پرر ژ نهینی، وان دکن کۆلە. دەما هێشتا زارۆ، کورک هەمی دەمان هەتا مرنێ دترسییا کۆ بکەڤت دەستێ قەرەچان، ئوو دەما ژنێ دەستێن وی ئێخستن ناڤ دەستێن خوە، ئەڤ ترسا زارۆتیێ ل وی ڤەخەرییا.

بەلێ پا ئەو هزری کۆ وێ دلێ پیرۆز یێ عیسایی ل وێدەرێ هەبوو، ب ڤی رەنگی خوەست کۆ دلەدلێ خوە بدت. وی نەدخوەست دەستێن وی بلەرزن ئوو نیشا ژنێ بدن کۆ ئەو ترسییایە. وی ب بێدەنگی ئێک ژ دعایێن بابێ مە لبەر خوە ڤە خویند.

ژنێ قەت ئاڤری یا خوە ژ دەستێن کورکی هلنەخرت ئوو خۆت، ‘خەلەک بالکێشە’ ئوو پاشی بێدەنگ ما.

کورک ئازری. دەستێن وی ئێدی دررەجفین، ئوو ژنێ هەست پێ دکر. وی ب لەز دەستێن خوە ڤەکێشان.

ئەو بەری هنگی ژ هاتنێ پەشیمان بووبوو ئوو خۆت، ‘ئەز نەهاتمە کۆ تو بەرێ دەستێن من بخوینی.’ ئەو بیستکەکێ هزری کۆ باشترە پارەیێ وێ بدت وێ ئوو بێ فێربوونا تشتەکی بچت، هزری کۆ وی خەلەک خرنگی ب خەونا خوە یا نها دابوو.

پیرەژنێ خۆت، ‘تو هاتیی دا تشتەکی ژ خەونا خوە بزانی. ئوو خەون زمانێ خودێ نە. دەما خودێ ب زمانێ مە بپەیڤت، ئەز دکارم شرۆڤە بکم کا ئەو چ دبێژت. لێ ئەخەر ئەو ب زمانێ روحێ بپەیڤت، تەنێ تو دکاری بفەهمی. لێ ئەو هەر تشتەک بت، ئەز هەر دێ مز ئوو پارەیێ شێورینێ ژ تە بستینم.’

کورک هزری کۆ ئەو ژی حیلەیەکا دی بوو. لێ وی بریار دا کۆ بەختێ خوە بجەربینت. شڤان هەرتم بەختێ خوە دخەل خوەخان ئوو هشکەسالیێ دجەربینن، ئوو ئەڤ ژیانا شڤانان ب هەیەجان دئێخت.

وی خۆت، ‘من دو جاران هەر ئەو خەون دیت. من خەون دیت کۆ ئەز دخەل پەزێ خوە ل دەشتەکێ مە، زارۆیەک دیار بوو ئوو دخەل حەیوانان دەست ب یاریان کر. ئەز حەز ناکم خەلک وەسا بکن، ژبەر کۆ مەرر ژ بیانیان دترسن. لێ وەکی دیار زارۆ هەرتم دکارن یاریان دخەل وان بکن بێ کۆ وان بترسینن. ئەز نزانم چما. ئەز نزانم کا حەیوان چاوا تەمەنێ مرۆڤان دزانن.’

ژنێ‌خۆت، ‘هێشتا ژبۆ من بەهسا خەونا خوە بکە. ئەز دبێ ل زادلێنانا خوە ڤەبگەررم، ئوو، ژبەر کۆ تەخەلەک پارە نینە، ئەز نکارم‌خەلەک خوە ب تە ڤەخیرۆ بکم.’

کورک پچەکێ ب تووردیی ڤە بەردەوام بوو، ‘زارۆیێ بێهنەکێ دخەل مەررێن من یاری دکرن، ئوو ژ نشکێڤە، ئەز ب هەردو دەستان‌خرتم ئوو ئەز برم ل ئەهرامێن مسرێ دانام.’

ئەو بێهنەکێ سەکنی دا ببینت کا ئەو ژن دزانت ئەهرامێن مسرێ چ نە. لێ وێ چ نەخۆت.

‘پاشی، ل ئەهرامێن مسرێ،’ـ وی ئەڤ هەرسێ پەیڤێن دووماهیێ هێدی‌هێدی‌خۆتن دا پیرەژن بفەهمت. ‘زارۆیێ‌خۆت من، ئەخەر تو بهێی ڤێدەرێ، تو دێ خزینەیەکا ڤەشارتی ڤەببینی. ئوو درست دەما وێ دخوەست جهێ درست یێ خزینەیێ نیشا من بدت، ئەز ژ خەوێ شیار بووم. هەردو جاران.’

ژن هەیامەکێ بێدەنگ مابوو. پاشی دیسا دەستێن وی‌خرتن ئوو ب هووری ل وان مەیزاند.

وێ‌خۆت، ‘ئەز چ پارەیان ژ تە ناستینم. لێ ئەز دەھ ئێکا خزینەیێ دخوازم، ئەخەر تە ڤەدیت.’

کورک ژ خوەشیان کەنی. هندەک پارە ژبۆ وی ڤەدخەرریان ژبەر کۆ وی خەونەک ب خزینەیەکا ڤەشارتی ڤە دیت بوو!

وی‌خۆت، ‘ڤێجا، خەونێ تەعبیر بکە.’

‘دپێشدا، سوندێ ژبۆ من بخوەر. سوندێ بخوەر کۆ تو دێ دەھ ئێکا خزینەیا خوە بەدەلی وی تشتێ کۆ ئەز دێ ببێژم تە بدی من.’

شڤانی سووند خوار کۆ دێ بدت. پیرەژنێ ژ وی خوەست کۆ دیسا سووندێ بخوەرت ئوو ل دەما سووندخوارنێ ل وینەیێ دلێ پیرۆز یێ عیسایی تەماشە بکت.

وێ‌ئخۆت، ‘ئەو خەونەک ب زمانێ دنیایێ یە. ئەز دکارم تەعبیرا وێ بکم، لێ تەعبیرا وێ‌ئخەلەک زەهمەتە. لەوما ئەز هەست دکم کۆ ئەز هەژی یا پشکەکا وی تشتی مە کۆ تو دێ پەیدا بکی.

‘ئوو ئەڤ تەعبیرا منە: تو دبێ بچی ئەهرامێن مسرێ. من چ جاران ئەو نەبهیستنە، لێ، ئەئخەر زارۆیەکێ ئەو نیشا تە دابن، ئەو هەنە. ل وێدەرێ تو دێ خزینەیەکێ ڤەببینی کۆ دێ تە بکت مێرەکێ زەنگین.’

کورک بەهجی، ئوو پاشی ئازری. نە پێدڤی بوو کۆ ئەو ژبۆ ڤێ ل پیرەژنێ بگەررت! لێ پاشی هات بیرا وی کۆ ئەو نەچار نەبوو پارەیی بدت.

وی‌ئخۆت، ‘نە پێدڤی یە کۆ ئەز ژبۆ ڤی تشتی دەما خوە بمەزێخم.’

‘من‌ئخۆت تە کۆ خەونا تە خەونەکا زەهمەت بوو. تشتێن سادە یێن ژیانێ ژ هەمیان نەعەدەتیتر دبن؛ تەنێ مرۆڤێن ژیر وان دفەهمن. ئوو ژبەر کۆ ئەز ژیر نینم، دبێ ئەز خوە هینی هونەرێن دی بکم، هونەرێن مینا ڤەخویندنا بەرێ دەستان.’

‘باشە، ئەز چاوا دێ بگەهم مسرێ؟’

‘ئەز تەنێ خەونان تەعبیر دکم. ئەز نزانم وان بجھ بکم. لەوما دبێ ئەز دەبارا خوە ب وی تشتی بکم یێ دۆتێن من ددن من.’

‘ئوو ئەخەر ئەز چ جاران نەخەهم مسرێ؟’

‘هنگی ئەز چ مزەکی وەرنلخرم. ئەو جارا ئێکێ نابت.’

ئـوو ژنـێ‌خـۆت کـورکی بـچت،خـۆت کـۆ هـەتا وێ‌خـاڤێ ژی خەلەک دەما خوە ب وی ڤە کوشتی یە.

ب ڤی رەنگی کورک بێهیڤی بوو؛ وی برریار دا کۆ ئێدی قـەت باوەری یا خوە ب خەونان نەئینت. هات بـیرا وی کـۆ چـەند تـشتەک هەنە ئـەو دبـێ خەمـەکێ ل وان بخـوەرت: ئـەو ژبـۆ تـشتەکێ خـوارنێ چـوو سـووکێ، وی کتێبـا خـوە دخـەل ئێکـا سـتوورتر بـازار کـر، ئـوو دەپکورسـیەک ل مەیـدانا بـاژاری ڤـەدیت دا پـچەکێ تـام بکـت وێ شەرابا نوو کۆ کرری بوو. رۆژەکا خەرم بوو، ئوو شەرابێ ئەو هوونک کر. مەرر ل دەخەهێ باژاری، ل کۆزەکێ بوون کـۆ یـا هەڤالـەکێ وی بـوو. کـورکی‌خەلـەک خـەلک ل بـاژاری دنیاسـین. لـەوما سـەفەرکرن لبەر وی شرین بووبوو- وی هەرتم هەڤالێن نوو پەیـدا دکـرن، ئـوو نـە حەوجـە بـوو کـۆ هـەمی دەمـا خـوە ب وان را ببهورینـت. دەمـا مـرۆڤ خەلکەکی هەر رۆژ ببینت، هەر وەکی هنگی کۆ ئەو ل دبستانا دێرێ بـوو، ئـەو ل داویـێ دبـن پـشکەک ژ ژیانـا مرۆڤـی. ئـوو هنگـی ئـەو دخوازن کـۆ مـرۆڤ بهێـت‌خوهـارتن. ئەخـەر مـرۆڤ نـە ئـەو بـت یـێ کـۆ خەلـک دخوازن، خەلـک تووره دبن. هەمی کەسان هزرەکا زەلال هەیە کا دبێ خەلکێ دی چاوا بژین، لێ چ هزر لسەر ژیانا خوە نینە.

وی برریـــار دا کـــۆ هـــەتا رۆژ پـــچەکا دی ژی ل ئـــەسمانی دابکەڤت خوە بگرت، پاشی پەزێ خوە ڤەبگـەررینت دەشـتێ. سـێ رۆژێن دی ئەو دێ دخەل کەچا بازیخانی بووبا.

وی دەست ب خویندنا وێ کتێبێ کر کۆ کرری بوو. ل بەرپەرێ ئێکێ بەهسا ڤەشارتنا ئێکی دکر. ئوو ناڤێن خەلکی د کتێبێ دا خەلەک ب زەهمەت دهاتن سەر زمانی. ئەو هزری کۆ ئەخەر رۆژەکێ وی دل تێ هەبا کۆ کتێبەک نڤیسیبا، وی دێ هەر جارێ کەسەک دابا نیاسین، ڤێجا خویندەڤان نەچار نەدبوو کۆ خەلەک ناڤان لبەر بکت.

دەما ل داویێ ئەو شیبا هشێ خوە بجەمینت سەر خویندنا خوە، زێدەتر کەیفا وی ب کتێبێ هات؛ جەنازە ڤەشارتن ل رۆژەکا بەفرێ بوو، ئوو کەیفا وی ب هەستا سەرمایێ هات. دەما کۆ ئەو لسەر ڤەخویندنا خوە بەردەوام بوو، پیرەمێرەک ب رەخ وی ڤە روونشت ئوو بزاڤ کر سەرێ ئاخڤتنەکێ ڤەبکت.

پیرەمێری بەرێ خوە کر خەلکێ ل مەیدانێ ئوو یرسیار کر، 'ئەو چ دکن؟'

'کار دکن.' کورکی وەسا ب هشکی ئەڤیخۆت دا وەسا نیشا بدت کۆ دخوازت هشێ خوە لسەر ڤەخویندنا خوە بجەمینت.

د راستیێ دا، ئەو د وێ هزرێ دا بوو کۆ هری یا مەررێن خوە ل بەر کەچا بازیخانی بقوسینت دا ئەو بزانت کورک کەسەکە دکارت کارێن زەهمەت ژی بکت. وی ئەڤ دیمەن بەری هنگی ژی خەلەک جاران ئینابوو بەر چاڤێن خوە؛ هەمی جاران کەچک هێبەتی مابوو دەما وی خۆت بوویێ کۆ دبێ هری یا مەرران ژ پشت ڤە بەر ب پێش ڤە بهێت قوساندن. وی هەروەها بزاڤ کر هندەک چیرۆکێن باش ب بیر بئینت دا ل دەما قوساندنا هری یا مەرران ڤەبگێررت. وی

پررانـی یـا وان د کتێبـان دا خوینـد بـوون، لـێ دێ ب ئاوایـەکی ڤـەخێررابان هـەروەکی ژ سـەربهورا وی یـا کەسـانی بـووبن. وێ چ جاران دێ نەزانیبا، ژبەر کۆ وێ نەدزانی بخوینت.

هەر د وێ دەمێ دا، پیرەمێر پێگر بوو کۆ شتەغالەکێ دەست پێ بکت. وی‌خۆت کۆ ماندی ئوو تێهنی یە، ئوو پرسیار کر کا دێ چێ بت فررەکێ ژ شەرابا کورکی ڤەبخوەرت. کورکی بتلێ خوە پێشکێش کر، ب وێ هیڤیێ کۆ دێ پیرەمێر وی ب تەنێ بهێلت.

لێ پیرەمێری دلێ ئاخڤتنێ هەبوو، ئوو پرسی کا کورک چ کتێبەکێ دخوینت. کورک هات کۆ بێئەدەب ببت، ئوو بچت سەر دەپکورسیەکا دی، لێ بابێ وی ئەو فێرکربوو کۆ رێزێ ل مرۆڤێن پیر بگرت. لەوما وی کتێب بەر ب وی‌خۆرت ژبەر دو سەدەمان: ل بەراهیێ، ژبەر کۆ ئەو ب خوەخەلەک پشتراست نەبوو کا ناڤێ کتێبێ چاوا دهێت‌خۆتن، ئوو یا دویێ، ژبەر وێ کۆ ئەخەر پرەمێری نەزانیبا بخوینت، مومکن دبوو کۆ شەرم ژ خوە کربا ئوو ژ شەرمان چووبا سەر دەپکورسیکەکا دی روونشتبا.

پیرەمێر ل هەمی ئالی یێن کتێبێ نهێرری، دا بێژی قای ل تشتەکێ عەجێب دنهێررت، ئوو‌خۆت، 'همم... ئەڤ کتێبەکا خۆرنگە، لێ ب راستی مرۆڤی دئازرینت.'

کورک هێبەتگرتی ما. پیرەمێری دزانی بخوینت، ئوو بەری هنگی ژی ئەو کتێب خوەندبوو. ئوو ئەخەر کتێب ئازرینک با، هەروەکی کۆ پیرەمێری دخۆت، هێشتا کورکی مەجال هەبوو وێ دخەل ئێکا دی ڤەبگوهێرت.

پیرەمێر پێڤە چوو ئووخۆت، ‘ئەو کتێبەکە هەر وی تشتی دبێژت یێ کۆ هەما ببێژە هەمی کتێبێن دی یێن دنیایێ دبێژن. ئەو بەهسا وێ دکت کۆ خەلک نکارن چارەنڤیسا خوە هلببژێرن. ئوو وەسا خلاس دبت کۆ ببێژت هەمی کەس ژ دەرەوا هەری مەزن یا دنیایێ باوەر دکن.’

کورک ب تڤاڤی عەجێبمایی بووبوو ئوو پرسی، ‘مەزنترین دەرەوا دنیایێ چ یە؟’

‘ئەو ئەڤە: کۆ ل دەرەکا دیارکری د ژیانا مە دا، هەڤسارێ بوویەران ژ دەستێ مە دەردکەڤت ئوو هەڤسارێ ژیانا مە دکەڤت دەستێ چارەنڤیسێ. ئەڤ مەزنترین دەرەوا دنیایێ یە.’

کورکی‌خۆت، ‘ئەڤ چ جاران ب سەرێ من نەهاتی یە. وان دخوەست ئەز ببم کەشە، لێ من بریار دا ببم شڤان.’

پیرەمێری‌خۆت، ‘خەلەک باشتر، ژبەر کۆ تە ب راستی ژ سەفەرکرنان حەز دکر.’

کورکی‌خۆت خوە، ‘ئەو دزانت کا من ژ چ حەز دکر.’ هەر د وێ دەمێ دا، پیرەمێری پەررێن کتێبێ ڤەددان، دا بێژی قای هەما دل تێ نەبوو کتێب ڤەخەرراندبا. کورک پێ حەسییا کۆ کنجێن مێری عەجێب بوون. ئەو وەکی ئەرەبان بوو، کۆ ل وان دەڤەران تشتەکێ نەئەدەتی نەبوو. ئەفریکا تەنێ چەند سەعەتەکان ژ تەریفایێ دوور بوو؛ تەنێ دبیا مرۆڤ ب بەلەمەکێ ل دەرتەنگا تەسک دەرباز بووبا. ئەرەب‌خەلەک جاران ل باژاری دهاتن دیتن، وان تشت دکررین ئوو رۆژێ چەند جاران نڤێژا خوە یا عەجێب دکر.

کورکی پرسی، ‘تو ژ کیدەرێ یی؟’

‘ژخەلەک دەران.’

کورکی‌خۆت، ‘چێ نابت کەسەک ژخەلەک دەران بت. ئەز شڤانەکم، ئەز ل‌خەلەک دەران بوومە، لێ ئەز تەنێ ژ دەرەکێ مە‌ ژ باژارەکێ نێزیکی کەلهەکا کەڤنار. ئەز ل وێدەرێ ژ دایکا خوە بوومە.’

‘ڤێجا باشە، ئەم دکارین ببێژین کۆ ئەز ل سالمێ بوومە.’

کورکی نەدزانی سالم ل کیدەرێ یە، لێ ژ ترسا وێ کۆ نەزان بهێت بەرچاڤان، نەخوەست کۆ بپرست. وی بێهنەکێ ل خەلکێ ناڤا مەیدانا باژاری تەماشە کر، ئەو دهاتن ئوو دچوون، ئوو هەمی ژی‌خەلەک مژوول دیار بوون.

دا سەرەداڤەکێ ب دەست بئینت، وی پرسی، ‘ڤێجا، سالم چاوا یە؟’

‘ئەو وەکی بەرێ یە.’

هێشتا چ سەرەداڤ نەبوون. لێ وی دزانی کۆ سالم ل ئەندەلووسیایێ نینە. ئەخەر وەسا با، دێ وی بەری هنگی تشتەک ژێ بهیستبا.

وی پێگری کر، ‘ئوو هوون ل سالمێ چ دکن؟’

پیرەمێر کەنی، ‘ئەز ل سالمێ چ دکم؟ ئاها، ئەز شاهێ سالمێ مە.’

کورک هزری کۆ خەلک تشتێن عەجێب دبێژن. هندەک جاران باشترە مرۆڤ دخەل مەرران بت، مەررێن کۆ چ نابێژن. ئوو هێشتا

باشترە کۆ مرۆڤ ب تەنێ دخەل کتێبا خوە بت. ئەو چیرۆکێن خوە یێن خوەش وێ دەمێ دبێژن کۆ تو دخوازی وان ببهیسی. لێ دەما تو دخەل خەلکی دئاخڤی، ئەو هندەک تشتێن وەسا عەجێب دبێژن کۆ تو نزانی چاوا ئاخڤتنا خوە ب وان را بەردەوام بکی.

پیرەمێری‌ئخۆت، 'ناڤێ من مەلچیزێدکە. تە چەند مەرر هەنە؟'

کورکی‌ئخۆت، 'تێرا خوە.' ئەو دکاری ببینت کۆ مێری دخوەست هێشتا تشتان لسەر ژیانا وی بزانت.

'ڤێجا مە ئاریشەیەک هەیە. ئەخەر تو هەست بکی تە تێرا خوە مەرر هەنە، ئەز نکارم ئاریکاری یا تە بکم.'

کورک ئازری. وی داخوازا ئاریکاریێ نەکربوو. پیرەمێری داخواز کربوو ژ شەرابا وی ڤەبخوەرت، ئوو وی ژی دەست ب شتەغالێ کربوو.

کورکی‌ئخۆت، 'کتێبا من بدەڤە. ئەز دبێ بچم مەرریێن خوە کۆم بکم ئوو کارێ چوونێ بکم.'

پیرەمێری‌ئخۆت، 'دەھ ئێکا مەرریێن خوە بدە من، ئوو ئەز دێ ببێژم تە چاوا خزینەیا ڤەشارتی ڤەببینی.'

کورکی خەونا خوە ب بیر ئینا، ئوو ژنشکێڤە هەمی تشت ژبۆ وی زەلال بوو. پیرەژنێ چ پارە ژ وی نەستاند بوون، لێ پیرەمێر- مومکن بوو شوویێ وێ بووبت- دخەبتی رێیەک ڤەدیتبا دا پارەیەکێ زێدەتر ژبۆ هندەک زانیارێن لسەر تشتەکی ژ وی ستاندبا کۆ مومکن بوو هەما هەر نەبووبا. پیرەمێر ژی رەنگ بوو هەر قەرەچەک بووبت.

لـێ بـەری کـورک بکـارت تـشتەکی ببێـژت، پیرەمێـری خـوە چـەماند، دارکـەک هلگـرت، ئـوو دەسـت ب نڤیـسینا لـسەر خیـزێ مەیدانێ کـر. تـشتەک ژ سـینگێ وی وەسـا بـ‌خەشـی برسـقی کـۆ چاڤێن کـورکی ژبـۆ بیـستکەکێ کـۆر بـوون. مێـری ب چـستی ئـوو چـەلەنگیەکا وەسـا، کـۆ ژ بـۆ پیرەمێرەکـێ ل تەمـەنێ وی نـەدبوو، ئەو تشت ب چارۆکا خوە ڤەشارت. دەما چاڤێن کورکی چێ بـوون ڤە، کورک شییا وی تشتی بخوینت یێ کۆ پیرەمێری لسەر خیـزی نڤیسی بوو.

ل وێدەرێ، لسەر خیزێ مەیدانا وی باژارێ بـچووک، کـورکی ناڤێن بابێ خوە ئوو دایکا خوە ئوو ناڤێ دبستانا دێرێ کۆ وی لـێ خویندبوو خویندن. وی نـاڤێ کەچا بازیخـانی، کـۆ وی ب خـوە ژی نەدزانی، ئوو تشتێن کۆ چ جاران نەخۆتبوون چ کەسەکی، خویندن.

★

پیرەمێری‌خۆت بوو، 'ئەز شاهێ سالمێ مە.'

کـورکی هێبـەتیبوویی، سـافگرتی ئـوو شـەرمزار پرسـی، 'چـما دبێ شاهەک دخەل شڤانەکی بئاخڤت؟'

'ژبـەر چـەند سـەدەمەکان. لـێ بـلا ئـەم ببێـژین کـۆ سـەدەما ژ هەمیان‌خەرنگتر ئەوە کۆ تو شییایی چارەنڤیسا خوە ڤەببینی.'

کورکی نەدزانی 'چارەنڤیس'ـا کەسەکی چ یە.

‘چارەنڤیس ئەو تشتە کۆ تە هەمی دەمان خوەستی یە بجھ بکی. هەرکەسەک، دەما هێشتا جوان ئوو خورت، دزانت کا چارەنڤیسا وی چ یە.

‘ل وێ دەراڤێ د ژیانێ دا، هەمی تشت زەلالن ئوو هەمی تشت ژی مومکن. ئەو ژ خەونان ئوو ژ ئارەزووکرنا هەمی تشتێن کۆ ئەو دخوازن د ژیانا وان دا بقەومن ناترسن. لێ، ب دەربازبوونا دەمێ، هێزەکا نەنیاس دەست پێ دکت کۆ وان قاییل بکت کۆ نەمومکنە ئەو بکارن چارەنڤیسا خوە بجھ بکن.’

کورکی چ تشتەک ژ وان تشتێن پیرەمێری دخۆتن نەفەهمی. لێ وی دخوەست بزانیبا کا ئەو ‘هێزا نەنیاس’ چ بوو؛ کەچا بازیخانی دێ بەهجیبا ئەخەر وی‌خۆتبا وێ!

‘ئەو هێزەکە کۆ نەیینی، سلبی ئوو نەخاتیڤ خۆیا دکت، لێ د راستیێ دا، ئەو نیشا تە ددت کا چاوا چارەنڤیسا خوە دیار بکی. ئەو روحا تە ئوو ڤیيان ئوو ئیرادەیا تە ئامادە دکت، ژبەر کۆ راستیەکا مەزن ل سەر روویێ ڤێ ئەختەرێ هەیە: تو هەرکەسەک بی، ئوو هەرکارەکی بکی، دەما تو ب راستی تشتەکی بخوازی، ئەو ژبەر وێ یە کۆ سەرووکانی یا وێ حەزێ ژ روحا‌خیهانێ ئوو کەونێ یە. ئەو بەرئەمری ئوو وەزیفەیا تە ل سەر روویێ ئەردی یە.’

‘خوە دەما تو تەنێ بخوازی سەفەران بکی؟ ئان بخوازی ب کەچا بازیخانەکێ قوماشی را بزەوجی؟’

‘بەلێ، ئان هەما ل دوو خزینەیەکێ بگەررى. ‘روحا جیهانێ’ ب خوەشى ئوو بەختەوەرى یا مرۆڤانێخەش دبت. ئوو هەروەسا ب نەبەختەوەرى، حەسرەت ئوو حەسوودیێ. بجهکرنا چارەنڤیسێ وەزیفەیا درست یا مرۆڤى یە. هەمى تشت ئێک تشتن.

ئوو، دەما تو تشتەکى بخوازى، هەمىێخیهان ئوو کەون ئاریکارى یا تە دکت کۆ بگەهى وى تشتى.’

ئەو هەردو ژبۆ بیستکەکێ بێدەنگ مان، ئوو ل باژارى یێن ل مەیدانێ دنهێررین. پیرەمێرى دەست ب ئاخڤتنێ کر ڤە.

‘چما تو سەخبێرى یا کەریەکێ مەرران دکى؟’

‘ژبەر کۆ ئەز ژ سەفەرکرنێ حەز دکم.’

پیرەمێرى ئاماژە ب نانپێژەکى کر کۆ ل پشت پەنجەرەیا دکانا خوە ل کوژیەکێ مەیدانێ راوەستیا بوو. ‘دەما ئەو زارۆ بوو، وى مێرى ژى دخوەست سەفەران بکت. لێ وى برریار دا کۆ دپێشدا نانپێژخانەیا خوە ڤەبکت ئوو هندەک پارەیان کۆم بکت. دەما ئەو پیر ببت، دێ هەیڤەکێ ل ئەفریکایێ ببهورینت. ئەو چ جاران پێ نەحەسییا کۆ خەلک ل هەردەمەکا ژیانا خوە دکارن وى تشتى بکن کۆ خەونێ پێڤە دبینن.’

کورکىێخۆت، ‘دبێ وى برریاردابا کۆ ببت شڤان.’

پیرەمێرىێخۆت، ‘باشە، ئەو ل وێ ژى هزرى. لێ نانپێژ ب خوە ژ شڤانانێخرنگترن. نانپێژان مال ئوو خانى هەنە، ئوو شڤان ل دەرڤە ل چۆلى دنڤن. ب دایبابان خوەشترە کۆ زارۆیێن وان ب نانپێژان را بزەوجن نە ب شڤانان را.’

تـشتەک ژ هنـاڤێن کـورکی ڤەررسـیا، هـەما کـۆ ل کەچـا بازێخانی فکری. مسۆخەر نانپێژەک ل باژارێ وێ هەیە.

پیرەمێـر بـەردەوام بـوو، 'پـشتی دەمـەکێ، هـزرا کـۆ خـەلک دەرهەڤا شڤانان ئوو نانپێژان دا دکن ژبۆ وان ژ چارەنڤیسا وان ب خوەخرنگتر دبت.'

پیرەمێـری پـەررێن کتـێبێ ڤـەددان، ئـوو دەسـت ب خوینـدنا بەرپەررەکێ کر. کورک ل بەندێ ما، ئوو پاشی چاوا کۆ پیرەمێری نـەهێلابوو ئـەو ل خوینـدنا وێ بـەردەوام ببـت، وی ژی نـەهێلا پیرەمێر بەردەوام ببت. 'چما تو ڤان هەمی تشتان دبێژی من؟'

'ژبەر کـۆ تـو دخـوازی چارەنڤیسا خوە دیـار بکـی. ئـوو تـو ل دەرەکێ یی کۆ مومکنە ب ئێکجاری دەستان ژێ بەربدی.'

'ئوو تو هەمی دەمان ل ڤێ دەراڤێ دیار دبی؟'

'نە هەرتم ب ڤی رەنگی، لێ هەرتم ب رەنگەکی ژ رەنگـان. هندەک جاران ئەز ب رەنگێ چارەسەرەکێ، ئان هزرەکا باش، خۆیـا دبم. هندەک جارێن دی، ل دەراڤەکا وەرچەرخینێ دا، ئەز قـەومینا تـشتان سـاناهیتر دکـم. ئـەز هنـدەک تـشتێن دی ژی دکـم، لـێ پررانی یا جاران خەلک نزانن ئەو ئەزم کۆ دکم.'

پیرەمێـری ڤـەخێررا کـۆ هەفتیـەکێ بـەری هنگـی، ئـەو نەچـار مابوو کۆ لبەر مەعدەنکارەکی خۆیا ببت، ئـوو وی خـوە ب رەنگـێ بەرەکی خۆیا کربوو. مەعدەنکاری ژبۆ مەعدەنا زمرووتـی دەسـت ژ هەمی تشتان بـەردابوو. هـەیاما پێـنج سـالان وی ل رووبـارەکی کـاردکر، ئـوو ژبـۆ ڤـەدیتنا زمرووتـەکی ب سـەدان هـزاران بـەر

جەربانــدن. مەعــدەنکاری دل تــێ هــەبوو دەســت ژ کــارێ خــوە بەربــدت، درســت هــەما وێ دەمــێ کــۆ ئەخـەر تـەنێ بـەرەکێ دی جەربانداب. تەنێ بەرەکێ دی. دێخەهشتبا زمرووتێ خوە. ژبـەر کـۆ مەعــدەنکاری هــەمی تــشت قوربــانی چارەنڤیــسا خــوە کربــوون، پیرەمێری بریار دابوو کۆ مایێ خوە تێ بکت. وی خوە بر سەر رەنگێ بەرەکی کۆ قولپی سەر پی یێ مەعدەنکاری. ب سەر وێ هـەمی کـەرب ئـوو کـەدا وان پێنج سالێن بێبەرهـەم یـێن خـوە را، مەعدەنکـاری ئەو بـەر هلنـا ئـوو هاڤێـت ئالیـەکـی. لـێ وی ئـەو بەر وەسا ب هێز هاڤیت کۆ ئەو ب بەرەکێ دی کەڤت ئوو شکاند. ئـوو دناڤـا وی بـەرێ شکەسـتی دا، بـەدەوترین زمرووتـێ جیهـانێ هەبوو.

پیرەمێری ب تەهلیەکا تایبەتی‌خۆت، ‘خەلک ل دەمـەکا زوو د ژیانا خوە دا، فێر دبن، فێر دبن کا سـەدەما هـەبوونا وان چ یـە. مومکنە ژبەر ڤـێ ژی بـت کـۆ ئـەو هۆسـا زوو دەسـت ژێ بـەرددن. لـێ هۆسا یە.’

کـورکی ب بـیرا پیرەمێـری ئینـا کـۆ وی تـشتەک دەرهـەقا خزینەیا ڤەشارتی دایخۆت بوو.

پیرەمێری‌خۆت، ‘خزینە ب هێزا ئاڤا د هەرکینێ دا هاتی یـە نخافتن، ئوو هەر ب وان هەرکینان ژی هاتی یـە ڤەشـارتن. ئەخـەر تو بخوازی تشتەکی لسەر خزینـەیا خوە بزانـی، تـو دبـێ دەھ ئێکا پەزێ خوە بدی من.’

‘ئەز دەھ ئێکا خزینەیا خوە بدم تە چ؟’

پیرەمێر بێئومێد هات پێش چاڤان. ‘ئەخەر تو ب وەعدەکرنا تشتێن کۆ تە هێشتا نینە دەست پێ بکی، وی چاخی تو دێ حەزا خوە یا خەبتینا ژبۆ وان وندا بکی.’

کورکی‌ئەخۆت کۆ وی بەری هنگی وەعدەیا دەھ ئێکا خزینەیا خوە دایە قەرەچێ.

پیرەمێری ئاخینەک هلکێشا ئوو‌ئەخۆت: ‘قەرەچ شەهرەزا نە ئوو دزانن چاوا وەها ل خەلکی بکن. ب هەر حالێ هەبت، هەر باشە کۆ تە زانی هەر تشتەکی د ژیانێ دا بها ئوو قیمەتا خوە هەیە. ئەڤ ئەو تشتە یێ کۆ شەررڤانێن رۆناهیێ دخوازن فێر بکن.’

پیرەمێری کتێب ل کورکی ڤەخەررراند.

‘سبەهی، هەر ڤی حەینی، دەھ ئێکەکا پەزێ خوە ژبۆ من بئینە. ئوو ئەز دێ ببێژم تە کا دێ چاوا خزینەیا ڤەشارتی ڤەببینی. بمینی ب خێر.’

ئوو ل کوژی یێ مەیدانا باژاری ل بەر چاڤان وەندا بوو.

★

کورکی دیسا دەست ب خویندنا کتێبا خوە کر، لێ ئەو ئێدی هەو دکاری هشێ خوە بجەمینت. ئەو‌ئەرژ ئوو عەنری بوو، ژبەر کۆ وی دزانی پیرەمێری راست دەخۆت. ئەو بەر ب نانپێژخانەیێ ژێهل چوو ئوو کەرەکێ نانی کرری، ئوو د وێ هزرێ دا بوو کا وی

تشـتیێ کۆ پیرەمێری دەرهـەقا وی دایخـۆت بـوو ببێژت وی ئـان نـۆ. وی‌خۆت خـوە کـۆ هنـدەک جـاران باشـترە تـشتان وەکـی خـوە بهێلی، ئوو بررىار دا کـۆ چ نەبێژت. وی هـەر تـشتەک‌خۆتبـا، ب سەر هندێ را کـۆ نانپێژ لـێ راهـات بـوو ژی، دێ وی سـێ رۆژان هزرانـدبا کـا دەسـت ژ هـەمی تـشتان بـەر دابـا ئـان نـە. بێگومـان کورک دێ شـیبابا بـەرا خـوەخرتبـا ئـوو ئـەو ئـالۆزی ژبـۆ نانپیـژی چێ نەکربا. ڤێجا وی بـێ ئارمـانج ل بـاژاری دەسـت بـخـەرریانێ کـر، ئـوو خـوە ل دەیخـەهێ بـاژاری دیـت. ئاڤاهیـەکێ بـچووک ل وێدەرێ هەبـوو، کـۆ پەنجـەرەیەک تێـدا هـەبوو خـەلکی بلیتـێن ژبۆ ئەفریکایێ ژێ دکررین. ئوو وی دزانی کۆ مسـر ل ئـەفریکایێ یە.

مێرێ ل پشت پەنجەرەیێ پرسی، ‘کەرەم بکە؟’

کـورک ژ وێدەرێ دوور دبـوو ئـوو‌خـۆت، ‘مومکنـە سبەهی.’ ئەخەر وی تەنێ ئێک ژ مەررێن خوە فرۆتبـا، دێ تێرا دەربازبوونـا ژ دەرتەنگێ بۆ پەراڤا ئالی یێ دی پارەیێن وی هەبان. وێ هـزرێ ئەو ترساند.

بلیتفرۆشـی ل کـورکێ کـۆ دوور دبـوو تەماشـە کـر ئـوو‌خـۆت هاریکارێ خوە، ‘خیالبازەکێ دی. وی تێرا سەفەرێ پارە نینە.’

دەما ئەو لبەر پەنجەرەیا بلیتان سەکنی بوو، کـورکی مـەررێن خوە ب بیر ئینان ئوو بررىار دا ڤەبگەررت ئوو دیسا ببت شڤان. د هەیاما دو سالان دا ئـەو فێری هـەمی تـشتێن شڤانیێ بـوو بـوو: وی دزانـی چـاوا مـەرران بقوسـینت، چـاوا سـەخبێری یـا میهـێن

ئـاڤس بکـت، ئـوو چـاوا مـەرران ژخوێخـان بپـارێزت. وی هـەمی دەشت ئوو چێروانگەهێن ئەندەلووسیایێ دنیاسـین. ئـوو وی دزانـی کا بهایێ عادلانە یێ هەر حەیوانەکی ژ حەیوانێن وی چ یە.

وی برریـار دا کـۆ ب درێـژترین رێ یـا هـەیی بـەر ب کـۆزا هەڤالێ خوە ڤەبگـەررت. هـەما کـۆ ژ کـەلها بـاژاری دەریـاز بـوو، ئەو سەکنی ئـوو ب سـەر کەلەکەبـەرەکێ کـەڤت کـۆ دخەهشت سـەر دیـواری. ژ وێـدەرێ، وی دکـاری ئـەفریکایێ ژ دوور ڤـە ببینـت. ئێکـی‌خـۆت بـوو وی کـۆ مـەغربی ژ وێـدەرێ هـات بـوون ئـوو سەرانسەری سپانیایێ دلخیر کر بوو.

وی هـەما ببێـژە بـاژار ب تڤـاڤی، ب مەیـدانا کـۆ وی ئـوو پیرەمێری ل وێدەرێ شـتەغال کربـوو ژی را، ژ وی جهـێ کـۆ لـێ روونشت بوو ددیت. ئـەو هزری کـۆ لـەعنـەت ل وێ دەمـێ بـبن کـۆ من پیرەمێر دیت. ئەو هات بوو باژاری تەنێ دا ژنەکێ ببینـت کـۆ دکاری خەونا وی تەعبیر کربا. نە ژنێ ئـوو نـە پیرەمێری هـەما د بنی را پووتە ب وێ نەدا کۆ ئـەو شـڤانە. ئـەو کەسـێن سـەلت ئـوو تەنێمایی بـوون کـۆ ئێدی بـاوەری یـا وان ب چ تـشتەکی نـەمابوو ئوو تێ نەدخەهشتن کـۆ شـڤان ب مـەررێن خوە ڤـە دهـێن‌خرێدان. وی هەمی تشت دەرهەقا کتـکتا ئەندامێن پەزێ خوە دزانـین: وی دزانی کی ژ وان سەقەت بـوون، کـی ژ وان پـشتی دو هـەیڤێن دی دێ بزابا، ئوو کی ژ هـەمیان تەمبـەلـتر بـوو. وی دزانـی وان چـاوا بقوسینت، ئوو چاوا ڤەبکوژت. ئەخـەر ئـەو رۆژەکـێ برریـارێ بـدت کۆ وان بهێلت، ئەو دێ پێ بئێشن.

بـای هلکـر. وی ئـەو بـا دنیاسـی: خـەلکی دخۆتیێ لـەڤانتـەر، ژبەر کۆ لسەر وی بای مەغربی ژ لەڤانتیێ، ژ بنیێ رۆژهلاتـی یـێ دەریایا ناڤین، هات بوون.

حێلی یـا بـایێ لـەڤانتـەر زێـدە بـوو. کـورک هـزری هـا ئـەز ل ڤێـدەرێ مـە، دناڤبـەرا پـەزێ خـوە ئـوو خزینـەیا خـوە دا. دناڤبـەرا تشتەکی دا کۆ لـێ راهات بوو ئوو تشتەکی دا کۆ دخوەست هـەبت دبێ ئێک هلبژارتبا. هەروەسا کەچا بازیخانی ژی هـەبوو، لـێ ئـەو ب قاسی پـەزێ وی‌یخرنگ نـەبوو، ژبـەر کـۆ کەچـک ڤەبەسـتی یـا وی نەبوو. مومکن بوو ئەو هەما د بـیرا وێ دا ژی نـەما بووبـت. ئەو پـشتراست بـوو کـۆ ژبـۆ وێ فـەرق نـەدکر کـا ئـەو ل کـی رۆژێ دیـار بووبـا: ژبـۆ وێ هـەمی رۆژ وەکهـەڤ بـوون، ئـوو دەمـا مـرۆڤ قـەنجی یـا تـشتێن بـاش یـێن کـۆ هـەررۆژ ب هلاتنـا رۆژێ ل وی دقەومن نەزانت دێ رۆژێن وی وەکهەڤ بن.

من بابێ خوە، دایکـا خـوە، ئـوو کـەلها بـاژاری ل پـشت خـوە هێلان. ئەو ل دووربوونا مـن راهاتنـە، ئـوو ئـەز ژی. کـورک هـزری کۆ دێ مەرر ژی ل دووربوونا وی راهاتبان.

ژ وی جهـێ کـۆ ئـەو لـێ روونـشت بـوو وی دکـاری مەیـدانێ ببینـت. خـەلک بـەردەوام دچـوون دکانـا نانپێـژی ئـوو دهـاتن. جوهتەکێ جوانـان لـسەر وێ دەپکورسـیێ روونـشتن کـۆ ئـەو لـسەر دخەل پیرەمێری ئاخڤت بوو، ئوو وان هەڤدو راموسا.

وی د هزرا خوە داخۆت: 'ئەو نانپێژ...' ئوو هـزرا خـوە تڤـاڤ نەکر. بـایێ لـەڤانتـەر هێـشتا حـێلتر دبـوو، ئـوو وی لـسەر روویـێ

خوه هەست ب هێزا وی کر. بەلێ، وی بای مەغربی ئینابوون، لێ وی بێهنا بیاڤانان ئوو بێهنا ژنێن ب خێلی ژی ئانی بوو. وی خویدان ئوو خەونێن مێرەکی ژی ب خوه را ئانی بوون کۆ جارەکێ ژبۆ‌خەرریانا ل پەی تشتێن نەنیاسی، ژبۆ زێررى ئوو سەربهوران‌ ئوو ژبۆ ئەهرامان‌ ب رێ کەڤت بوو. کورکی حەسوودی ب ئازادی یا بای بر، ئوو دیت کۆ ئەو ژی دکاری وەسا ئازاد با. ژ وی پێڤەتر چ تشتەکی نەدکاری پێشی یا وی‌خرتبا. پەز، کەچا بازیخانی، ئوو دەشتێن ئەندەلووسیایێ، هەمی تەنێ هندەک پێنگاڤ بوون د رێ یا وی یا بەر ب چارەنڤیسا خوه دا.

رۆژا پاشتر، نیڤرۆ وی پیرەمێر دیت. وی شەش مەرر دخەل خوه بربوون.

کورکی‌خۆت، ‘ئەز عەجێبمایی مە، هەڤالێ من هەمی مەررێن دی دخاڤێدا ژ من کررین. وی‌خۆت کۆ وی هەمی دەمان خەون ب شڤانتی یا خوه ڤە ددیتن، ئوو‌خۆت کۆ ئەو نیشانەکا خێرێ بوو.’

پیرەمێری‌خۆت، ‘هەمی دەمان هۆسا یە. دبێژن ڤێ ‘بنەمایا حەزکریبوونێ’. دەما تو جارا پێشین پەررکانێ دکی، تو هەما پشتراستی کۆ دێ بسەربکەڤی. بەختێ تازەکاران.’

‘چما وەها یە؟’

‘ژبەر کۆ هێزەک هەیە دخوازت تو بگەهی چارەنڤیسا خوه؛ ئەو چێژ ئوو تەعما تە ب سەرکەڤتنێ خوەش دکت.’

پاشی پیرەمێری دەست ب پشکنینا مەرران کر، ئوو دیت کۆ ئێک ژ وان سەقەتە. کورکی روهن کر کۆ ئەو نەخەلەک‌خرنگە،

ژبەر کۆ ئەو مەرر ژیرترین مەررا پەزێ وی بوو، ئوو زێدەتر ژ هەمیان هری ددا.

وی پرسی، ‘خزینە ل کیدەرێ یە؟’

‘ئەو ل مسرێ یە، نێزیکی ئەهرامان.’

کورک ڤەجنقی. پیرەژنێ ژی هەر ئەو تشتخۆت بوو وی. لێ وێ چ ژ وی نەستاند بوو.

‘ژبۆ ڤەدیتنا خزینەیێ، دبێ تو ل پەی نیشانێن خێرێ بچی. خودێ ژبۆ هەر کەسەکی رێیەک ئامادە کری یە دا پێدا بچت. تو تەنێ دبێ ب وان نیشانێن خێرێ بحەسی کۆ وی ژبۆ تە هشتنە.’

بەری کورک بکارت ببەرسڤینت، بەلاتینکەک دیاربوو ئوو دناڤبەرا وی ئوو پیرەمێری دا پررەپرر کر. تشتەک هات بیرا وی کۆ جارەکێ باپیرێ وی‌خۆت بوو وی: بەلاتینک نیشانا خێرێ نە. مینا سیسرکان، مینا چاڤنهێریان؛ مینا قومقۆکان ئوو نەفەلێن چاربەلگ.

پیرەمێر شییا هزرا کورکی بخوینت ئوو‌خۆت، ‘راستە، هەما درست وەکی باپیرێ تە تو فێر کری. ئەڤ نیشانێن خێرێ نە.’

پیرەمێری عەبایێ خوە ڤەکر، ئوو کورک ب وی تشتێ دیتی عەجێبمایی ما. پیرەمێری سینگبەندەکا ژ زێررێ‌خران ل خوە کربوو، ب بەر ئوو کەڤرێن بهادار دلخرتی. کورکی تەییسینا رۆژا بەرتر هات بیرێ.

ئەو ب راستی شاھ بوو! وی دبێ ژبەر خوەپاراستنا ژ دزان خوە‌خوەهارت بت.

پیرەمێـری بـەرەکێ سـپی ئـوو بـەرەکێ رەش کـۆ د نیڤـەکا سـینگبەندێ دا هـات بـوون کـۆلان درێـژکرن بـەرێ وی ئـووخـۆت: ‘ڤان بگرە. دبێژن ڤان ئوریم ئوو تومیم. یێ رەش نیشانا ‘ئەرێ’ـ یێ یە، ئوو یێ سپی ‘نۆ’ـیێ. دەمـا تـو نـەکاری نیشانێن خێـرێ ببینی، ئـەو دێ هاریکـاری یـا تـە بکـن. هـەمی دەمـان پرسیارەکا بەرچاڤکری بپرسە.

لـێ، ئەخەر تو بکاری، پێکۆلـێ بکـە کـۆ برریـارێن خـوە تـو ب خوە بدی. خزینە ل وێ ئەهرامـێ یە کۆ تـە ب خـوە پێـشتر دزانـی. لـێ مـن دبـێ تەکـەز لـسەر سـتاندنا شـەش مـەرران کربـا، دا مـن ئاریکاری یا تە ژبۆ برریاردانێ کربا.’

کـورکی بـەر کـرن تـوورکێ خـوە. ژ وێ دەمـێ پێڤـە، وی دێ برریارێن خوە دابان.

‘‘ژبیر مەکە کۆ هەر تشتێ تـو سـەرەدەریێ دخـەل بکـی تـەنێ تشتەکە ئوو چ تشتەکێ دی نینە. ئوو زمانێ نیشانان ژبیر مەکە. ئوو، ب سەر ڤان هەمی تشتان را، ژبیر مەکە کۆ هەتا دووماهیێ ل پەی چارەنڤیسا خوە بچی.

لـێ بەری ئەز بچم، ئەز دبێ چیـرۆکەکا کورت ژ تە را ببێژم.

دکانـدارەکی پـسێ خـوە هنـارت دا نهـینی یـا بەختـەوەریێ ژ ئـاقلترین مێـرێ جیهـانێ فێـر ببـت. لاوک چـل رۆژان ل بیاڤـانێ سەرخەردان ما، ئوو ل دووماهیێ خەهشت کەلهـەکا بـەدەو، لـسەر چیایەکی. ئەو جھ جهێ مێرێ ئاقل بوو.

لێ، ل شوونا دیتنا مێرەکێ پیرۆز، دەما لەهەنگێ مە چوو ئۆدەیا سەرەکی یا کەلهێ، تینکەکا بزاڤێ دیت: بازارکەر دهاتن ئوو دچوون، خەلک ل کوژیان مژوولی شتەغالێ بوون، ئۆرکەسترایەکا بچووک مووسیقایەکا نەرم لێدخست، ئوو مێزەک هەبوو کۆ تژە بوو ژ مەجمعەیێن خوەشترین زاد ئوو خوارەمەیێن وێ پشکا جیهانێ. مێرێ ئاقل دخەل هەمی کەسان دئاخڤت، ئوو کورک دبێ دو سەعەتان ل بەندێ مابا هەتا خەها وی هاتبا کۆ مێر مایێ خوە د وی بکت.

مێرێ ئاقل ب هەمی هشێ خوەخوەداری یا وێ کر کا چما کورک هات بوو، لێخۆت وی کۆ مەجالا وی نینە کۆ نهینی یا بەختەوەریێ ژبۆ وی روهن بکت. وی خۆت بلا کورک دو سەعەتێن دی ژی ل قەسرێ بگەررت ئوو پاشی ڤەبگەررت.

مێرێ ئاقل کەڤچکەکێ چایێ کۆ دو دلۆپێن دوهنی تێدا بوون دا کورکی ئوو ژێ رابخۆت 'لێ ئەز دخوازم تو تشتەکی ژی بکی. دەما تو ل قەسرێ دخەرری، ڤی کەڤچکی دخەل خوە بگێررە ئوو هایێ تە لێ هەبت کۆ دوهن نەررژت.'

کورک ژ پێستر ئوو پەییسکێن بێهژمار یێن قەسرێ ژێهل چوو ئوو ژێردا هات، ئوو چاڤێ وی هەر ل کەڤچکی بوو. دو سەعەتان پاشتر ئەو ڤەخەرریا ئۆدەیێ، جهێ کۆ مێرێ ئاقل لێ بوو.

مێرێ ئاقل پرسی، 'تە جاجمێن ئیرانی یێن کۆ ل ئۆدەیا خوارنێ هلاویستی نە دیتن؟ تە ئەو باخێ کۆ باخەڤانێ مەزن دەھ

سالان پێڤه بوویه هەتا چێکری دیت؟ ته کەڤل‌نڤشتێن بەدەو یێن کتێبخانەیا من دیتن؟'

کورک شەرمزار بوو، ئوو پێزانین کر کۆ چ تشتەک نەدیتی یە. هەمی خەما وی ئەو بوو نەهێلت دوهنێ کۆ مێرێ ئاقل ب وی راسپارت بوو بررژت.

مێرێ ئاقل‌ڕخۆت، 'ڤێجا ڤەبگەررە ئوو عەجێبی یێن جیهانا من ببینە، تو نکاری باوەری یا خوە ب مێرەکی بئینی کۆ تو مالا وی نەنیاسی.'

کورک ڤەهەسیا، کەڤچک هلنا ئوو ل‌ڕخەرریانا خوە یا قەسرێ ڤەڕخەرریا. ڤێ جارێ، وی ل هەمی کارێن هونەری یێن ساپیتکان ئوو تاقان تەماشە کر. وی باخ دیت، هەمی چیاییێن دەردۆرێ، بەدەوی یا ڕخولان، ئوو چێژ ئوو سەلیقەیا کۆ هەمی تشت پێ هات بوون هلبژارتن. پشتی ڤەڕخەرریانا ل مێرێ ئاقل، وی هوورهوورکێن هەمی تشتێن دیتی ژبۆ وی ڤەڕخێرران.

مێرێ ئاقل پرسی، 'لێ ئەو دلۆپێن دوهنی کۆ من ب تە راسپارت بوون ل کیدەرێ نە؟'

کورکی ل کەڤچکێ د دەستێ خوە دا تەماشە کر ئوو دیت دوهن نەمابوو.

ئاقلترینێ هەمی ئاقلان‌ڕخۆت، 'باشە، تەنێ ئەز دکارم ئێک شیرەتێ ل تە بکم. نهینی یا بەختەوەریێ ئەوە کۆ هەمی عەجێبی یێن جیهانێ ببینی ئوو چ جاران دلۆپێن دوهنی یێن لسەر کەڤچکی ژبیر نەکی.''

شڤانی چ نەخۆت. ئەو د وێ چیرۆکا کۆ شاهێ پیر ژبۆ وی ڤەخێررا خەهشت. شڤانەک مومکنە ژ سەفەرکرنێ حەز بکت، لێ قەت نابت مەرریێن خوە ژبیر بکت.

پیرەمێر ل کورکی نهێرری، دەستێن خوە دخەل هەڤدو رلخرتن ئوو ل هنداڤی سەرێ کورکی چەند لەباتەک ئوو حەرەکەتەک کرن. پاشی وی مەرریێن خوە برن ئوو چوو.

★

ل بلندترین جهێ تەریفایێ شوورەکا کەڤن هەیە کۆ مەغربیان ئاڤا کری یە. ل سەر دیوارێن وێ، مرۆڤ دکارت ئەفریکایێ ببینت. مەلچیزەدەک، شاهێ سالمێ، وێ ئێڤاریێ لسەر دیوارێ وی شوورێ روونشت، ئوو ل سەر روویێ خوە ب بایێ لەڤانتەر حەسییا. مەرر ل وان دەران شەپرزە دخەرریان، ئەو ژبەر خودانێ خوە یێ نوو نەرەهەت بوون ئوو ب وان هەمی‌خوهارتنان بەهجی بوون. وان تەنێ ئاڤ ئوو ئالف دخوەست.

مەلچیزەدەکی لخەمیەکێ تەماشە دکر کۆ رێ یا خوە یا دەرکەڤتنا ژ بەندەری دشەڤاند. وی دێ قەت دوبارە کورک نەدیتبا. چاوا کۆ وی چ جاران ئیبراهیم ژی نەدیتڤە، پشتی کۆ دەھ ئێکا مزێ وی ژێ ستاند. ئەڤ کارێ وی بوو.

خودێیان دبێ چ حەز نەبن، ژبەر کۆ وان چ چارەنڤیس نینە. لێ شاهێ سالمێ ژدل هیڤی دخوەست کورک سەرکەڤتی بت.

ئەو هزری،ڕخەلەک خرابە کۆ دێ زووکا ناڤێ من ژبیر بکت. من دێ ئەو ژبۆ وی دوبارە کربا. پاشی دەما وی خوەستبا بەهسا من کربا، دێڕخۆتبا کۆ ئەز مەلچیزەدەک، شاهێ سالمێ مە.

ئەو ل ئەسمانان نهێری، پچەکێ شەرمزار بوو، ئووڕخۆت، 'خودێیۆ، ئەز دزانم کۆ هەر وەکی تەڕخۆت، ئەڤ دێ خوەمەزندیتنا هەمی خوەمەزندیتنان بت. لێ شاهەکێ پیر ژی دبێ جارجار شەهنازی ئوو فەخرێ ب خوە بکت.'

★

کورک هزری کۆ ئەفریکا چەند عەجێبە.

ئەو ل چایخانەیەکا هەما وەکی هەمی چایخانەیێن دی یێن جادەیێن تەنگ یێن تانجیرێ روونشت بوو. هندەک مێران ب بۆری یێنڕخەلەک مەزن یێن کۆ ئێکی ددا یێ دی تووتن دکێشا. هەما د چەند سەعەتەکان دا وی مێر دیت بوون کۆ دەستێن وان دناڤ دەستێن هەڤدا بوون ئوو پیاسە دکر، ژنێن کۆ روویێ خوە نخافت بوو، ئوو مەلایێن کۆ ب سەر برجان دکەڤتن ئوو بانگ ددا. ئوو هەمی کەسێن دەردۆرا وی دکەڤتن سەر چۆکێن خوە ئوو ئەنی یا خوە لسەر ئەردی دادنا.

وی‌خۆت خوه، ‘ئەڤ کریارەکا بێئیمانانە.’ دەما ئەو زارۆ بوو وی هەرتم ل دێرێ تەماشەیێ وینەیێ سانتیلخۆیێ ماتامۆرس یێ پیرۆز دکر کۆ لسەر هەسپێ خوە یێ سپی بوو، شیرێ خوە ژ کاڤلانی دەرئێخست بوو، ئوو کەسێن مینا ڤان ل بەر پی یێن وی کەڤت بوون سەر چۆکان. حالێ کورکی نەخوەش بوو ئوو‌خەلەک خوە تەنێ دیت. ئاڤری یێن بێئیمانان تشتەکێ نە یێ خێرێ تێدا بوو.

ب سەر ڤێ را ژی، د وێ لەزووبەزا سەفەرکرنا خوە دا، وی تشتەک، تەنێ تشتەک، ژبیر کر بوو، تشتەکێ کۆ دکاری هەیامەکا درێژ وی ژ خزینەیا وی دوور بکت: خەلک ل ڤی وەلاتی تەنێ ب ئەرەبی دئاخڤتن.

خودانێ چایخانەیێ بەر ب وی هات، ئوو کورکی ئاماژە ب وێ ڤەخوارنێ کر کۆ ل مێزا تەنشت وی دهات ڤەخوارن. دیار بوو کۆ ئەو چایەکا تەهل بوو. کورکی ژ شەرابێ حەز دکر.

لێ نەپێدڤی بوو کۆ وی نها خوە ژبۆ وێ ب خەم ئێخستبا. تشتێ کۆ دبێ وی خەم لێ خواربا خزینە بوو، ئوو کا دێ چاوا ئەو ب دەست خوە ڤە ئینابا. فرۆتنا مەرران پارەیەکێ باش ئێخست بوو تووركێ وی ئوو کورکی دزانی کۆ پارە سیحرێ دکت؛ کەسێ پارەیێن وی هەبن ب راستی چ جاران ب تەنێ نینە. دەمەکا درێژ نەمابوو، مومکن بوو هەما پشتی چەند رۆژان، ئەو دێ ل ئەهرامان بووبا. پیرەمێرەکێ ب سینگبەندەکا ژ زێررى، تەنێ ژبۆ بدەستڤەئینانا شەش مەرران دەرەوان ناکت.

پیرەمێری بەهسا نیشانێن خێرێ کربوو، ئوو، دەما کورک ل دەرتەنگێ دەرباز دبوو، ئەو ل نیشانێن خێرێ هزری بوو. بەلێ، پیرەمێری دزانی بەهسا چ دکت: دەما کورک ل دەشتێن ئەندەلووسیایێ بوو، ئەو فێر بووبوو ب تەماشەکرنا ئەردی ئوو ئەسمانی رێ یا خوە هلببژێرت. وی کەشف کربوو کۆ هەبوونا مرخەکێ تایبەتی نیشانا هەبوونا مارەکی ل وان نێزیکیان بوو، ئوو ترراشکەکا تایبەتی ژی نیشانا هەبوونا ئاڤێ ل دەڤەرێ بوو. مەرران ئەو فێر کربوو.

ئەو هزری کۆ ئەخەر خودێ مەرران هۆسا باش رێبەری بکت، دێ مرۆڤی ژی رێبەری بکت، ئوو ڤێ هزرێ ئەو رەهەتتر کر. تەهلی یا چایێ ژی کێمتر لێ هات.

وی‌خوە ل دەنگەکی بوو کۆ ب زمانێ سپانی ژ وی دپرسی، 'تو کی یی؟'

کورک رەهەت بوو. ئەو ل نیشانێن خێرێ دهزری، ئوو کەسەک پەیدا بوو.

وی پرسی، 'چاوا یە کۆ تو ب سپانی دئاخڤی؟' کەسێ نووهاتی مێرەکێ جوان بوو د کنجێن ئەورووپایی دا، لێ رەنگێ پیستێ وی وەسا دخۆت کۆ هەر خەلکێ وی باژاری بووبت. بەژنا وی ئوو تەمەنێ وی هەر تەمەتی یێن کورکی بوون.

'هەما ببێژە هەمی کەس ل ڤێدەرێ ب سپانی دئاخڤن. ئەم تەنێ دو سەعەتان ژ سپانیایێ دوورن.'

کورکی‌ئۆت، ‘بروونیێ، ئوو تشتەکی لسەر حسابا من ڤەبخوەر، ئوو ببێژە بلاخلاسەکا شەرابێ ژی ژبۆ من بئینن. کەربێن من ژ ڤێ چایێ ڤەدبن.’

مێرێ جوان‌ئۆت، ‘شەراب ل ڤی وەلاتی نینە، دینێ ڤێدەرێ وێ بەربەند دکت.’

پاشی کورکی‌ئۆت وی کۆ دخوازت بچت ئەهرامان. چ نەما بوو کۆ ئەو هەما بەهسا خزینەیا خوە ژی بکت، لێ وی بربیار دا وی کاری نەکت. ئەخەر وی وەها کربا، وە هەبوو کۆ ئەەربی وەکی مزێ برنا وی بۆ ئەهرامان پشکەک ژ خزینەیێ خوەستبا. هات بیرا وی کۆ پیرەمێری بەهسا دانا تشتەکی کۆ هێشتا تە نینە کربوو.

‘ئەز حەز دکم کۆ تو من ببی وێدەرێ ئەخەر تو بکاری. ئەخەر تو ببی دەلیلێ من، ئەز دێ پارەیان بدم تە.’

نووهاتی‌ئۆت، ‘تو هیچ دزانی کا دێ چاوا بگەهی وێدەرێ؟’

کورک پێ حەسیبا کۆ خودانێ چایخانەیێ نێزیکی وان راوەستیبا ئوو‌ئۆهداری یا ئاخڤتنا وان کر. ئەو ب هەبوونا وی مێری نەرەهەت بوو. لێ وی دەلیلەک ڤەدیت بوو، ئوو نەدخوەست کۆ دەلیڤەیەکێ ژ دەست بدت.

مێرێ جوان‌ئۆت، ‘تو دبێ ل هەمی بیاڤانێ دەباز ببی، ئوو ژبۆ ڤێ حەوجەداری یا تە ب پارەیان هەیە. ئەز دبێ بزانم کا تە تێرا وێ پارە هەنە.’

کورک هزری کۆ ئەڤ پرسیار عەجێبە. لێ باوەری یا وی ب پیرەمێری هەبوو، کۆخۆت بوو، دەما تو ب راستی تشتەکی بخوازی، هەمی جیهان دەست ب دەستێ هەڤ ددت دا ئەو خوەستەکا تە بجھ ببت.

وی پارەیێ خوە ژ تووركێ خوە دەرئێخست ئوو نیشا مێرێ جوان دا. خودانێ چایخانەیێ ژی هات ئوو لێ نهێری. هەردو مێران ب ئەرەبی هندەک ئاخڤتن کرن، ئوو خودانێ مەیخانەیێ ئارهایی دیار بوو.

نووهاتی‌خۆت، ‘دا ئەم ژ ڤێدەرێ دەربکەڤین. وی دڤێت ئەم ل ڤێدەرێ نەبین.’

کورک رەهەت بوو. ئەو رابوو کۆ حسابا خوە بدت، لێ خودانی پیلێ وی‌خرت ئوو ب توورەیی رێزەکا پەیڤان‌خۆت وی. کورک خورت بوو ئوو خوەست کۆ تۆلەیێ ڤەبکت، لێ ئەو ل وەلاتەکێ بیانی بوو. هەڤالێ وی یێ نوو خودان پالدا ئالیەکی، ئوو کورک دخەل خوە راکێشا دەرڤە. وی‌خۆت، ‘وی پارەیێ تە دخوەست. تانجیر نە وەکی جهێن دی یێن ئەفریکایێ یە. ئێرە بەندەرە، ئوو هەمی بەندەران دزێن خوە هەنە.’

کورکی ژ هەڤالێ خوە یێ نوو باوەر کر. وی د رەوشەکا ترستژی دا ئاریکاری یا وی کربوو. وی پارەیێ خوە دەرێخست ئوو هژمارت.

یێ دی پارە وەی‌خرت ئوو‌خۆت، ‘ئەم دکارین سوبەهی بگەهین ئەهرامان. لێ ئەز دبێ دو هێشتران بکررم.’

ئەو ب هەڤرا ل جادەییێن تەنگ یێن تانجیرێ مەشییان. ل هەر دەرەکێ حوجرەییێن فرۆتنا تشتان هەبوون. ئەو خەهشتن ناڤەندا مەیدانەکا مەزن کۆ سووک لێ بوو. ب هزاران خەلک ل وێدەرێ بوون، خەنگەشە دکرن، دفرۆتن، دکررین؛ خیالۆکێن ژبۆ فرۆتنێ دخەل کێربرران دانا بوون، ئوو فەرش ئوو مەهفوور دخەل تووتنێ هات بوون پێشبەر کرن. لێ کورکی قەت چاڤێ خوە ژ سەر هەڤالێ خوە یێ نوو هلنەدخرت. ما ژ ڤێ زێدەتر کۆ هەمی پارەییێن وی ل نک وی بوون. ئەو هزری کۆ ژ وی بخوازت پارەییێن وی بزڤرینت، لێ برریارا خوە دا کۆ نە شەئنێ هەڤالینییێ یە. وی چ تشتەک دەرهەقا ئەدەتێن وی وەلاتێ هاڤی دا نەدزانین.

وی خۆت خوە، 'ئەز تەنێ دێ ل وی بنهێررم.' وی دزانی کۆ ئەو ژ هەڤالێ خوە بهێزترە.

ژنشکێڤە، د ناڤا وێ هەمی ئالۆزیێ دا، وی شیرەک دیت کۆ هەتا وێ خاڤێ ژ وی بەدەوتر نەدیت بوون. کاڤلانێ وی ژ زیڤی هات بوو نکراندن، ئوو دەستکێ وی رەش بوو ئوو ب بەرێن خرانبها هات بوو رازاندن. کورکی وەعدە دا خوە کۆ دەما ژ مسرێ ڤەبگەررت، دێ وی شیری بکررت.

وی خۆت هەڤالێ خوە، 'ژ خودانێ وێ حوجرەیێ بپرسە کا بهایێ وی شیری چەندە؟' پاشی ئەو پێ حەسییا کۆ ژبۆ چەند بیستکەکان هایێ وی ژ خوە نەمایە ئوو ل شیری نهێرری یە. دا بێژی قای سینگێ وی خڤاش ئینا سەر، دلێ وی هات خڤاشتن. ئەو دترسییا ل دەردۆرا خوە بنهێررت، ژبەر کۆ وی دزانی دێ چ

دیتبا. ئەو پچەکا دی ژی ل تەماشەکرنا شیرێ بەدەو بەردەوام بوو، هەتا وی ئەو قاس وێرەکی د خوە دا کۆم کر کۆ ل پشت خوە بزڤررت.

تەنێ سووک ل پشت وی بوو، خەلک دهاتن ئوو دچوون، وان دقیرراند ئوو تشت دکررین، ئوو بێهنا خوارنێن نەنیاس دهات... لێ هەڤالێ وی یێ نوو ل چ دەران دیار نەبوو.

کورکی دخوەست کۆ باوەر بکت هەڤالێ وی تەنێ ب سودفە ژ وی ڤەقەدیایە. وی برریاردا کۆ هەتا ڤەخەرریانا وی راست ل وێدەرێ بسەکنت ئوو ل بەندا وی بت. دەما ئەو ل بەندێ مابوو، مەلایەک ژێهلی سەرێ بورجەکا وان نێزیکیان بوو ئوو دەست ب بانگدانێ کر؛ هەمی کەسێن ناڤ سووکێ کەڤتن سەر چۆکێن خوە، ئەنی یێن خوەخەهاندن ئەردی، ئوو دخەل بانگی دەست پێکر. پاشی، وەکی خەرزەکێ مێرووییێن کارکەر، حوجرەییێن خوە ڤالا هشتن ئوو چوون.

رۆژێ ژی کارێ بارکرنێ کر. وی هەیامەکێ ل کەرخا رۆژێ تەماشە کر، هەتا ئەو ل پشتا خانی یێن سپی یێن دەردۆرا مەیدانێ نەپەن بوو. هات بیرا وی کۆ وێ سپێدێ دەما رۆژ هلات، ئەو ل پارزەمینەکا دی، هێشتا شڤانەک بوو کۆ شێست مەررێن وی هەبوون ئوو ل بەندێ بوو کەچەکێ ببینت. وێ سپێدێ دەما ئەو ل دەشتێن نیاس دمەشییا، وی هەمی تشتێن کۆ دێ ب سەرێ وی هاتبان دزانین. لێ نها، کۆ رۆژێ دل تێ هەبوو ئاڤا بووبا، ئەو ل وەلاتەکێ دی بوو، ئەو خەریبێ ئاخەکا هاڤی ئوو

خەریب بوو کۆ هەما نەدزانی ب زمانێ وان بئاخڤتبا ژی. ئەو ئێدی شڤان نەبوو، ئوو خودانێ چ تشتەکی ژی نەبوو. وی پارە نەبوون کۆ ڤەبگەررت ئوو هەمی تشتان ژ سەری ژی دەست پێ بکت.

کورک هزری کۆ ئەڤ هەمی دناڤبەرا رۆژهلاتنەک ئوو رۆژئاڤابوونەکێ دا قەومی بوون. ئەو د حەیفا خوە دا بوو، پەشیمان بوو کۆ چاوا ژیانا وی هۆسا ژنشکێڤە ئوو ب ئێکجاری هاتبوو خوهارتن.

وی دخوەست بگریت ئوو ژبەر ڤێ شەرم ژ خوە کر. ئەو قەت هەما ل پێش مەررێن خوە ژی نەخری بوو. لێ سووک ڤالا بوو، ئوو ئەو ژ مالێ دوور بوو، ڤێجا ئەوخری. ئەوخری ژبەر کۆ خودێ دایخەر نەبوو، ئوو ژبەر کۆ خودێ ب وی ئاوایی جەزایێ وان کەسان دابوو کۆ باوەری ب خەونێن خوە هەبوو.

دەما من مەرر هەبوون، ئەز کێفخوەش بووم، ئوو من کەسێن دەردۆرا خوە ژی کێفخوەش دکرن. ئەو هزری کۆ خەلکی ئەز ددیتم ئوو بخێرهاتنا من دکر. لێ نها ئەز خەمگین ئوو تەنێ مە. ئەز دکم کۆ ئێدی کەربێن من ژی ژ وان کەسان ڤەبن کۆخەهشتنە خزینەیێن خوە، ژبەر کۆ ئەز قەت نەخەهشتمە یا خوە. ئوو دبێ ئەز ب وی تشتێ هندک یێ کۆ من هەیە دەبارا خوە بکم، ژبەر کۆ ئەزخەلەک ژ وێ بچووکترم کۆ دنیایێ فەتح بکم.

وی تووركێ خوە ڤەکر دا ببینت کا چەند ژبۆ وی مایە؛ مومکنە کەریەکێ وێ بابۆلەیا کۆ لسەرخەمیێ خواربوو تێدا

مابت. لێ تەنێ کتێبا خەران، چاکیتێ وی، ئوو هەردو بەرێن کۆ پیرەمێری دابوون وی مابوون.

چاوا کۆ چاڤێ وی ب بەران کەڤت، نزا ژبەر چ ئەو رەهەت بوو. وی شەش مەرر دخەل دو بەرێن بهلخران کۆ ژ سینگبەندەکا زێرر هات بوون ژێڤەکرن ڤەخوهارت بوون. ئەو دکاری وان بەران بفرۆشت ئوو بلیتا ڤەخەرریانێ بکررت. کورک هزری کۆ دێ ڤێ جارێ زیرەکتر بت ئوو ئەو ژ تووركی دەرئێخستن ئوو کرن بەریکا خوە. ئەڤدەر باژارەکێ بەندەری یە، ئوو تەنێ ئاخڤتنەکا راست ژ دەڤێ هەڤالێ وی دەرکەڤت بوو، باژارێن بەندەری تژی دزن.

نها وی دزانی کا چما خودانێ چایخانەیێ وەسا تووره بوو: وی بزاڤ دکر ببێژت وی باوەری یا خوە ب وی مێری نەئینت. 'ئەز ژی هەرکەسەکێ دی مە. ئەز دنیایێ وەسا دبینم کۆ ئەز دخوازم، نە وەسا کۆ ب راستی هەیە.'

وی هێدیکا تبلێن خوە ب سەر بەران دا ئینان، ب خەرمی یا وان ئوو رووییێ وان حەسیبا. ئەو خزینەیا وی بوون. ئەو تەنێ ب دەستلێدانا وان ژی رەهەت دبوو. وان پیرەمێر دئینا بیرا وی.

وی خۆت بوو، 'دەما تو تشتەکی بخوازی، هەمی جیهان دێ دەست ب دەستێ هەڤ بدت دا تو بگەهی وی تشتی.'

کورکی بزاڤ دکر کۆ د راستی یا وی تشتی بگەهت کۆ پیرەمێری خۆت بوو وی. ئەو ل وێ سووکا ڤالا بوو، هەما فلسەکێ پارەیی ژی نەبوو، ئوو مەررەکا ب تەنێ ژی کۆ شەڤێ

بپارێزت. لێ وان بەران ئیسبات دکر کۆ وی شاهەک دیتی یە، شاهەکێ کۆ سەربهورا کورکی دزانی.

'ناڤێ وان ئوریم ئوو تومیمە، ئوو ئەو دکارن ئاریکاری یا تە بکن کۆ نیشانێن خێرێ بخوینی.' کورکی بەر ڤەخەراندن ناڤ تووركی ئوو برریاردا کۆ جەرباندنەکێ بکت. پیرەمێری‌خۆت بوو کۆ پرسیارێن‌خەلەک زەلال بپرست، ئوو ژبۆ وێ، کورکی دبێ زانیبا کا چ دخوازت. لەوما، وی پرسی کا هێشتا بەرەکەتا پیرەمێری دخەل وی یە.

وی بەرەک دەرئێخست. ئەو 'ئەرێ' بوو.

وی پرسی، 'ئەرێ ئەز دێ بگەهم خزینەیا خوە؟'

وی دەستێ خوە بر ناڤ تووركی، ئوو دەستێ خوە ژبۆ بەرەکی تێدا‌خەرراند. ب وێ چەندێ، هەردو بەر هاتن پالدان ئوو ژ کونەکا تووركی کەڤتن سەر ئەردی. کورک چ جاران پێ نەحەسیبا بوو کۆ چ کون د تووركێ وی دا هەبووبن. ئەو کەڤت سەر چۆکان دا ئوریم ئوو تومیمان ڤەببینت ئوو وان ڤەبگەررینت ناڤ تووركێ خوە. لێ دەما وی ئەو لسەر ئەردی دیتن، هەڤۆکەکا دی هات بیرا وی.

شاهێ پیرەخۆت بوو، 'فێر ببە کۆ نیشانێن خێرێ بنیاسی ئوو ل پەی وان هەررە.'

نیشانەکا خێرێ. کورک ل خوە بشکوررى. وی هەردو بەر هلگرتن ئوو کرن ناڤ تووركێ خوە. وی هزر نەکر کونان بگرت. هەرچاڤەکێ مومکن بوو کۆ بەر بکەڤن. ئەو فێر بووبوو کۆ هندەک تشت هەنە مرۆڤ قەت نابت بپرست، ئوو فێر بووبوو کۆ نابت ژ

چارەنڤیسا خوە بررەڤت. وی‌خۆت خوە، ‘من وەعدە دابوو کۆ ئەز ب خوە برریارێن خوە بدم.’

لێ بەران‌خۆت بوو وی کۆ پیرەمێر هێشتا دخەل وی بوو، ئوو هندێ دی پشتا وی‌خەرم بوو. وی جارەکا دی ل مەیدانا ڤالا تەماشە کر. وی کێمتر ژ بەرێ هەست ب بێچارەییێ کر. ئەو دەر نە جهەکێ هاڤی ئوو غەریب بوو، جهەکێ نوو بوو.

ما نە هەمی دەمان وی تشتەکێ وەها دخوەست: دا جهێن نوو بنیاست. هەما ئەخەر ئەو چ جاران نەخەهت ئەهرامان ژی، وی دوورتر ژ هەر شڤانەکێ دی یێ کۆ وی دنیاسی سەفەر کربوو. ئەو هزری کۆ خوەزی وان تەنێ بزانیبا کا ل ڤێدەرێ کۆ تەنێ رێ یا دو سەعەتان ب‌خەمیێ دوورە تشت چەند جدا نە. هەرچندە کۆ جیهانا وی یا نوو ڤێ‌خاڤێ تەنێ سووکەکا ڤالا بوو، وی دیت بوو کۆ مشتی ژیانێ بوو، ئوو ئەو چ جاران دێ ئەڤ ژ بیر نەکربا. شیر هات بیرا وی. ئەو پچەکێ ب هزرینا ل وی ئێشا، لێ وی قەت شیرەکێ وەکی وی بەری هنگی نەدیت بوو. دەما وی ئەو تشت د بەر خوە دا دخۆتن، ئەو پێ حەسییا کۆ دبێ برریارا خوە بدت کا وەکی قوربانیەکێ ژار یێ دزەکی ل خوە بهزرت ئان وەکی سەربهورخوازەکێ کۆ ل پەی خزینەیا خوە یە.

وی‌خۆت خوە، ‘ئەز سەربهورخوازەکم، ل خزینەیا خوە دخەررم.’

★

کەسی ئەو ب راهەژاندن ژ خەوێ هشیار کر. ئەو د نیڤەکا سووکێ دا د خەو را چوو بوو، ئوو ژیانا مەیدانێ دهات کۆ دەست پێ ببت.

ئەو ل دەردۆرێ نهێرری، ل مەررێن خوەخەرریا، ئوو پاشی پێ حەسیبا کۆ ئەو ل جیهانەکا نوو یە. لێ ل شوونا خەمگینیێ ئەو شاد بوو. ئێدی ئەو نەچار نەبوو ژبۆ مەرران ل زادی ئوو ئاڤێ بگەررت؛ ل شوونا وێ، ئەو دکاری ل خزینەیا خوە بگەررت. وی فلسەک ژی د بەریکێ دا نەبوو، لێ وی باوەری هەبوو. وی شەڤا بەرتر برریار دابوو کۆ ئەو دی سەربهورخوازەک بووبا وەکی وان یێن کۆ وی د کتێبان دا عەجباند بوون.

ئەو هێدیکا ل سووکێ مەشیبا. بازیخانان حوجرەیێن خوە دادمەزراندن، ئوو کورکی د وی کاری دا ئاریکاری یا شەکرۆکفرۆشەکی کر. یخرنژینەک لسەر روویێ شەکرۆکفرۆشی بوو: ئەو کێفخوەش بوو، هایێ وی ژ ژیانا وی هەبوو، ئوو ئامادە بوو کۆ رۆژەکا کاری دەست پێ بکت. یخرنژینا وی پیرەمێر. شاهێ پیر یێ رازناک ئوو پر ژ نهینی یێ کۆ وی دیت بوو. ئینا بیرا وی. کورک هزری، 'ئەڤ بازیخانێ شەکرۆکان ژبەر وێ شەکرۆکان چێ ناکت دا پاشی سەفەران بکت ئان ب کەچا دکانداره‌کی را بزەوجت. ئەو ڤی کاری دکت، ژبەر کۆ دخوازت ڤی کاری بکت.' ئەو پێ حەسیبا کۆ وی ژی دکاری وەکی پیرەمێری کربا. تەنێ ب نهێررینا ل وان، هەست کربا کا کەسەک نێزیکی چارەنڤیسا خوە

بوویە ئان ژێ دوور بوویە. ئەو هزری کۆ کارەکێ ساناهی بوو، ئوو ب سەر وێ را ژی وی قەت بەری هنگی وەها نەکربوو.

دەما حوجرە هات دامەزراندن، شەکرۆکفرۆشی شرینی یا ئێکێ یا کۆ وێ رۆژێ چێ کر دا وی. کورکی سپاسی یا وی کر، خوار، ئوو چوو سەر رێ یا خوە. دەما تەنێ چەند پێنگاڤەکان دوور کەڤت بوو، ئەو پێ حەسییا کۆ ل دەما دامەزراندنا حوجرەیێ دا، ئێک ژ وان ب زمانێ ئەرەبی دئاخڤت ئوو یێ دی ب زمانێ سپانی.

ئوو هەردوان ب تڤاڤی ژ هەڤدو فەهم کربوو.

کورک هزری کۆ دبێ زمانەک هەبت کۆ ب پەیڤان راخرێدایی نەبت. من بەری نها ژی تەجریبەیەکا وەسا دخەل مەررێن خوە هەبوویە، ئوو نها ئەو دخەل خەلکی ژی دقەومت.

ئەوخەلەک تشتێن نوو فێر دبوو. هندەک ژ وان ئەو تشت بوون کۆ وی بەری هنگی ژی تەجریبە کربوون، ئوو ب راستی نوو نەبوون، لێ ئەو چ جاران ب وان نەحەسییا بوو. ئەو ب وان نەحەسییا بوو ژبەر کۆ ئەو ل وان تشتان راهات بوو، ب وان ئەدەت کربوو. وی تێدەرئینا کۆ: ئەخەر ئەز فێر ببم ڤی زمانێ بێ پەیڤ بفەهمم، ئەز دێ هەمی جیهانێ بفەهمم.

ڤەهێسایی ئوو بێلەز، وی برریاردا کۆ ل جادەیێن تەنگ یێن تانجیرێ پیاسەیێ بکت. تەنێ ب وی ئاوایی دێ وی نیشانێن خێرێ دیتبان. وی دزانی کۆخەلەک بێهنفرەهی دڤێت، لێ شڤان هەمی تشتان دەرهەقا بێهنفرەهییێ دا دزانن. جارەکا دی وی دیت

کۆ، ل وەلاتەکێ غەریب، وی هەر ئەو دەرس بجھ دکرن کۆ دخەل مەررێن خوە فێر بووبوو.

پیرەمێری‌خۆت بوو، 'هەمی تشت ئێکن.'

★

بازیخانێ بلووران دخەل رۆژێ هشیار بوو، ئوو هەر ب وێ قەلەقیێ حەسییا کۆ هەمی سپیدەیان پێ دحەسییا. ئەو ژبۆ 30 سالان هەر ل وی جهی بوو: دکانەک ل سەرێ جادەیەکا ل سەر خرەکی کۆ هژمارەکا کێم ژ کررندەیان لێ دەرباز دبوون. نها ژبۆ‌خوهورینا هەر تشتەکی‌خەلەک دەرەنگ بوو. هەتا هنگی ئەو تەنێ تشتەکی فێر بووبوو: کررین ئوو فرۆشتنا شیشەئالاڤێن بلوورین. ژ دەمان دەمەکێ، خەلەک خەلکی دکانا وی دنیاسی: بازیخانێن ئەرەب، ئەردزانستڤانێن ئنگلیز ئوو فرانسی، لەشکەرێن ئەلمانی یێن کۆ پارەیێن باش هەبوون. ل وان رۆژان، خوەش بوو کۆ مرۆڤی بلوور فرۆتبان، ئوو ئەو هزری بوو کا چاوا زەنگین بووبا، ئوو ژنەکا بەدەو ژی ل کێلەکا وی بووبا دەما ئەو پیر دبوو.

لێ، ب دەربازبوونا دەمێ، تانجیر هات‌خوهارتن. باژارێ نێزیکی وان، کووتا، بلەزتر ژ تانجیرێ مەزن دبوو، ئوو کەسابەت کێم دبوو. هەڤسیان بار دکر، ئوو تەنێ چەند دکانەکێن بچووک ل

سەرێخەری مابوون. ئوو کەس نەدهات تەنێ ژبۆ دیتنا چەند دکانەکێن بچووک ب سەرخەری بکەڤت.

لێ بازرخانێ بلووران چ چارەیێن دی نەبوون. وی سیه سالێن ژیانا خوه ب کررین ئوو فرۆشتنا پارچەیێن بلوورین دەرباز کربوون ئوو نها ژبۆ کرنا هەر کارەکێ دی دەرەنگ بوو.

وی تەڤایا وێ سپێدەیێ ب تەماشەکرنا هاتن ئوو چوونێن کتەکتە یێن ل جادەیێ دەرباز کر. وی ژبۆ سالان ئەڤ کار کربوو، ئوو بەرنامەیا هاتنووچوونا هەرکەسەکێ کۆ دەرباز دبوو دزانی. لێ، درست بەری دەما فراڤینێ، کورکەک ل بەر دکانێ سەکنی. کنجێن وی ئاسایی بوون، لێ چاڤێن خودان‌تەجریبە یێن بازرخانێ بلووران دیت کۆ کورکی چ پارە ژبۆ مەزاختنێ نینە. ب هەر حالی، بازرخانی برریاردا کۆ هەتا چوونا کورکی فراڤینا خوە ژبۆ چەند دەقیقەیان پاش بئێخت.

★

کارتەک ل دەرخەهی هاتبوو هەلاویستن ئوو ددا زانین کۆ ل دکانێ ب چەند زمانان ئاخڤتن دهات کرن. کورکی دیت مێرەک ل پشت پێشخانا دکانێ بوو.

کورکی‌خۆت، 'ئەخەر تو بخوازی ئەز دکارم ڤان شیشەیێن پشتا پەنجەرەیێ پاکژ بکم. ب ڤی رەنگێ نها، کەس مەرەق ناکت وان بکررت.'

مێر ل وی نهێڕری، لێ چ بەرسڤ نەدان.

'باتی وێ، تو دکاری تشتەکێ خوارنێ بدی من.'

هێشتا مێری چ نەخۆت بوو، ئوو کورکی هەست دکر کۆ دبێ برریارەکێ بدت. د تووركێ خوە دا، وی چاکیتێ خوە هەبوو. کۆ بێخومان ل بیاڤانێ پێدڤیتی یا وی ب چاکیتی نەبوو. وی چاکیت دەرئینا ئوو دەست ب پاکژکرنا شیشەیان کر. ب نیڤ سەعەتێ وی هەمی شیشە یێن ل پشت پەنجەرەیێ پاکژ کرن، ئوو، درست ل دەما کۆ وی کارێ خوە دکر، دو بکرر هاتن دکانێ ئوو هندەک بلوور کررین.

دەما وی کارێ پاکژکرنێ قەداند، وی تشتەکێ خوارنێ ژ مێری خوەست. بازیخانی‌خۆت، 'دا ئەم بچن فراڤینەکێ بخوەرین.'

وی نیشانەک لسەر دەیخەهی دانا، ئوو ئەو چوون قەهوەخانەیەکا ل وان نێزیکیان. دەما ئەو لسەر مێزا ب تەنێ یا وێدەرێ روونشتن، بازیخانێ بلووران کەنی.

وی‌خۆت، 'تو نەچار نەبووی چ تشتەکی پاکژ بکی، قورئان ژ من دخوازت کۆ کەسەکێ برسی تێر بکم.'

کورکی پرسی، 'باشە، چما تە هێلا ئەز وی کاری بکم؟'

'ژبەر کۆ بلوور پیس بوون. ئوو ئەز ئوو تو هەردو حەوجەدار بوون کۆ مەژی یێ خوە ژ هزرێن نەیینی پاکژ بکن.'

دەما ئەو ژ خوارنێ خلاس بوون، بازیخانی بەرێ خوە دا کورکی ئوو‌خۆت، 'ئەز حەز دکم کۆ تو ل دکانا من کار بکی. دو

بکرر ئەڤرۆ ل وێ دەمێ هاتن کۆ تە کار دکر، ئوو ئەڤ نیشانەکا خێرێ یە.'

شڤان هزری کۆ خەلکێخەلەک بەهسا نیشانێن خێرێ دکن. لێ ئەو ب درستی نزانن کا ئەو چ دبێژن. چاوا کۆ من نەدزانی کۆ ئەز ب سالان ب زمانەکێ بێ پەیڤ دخەل مەررێن خوە ئاخڤت بووم.

بازیخانی پرسی، 'ئەرێ تو دێ ژبۆ من کار بکی؟'

کورکی بەرسڤاند، 'ئەز دێ بکارم ئەڤرۆ کار بکم. ئەز دێ ئەڤشەڤ ژی، هەتا سپێدێ، هەمیێ کار بکم ئوو ئەز دێ هەمی پارچەیێن بلوورین یێن ناڤا دکانا تە پاکژ بکم. ل باتی وی کاری، ئەز سوبەهی پارەیێ چوونا مسرێ ژ تە دخوازم.'

بازیخان کەنی. 'ئەخەر تو سالەکێ هەمیێ ژی بلوورێن من پاکژ بکی... ئەخەر تو ژبۆ فرۆتنا هەر پارچەیەکا وان دەلالیەکا باش ژی بستینی، تو هێشتا دبێ پارەیان ژبۆ چوونا مسرێ قەر بکی. ب هزاران کیلۆمەترێن بیاڤانێ دناڤبەرا ئێرە ئوو وێدرێ دا نە.'

بێهنەکا بێدەنگیێ یا وەسا کوور ب سەر وان دایخرت، دا بێژی هەمی باژار کەڤت خەوێ. نە دەنگەک ژ سووکێ دهات، نە جررەجررەک دناڤبەرا بازیخانان دا هەبوو، نە مێرەک ژبۆ بانگی ژێهلی بورجان دبوو. نە هیڤیەک، نە سەربهورەک، نە شاهێن پیر ئان چارەنڤیس، نە خزینە، ئوو نە ئەهرام. دا بێژی قای دنیا بێدەنگ بوویە، ژبەر کۆ روحا کورکی بێدەنگ بووبوو. ئەو ل وێدەرێ روونشت، چاڤێن وی ل دەرخەهێ قەهوەخانەیێ مان،

خوەزیکا مرنێ دخوەست، ئوو خوەزیکا وێ کۆ هەمی تشت د وێ ڕاقێ دا داوی بووبان.

بازڕخان ب پەرۆشی ل کورکی نهێرری. هەمی دلخوەشی یا وێ سپێدەیێ د وی دا دیت بوو ژنشکێڤە وەندا بووبوو.

بازڕخانێ بلووران‌خۆت، ‘پسێ من، ئەز دکارم پارەیێ ڤەخەرریانا بۆ وەلاتێ تە بدم تە.’

کورکی چ نەخۆت. ئەو رابوو، کنجێن خوە رێک کرن، ئوو تووركێ خوە هلگرت. وی‌خۆت، ‘ئەز دێ ژبۆ تە کار بکم.’

ئوو پشتی بێدەنگیەکا دی یا درێژ، ئەو پێڤە چوو، ‘من هندەک پارە دڤێن دا هندەک مەرران بکررم.’

پشکا دوییێ

کورکی نێزیکی مەهەکێ ژبۆ بازیخانێ بلووران کار کربوو، ئوو وی ددیت کۆ ئەو کار نە درست ئەو کارە یێ کۆ دێ ئەو بەختەوەر کربا. بازیخانی هەمی رۆژا خوە ب پندەپندا ل پشت پێشخانێ دەرباز دکر، هەر دخۆت کورکی هایێ وی ل پارچەیان هەبت چ تشتەکی نەشکێنت.

لێ ئەو هەر ل سەر کارێ خوە ما، ژبەر کۆ بازیخان هەرچەندە کۆ پیرەمێرەکێ بێتەبعەت ژی بوو، ب ئینساف سەرەدەری دخەل وی دکر؛ کورکی دەلالیەکا باش ژی ژبۆ وان تشتێن کۆ دفرۆتن وەردخرت، ئوو هندەک پارە کۆم کربوو. وێ سپێدەیێ وی هندەک حساب کرن: ئەخەر ئەو هەر ب وی رەنگی ل سەر کارێ خوە بەردەوام بووبا، سالەک دخوەست هەتا ئەو بکاری بووبا هندەک مەرر کرریبان.

کورکی‌یخۆت بازیخانی، ‘ئەز دخوازم جهەکێ پێشاندانێ ژبۆ بلووران چێ بکم. ئەم دکارن وێ ل دەرڤە دابنن ئوو هندەک خەلکێ کۆ ل بنێخری دەرباز دبن رابکێشین.’

بازیخانی بەرسڤاند، ‘من قەت بەری نها تشتەکێ وەسا نەبووبە. خەلک دێ ل بەر را بهورن ئوو تێ بهلنگڤن، ئوو هەمی پارچە دێ بشکێن.’

‘راستە، دەما من مەرریێن خوە دبرن چۆلی ژی مومکن بوو هندەک ژ وان مریان ئەخەر ئەو ل مارەکی راست هاتبان. لێ ژیانا مەرران ئوو شڤانان هۆسا یە.’

بازیخانی بەرێ خوە بەر ب بکررەکی وەیخەرراند کۆ دخوەست سێ بەرداخێن بلوور بکررت. وی باشتر ژ هەمی دەمان دفرۆت... دابێژی دەم ڤەخەرریا بوو وان رۆژێن کۆ ئەو جادە ئێک ژ مەزنترین جهێن بالکێش یێن تانجیرێ بوو.

پشتی کۆ ئەو بکرر چوو، وی‌یخۆت کورکی، ‘کەسابەت ب راستی باشتر بوویە. ئەزیخەلەک باشترم، ئوو تو دێ د دەمەکا نێزیک دا ل مەرریێن خوە ڤەبگەررى. چما مرۆڤ تشتەکێ زێدەتر ژ ژیانێ بخوازت؟’

کورکی هەما بێ کۆ مەقسەدا وی بت،یخۆت، ‘ژبەر کۆ ئەم دبێ بەرسڤا نیشانێن خێرێ بدین’، ئوو ژ تشتێ‌یخۆتی پەشیمان بوو، ژبەر کۆ بازیخانی قەت شاھ نەدیت بوو.

شاھێ پیریخۆت بوو، ‘دبێژن وێ بنەمایا حەزکریبوونێ، بەختێ تازەکاران. ژبەر کۆ ژیان دخوازت تو بگەھی چارەنڤیسا خوە.’

لێ بازیخان د مەقسەدا کورکی‌یخەھشت. ھەما بوونا کورکی ل دکانێ نیشانەکا خێرێ بوو، ئوو، ب دەربازبوونا دەمێ پارە دررژیان ناڤ ڤەکێشۆکێ، ئەو ژ کرێگرتنا کورکی پەشیمان نەبوو. بازیخانی زێدەتر ژ ھەقێ کورکی ژی پارە ددانێ، ژبەر کۆ وی دەلالیەکا زێدە ددا کورکی، چونکی ھزر نەدکر دێ فرۆتنا وان

ئەوقاس زێدە بووبا. وی هزر دکر کۆ ئەو دێ زووکا ل مەرریێن خوە ڤەبگەرریابا.

دا خوە ژ بابەتێ پێشاندانێ دوور بکت، وی پرسی، 'چما تو دخوازی بچی ئەهرامان؟'

کورکی بەرسڤاند، 'ژبەر کۆ من هەرتم بەهسا وان بهیستی یە'، ئوو چ دەرهەقا خەونا خوە دا نەڤێت. خزینە نها ژ بیرەوەریەکا ب کەدەر پێڤەتر چ تشتەک نەبوو، ئوو وی بزاڤ دکر لێ نەهزریبا.

بازرڤانی‌ڤێت، 'ئەز چ کەسەکی ل ڤان دەران نانیاسم کۆ بخوازت تەنێ ژبۆ دیتنا ئەهرامان بیاڤانێ بشەقینت. ئەو تەنێ کۆمەکا کەڤرانن. تو دکاری ل حەوشا خوە ئێکا وەکی وان چێ بکی.'

کورکی‌ڤێت، 'تە چ جاران خەون ب سەفەرکرنێ ڤە نەدیتنە.'، ئوو بەرێ خوە بەر ب ئالی یێ بکررەکی کۆ هات ناڤ دکانێ وەرڤەررراند.

دو رۆژان پشتی هنگی، بازرڤانی بەهسا پێشاندانێ دڤەل کورکی کر.

وی‌ڤێت، 'ئەزڤەلەک ژڤوهارتنێ حەز ناکم. ئەز ئوو تو وەکی وی بازرڤانێ زەنگین، حەسەنی، نینن. ئەڤەر ئەو د کرریارەکا خوە دا خەلەتیەکێ بکت، ئەوڤەلەک تەسیرێ ل وی ناکت. لێ ئەز ئوو تو هەتاهەتا دبێ دڤەل خەلەتی یا خوە بژین.'

کورک، ب پشیمانی ڤە، هزری کۆ ئەڤ تێرا خوە راست بوو.

‘چما تو دهزری کۆ مه دبێ پێشاندانەک هەبت؟’

‘ئەز دخوازم زووتر بگەهم مەرریێن خوە. دەما کۆ بەخت یارێ مە بت، ئەم دبێ مفایێ ژ بەختێ خوە ببینین، ئوو دەما کۆ بەخت ئاریکاری یا مە بکت، دبێ ئەم ژی ئاریکاری یا بەختێ خوە بکین. دبێژن ڤێ بنەمایا حەزکریبوونێ. ئان بەختێ تازەکاران.’

بازیخان ژبۆ چەند بیستکەکان بێدەنگ ما. پاشی وی‌خۆت، ‘پێغەمبەری قورئان دایە مە، ئوو تەنێ پێنج فەرز ژبۆ مە هشتنە کۆ د ژیانا خوە دا ئەم بجھ بکین. خرنگترین ئەوە کۆ مە باوەری ب خودێ یێ تاک یێ هەق هەبت. یێن دی ئەڤن: رۆژێ پێنج جاران نڤێژێ بکین، رەمەزانێ رۆژیان بگرین، ئوو خێران ب فەقیران بکین.’

ئەو ل وێدەرێ سەکنی. دەما بەهسا پێغەمبەری کر، چاڤێن وی تژی رۆندک بوون. ئەو مێرەکێ ب ئیخلاس بوو، ئوو، ب سەر هەمی بێتەحەملی یا خوە را، وی دخوەست کۆ د ژیانا خوە دا ل خۆرەیێ شەریعەتێ بسلمانان بژیت.

کورکی پرسی، ‘فەرزێ پێنجێ چ یە؟’

بازیخانی بەرسڤاند، ‘دو رۆژان بەری نها تەخۆت کۆ من چ جاران خەون ب سەفەرکرنێ ڤە نەدیتنە. فەرزێ پێنجێ یێ هەر بسلمانەکی زیارەتەکە. ل سەر مە فەرە، کۆ هەر نەبت جارەکێ د ژیانا خوە دا، زیارەتا باژارێ پیرۆزێ مەککەیێ بکین.

‘مەککەخەلەک ژ ئەهرامان دوورترە. دەما ئەز جوان بووم، هەمی تشتێ کۆ من دخوەست ئەو بوو کۆ ئەوقاس پارەیان کۆم بکم

دا ڤێ دکانێ ڤەبکم. من هزر دکر کۆ ئەز دێ رۆژەکێ زەنگێن ببم، ئوو دێ بکارم بچم مەککەیێ. من دەست ب کۆمکرنا پارەیان کر، لێ ئەز چ جاران نەشییام قەناعەتێ ب خوە بکم کۆ ڤێ دکانێ ژبۆ بەرپرسیاری یا کەسەکێ دی بهێلم، بلوور تشتێن نازکن. هەر د وێ دەمێ دا، خەلک هەمی دەمان ب بەر دەرێ دکانا من را دەرباز دبوون ئوو دچوون مەککەیێ. هندەک ژ وان زیارەتکەرێن زەنگێن بوون ئوو دخەل کاروانێن خزمەتکاران ئوو هێشتران سەفەر دکر، لێ پرانی یا خەلکێ کۆ دچوون زیارەتێ ژ من فەقیرتر بوون.

هەمی کەسێن کۆ چوونە وێدەرێ ژ چوونا خوە رازی نە. ئەو نیشان ئوو چەڤەنگێن زیارەتێ ب دەرخەهێن مالێن خوە ڤە دکن. ئێک ژ وان، پنیدۆزەکێ کۆ ب چێڤەکرنا جزمەیان دەبارا ژیانا خوە دکر، دخۆت کۆ نێزیکی سالەکێ ل بیاڤانێ سەفەرکربوو، لێ ئەو ب قاسی دەما کۆ ل جادەیێن تانجیرێ ژبۆ کررینا چەرمی دخەرریا ماندی نەبووبوو.'

کورکی پرسی، 'باشە، چما تو نها ناچی مەککەیێ؟'

'ژبەر کۆ ئەز ب هزرا مەککەیێ دژیم. ئەو ئاریکاری یا من دکت کۆ خوە ل بەر ڤان هەمی رۆژێن وەکهەڤ، ڤان بلوورێن کەرر ئوو بێدەنگ یێن لسەر تەقچکان، ئوو فراڤین ئوو شیڤێن ل وێ قەهوەخانەیا دلگران بگرم. ئەز دترسم کۆ ئەخەر خەونا من بجھ ببت، من چ سەدەم ژبۆ دووماندنا ژیانێ نەمینن.

'تو لسەر مەررێن خوە ئوو ئەهرامان خەونێ دبینی، لێ تو نە وەکی منی، ژبەر کۆ تو دخوازی خەونێن خوە بجھ بکی. ئەز تەنێ

دخوازم خەونان ب مەککەیێ ڤە ببینم. من بەری نها ب هزاران جاران د خەیالا خوە دا بیاڤان شەقاندی یە،ئەهشتمە مەیدانا بەرێ پیرۆز، پێشی کۆ دەست بکم وی بەری، من هەفت جاران ل دۆرا وی تەواف کری یە. پێش نها من کەسێن ل کێلەکا خوە، یێن ل پێش خوە، ئوو ئاخڤتن ئوو نڤێژێن خوە یێن دخەل وان، د خەیالێن خوە دا دیتنە. لێ ئەز دترسم کۆ مومکنە ئەڤ هەمی بیت بێهیڤیتیەک، لەوما ئەز دخوازم تەنێ خەونان پێڤە ببینم.

وێ رۆژێ بازیخانی رێ دا کۆ کورک پێشانگەهێ چێ بکت. هەمی نکارن ببینن کۆ خەونێن وان هەر ب وی ئاوایی بجھ دبن.

★

دو مەهێن دی ژی بهورین، ئوو تەقچکان کررندەیێن زێدەتر راکێشان ناڤ دکانێ. کورکی بەرساند (=تەخمین کر)، ئەخەر وی ژبۆ شەش مەهێن دی ژی کار کربا، ئەو دێ شیبابا ڤەخەرریابا سپانیایێ ئوو شێست مەرر بکرریبان، ئوو شێستێن دی ژی. د هەیاما کێمتر ژ سالەکێ دا، وی دێ پەزێ خوە دوقات کربا، ئوو وی دێ شیبابا بازیخانی دخەل ئەرەبان بکربا، ژبەر کۆ ئەو نها ب زمانێ وان یێ عەجێب ژی دئاخڤت. ژ وێ سپێدەیا ل سووکێ پێڤەتر، وی قەت ئوریم ئوو تومیم بکارنەئینانەڤە، ژبەر کۆ مسر ژبۆ وی هەر وەکی مەککەیێ ژبۆ بازیخانی خەونەکا دوور بوو. ب هەر حالێ هەبت،

کورک ژ کاریێ خوه رازی بووبوو، ئوو هەرتم ل رۆژەکێ دفکری کۆ دێ وەکی سەرکەڤتیەکی ل تەریفایێ پەیا بووبا.

شاهێ پیرێخۆت بوو، ‘تو دبێ هەڕێخاڤ بزانی کا تو چ دخوازی.’ کورکی دزانی، ئوو نها ژبۆ وی تشتی کار دکر. مومکنە خزینەیا وی ئەو بووبت کۆ خوە ل وی وەلاتێ هاڤی ببینت، راستی دزەکی بهێت، ئوو پەزێ خوە دوقات بکت، بێ کۆ فلسەکێ ژی بمەزێخت.

وی شەهنازی ئوو فەخر ب خوە دکر. ئەو فێری هندەک تشتێن ڕەنگ، مینا سەرەدەری یا دخەل بلووران، ئوو مینا زمانێ بێ پەیڤ... ئوو نیشانێن خێرێ، بووبوو. ئێڤاریەکێ وی مێرەک لسەرێخری دیتێخازندە دکرن چ جهەکێ هەژی نینە کۆ پشتی سەرکەڤتنا لێخری مرۆڤ تشتەکی لێ ڤەبخوەرت. کورک، کۆ فێری ڤەنیاسینا نیشانێن خێرێ بووبوو، دخەل بازێخانی ئاخڤت.

‘وەرە دا چایێ بفرۆشین کەسێن کۆ ب سەرێخری دکەڤن.’

بازێخانی ئخۆت، ‘خەلەک جھ هەنە کۆ ل ڤێدەرێ چایێ دفرۆشن.’

‘لێ ئەم دکارین چایێ د بەرداخێن بلوورین دا بفرۆشین. خەلک دێ تامێ ژ چایێ بکن ئوو دێ بخوازن کۆ بەرداخان ژی بکرن. دبێژن بەدەوی خاپینۆکەکا مەزن یا مرۆڤانە.’

بازێخانی بەرسڤ نەدا، لێ وێ ئێڤاریێ، پشتی کۆ نڤێژا خوە کر ئوو دکان دائێخست، وی ژ کورکی خوەست کۆ دخەل وی بررونت ئوو دخەل وی نایخلەیێ، وێ بۆری یا عەجێب کۆ ئەرەب ب کار دئینن، بکێشت.

بازڕخانێ پیرڕخۆت، ‘تو ل چ دڕخەرری؟’

‘من بەری نها ژی‌ڕخۆتی یە تە. ئەز دێ مەرڕێن خوە بکررم قە، قێجا من ژبۆ قی کاری پارە دقێن.’

بازڕخانی هندەک رەژوویا نوو لسەر نارڕخلەیێ دانا، ئوو ب کووری هلکێشا.

‘ئەڤ سیھ سالن من ئەڤ دکان ھەیە. ئەز بلوورێن باش ژ یێن خراب ڤەدنیاسم، ئوو ھەمی تشتێن دی ژی دەرھەقا بلووران دا دزانم. ئەز رەھەندێن وان دزانم ئوو دزانم چاوا نە. ئەڕخەر ئەم چایێ د بلووران دا ڤەبخوەرین، دکان دێ بەرفرەھ ببت. ئوو پاشی دبێ ئەز رێ یا ژیانا خوە بگوھۆرم.’

‘قێجا ما ئەڤ نە باشە؟’

‘ئەز فێری تشتێن ھەیی بوومە. بەری تو بھێی، ئەز دفکریم کا من چەند عەمرێ خوە ھەر ل قی جھی خسار کری یە ئوو ھەڤالێن من چوونە، ئان ئیفلاس کرنە ئان ژی باشتر بوونە. قێ ئەزڕخەلەک پووسیدە دکرم. نھا ئەز دبینم کۆ وەسا خراب ژی نەبوویە. دکان ھەما درست ھندە کۆ من ھەمی دەمان خوەستی یە. ئەز ناخوازم چ تشتەکی بگوھۆرم، ژبەر کۆ ئەز نزانم چاوا دێ سەرەدەریێ دڕخەڕخوھۆرینان بکم. ئەز ل خوە یێ نھا راھاتمە.’

کورکی نەدزانی چ ببێژت. پیرەمێر پێڤە چوو، ‘تو ب راستی ژبۆ من بەرەکەت بوویی. ئەڤرۆ، ئەز د تشتەکی‌ڕخەھشتم کۆ ھەتا نھا من نەددیت: ھەر بەرەکەتەکا تو پشتگوھڤە بھاڤێژی دبت نیقمەت ئوو بەلایەک. ئەز چ تشتەکێ دی د ژیانێ دا ناخوازم.

لێ تو من پال ددی کۆ بەرێ خوە بدم زەنگینییێ ئوو ئاسۆییێن کۆ من قەت نەنیاسینە. نها کۆ ئەز وان دبینم، ئوو کۆ ئەز دبینم شییانێن من چەند بەرفرەهن، حالێ من ژ وێ دەمێ ژی خرابتر دبت کۆ هێشتا تو نەهات بووی. ژبەر کۆ ئەز دزانم تشت هەبوونە کۆ ئەز دێ شیابام بکم ئوو من نەخوەستی یە بکم.'

کورک دخەل خوە هزری کۆ چەند باش بوو من چ نەخۆت وی نانپێژێ تەریفایێ.

بەری کۆ رۆژ ئاڤا ببت، ئەو هەیامەکێ ل سەر کێشانا نارخلەیێ بەردەوام بوون. ئەو ب ئەرەبی دئاخڤتن، ئوو کورکی ژبەر ڤێ شەهنازی ب خوە دکر. دەمەکێ وی هزر دکر کۆ مەررێن وی دێ هەمی تشتێن پێدڤی دەرهەقا جیهانێ دا نیشا وی دابان. لێ وان قەت نەدکاری ئەرەبی نیشا وی بدابا.

کورکی پیرەمێر ل بەر چاڤان بوو ئوو هزری کۆ رەنگە تشتێن دی ژی ل جیهانێ هەبن کۆ مەرر نەکارن نیشا من بدن. د راستییێ دا، هەمی کارێ وان دخەرریانا ل دوو زادی ئوو ئاڤێ بوو. ئوو مومکنە وان ئەز فێری چ تشتەکی نەکربم، ئەز ب خوە ژ وان فێربووبم.

ل دووماهییێ، بازرخانی دخۆت، 'مەکتووب.'

'مەعنایا ڤێ چ یە؟'

وی بەرسڤاند، ''دبێ تو ئەرەب ژ دایکا خوە بووبی هەتا تو ژ ڤێ تێبگەهی. لێ ب زمانێ هەوە ئەو دبت تشتەکێ وەکی 'هاتی یە نڤیسین.''

ئوو، د بەر ڤەمراندنا رەژوویێن ناڕخلەیێ را، وی‌ڕخۆت کورکی کۆ دکارت دەست ب فرۆتنا چایێ د بەرداخێن بلوورین دا بکت. هندەک جاران، هەما مرۆڤ نکارت پێشی یا رووباری بگرت.

مێر ل‌ڕخری ب سەر دکەڤتن، ئوو دەما ئەو ڕخەهشتن پیتکی، ئەو ماندی دبوون. لێ وان ل وێدەرێ دکانەکا بلووران ددیت کۆ چایەکا ب نەعناع یا ڤەهێسینک پێشکێش دکر. ئەو دچوون هوندر دا چایێ ڤەبخوەرن، چایەک کۆ د بەرداخێن بەدەو یێن بلوورین دا بوو.

ئێکی‌ڕخۆت، 'بانی یا (=ژنا) من چ جاران هزرا ڤی تشتی نەکری یە.' ئوو هندەک بلوور کررین. وێ شەڤێ وی دێ کەیفا مێهڤانان بئینابا، ئوو مێهڤانان دێ بەدەوی یا بلووران عەجێباندبا. مێرەکێ دی دیار کر کۆ هەرتم ڤەخوارنا چایێ د ئامانێن بلوورین دا خوەشترە، ژبەر کۆ بێهنا وێ دمینت. یێ سێییێ‌ڕخۆت کۆ کەڤنەشۆپەکێ رۆژهلاتی یە کۆ بەرداخێن بلوورین ژبۆ چایێ ب کار بئینن، ژبەر کۆ هێزەکا جادوویی هەیە.

ل دەمەکێ کورت، نووچە بەلاڤ بوو، ئوو خەلکەکێ بۆش ب سەرڕخری دکەڤتن دا دکانەک دیتبا کۆ د کەسابەتەکا کەڤن دا تشتەکێ نوو دکر. دکانێن دی ژی هاتن ڤەکرن کۆ چایا د بەرداخێن بلوورین دا دفرۆت، لێ ئەو ل سەرێ‌ڕخرەکی نەبوون ئوو کەسابەتا وان کێم بوو.

ل داویێ، بازرخان نەچار بوو دو کەسێن دی ژی بگرت کۆ ژبۆ وی کار بکن. وی دخەل بلوورێن خوە، دەست ب ئینانا قەدەرەکا مەزن ژ چایێ کر، ئوو مێر ئوو ژنێن کۆ تێهنی یێن تشتێن نوو بوون ل دکانا وی دخەرریان.

ئوو، ب وی ئاوایی، هەیڤ دەرباز دبوون.

★

کورک بەرسپێدە ژ خەوێ شیار بوو. یازدە هەیڤ ئوو نەھ رۆژ ب سەر وێ رۆژێ را دەرباز بوو بوون کۆ وی ژبۆ جارا پێشین پی یێن خوە ل سەر ئاخا پارزەمینا ئەفریکایێ دانا بوون.

وی کنجێن خوە یێن ئەرەبی یێن پەمبی یێن سپی دبەر بوون کۆ ب دلمراد ژبۆ ڤێ رۆژێ هات بوون کررین. وی عەخالا خوە ل سەر سەرێ خوە دانا ئوو ب بازنەکێ کۆ ژ کەڤلێ هێشترێ هات بوو چێکرن پەیت کر. سەندەلێن خوە یێن نوو ل پی یێن خوە کرن، ئوو هێدیکا ژ پەییسکان هات خوارێ.

باژار هێشتا د خەوێ دا بوو. وی بابۆلەیەک ژبۆ خوە بەرهەڤ کر ئوو هندەک چایا کەل ژ بەرداخەکا بلوورین ڤەخوار. پاشی ئەو دناڤ دەرخەهێ رۆژدلخرتی دا روونشت ئوو نارخلە کێشا.

وی ب بێدەنگی دکێشا، ل چ تشتەکی نەدفکری، ئوو ل دەنگێ بای خوهداری دکر کۆ بێهنا خوەشا بیاڤانێ دخەل خوە دئینا. دەما ئەو ل کێشانا نارخلەیێ داوی بوو، وی دەستێ خوە

کر ناڤ بەریکەکا خوە، ئوو چەند بێهنەکان ل وێدەرێ ما، ئوو ل وی تشتێ دەرئێخست بوو دفکری.

ئەو سەفتەیەکا پارەیان بوو. وان تێرا کررینا ئێکسەد ئوو بیست مەرران، بلیتەکا ڤەخەرریانێ، ئوو ئانەهی یا ئینانا پەرتالان ژ ئەفریکایێ ژبۆ وەلاتێ وی دکر.

ئەو ب تایبەتی ل بەندا بازرگانی ما کۆ شیار ببت ئوو دکانێ ڤەبکت. پاشی هەردو ژبۆ ڤەخوارنا هندەک چایا دی چوون.

کورکی‌ئەخۆت، 'ئەز ئەڤرۆ دێ بچم. من پارەیێ کررینا مەررێن خوە هەیە. ئوو تە ژی پارەیێ چوونا مەککەیێ هەیە.'

پیرەمێری چ نەخۆت.

کورکی‌ئەخۆت، 'تو دێ‌ئەخەردەنا من ئازا بکی؟ تە ئاریکاری یا من کری یە.' مێر مژوولی بەرهەڤکرنا چایا خوە بوو، چ نەخۆت. پاشی وی بەرێ خوە دا کورکی.

وی‌ئەخۆت، 'ئەز شەهنازیێ ب تە دکم. تە هەستەکا نوو ئینا ناڤ دکانا من یا بلووران. لێ تو دزانی کۆ ئەز ناچم مەککەیێ. چاوا کۆ تو دزانی تو ناچی مەرران بکرری.'

کورکی ب عەجێبمان ڤە پرسی، 'کی ئەڤئەخۆت تە؟'

بازرگانێ پیر یێ بلووران‌ئەخۆت، 'مەکتووبێ.'

ئوو وی‌ئەخەردەنا کورکی ئازا کر.

★

کورک چوو ئۆدەیا خوە ئوو تشتێن خوە بەرهەڤ کرن. وان سێ چانتە تژی کرن. دەما ئەو بدەردکەڤت، وی ل کوژی یێ ئۆدەیێ تووركێ خوە یێ کەڤن یێ شڤانیێ دیت. ئەو خولڤچیایی بوو، ئوو ژ زوو ڤە وی هزر لێ نەکربوو. چاوا کۆ چاکیتێ خوە ژ تووركی دەرئێخست ئوو هزری کۆ وی ل جادەیێ بدت کەسەکی، هەردو بەر، ئوریم ئوو تومیم، کەڤتن سەر ئەردی.

وان شاهێ پیر ئینا بیرا کورکی، ئەو ڤەجنقی کۆ پێ حەسییا ژبۆ دەمەکێ چەند درێژ ل وی نەهزری بوو. نێزیکی سالەکێ، وی بێ ناڤبرر کار کربوو، تەنێ ل کۆمکرنا پارەیان فکری بوو دا ب سەربلندی ڤەخەرریابا سپانیایێ.

شاهێ پیرخۆت بوو، 'قەت دەستان ژ خەوندیتنێ هلنەخرە. ل پەی نیشانێن خێرێ هەررە.'

کورکی ئوریم ئوو تومیم ژ ئەردی راکرن، ئوو، دیسا جارەکا دی، ئەو هەستا عەجێب ژبۆ وی چێ بوو کۆ شاهێ پیر ل وان نێزیکیان بوو. وی سالەکێ ب رژدی کار کربوو، ئوو نیشانا خێرێ ئەو بوو کۆ دەما چوونێ بوو.

کورک هزری کۆ ڤەبگەررت دا درست هەما وی تشتی بکت کۆ بەرێ دکر. هەرچندە کۆ مەرران ئەو فێری ئاخڤتنا ب ئەرەبی نەکربوو.

لێ مەرران ئەو فێری تشتەکێ هێشتا خرنگتر کربوو: کۆ زمانەک ل جیهانێ هەیە هەمی تێدخەهن، زمانێ کۆ هەردەما کورکی خوەستبا تشتەک ل دکانێ باشتر کربا بکارئینا بوو. ئەو

زمانێ مەراقداریێ بوو، یێ بجهکرنا تشتان ب ئەڤینێ ئوو ب ئارمانج، ئوو وەکی پارەک ژخەرریانا ل پەی تشتەکێ باوەرپێکری ئوو دلخواز. تانجیر ئێدی باژارەکێ هاڤی ئوو خەریب نەبوو، ئوو وی هەست کر کۆ، درست دەما کۆ وی ئەودەر فەتح کربا، دکاری هەمی جیهانێ فەتح بکت.

شاهێ پیرخۆت بوو، 'دەما تو تشتەکی بخوازی، هەمی جیهان هەڤکاریێ دکت دا تو بگەهی وی تشتی.'

لێ شاهێ پیر چ تشتەک دەرهەقا وێ دا کۆ مرۆڤ بهێت شەلاندن ئوو تالانکرن ئوو دەرهەقا بیاڤانا بێداوی، ئان دەرهەقا وان کەسان دا کۆ دزانن خەونێن وان چ نە لێ ناخوازن وان بجهبکن، نەخۆت بوو. شاهێ پیر نەخۆت بوو وی کۆ ئەهرام تەنێ کۆمەکا کەڤرانن، ئان کۆ هەرکەسەک دکارت ئێکا وەکی وان ل حەوشا مالا خوە ژی ئاڤا بکت. ئوو وی ژبیر کربوو کۆ بەهسا وێ بکت کۆ دەما تە تێرا وێ پارە هەبن کۆ کەرەکێ پەزی یێ مەزنتر ژ یێ کۆ تە بەرتر هەبویە بکرری، دبێ بکرری.

کورکی تووركێ خوە راکر ئوو دخەل تشتێن خوە یێن دی دانا. ئەو ژ پەییسکان چوو خوارێ ئوو دیت کۆ بازرخان ل بەندا جۆتەکێ بیانیانە، هەر ل وێ دەمێ ژی دو یێن دی ل دکانێ پیاسە دکر ئوو د بەرداخێن بلوورین دا چا ڤەدخوار. ئەڤ لڤەلڤ ژبۆ ڤێ دەما سپێدێ زێدەتر ژ ئاستێ عەدەتی یێ رۆژێن دی بوو. ژ جهێ کۆ ئەو لێ راوەستییا بوو، ژبۆ جارا پێشین وی دیت کۆ پررچا بازرخانی‌خەلەک فەنانی پررچا شاهێ پیر بوو. خرنژینا

شەکرۆک فرۆشی ل رۆژا ئێکێ ل تانجیرێ هات بیرا وی، دەما کۆ وی تشتەک ژبۆ خوارنێ نەبوو ئوو جهەک ژی نەبوو قەسد بکتێ. ئەو خرنژین ژی فەنانی خرنژینا شاهێ پیر بوو.

ئەو هزری کۆ دێ بێژی قای ئەو ل ڤێدەرێ بوویە ئوو نیشانێن خوە هێلانە. ئوو ب سەر ڤێ را ژی، چ کەسەکی ژ ڤان مرۆڤان قەت شاهێ پیر نەدیتی یە. ل ئالیەکێ دی، وی خۆت بوو کۆ ئەو هەمی دەمان پەیدا دبت دا ئاریکاری یا وان بکت یێن کۆ دخوازن چارەنڤیسا خوە بجھ بکن.

ئەو چوو ئوو خاترا خوە ژ بازرخانێ بلووران نەخوەست. وی نەدخوەست ل پێش وی خەلکێ ل وێدەرێ بگریت. دلێ وی دێ ژبۆ وی جهی ئوو هەمی تشتێن باش یێن کۆ ئەو فێر بووبوو تەنگ بووبا. هەرچندە کۆ وی زێدەتر باوەری ب خوە هەبوو، ئوو هەست دکر کۆ دێ شییابا جیهانێ فەتح بکت.

وی ب پشتراستی ئوو مسۆخەری خۆت خوە، 'لێ ئەز دێ ڤەبگەررم وان دەشتێن کۆ ئەز دنیاسم، دا دیسا سەخبێری یا پەزێ خوە بکم.' لێ ئەو ئێدی ب برریارا خوە دلخوەش نەبوو. وی سالەکا تڤاڤ کار کربوو دا خەونەکا وی بجھ ببت، ئوو ئەو خەون، خاڤ بۆخاڤێ، نەخرنگتر دبوو. مومکنە ئەو ژبەر وێ بووبت کۆ ئەو ب راستی خەونا وی نەبوو.

کی دزانت... مومکنە باشتر بت کۆ مرۆڤ وەکی بازرخانێ بلووران بت: قەت نەچت مەککەیێ، ئوو هەما بژیت دا بچت، ئەو هزری کۆ دیسا بزاڤێ بکت خوە قاییل بکت. لێ دەما وی ئوریم

ئـوو تـومیمیخـرتن نـاڤ دەسـتێن خـوە، وان هێـز ئـوو ڤیییـان ئـانکۆ ئیرادەیا شاهێ پیرخەهاند وی. ب هلکەڤت ئـان هـەروەکی کـورک هزری وەکـی نیـشانەکا خێـرێ ئـەو هـات وێ چایخانەیێ کـۆ رۆژا بـەراهییێ چـووبوویێ. دز ل وێـدەرێ نـەبوو، ئـوو خـودانی فنجانـەکا چایێ بۆ ئینا.

کورک هزری کـۆ هـەردەم دکـارت ڤەبگـەررت ئـوو ببـت شـڤان. ئەز فێربووم چاوا سەخبێری یا مەرران بکـم، ئـوو مـن ژبـیر نـەکری یـە ژی کـا چـاوا وەسـا بکـم. لـێ مومکنـە کـۆ مـن چ جـارێن دی بـەختێ وێ نـەبت کـۆ ل مـسرێ بـچم ئـەهرامان. پیرەمێـری سینگبەندەکا زێرری ل خوە کربوو ئوو سەرهاتی یا مـن ژی دزانـی. ئەو ب راستی شاه بوو، شاهەکێ ئاقلمەند.

خـرێن ئەندەلووسـیایێ تـەنێ دو سـەعەتان دوور بـوون، لـێ بیاڤانەکا تڤاڤ د ناڤبەرا وی ئوو ئەهرامان دا بـوو. ب سـەر وێ را ژی کورکی هەست دکر کۆ رێیـەکا دی ژی ژبـۆ سـەرەدەری یـا دخـەل رەوشـا وی هەیـە: ئـەو ب راسـتی دو سـەعەتان ژ خزینـەیا خـوە نێزیکتر بووبوو... راستە کـۆ ئـەو دو سـەعەت ب قاسـی سـالەکێ ژی درێژ بووبوون، لـێ ئێدی خرنگ نەبوو.

وی د بـەر خـوە ڤـەخـۆت، ‘ئـەز دزانم چـما دخـوازم ڤەبگـەررم جەم پەزێ خوە. ئەز مەرران دفـەهمم؛ ئـەو ئاریـشە نینـە، ئـوو ئـەو دکارن هەڤالێن باش بن. ل ئالیـەکێ دی، ئەز نـزانم کـا دێ بیاڤـان هـەڤال بـت ئـان نـە، ئـوو ئـەز دبـێ ل بیاڤـانێ ل دوو خزینـەیا خـوە بگـەررم. ئەخـەر ئـەز وێ ڤەنـەبینم، ئـەز هـەمی دەمـان دکـارم

ڤەبگەررم مالێ. ل داوییێ من تێرا خوە پارە، ئوو دەمێ پێدڤی هەنە. چما نەجەربینم؟'

وی ژنشکێڤە هەست کر کۆخەلەک کێفخوەشە. ئەو هەمی دەمان دشییا ڤەخەرریابا ئوو بووبا شڤان. ئەو هەمی دەمان دشییا دیسا بلوور بفرۆشتبان. مومکنە جیهانێ خزینەیێن ڤەشارتی یێن دی ژی هەبن، لێ وی خەونەک هەیە، ئوو وی شاهەک دیتی یە. ئەڤ ل هەمی کەسان ناڤەومن.

دەما ژ چایخانەیێ دەردکەڤت، وی پلانا خوە دادرشت. هات بیرا وی کۆ ئێک ژ وان کەسێن کۆ بلوور ژبۆ بازرخانێ بلووران دئینان ئەو بلوور ب رێ یا کاروانان ژ بیاڤانێ دەرباز دکرن. وی ئوریم ئوو تومیم د دەستخرتن؛ ژبەر وان هەردو بەران، ئەو دیسا ل سەر رێ یا خزینەیا خوە بوو.

شاهێ پیرخۆت بوو، 'هەردەما کەسەک بخوازت چارەنڤیسا خوە بجھ بکت، ئەز ل وان نێزیکیانم.'

ما دێ چ ببت کۆ ئەز بچم ئمبارا وی کاروانچی ئوو بزانم کا ب راستی ئەهرام ئەوقاس دوورن؟

★

مێرێ ئنگلیز لسەر دەپکورسیەکێ روونشت بوو کۆ نژارا وێ بێهنا لاوران، خوهێ ئوو تۆزێ ددا؛ ئەو نیڤ ئمبار ئوو نیڤ کۆز بوو. دەما وی بەرپەرێن کۆڤارەکا کیمیایی ڤەددان، ئەو هزری کۆ

قەت هزر نەدکر دێ رۆژەکێ بهێت جهەکێ هۆسا. دەھ سالان ل زانینگەهێ، ئوو نها ئەز ل کۆزەکێ مە.

لێ ئەو دبییا بەر ب پێش چووبا. باوەری یا وی ب نیشانێن خێرێ هەبوو. هەمی ژیانا وی ئوو هەمی خویندنا وێ تەنێ ژبۆ وێ ئارمانجێ بوون کۆ زمانەکی ڤەببینت کۆ ب راستی زمانێ هەمی جیهانێ بت. ل بەراهیێ وی سپرانتۆ خویند، پاشی دینێن جیهانێ، ئوو نها کیمیلخەری. وی دزانی ب زمانێ سپرانتۆ بئاخڤت، وی ب درستی ژ هەمی دینێن جیهانێ فەهم دکر، لێ هێشتا ئەو نەبووبوو کیمیلخەر. وی راستی یێن نەپەن ل پشت خەلەک پرسیاران زانی بوون، لێ خویندنێن وی ئەو خەهاندبوون جهەکی کۆ وەکی دیار نەدکاری ژ وێ پێڤەتر بچت. وی بزاڤەکا تەوش ئوو بێئەنجام کربوو کۆ پەیوەندیێ دخەل کیمیلخەرەکی چێ بکت. لێ کیمیلخەر مرۆڤێن عەجێبن، ئەو تەنێ ل خوە دفکرن، ئوو هەما ببێژە وان قەت نەخوەست بوو ئاریکاری یا وی بکن. کی دزانت، مومکنە ئەو نەشییابن راز ئوو نهینی یا کارێ مەزن بەرێ فەیلەسۆفی ڤەببینن، ئوو ژبەر وێ زانینا خوە تەنێ ژبۆ خوە دهێلن.

وی پرانی یا مالێ کۆ بابێ وی ژبۆ وی ب میرات هێلابوو بێئەنجام ئوو بەلاش مەزاخت بوو دا ل بەرێ فەیلەسۆفی بگەررت. وی خەلەک وەختێ خوە ل کتێبخانەیێن مەزن یێن جیهانێ ب سەر بریوو، ئوو هەمی کتێبێن هەری قەتلازی ئوو هەری خرنگ لسەر کیمیلخەریێ کرری بوون. د ئێک ژ وان دا وی

ئەڤ خویندبوو ،ڕۆژەلەک سالان بەری نها ، کیمیاڕۆژەرەکێ ناڤدار یێ ئەرەبان سەردانا ئەورووپایێ کر. دهات ڕۆژتن کۆ تەمەنێ وی ژ دوسەد سالان زێدەتر بوو ، ئوو کۆ وی بەرێ فەیلەسۆفی ئوو ئیکسیرا ژیانێ ڤەدیت بوون. چیرۆکێ ڕۆژەلەک کار د مێرێ ئنگلیز کربوو. لێ، ئەڕۆژەر هەڤالەکێ وی کۆ ژ ڤەکۆلینێن کەڤنارزانستی (=ئارخیۆلۆژیک) ل بیاڤانێ ڤەڕۆژەریا بوو. بەهسا ئەرەبەکی کۆ هێزێن ڤاڤارتی هەبوون ژبۆ وی نەکربا ، وی دێ هزر کربا کۆ ئەو تەنێ چیڤانۆکەک بوویە.

هەڤالێ وی ڕۆژت بوو ، 'ئەو ل مێژا ئەلفەیوومێ دژیت. ئوو خەلک دبێژن کۆ ئەو دوسەدسالی یە، ئوو دکارت هەر مەرتالەکی بکت زێرر.'

مێرێ ئنگلیز نەدکاری زۆرا شارهانا خوە ببت. وی هەمی پێگری یێن خوە بەتال کرن ئوو ڕۆژنگترین کتێبێن خوە لسەرهەڤ جەماندن ئوو نها ئەو ل ڤێدەرێ بوو ، ڕوونشتی دناڤ ئمبارەکا تۆژنەرتی ئوو بێهنگرتی دا. ل دەرڤە، کاروانەکێ مەزن ژبۆ دەربازبوونا ژ بیاڤانا سەحرایێ دهات ئامادەکرن ئوو لبەر بوو کۆ ژ ئەلفەیوومێ دەرباز ببت.

مێرێ ئنگلیز دبەر خوە داڕۆت، 'ئەز دێ بچم وی کیمیاڕۆژەرێ لەعنەتی پەیدا بکم.' ئوو بێهنا دەواران پچەکێ هێورتر بوو.

ئەرەبەکێ جوان، کۆ ئەو ژی هات بوو بارکرن، هات هوندر، ئوو سلاڤ ل مێرێ ئنگلیز کر.

ئەرەبێ جوان پرسی، ‘تە چ دلە؟’

مێری بەرسڤاند، ‘ئەز دێ بچم ناڤ بیاڤانێ’، ئوو ڤەخەرریا سەر خویندنا خوە. وی ل وێ دەمێ نەدخوەست چ شتەغالەکێ بکت. تشتێ کۆ حەوجەداری یا وی بوو پێداچوونا ب سەر هەمی وان تشتان دا بوو کۆ ب سالان فێربووبوو، ژبەر کۆ بێگومان کیمیلخەری دێ ئەو جەرباندبا.

ئەرەبێ جوان ژی کتێبەک دەرئینا ئوو دەست ب خویندنێ کر. کتێب ب سپانی هات بوو نڤیسین. مێرێ ئنگلیز هزری کۆ ئەو تشتەکێ باشە. ئەو ب سپانی باشتر دئاخڤت هەتا ئەرەبیێ، ئوو، ئەخەر ئەو کورک چووبا ئەلفەیوومێ، دەما کۆ چ کارێن خرنگتر ژبۆ کرنێ نەبان، دێ کەسەک هەبا کۆ دخەل بئاخڤتبا.

★

دەما کورکی دیسا بزاڤ کر کۆ دیمەنێ ڤەشارتنا جەنازەیی، کۆ کتێب پێ دەست پێ دبوو، بخوینت خۆت، ‘ئەڤ عەجێبە! ئەو دو سال بوون کۆ من بزاڤ دکر ڤێ کتێبێ بخوینم، ئوو قەت ئەز ژ ڤان چەند بەرپەران پێڤەتر نەچووم.’ هەرچندە کۆ چ شاهە ژی نەبوون هشێ وی بەلاڤە بکن. ئەو نەدکاری هشێ خوە بجەمینت.

هێشتا وی هندەک خومان لسەر برریارا خوە هەبوون. لێ وی تشتەک فەهم دکر: برریاردان تەنێ دەستپێکا تشتانە. دەما کەسەک برریارەکێ ددت، ئەو ب راستی خوە سەرووسەر دهاڤێژت

ناڤ ئاڤەکا بۆش کۆ وی دبت هندەک جهێن کۆ وی دەما ل بەراهییێ بریار ددا قەت د خەونان دا ژی ئەو جھ نەدیت بوون.

ئەو هزری دەما من بریار دا ل خزینەیا خوە بگەررم، قەت نەهات بوو خیالا من ژی کۆ دێ ل دکانەکا بلووران کار بکم. ئوو ڕخەهشتنا ب ڤی کاروانی ژی مومکنە بریارا من بووبت، لێ کا دێ بەرێ من کەڤت کیدەرێ هێشتا ژبۆ من رازەک ئوو نهینیەکە.

ل نێزیکی وی، مێرێ ئنگلیز کتێبەک دخوینـد. ئەو هەڤالـ نەخوەش دیار دبوو، ئوو وەسا دیاربوو کۆ ب هاتنا کورکی ئارها بوو. مومکن بوو ئەو ببونا هەڤال ژی، لێ مێرێ ئنگلیز دەڕخەهێ ئاخڤتنێ ڕخرت.

کورکی کتێبا خوەڕخرت. وی هەست کر کۆ ناخوازت چ تشتەکی بکت کۆ بشوبهت مێرێ ئنگلیز. وی ئوریم ئوو تومیم ژ بەریکا خوە دەرئێخستن، ئوو ب وان را دەست ب لیستنێ کر.

مێرێ خەریب هاوار کر، 'ئوریم ئوو تومیم!'

کورکی وەکی برووسیان ئەو ڤەڕخەرراندن بەریکا خوە.

وی ڕخۆت، 'ئەو ژبۆ فرۆتنێ نینە.'

مێرێ ئنگلیز ڕخۆت، 'ئەو ڕخەلەک بها نینە. ئەو تەنێ ژ بلوورێن کەڤران هاتنە چێکرن، ئوو ب ملیۆنان بلوورێن کەڤران ل ئەردی هەنە. لێ کەسێن کۆ وان تشتان دنیاسن دزانن کۆ ئەو ئوریم ئوو تومیمن. من نەدزانی کۆ ل ڤی ئالیێ جیهانێ ژی خەلکی ئەو هەنە.'

کورکی ڕخۆت، 'شاهەکی ئەو ب خەلات دانە من.'

مێرێ خەریب نەبەرسڤاند؛ ل شوونا وێ، وی دەستێ خوە کر بەریکا خوە، ئوو دو بەر ژ بەریکا خوە دەرئێخستن کۆ فەنانی یێن کورکی بوون.

وی پرسی، ‘ئەرێ تەخۆت شاهەکی؟’

وی ژبۆ قوتکرنا ئاخڤتن ئوو شتەغالێخۆت، ‘ئەز دبێژم تو باوەر ناکی شاهەک دخەل کەسەکێ مینا من، شڤانەکی، بئاخڤت.’

‘قەت وەسا نینە! شڤان ئەو کەس بوون کۆ بەری هەمی کەسان ئەو شاه نیاسی یێ کۆ هەمی جیهانێ پێزانینا ب وی ماندەل دکر. ڤێجا، نە جهێ عەجێبمانێ یە کۆ شاه دخەل شڤانان بئاخڤن.’

ئەو پێڤە چوو ئووخۆت، ‘ئەو د کتێبا پیرۆز دا یە، هەر وێ کتێبێ ئوریم ئوو تومیم نیشا من دان. خودێ تەنێ ئەڤ بەر ژبۆ پێشبینی یا تشتان حەلال کرنە. کەشە ئوو مرۆڤێن دینی ڤان بەران دناڤ سینگبەندەکا زێرین دا هلدخرن.’

کورک ژنشکێڤە کێفخوەش بوو کۆ ل وێ ئمبارێ بوو.

مێرێ ئنگلیز ب دەنگەکێ نیڤبریخۆت، ‘ئەڤ مومکنە نیشانەکا خێرێ بت.’

خاڤبخاڤ مەراقا کورکی زێدەتر دبوو، ‘کی بەهسا نیشانێن خێرێ ژبۆ تە کری یە؟’

مێرێ ئنگلیز، نها کۆڤارا کۆ دخویندخرت، ئووخۆت، ‘هەمی تشتێن ژیانێ نیشانێن خێرێ نە. زمانەکێ جیهانی هەیە، هەمیکەس تێدخەهن، لێ هاتی یە ژبیرکرن. ئەز ل دوو وی زمانێ جیهانی، ئوو تشتێن دی، دخەررم. ئەڤ سەدەما بوونا من ل

ڤێدەرێ یە. ئەز دبێ مێرەکی پەیدا بکم کۆ وی زمانێ جیهانی دزانت. کیمیلخەرەکی.'

مەزنێ ئمبارێ ئاخڤتنا وان برری.

ئەرەبێ قەلەو یخۆت، 'هوون ب بەختن، هوون هەردو. ئەڤرۆ کاروانەک دێ بچت ئەلفەیوومێ.'

کورکی یخۆت، 'لێ ئەز دێ بچم مسرێ.'

ئەرەبی یخۆت، 'ئەلفەیووم ل مسرێ یە. تو چ ئەرەبەکی؟!'

پشتی ئەرەبێ قەلەو دەرکەڤت، مێرێ ئنگلیز یخۆت، 'ئەڤ نیشانا بەختەکێ باشە. ئەخەر ئەز شییابام، دێ من زانستنامەیەکا مەزن لسەر پەیڤێن *بەخت* ئوو *هلکەڤتێ* نڤیسیبا. ب ڤان پەیڤان زمانێ جیهانی هاتی یە نڤیسین.'

وی یخۆت کورکی کۆ وی هەما ب هلکەڤت ئەو نەدیتی یە کۆ ئوریم ئوو تومیم د دەستێن وی دا بن. ئوو وی ژ کورکی پرسی کا ئەو ژی ل کیمیلخەری دخەررت.

کورکی یخۆت، 'ئەز ل خزینەیەکێ دخەررم.' ئوو ئەو دخاڤێدا ژ یخۆتنا وێ پشیمان بوو. لێ وەسا دیار بوو کۆ مێرێ ئنگلیز چ پووتە پێ نەکر.

وی یخۆت، 'ب رەنگەکی، ئەز ژی وەسا مە.'

کورکی دخۆت 'ئەز هەما نزانم کیمیا چ یە' کۆ مەزنێ ئمبارێ ژ دەرڤەیخازی وان کر.

★

مێرەکێ چاڤرەش یێ ب ریھ ئوو رێدین‌خۆت، ‘ئەز رێبەرێ کاروانی مە. ژیان ئوو مرنا ھەرکەسەکێ کۆ ئەز دخەل خوە دبم د دەستێن من دایە. بیاڤان خاتوونەکا چەندروو ئوو خوەخوەھۆرە، ھندەک جاران ئەو مێران دین دکت.’

نێزیکی دوسەد کەسان، ئوو چارسەد دەواران ھێشتران، ھەسپان، ئوو مرخان ل وێدەرێ کۆم بووبوون. د ھێشەتێ دا ژن، زارۆ ئوو ھژمارەکا مێرێن کۆ شیر ل کەمبەرێن خوەخرێدا بوون ئوو تڤەنگ ب ملێن خوە ڤە کربوون ھەبوون. مێرێ ئنگلیز چەند چانتە یێن دلخرتی ژ کتێبان ھەبوون. دەنگێ ئاپۆرە یا خەلکی دھات، ئوو رێبەری دبێ چەند جاران ھەر ئاخڤتنەکا خوە دوبارە کربا دا ھەمیکەس تێگەھشتبان.

خەلەک خەلکێن جداجدا ل ڤێدەرێ ھەنە، ئوو ھەر کەسەکی خودێ یێ خوە ھەیە. لێ خودێ یێ تاک یێ کۆ ئەز دحەبینم ئەللاھە، ئوو سووند ب ناڤێ وی کۆ ئەز دێ یا د شیبانێن من دا ھەبت بکم دا دیسا ب سەر بیاڤانێ دا سەربکەڤم. لێ ئەز ژ کت کتا ھەوە دخوازم کۆ ھوون ھەمی ب خودێ یێ خوە سووند بخوەرن کۆ دێ لخۆرەیێ فرمانێن من بن، چ دبن بلا ببن. ل بیاڤانێ، رامانا نەبەرئەمری ئوو بێفرمانیێ مرنە.’

ھمەھمەک ژ ھێشەتێ ھات. ھەرکەسەکی ھێدیکا ب خودێ یێ خوە سویند دخوار. کورکی ب عیسایێ مەسیح سویند خوار. مێرێ ئنگلیز چ نەخۆت. ئوو ھمەھم ژ سویندخوارنەکا عەدەتی درێژتر لێ ھات. خەلکی دعا دکرن کۆ خودێ وان بپارێزت.

نۆتەیــەکا درێـژ ب دەنگــێ ســافیرەیێ هـات لێـدان، ئـوو هەمی سوار بوون. کورکی ئوو مێرێ ئنگلیز هێشتر کرری بـوون، ئـوو نـەخەلـەک بـخوەبـاوەر لـسەر پـشتا وان سـوار بـوون. دلـێ کورکی مـا ب هێشترا مێرێ ئنگلیز کۆ بـارێن کتێبـان لـێ هـات بوون کرن.

مێرێ ئنگلیز ئاخڤتن ژ وی جهی دەست پیکرڤە کۆ ل ئمبـارێ قـوت بووبـوو ئـووخـۆت، 'چ تـشتەک ب نـاڤێ هلکـەڤت ئـوو سودفەیێ نینە. ئەز ل ڤێدەرێ مە ژبـەر کـۆ هەڤالـەکێ مـن بەهـسا ئەرەبەکی بهیستی یە کۆ ...'

لـێ کـاروانی دەسـت ب مەشـێ کربـوو، ئـوو مـومکن نـەبوو ببهیسی کا مێرێ ئنگلیز چ دخۆت. ب سەر وێ را، کورکی دزانـی کا ئەو دێ چ بوەسفینت: زنجیرەکا رازان ئوو نهینیان کۆ تشتەکی ب یێ دی راخرێ ددت، هەر ئەو زنجیرا کـۆ بـوو سـەدەما وێ کـۆ ئەو ببت شڤان، کۆ بوو سەدەما خـەون دیتنـا وی یـا بـەردەوام، کـۆ ئەو ئینا باژارەکێ نێزیکی ئـەفریکایێ، کـۆ شـاهەکی پەیـدا بکـت، ئوو کۆ بهێت شەلاندن دا بازرخانێ بلووران ببینت، ئوو ...

کورک هزری کۆ مرۆڤ چەند ژ بجهکرنا چارەنڤیسا خوە نێزیک ببت، ئەو چارەنڤیس دێ زێدەتر ببت سەدەما هەبوونا وی.

کاروان بەر ب رۆژهلاتێ چوو. ئەو سپێدەیێ دچوو، دەما رۆژ خەلەک خورت دبوو بێهنا خوە ددا ، ئوو پشتی نیڤرۆ دیسا دەست پێ دکر. کورک خەلەک کێم دخەل مێرێ ئنگلیز یـێ کـۆ پررانـی یـا وەختـێ خوە دخەل کتێبێن خوە دبهوراند دئاخڤت.

کـورکی، د بێـدەنگییێ دا، چـاڤدێری یـا پێـشڤەچوونا دەواران ئـوو خـەلکی ل بیاڤـانێ دکـر. نهـا چ تـشتەک وەکـی وێ رۆژێ نـەمابوو کـۆ ئـەو ب رێ کـەڤت بـوون: هنگـی شاشـبوون ئـوو هـاوارکرن، ئخـری یـا زارۆان ئـوو دەنگـێ دەواران هـەبوون، هـەمی تێکهلی فرمانێن عەسەبی یێن دەلیلان ئوو بازئخانان دبوون.

لـێ، ل بیاڤانـێ، تەنـێ دەنگـێ بـایێ ئـەزەلی هەیـە، ئـوو پێـژنا سمـێن دەواران. خـۆ دەلیـل ژئخەلـەک کـێم ئخـەل هەڤـدو دئاخڤن.

ئێک ژ هێشترسواران شـەڤەکێ ئخـۆت، 'ئـەزئخەلـەک جـاران ژ خیزی دەرباز بوومە. لـێ بیاڤان ئەوقاس مەزنە، ئوو ئاسۆ ئەوقاس دوورە، کۆ مرۆڤ هەست ب بچووکی یـا خـوە دکـت، دێ بێـژی قـای باشترە مرۆڤ بێدەنگ بمینت.'

کـورک سـەر ب خـوە تێگەهـشت کـا مـەرەما وی چ بـوو، هەرچندە کۆ ئەو چ جاران بەری هنگی ل بیاڤـانێ نـەبوو. هـەردەما وی دەریا ددیت، ئان ئلخر، ئەو بێدەنگ دبوو، دکـەڤت بـن تەسـیرا هێزا هیمانی.

ئـەو هـزری کـۆ تـشتان ژ مـەرران فێـر بوومـە، ئـوو تـشتان ژ بلـووران فێربوومـە. ئـەز دکـارم تـشتان ژ بیاڤـانێ ژی فێـر بـبم. بیاڤان پیر ئوو ئاقلمەند دیارە.

با قەت رانەدوەستییا، ئـوو ئـەو رۆژ هـات بـیرا کـورکی کـۆ ل تەریفایێ لسەر شووریێ روونـشت بـوو ئـوو هـەر ئـەو بـا ب رووییـێ وی دکەڤت. وی هری یا مەرریێن وی ئینا بیرا وی... مـەرریێن وی

یـــێن کـــۆ نهـــا ل دەشـــتێن ئەندەلووســـیایێ ل زادی ئـــوو ئـــاڤێ دخەرریان، هەر وەکی هەرجار.

کـورکی بـێ هەسـتکرنا ب خـەما خـەریبیێ ئـوو نۆسـتالژیایێ دخۆت خوە، 'ئەو ئێدی مەررێن مـن نینـە. ئـەو دبـێ ل شـڤانێ خـوە یێ نوو راهات بن، ئوو مومکنە هەتا نها ئەز ژ بیر ژی کریم. ئـەڤ باشە. ئافراندی یێن مینا مەرران، کۆ فێری سەفەرکرنێ نە، دزانن پێشڤەچوون چ یە.'

ئەو ل کەچا بازیخانی هزری، ئـوو هـەما پشـتراست بـوو کـۆ وێ شووکری یە. رەنگە شووکربت نانپێژەکی، ئـان شـڤانەکێ دی یـێ کـۆ بکارت بخوینت ئوو سەرهاتی یێن شارهینک ژبۆ وێ ڤەبگێررت. مـا خۆ ئەو ب تەنێ وان تشتان ناکت. لـێ ئـەو ب تێگەهشتنا خـوە یـا سەربخوە ئوو ئێکسەر یـا تێبینی یـا هێشترسواری شـارها: مـومکن بوو کۆ ئەو ژی هینی زمـانێ جیهـانی دبـوو، زمـانێ کـۆ سـەرەدەریێ دخەل دەما چوویی ئوو نها یا هەمی خەلکی دکت. دایکا وی دخۆتێ 'دل شـاهدیێ ددت'. کـورک هێـدی هێـدی تێدخەهشت کـۆ زانینـا ژ هشکڤە ئوو سەر ب خوە ب راستی نقۆمبوونەکا ژنشکێڤە یا روحـێ د لـەهی یـا جیهـانی ئـوو سەرانـسەری یـا ژیـانێ دا یـە، جهـێ کـۆ دیرۆکێن هەمی خەلکی دخەهن هەڤ، ئوو ئـەم دکـارین هـەمی تـشتان بزانین، ژبەر کۆ هەمی تشت ل وێدەرێ نڤیسی نە.

کورکی دخۆت، 'مەکتووب'، بازیخانێ بلووران هات بیرا وی.

بیاڤان قەدەرەکێ هەمی رمل ئوو خیـز بـوو، قـەدەرەکێ هـەمی کەڤر. دەما رێ یا کاروانی ژبەر کەڤرەکێ مەزن هاتبـا دخرتن، دبـێ

لێ زڤرریبا؛ ئەخەر دەڤەرەکا مەزن یا کەڤرین با، دبێ وان رێ یا خوەخەلەک خوەهارتبا. ئەخەر خیز ژبۆ سمێن دەواران خەلەک هوور با، ئەو دێ ل رێیەکێ خەرریابان کۆ پچەکێ پەیتتر با. ل هندەک جهان، ئەرد هەمی خوێ یا خۆلێن هشکبوویی بوو. ل جهێن وەسا دەواران رکمانی دکر ئوو نەدچوون، ئوو هێشترسوار نەچاردبوون بارێن وان دابگرن ئوو کێم بکن. ل بەرپێ ئوو دەراڤێن وەسا بێباوەر، سوار نەچار دبوون کۆ بار هلگرتبان، ئوو پاشی دیسا هێشتر بارکربان. ئەخەر دەلیلەک نەساخ بووبا ئان مربا، هێشترسواران تیرووپشکانێ دکر ئوو ئێکێ نوو هلدبژارت.

لێ ئەڤ هەمی ژبەر سەدەمەکا بنگەهین دڤەومین: نەخەمە کا تو چەند جاران ژ رێییێ لاددی ئان رێ یێ راست دکی، کاروان بەر ب ئێک سێرەیا قوبنومایێ دچوو. دەما ئاستەنگی خلاس دبوو، ئەو ڤەدخەرریا سەر کەرخا خوە، سێرەیا وێ ل ستێرەکێ بوو کۆ جهێ مێخێ نیشا ددا. دەما خەلکی ئەو ستێر ددیت کۆ ل ئەسمانێ سپێدەیان دبرسقی، وان دزانی کۆ ئەو لسەر کەرخا درست، بەر ب ئاڤێ، دارێن قەسپان، نهانیان ئوو خەلکێ دی، بوون. تەنێ مێرێ ئنگلیز بوو کۆ هایێ وی ژ ڤان تشتان هەمیان نەبوو؛ پررانی یا دەمان، ئەو نقۆمی خویندنا کتێبێن خوە بوو.

کورکی ژی کتێبا خوە هەبوو، ئوو ل چەند رۆژێن بەراهیێ ژ سەفەرێ وی بزاڤ کر کۆ وێ بخوینت. لێ ئەو پێ حەسییا کۆ تەماشاکرنا کاروانی ئوو خوەهداریکرنا بای بالکێشترە. هەما کۆ

وی هێشترا خوه باشتر نیاسی ئوو هاڤلی ئوو پەیوەندیەک پێرا چێکر، وی کتێبا خوه هاڤێت ئالیەکی. هەرچندە کۆ هزرەکا خورافی ژبۆ کورکی چێ بووبوو کۆ هەردەما وی کتێبا خوه ڤەکربا دێ تشتەکێ خرنگ فێربووبا، لێ دیسا خەهشت وێ برریارێ کۆ ببێژت کتێبا وی بارەکێ نەپێدڤی بوو.

ئەو بوو هەڤالێ هێشترسوارێ کۆ ب رەخ وی ڤە سەفەر دکر. شەڤێ، دەما ئەو ل دۆر ئلخری درووونشتن، کورکی ژبۆ سواری بەهسا سەرهاتی یێن خوه یێن شڤانیێ دکر.

د ئێک ژ وان شتەغالان دا، سواری بەهسا ژیانا خوه کر.

وی خۆت، ‘ئەز نێزیکی ئەلکایرومێ دژییام. من باخێ خوه، زارۆیێن خوه، ئوو ژیانا خوه هەبوون کۆ هەتا مرنا من دێ نەهاتبان خوهارتن. سالەکێ، دەما بەرهەم ژ هەمی سالان باشتر بوو، ئەم هەمی چوون مەککەیێ، ئوو من فرمانا خوه یا بجهنەئینایی د ژیانێ دا بجەخەهاند. ئەز ئامادە بووم کۆ ب دلەکێ شاد بمرم، ئوو ئەز ب ڤێ کێفخوەش بووم.

‘رۆژەکێ، ئەردی دەست ب هەژیانێ کر، ئوو رووبارێ نیلێ ب سەر پەراڤێن خوه دایخرت. من هزر دکر کۆ تشتێن وەسا تەنێ ب سەرێ خەلکێ دی دهێن، قەت ب سەرێ من ناهێن. هەڤسی یێن من دترسیان کۆ هەمی دارێن خوه یێن زەیتوونان د لەهی ئوو لێمشتێ دا وندا بکن، ئوو بانی یا من دترسیا کۆ زارۆیێن مە ژ دەست مە بچن. ئەز دهزریم کۆ دێ هەمی تشتێن من وێران بن.

‘زەڤی وێران بووبوو، ئوو ئەز دبێ ل رێیەکا دی یا دەبارا ژیانێ‌خەرریابام. ڤێجا نها ئەز هێشترسوارەکم. لێ وێ کارەساتێ کارەک کر کۆ ئەز ژ پەیڤا ئەللاهی تێبگەهم: خەلک دبێ ژ تشتێ نەنیاس نەترسن ئەخەر ئەو بشێن تشتێ کۆ دخوازن ئوو حەوجەدارن بدەستڤە بئینن.

‘ئەم دترسین کۆ تشتێن مە هەنە، ڤێجا ژیانا مە بت ئان مال ئوو ملکێ مە، ژ دەست مە بچن. لێ ئەڤ ترس نامینت دەما ئەم تێبگەهین کۆ چیرۆکێن ژیانا مە ئوو دیرۆکا جیهانێ هەمی ب ئێک دەستی هاتنە نڤیسین.’

هندەک جاران، کاروانێ وان دخەهشت کاروانەکێ دی. ئێک ژ وان هەردەم تشتەک هەبوو کۆ یێ دی حەوجەداری وی تشتی بوو- دا بێژی قای ب راست هەمی تشت ب ئێک دەستی هاتنە نڤیسین. دەما ئەو ل دۆر ئلخری درووونشتن، هێشترسواران ئلخەهی لسەر هوررە ئوو بابەلیسکان ددان هەڤدو، ئوو چیرۆکێن دەرهەقا بیاڤانێ دخۆتن.

ل دەمێن دی، مێرێن رازناک ئوو نخافتی پەیدا دبوون؛ ئەو بەدوو بوون ئوو چاڤدێری یا رێ یا کاروانان دکر. وان دەرهەقا دزان ئوو عەشیرێن بەربەر دا هشداری ددان. ئەو ب بێدەنگی دهاتن ئوو وەسا ژی دچوون، کنجێن رەش یێن کۆ تەنێ چاڤێن وان تێرا دیار بوون ل خوە دکرن. شەڤەکێ، هێشترسوارەک هات نک وی ئلخری کۆ کورک ئوو مێرێ ئنگلیز ل دۆرێ روونشت بوون. وی‌خۆت وان، ‘دەنگۆ ئوو دیعایەیێن شەررێن عەشیرەتان هەنە.’

هەرسێ بێدەنگ بوون. هەرچندە کۆ چ کەسەکی تشتەک نەدەڵێت، کورک پێ حەسیبا کۆ هەستەکا ترسێ هەردەرخرتی یە. جارەکا دی وی زمانێ بێ پەیڤ تەجریبە دکر... زمانێ جیهانی.

مێرێ ئنگلیز پرسی کا چ ترس لسەر وان هەبوون.

هێشترسواری‌ڕخۆت، 'دەما تو هاتی بیاڤانێ، چ ڤەخەرریان نینە. ئوو، دەما تو نەکاری ڤەبگەرری، دبێ تەنێ د هزرا باشترین رێ یا بەربەپێش‌چوونێ دا بی. یا دی د دەستێ ئەللاهی دا یە، ترس ژی.'

ئوو وی ئاخڤتنا خوە ب پەیڤا رازناک ئوو پررژنهینی یا 'مەکتووب'ێ قوت کر.

پشتی چوونا هێشترسواری، کورکی‌ڕخۆت مێرێ ئنگلیز، 'تو دبێ زێدەتر بالا خوە بدی کاروانی. ئەم‌ڕخەلەک جاران ژ رێ یا خوە دەر دچین، لێ هەڕخاڤ بەرێ مە ل ئێک سمتێ یە.'

مێرێ ئنگلیز ژی بەرسڤاند، 'ئوو تو دبێ زێدەتر تشتان لسەر دنیایێ بخوینی. ژبۆ ڤێ چەندێ کتێب ژی مینا کاروانی نە.'

کۆما مەزن یا خەلکی ئوو دەواران ئێدی لەڕخینتر دلڤی. رۆژ هەر بێدەنگ بوون، لێ نها، خۆ شەڤ ژی وەسا بوون. شەڤێن کۆ رێڤینگان عەدەت کربوو ل دۆرا ئلخری بئاخڤن. ئوو، رۆژەکێ، رێبەرێ کاروانی بریار دا کۆ ئێدی نابت ئلخر بهێن ئەیساندن، دا ب ڤی ئاوایی بالا کەسی بەر ب کاروانی نەهێت راکێشان.

رێڤینگان ل شەڤێ دەوار لسەر بازنەکێ کۆم دکرن ئوو ب هەڤرا د نیڤەکا بازنێ دا دنڤستن دا خوە ژ سەرمایا شەڤان

بپـارێزن. ئـوو رێبـەری پاسـەڤان ئـوو نۆبـەدارێن چـەکدار ل رەخـێن دەستەکان دادنان.

شەڤەکێ مێرێ ئنگلیز نەدکاری بنڤت. وی بانگی کورکی کر، ئوو وان ل رەخ‌ێرکێن خیزی یێن دۆرا ئۆردیێ دەست ب پیاسـەیێ کر. هەیڤ کەوچەر بوو، ئوو کورکی چیرۆکا ژیانـا خوە ژبـۆ مێرێ ئنگلیز ڤەخێررا.

مێـرێ ئنگلیـزخەلـەک کـەیفا وی ب وێ پارچـەیێ هـات کـۆ دەرهەقا پێشڤەچوونا رەوشا دکانا بلووران پشتی کارکرنا کورکی ل وێدەرێ بوو.

وی‌خۆت، 'ئەڤ بنەمایەکە کۆ حوکمی ل هـەمی تـشتان دکـت. د کیمیلخەریێ دا، دبێژن ڤێ روحا جیهانێ. دەما تو ژ هەمی دلێ خـوە تـشتەکی بخـوازی، وی چـاخی تـو ژ هـەمی دەمـان زێـدەتر نێزیکی روحا جیهانێ دبی. ئـەو هـەمی دەمـان هێزەکا ئـەرێنی یە.'

وی هەروەسا‌خۆت کۆ ئەڤ موهیبەتەکا مرۆڤان ب تەنێ نینـە، هەمی تشتێن سەر روویێ ئەردی روح هەیە، چ کانزا بـن، چ‌خیـا، ئان لاور، ئان هەما هزرەکا سادە.

'هەمی تشتێن سەر روویێ ئەردی ب بەردەوامی رەنگێ خوە دخوهـۆرن، ژبـەر کـۆ ئـەرد زینـدی یـە... ئـوو روحـەک هەیـە. ئـەم پارەک ژ وێ روحێ نە، ڤێجا ئەم‌خەلەک قەتلازی پێ دحەسین کـۆ ئەو ژبۆ مە کار دکت. لێ ل دکانا بلووران مومکنە تە هەست پـێ کربت کۆ هەما شیشەیان ژی ئاریکاری یا سەرکەڤتنا تە دکر.'

کورک، کۆ ل هەیڤێ ئوو خیزێ بێرەنگ دنهێررى، ژبۆ بێهنەکێ ل وان‌خۆتنان هزرى. وى‌خۆت، ‘من ل کاروانى نهێررى یە دەما کۆ ل بیاڤانێ درباز دبت. کاروان ئوو بیاڤان ب ئێک زمانى دئاخڤن، ئوو ژبەر ڤێ یە کۆ بیاڤان رێ یا دەربازبوونێ ددت. ئەو دێ هەمى پێنگاڤێن کاروانى بجەربینت دا ببینت کا ئەو بگاڤن، ب وەختن، ئوو ئەخەر وەسا بن، ئەم دێ بگەهین مێخێ.’

ئەخەر هەرکەسەک ژ مە تەنێ ژبەر وێرەکى یا کەسانى خەهشت بت ڤى کاروانى، لێ ژ ڤى زمانى فەهم نەکت، سەفەر دێ‌خەلەک زەهمەتتر ببت.’

ئەو ل وێدەرێ سەکنین ئوو ل هەیڤێ رامان.

کورکى‌خۆت، ‘ئەڤ جادوویا نیشانێن خێرێ یە. من دیتى یە کا چاوا دەلیل نیشانێن بیاڤانێ دخوینن، ئوو کا چاوا روحا کاروانى دخەل روحا بیاڤانێ دئاخڤت.’

مێرێ ئنگلیزخۆت، ‘باشترە ئەز زێدەتر بالا خوە بدم کاروانى.’

کورکى‌خۆت، ‘ئوو باشترە ئەز ژى کتێبێن تە بخوینم.’

★

ئەو کتێب عەجێب بوون. وان بەهسا زیبەڤى، خوێیێ، ئەژدیهایان، ئوو شاهان دکر، ئوو وى چ ژ وان فەهم نەدکر. لێ

هزرەک هەبوو کۆ وەکی دیار د هەمی کتێبان دا خوە دوبارە دکر: هەمی تشت پەدیدهاتن ئوو نیشانێن تەنێ ئێک تشتی نە.

ژ کتێبەکێ ئەو فێربوو کۆیخرنگترین دەقێ ئەدەبیاتا کیمیلخەریێ تەنێ چەند رێزکەکن، ئوو ئەو لسەر روویێ زمرووتەکێ هاتی یە نکراندن.

مێرێ ئنگلیز، سەربلند بوو کۆ دکاری تشتەکی نیشا کورکی بدت، ئوویخۆت، 'ئەو دەپێ زمرووتی یە.'

کورکی پرسی، 'باشە، پاشی چما ئەم حەوجەداری ڤان هەمی کتێبانین.'

مێرێ ئنگلیز بەرسڤاند، 'دا ئەم بکارین وان چەند رێزکان بفەهمین.' دابێژی قای وی ژی باوەری ب ئاخڤتنا خوە نەبوو.

کتێبا کۆ زێدەتر ژ یێن دی ژبۆ کورکی بالکێش بوو ئەو بوو کۆ چیرۆکێن کیمیلخەرێن ناڤدار ڤەدخێرران.

ئەوان مرۆڤان هەمی ژیانا خوە ژبۆ سەفاندنا مەرتالان د ئەزموونگەهێن خوە دا تەرخان کربوو؛ ئەو باوەر بوون کۆ، ئەخەر مەرتالەکیخەلەک سالان بهێتیخەرمکرن، ئەو دێ خوە ژ هەمی سالۆخەتێن خوە یێن کتەکتی رنخار بکت، ئوو تشتێ کۆ دما دێ روحا جیهانێ با. ڤێ روحا جیهانێ دێ شییانا تێگەهشتنا هەمی تشتێن سەر روویێ ئەردی بدابا وان، ژبەر کۆ هەمی تشت ب وی زمانی پەیوەندیێ بهەڤرا دکن. وان ناڤێ وێ کەشف ئوو ڤەدیتنێ کربوو کارێ مەزن ئەو نیڤ شلەمە ئوو نیڤ رەق بوو.

کورکی پرسی، ‘ئەهلۆ ب هێفکرنا مرۆڤان ئوو نیشانێن خێرێ مرۆڤ نکارت وی زمانی بفەهمت؟’

مێرێ ئنگلیز ب ئارهان ڤە بەرسڤاند، ‘تو شەیدایێ سادەکرنا هەمی تشتانی. کیمیلخەری رێسا ئوو دیسیپلینەکا رژدە. هەرپێنگاڤەکا وێ دبێ وەسا بت کۆ سەیدایێن وێ ل دوو چوونە.’

کورک فێربوو کۆ دبێژن پارا شلەمە یا کارێ مەزن ئیکسیرا ژیانێ، ئوو ئەو هەمی نەساخیان چارەسەر دکت؛ ئوو ئەو ناهێلت کیمیلخەر پیر بن. ئوو دبێژن پشکا رەق ژی بەرێ فەیلەسۆفی.

مێرێ ئنگلیز خۆت، ‘ڤەدیتنا بەرێ فەیلەسۆفی ساناهی نینە. کیمیلخەر ب سالان د ئەزموونگەهێن خوە دا دخەبتن، هێف دکن ئلخرێ کۆ مەرتالان دسەفینت. هەیامێن ئەوقاس درێژ ئەو ب رەخ ئلخری ڤە دەرباز دکن کۆ دەستان ژ هەمی خوەشی یێن جیهانێ دشۆن. ئەو پێ دحەسن کۆ سەفاندنا مەرتالان وان بەر ب سەفاندنا خوە ژی دبت.’

کورک ل بازیخانێ بلووران هزری. وی خۆت بوو کۆ پاکژکرنا پارچەیێن بلوورین تشتەکێ باش بوو ژبەر کۆ وی ژی دکاری خوە ژ هزرێن نەیینی پاکژ کربا. کورک زێدەتر ئوو زێدەتر دخەهشت وێ قەناعەتێ کۆ مرۆڤ دکارت د ژیانا رۆژانە یا خوە دا فێری کیمیلخەریێ ببت.

مێرێ ئنگلیز خۆت، ‘هەروەسا، بەرێ فەیلەسۆفی سالۆخەتەکا عەجێب هەیە. پرتکەکا بچووک ژ بەری دکارت قەدەرەکا مەزن ژ مەرتالی بکت زێرر.’

پـشتی بهیـستنا ڤـێ، کیمیلخـەریێ هێـشتا بـالا کـورکی راکێشا. ئەو هزری کۆ، ب هندەک بێهنفرەهیـێ، ئـەو دێ بکـارت هـەمی تـشتی بکـت زێـرر. وی ژیانـا خەلـەک خـەلکی خوینـد کـۆ کـاری بـوون وەسـا بکـن: هەلڤـەتیوس، ئلیـاس، فولکـانێللی، ئـوو جابر. ئەو چیـرۆک عـەجێب بـوون: هـەرئێک ژ وان هـەتا داویـێ ل خـۆرەیێ چارەنڤیـسا خـوە ژییـابوو. ئـەو دخـەرریان، دخـەل مـرۆڤێن ئاقلمەنـد دئـاخڤتن، خـوەدی یـێن بـەرێ فەیلەسـۆفی ئـوو ئیکـسیرا ژیانێ بوون، ئوو وان ژبۆ بێباوەران موعجز دکرن.

لـێ دەما کـورکی خوەسـتبا فێـری بدەستئێخستنا کـارێ مـەزن ببت، ئەو ب تڤاڤی بەرزە ئوو وندا دبوو. تـەنێ نیگـار، رێنومـایی یێن شفرەدار ئوو دەقێن ئالـۆز ئوو شێلوو هەبوون.

★

شەڤەکێ وی ژ مێرێ ئنگلیز پرسی، 'چما ئـەو تـشتان هۆسـا ئالـۆز دکن؟'

کورک پێ حەسییا کۆ مێرێ ئنگلیز ئارها بـوو، ئـوو بـیری یـا کتێبێن خوە کربوو.

وی خۆت، 'ب ڤی ئـاوایی کەسـێن کـۆ خـوە ژبـۆ تێگەهـشتنێ بەرپرسیار دبینن دێ بکارن تێ بگەهن. بئینە بـەر چـاڤێن خـوە کـۆ هەرکەسـەک ل دۆرا مـە بکاربـت مـەرتالی بکـت زێـرر. زێـرری چ قیمەت نامینت.

‘تەنێ کەسێن بەردەوام، ئوو حەزکەرێن خویندنا کوور یا تشتان دکارن بگەهن کارێ مەزن. ژبەر ڤێ یە کۆ ئەز ل ڤێدەرێ ل نیڤەکا ڤێ بیاڤانێ مە. ئەز ل پەی کیمیلخەرەکێ راستین دخەررم کۆ دێ ئاریکاری یا من بکت شفرەیێ ڤەبکم.’

کورکی پرسی، ‘ئەڤ کتێب کەنگی هاتنە نڤیسین؟’

‘چەند سەدسالان بەری نها.’

کورکی‌ یخەنگەشەکر، ‘ل وان رۆژان چاپ نەبوو. چ رێ نەبوون کۆ هەمیکەس دەرهەقا کیمیلخەریێ دا تشتان بزانن. چما وان زمانەکێ هۆسا عەجێب بکارئینایە، ئوو ئەڤ هەمی نیگار؟’

مێرێ ئنگلیز راستووراست بەرسڤا وی نەدا. وی‌ یخۆت ل وان چەند رۆژێن بهوری وی بالا خوە دا یە چاوایی یا برێڤەچوونا کاروانی، لێ ئەو چ تشتەکی فێر نەبوویە. تشتێ تەنێ کۆ ئەو پێ حەسیابوو ئەو بوو کۆ بەهسا شەررى مشەتر ئوو مشەتر دبوو.

★

پاشی رۆژەکێ کورکی کتێبێن مێرێ ئنگلیز لێ ڤەخەرراندن. مێرێ ئنگلیز، کۆ مەراق دکر بەرسڤێ بزانت، پرسی، ‘تو تشتەکی فێربووی؟’ وی دخوەست دخەل ئێکی بئاخڤت دا خوە ژ هزرینا ل شەررى دوور بکت.

‘ئەز فێربووم کۆ جیهانێ روحەک هەیە، ئوو هەرکەسێ وێ روحێ بفەهمت دێ بکارت زمانێ تشتان ژی بفەهمت. ئەز

فێربووم کۆخەلەک کیمیاخەران چارەنڤیسێن خوە بجھ کرنە، ئوو ل داوییێ ژی روحا جیهانێ، بەرێ فەیلەسۆفی ئوو ئیکسیرا ژیانێ ڤەدیتنە.

لێ، ب سەر ڤێ هەمییێ را، ئەزفێربووم کۆ تشت هەمی وەسا سادە نە کۆ مرۆڤ دکارت وان لسەر روویێ زمرووتەکی بنڤیست.'

مێرێ ئنگلیز بێهیڤی بوو. ئەو هزری کۆ سالێن لێکۆلینێ، چەڤەنگ ئوو رەمزێن جادوویی، پەیڤێن عەجێب ئوو ئامیرێن ئەزموونگەهێ... چ تشتەکی بالا کورکی رانەکێشابوو. روحا وی دبێخەلەک دەستپێکانی ئوو پریمیتیڤ بووبت کۆ نەکارت وان تشتان بفەهمت.

وی کتێبێن خوە وەخرتن ئوو دیسا کرن ناڤ چانتەیێن خوە.

وی‌خۆت، 'هەررە دیسا ل کاروانی تەماشە بکە. ئەز ژی ژ وی کاری فێری چ تشتەکی نەبووم.'

کورک دیسا ل بێدەنگی یا بیاڤانێ، ئوو ل تۆزا کۆ دەوران راکربوو، فکری. وی‌خۆت خوە، 'هەرکەس ب ئاوایەکی فێری تشتان دبت. ئاوایێ کۆ ئەو پێ فێر دبت نە وەکی یێ منە، یێ من ژی مینا یێ وی نینە. لێ ئەم هەردو ل چارەنڤیسا خوە دخەررین، ئوو ئەز ژبەر ڤێ ئێکێ رێزێ ل وی دخرم.'

★

کاروان ب شەڤ ئوو ب رۆژ دمەشییا. بەدوویێن روونخاڤتی مشەتر ئوو مشەتر دیار دبوون، ئوو هێشترسوارێن کۆ باش بووبوون هەڤالێن کورکی روهن دکر کۆ شەررێ ناڤبەرا عەشیران دەست پێ کربوو. دێ بەختێ کاروانی‌خەلەک بەختەکێ بلند بووبا ئەخەرخەهشتبا مێرخێ.

دەوار ماندی ئوو شەکتی بووبوون، ئوو مێرخەلەک کێمتر ئوو کێمتر بهەڤرا دشتەغلین. بێدەنگی خرابترین تشتێ شەڤێ بوو، ب ئاوایەکی کۆ ئێدی نالینا هێشترەکێ کۆ بەری هنگی تەنێ نالینا هێشترەکێ بوو. نها هەمی دترساندن، ژبەر کۆ مومکن بوو نیشانەکا ئێریشێ بووبا.

ب سەر وێ را، وەسا دیاربوو کۆ هێشترسوارخەلەک د خەما مەترسی یا شەررى دا نەبوون.

شەڤەکێ، دەما وان بێ ئلخر ئوو بێ هەیڤ، چەنگەکێ قەسپان دخوار، وی‌خۆت کورکی، ‘ئەز زیندی مە. دەما ئەز تشتەکی دخوەرم، ئەز تەنێ ل خوارنا خوە دهزرم. ئەخەر ئەز د مەشێ دا بم، ئەز هشێ خوە تەنێ ل مەشێ دجەمینم. ئەخەر ئەز شەررى بکم، ئەو رۆژ ژی دێ ژبۆ مرنێ هەروەکی رۆژێن دی باش بت.

ژبەر کۆ ئەز نە د دەما خوە یا بهوری دا ئوو نە ژی د دەما خوە یا نەهاتی دا دژیم. ئەز تەنێ د خەما نها دا مە. ئەخەر تو بکاری هەرتم هشێ خوە تەنێ ل نها بجەمینی، تو دێ مرۆڤەکێ بەختەوەر بی. تو دێ ببینی کۆ ژیان ل بیاڤانێ هەیە، کۆ ستێر ل ئەسمانان هەنە، ئوو کۆ عەشیر ژبەر کۆ پارەک ژ نڤشێ مرۆڤانن

شەررێ هەڤ دکن. ژیان دێ ژبۆ تە ببت مێهڤانداریەکا مەزن، خێژن ئوو دیلانەکا مەزن، ژبەر کۆ ژیان ئەو بیستکە یا کۆ ئەم نها تێدا دژین.'

دو شەڤان پشترا، دەما ژبۆ رازانا ناڤ نڤینان بەرهەڤ دبوو، کورکی ل وێ ستێرێ تەماشەکر کۆ وان هەرشەڤ لێ تەماشەدکر. هات هزرا وی کۆ ئاسۆ مومکنە پچەکێ نزمتر بووبت، ژبەر کۆ ئەو دکاری ستێران ل بیاڤانێ ب خوە ژی ببینت.

هێشترسواری‌خۆت، 'ئەو مێخە.'

کورکی پرسی، 'باشە، چما ئەم نها ناچین وێدەرێ؟'

'ژبەر کۆ ئەم دبێ بنڤین.'

★

کورک دخەل رۆژهلاتنێ شیاربوو. ل پێش وی، ل وی جهێ کۆ شەڤا بەرتر ستێرێن بچووک لێ هەبوون، رێزەکا بێداوی یا دارقەسپان هەبوو کۆ هەمی بیاڤان ڤەدخرت.

مێرێ ئنگلیز، یێ کۆ ئەو ژی زوو شیاربووبوو، خۆت، 'ئەم خەهشتین.'

لێ کورک بێدەنگ ما. بێدەنگی یا بیاڤانێ ل وی خوەشتر دهات، ئوو وی تەنێ تەماشەکرنا ل داران دخوەست. هێشتا رێیەکا درێژ ل بەر بوو کۆ بگەهت ئەهرامان، ئوو رۆژەک دێ هاتبا کۆ ئەڤ سپێدە دێ تەنێ بووبا بیرەوەریەک. لێ ئەڤ بیستکا نها

بوو. ئەو مێهڤانی یا کۆ هێشترسواری بەهسا وێ کربوو. ئوو وی دخوەست کۆ وێ بیستکێ بژیت، چاوا کۆ تەجریبەیێن خوە یێن بهوری ئوو خەونێن خوە یێن پاشەرۆژێ ژیابوو. هەرچندە کۆ دیمەنێ دارقەسپان دێ رۆژەکێ تەنێ بووبا بیرەوەریەک، درست نها ئەو نیشانا سێبەر ئوو سهێ، ئاڤێ، ئوو پەنیگەهەکا رەڤینا ژ شەررى بوو. دوهی، نالینا هێشتران نیشانا مەترسیێ بوو، ئوو نها رێزەکا دارقەسپان مومکن بوو پێشەنگێن موعجزەکێ بان.

دنیا بخەلەک زمانان دئاخڤت.

★

دەما ب سەدان خەلک ئوو دەواریخەهشتن مێخێ، کیمیلخەر لێ دنهێررى ئوو دهزرى کۆ دەم بلەز دبهورت، ئوو کاروان ژى. خەلکی هاوار ل نوەخەهشتیان دکر، تۆزێ رۆژا بیاڤانێ نەپەن کربوو، ئوو زارۆیێن مێخێ دەما خەهشتنا غەریب ئوو هاڤیان ددیت ژبەر دلخوەشی ئوو عەجێبمانێ د کەڤلێ خوە دا ڤەنەدحەویان. کیمیلخەری دیت کۆ سەرۆکێ عەشیرێ بخێرهاتنا رێبەرێ کاروانی کر، ئوو ب درێژی دخەل وی ئاخڤت.

لێ چ ژ وان ژبۆ کیمیلخەری پووتەهەژی نەبوون. وی بەری هنگی ژیخەلەک خەلک دیت بوون، هات بوون ئوو چوو بوون، ئوو بیاڤان وەکی خوە مابوو. وی شاهئووخەدا دیت بوون کۆ ب سەر رمل ئوو خیزێ بیاڤانێ را مەشیا بوون. بایخرێن رملی ب

بەردەوامی خوهارت بوون، لێ هێشتا ئەو هەر ئەو خیز بوو یێ کۆ وی ژ زارۆتی یا خوە ڤە دنیاسی. وی هەمی جاران کەیف کربوو کۆ ددیت رێڤینگێن نوو خەهشتی، پشتی هەفتی یێن خیزێ زەر ئوو ئەسمانێ هشین، کەیفخوەش دبوون دەما کۆ بەراهیێ دارقەسپێن کەسک ددیتن. ئەو هزری کۆ مومکنە خودێ ژبەر ڤێ بیاڤان ئافراندبت دا مرۆڤ قەدرێ دارقەسپان بزانن.

وی برریار دا هشێ خوە لسەر تشتێن خەلەک کریارکیتر ئوو عەمەلیتر بجەمینت. وی دزانی د کاروانی دا کەسەک هەیە کۆ وی دێ ئەو فێری هندەک ژ نهێنی یێن خوە کربا. نیشانێن خێرێ وەها خۆت بوو وی. وی هەتا هنگی ئەو مێر نەدنیاسی، لێ ئەخەر ئەو دیار بووبا، چاڤێن وی یێن تەجریبەدار دێ ئەو بنیاسیبا. وی هیڤی دخوەست کۆ ئەو ژی مینا شلخردێ وی یێ بەرتر خودان شییان بت.

ئەو هزری کۆ نزانت چما تشتێن هۆسا دبێ ب رێ یا پەیڤێن دەڤی بهێن ڤەخوهاستن. ئەو ب راستی نهینی نەبوون؛ خودێ نهینی یێن خوە ب ساناهی ژبۆ هەمی ئافراندی یێن خوە ئەشکرا کرنە.

وی تەنێ روهنکرنەک ژبۆ ڤێ راستیێ هەبوو: تشت دبێ هۆسا بهێن ڤەخوهاستن ژبەر وێ کۆ ئەو ژ ژیانا سافی ئوو پەتی پێکهاتنە، ئوو ئەڤ چەشنێ ژیانێ ب وینەیان ئوو پەیڤان ناهێت خۆتن.

ژبەر کۆ خەلک ب وینەیان ئوو پەیڤان هێبەتی دبن، ئوو ئەو ل داویێ زمانێ جیهانێ ژبیر دکن.

★

کورک نەدکاری تشتێ کۆ ددیت باوەر بکت: مێرگ، ل شوونا وێ کۆ بیرەک بت ئوو چەند دارقەسپان دۆرا وێ‌خرت بت. مینا وی جارەکێ د کتێبەکا جهنیاسیێ (=جوغرافیێ) دا دیت بوو. ژ خەلەک باژارێن سپانیایێ ژی مەزنتر بوو. سێ سەد بیر هەبوون، پێنجەھ هزار دارقەسپ، ئوو بێهژمار خیڤەتێن رەنگین دناڤبەرا وان دا بوون.

مێرێ ئنگلیز، کۆ بێسەبرێ دیتنا کیمیلخەری بوو، خۆت، 'ئەڤ فەنانی *هزار ئوو ئێک شەڤێ* یە!'

دۆرا وان ب زارۆیێن کۆ مەراقدار بوون ل دەواران ئوو خەلکێ‌خەھشتی بنهێررن هات‌خرتن. مێرێن مێ‌خێ دخوەست بزانن کا وان چ شەرر دیت بوون، ئوو ژنان ژی ژبۆ‌خەھشتنا ب پەرتال ئوو‌خەوھەرێن کۆ بازیخانان ب خوە را ئینابوون هەڤرکی یا هەڤ دکر. بێدەنگی یا بیاڤانێ خەونەکا دوور بوو؛ رێڤینگێن کاروانی بێ‌راوەستیان دئاخڤتن، دکەنین ئوو دقێرین، دا بێژی قای ئەو ژ جیهانا مریان ئوو روحێ ڤەرستنە ئوو جارەکا دی ل جیهانا مرۆڤان ڤەخەرریانە. ئەو ڤەهێسایی ئوو کێفخوەش بوون.

ئەو ل بیاڤانێ خەلەک سەرهەست ئوو لـخوەـمقاتە بوون، لێ هێشترسواری ژبۆ کورکی روهن کر کۆ هەرتم مێرگ وەکی هەرێمێن ئالینەخر ئوو بێتەرەف دهێن حەسباندن، ژبەر کۆ پررانی یا ئاکنجی یێن وان ژن ئوو زارۆ بوون. مێرگ ل سەرانسەری بیاڤانێ هەبوون، لێ عەشیران ل بیاڤانان شەرر دکر ئوو مێرگ وەکی جهێن پەنیگرتنێ ئوو پەنابەریێ دهێلان.

ب هندەک زەهمەتیان، رێبەرێ کاروانی هەمی خەلکێ خوە ل خوە کۆم کرن ئوو رێنومایی دان وان. دەستەک دبێ هەتا داویبوونا پەڤچوونێن ناڤبەرا عەشیران ل مێرخێ بمابا. ژبەر کۆ ئەو سەردانکەر بوون دبێ دخەل خەلکێ کۆ ل وێدەرێ دژییان ل جهەکی بمابان، ئوو دێ باش هاتبان ڤەحەواندن. ئەو قانوونا مێهڤاندۆستیێ بوو. ئوو پاشی وی داخواز کر، هەمیکەس، پاسەڤان ئوو زێرەڤانێن وی ب خوە ژی، چەکێن خوە دابنن ئوو بدن وی مێری یێ کۆ سەرۆکعەشیران دیار کربوو.

رێبەری روهن کر، ‘ئەڤ بنەماییێن شەررانن، مێرگ لەشکەران ئوو شەررڤانان ناڤەحەوینن.’

جهێ عەجێبمانا کورکی بوو کۆ مێرێ ئنگلیز ژی دەبانجەیا خوە یا دەستکـکرۆم ژ چانتەیا خوە دەرئینا ئوو دا دەستێ وی مێری یێ کۆ چەک کۆم دکرن.

وی پرسی، ‘چما دەبانجە؟’

مێرێ ئنگلیز بەرسڤاند، ‘ئەو ئاریکاری یا من دکت باوەری یا خوە ب خەلکی بئینم.’

هەر وێ دەمێ، کورک ل خزینەیا خوە فکری. ئەو چقاس ل بجهکرنا خەونێ نێزیکتر دبوو، ئەوقاس ژی تشت زەهمەتتر دبوون. وەسا دیار دبوو کۆ ئەو تشتێ شاهێ پیر ژێ را دخۆت 'بەختێ تازەکاران' ئێدی کارنەدکر. ژبۆ بجهکرنا خەونا وی، ب بەردەوامی پێگری ئوو وێرەکی یا وی دهات جەرباندن. ڤێجا ئەو نەدبیا هەلهەلۆک ئوو نەحەجمتی با. ئەخەر وی ب فرتک خوە بەر ب پێش هاڤێتبا، مومکن دبوو کۆ وی نیشانێن خێرێ یێن کۆ خودێ لسەر رێ یا وی دانابوون نەدیتبان.

خودێ ئەو لسەر رێ یا من دانانە؟! ئەو ب هزرا خوە هێبەتی ئوو عەجێبمایی ما. هەتا هنگی، وی وەسا دحەسباند کۆ نیشانێن خێرێ تشتێن ڤێ جیهانێ نە. مینا خوارنێ، ئان نڤستنێ، ئان مینا خەرریانا ل ئەڤینێ ئان ڤەدیتنا کارەکی. ئەو چ جاران وەکی زمانەکی کۆ خودێ ب رێ یا وان نیشا وی ددت کا چ بکت لێ نەفکری بوو.

وی ژبۆ خوە دوبارە کر، 'بێ تەحەمل مەبە! وەسا یە وەکی هێشترسواری خۆت: دەما کۆ دەم دەما خوارنێ بت بخوەر. ئوو دەما مەشییانێ ژی بمەش.'

رۆژا بەراهیێ، هەمیکەس، ب مێرێ ئنگلیز ڤە، ژبەر وەستیانێ نڤستن. جهەکێ دوور ژ هەڤالێ وی، ل خیڤەتەکێ کۆ پێنج مێرێن جوان یێن ل تەمەنێ وی لێ هەبوون، ژبۆ کورکی هات بوو دەستنیشانکرن. ئەو خەلکێ بیاڤانێ بوون، ئوو وان ب دەنگەکێ بری دخوەست کۆ چیرۆکێن باژارێن مەزن ببهیسن.

کورکی ژبۆ وان بەهسا ژیانا خوە یا شڤانتییێ کر، ئوو ل بەر بوو کۆ بەهسا تەجریبەیا خوە ل دکانا بلووران بکت کۆ مێرێ ئنگلیز هات هوندرێ خیڤەتێ.

دەما وی کورک دبر دەرڤەخۆت، 'ئەز ژبۆ ڤەدیتنا کیمیلخەری حەوجەدارێ ئاریکاری یا تە مە.'

ل بەراهییێ، وان بزاڤ کر کۆ ب خوە وی ڤەببینن. کیمیلخەرەک دبیابوو ب ئاوایەکێ جدا ژ خەلکێ دی یێ مێرخێ بژیت، ئوو بەرئاقل بوو کۆ د خیڤەتا وی دا هێتوونەک ب بەردەوامی هل با. ئەو ل هەردەرێخەرریان، ئوو پێ حەسییان کۆ مێرگ ژ تشتێ وان خەیالکری مەزنتر بوو؛ ب سەدان خیڤەت هەبوون.

مێرێ ئنگلیز دخەل کورکی ل رەخ بیرەکێ روونشت، ئوو خۆت، 'مە هەما رۆژەک ب تڤاڤی خوسارەت کر.'

کورکی خۆت، 'مومکنە باشتر بت کۆ ژ کەسەکی بپرسین.'

مێرێ ئنگلیز نەدخوەست سەدەما بوونا خوە ل مێرخێ ببێژت یێن دی، ئوو نەدکاری خوە ئێکدل بکت. لێ ل دووماهییێ، ژبەر کۆ ئەرەبی یا کورکی باشتر بوو، رازی بوو کۆ کورک وەسا بکت. کورک ل پیرەژنەکێ کۆ بەر ب بیرێ دهات دا مەشکا خوە تژی ئاڤ بکت نێزیک بوو.

'ئێڤار باش، خاتوون! ئەز ل پەی ڤەدیتنا کیمیلخەرەکی مە کۆ ل ڤێ مێرخێ دژیت.'

پیرەژنێ خۆت کۆ وێ قەت کەسەکێ وەها نەبهیست بوو، ئوو ب لەز دوور کەڤت. لێ بەری ئەو برەڤت، وێ شیرەت ل کورکی کر کۆ باشتر دبوو ئەو دخەل وان ژنان نەئاخڤتبا یێن کۆ کنجێن رەش ل خوە کربوون، ژبەر کۆ ئەو ژنێن زەوجی بوون. وی دبێ حورمەتا تیتال ئوو ئەدەتان بگرتبا.

میرێ ئنگلیز بێ هیڤی بوو. وەسا دیار بوو کۆ وی بەلاش ئەو سەفەرا درێژ کربوو. کورک ژی خەمگین بوو؛ هەڤالێ وی ل پەی بجهکرنا چارەنڤیسا خوە بوو. ئوو، دەما کەسەک ل پەی تشتەکێ وەسا بت، هەمی جیهان بزاڤێ دکت ئەو بسەربکەڤت. ئەڤ ئەو تشت بوو یێ شاهێ پیرخۆت بوو. نەمومکنە وی راست نەخۆت بت.

کورکی خۆت، 'من بەرێ قەت بەهسا کیمیلخەران نەبهیست بوو. مومکنە کۆ ل ڤێدەرێ ژی وەسا بت.'

چاڤێن میرێ ئنگلیز روهن بوون. 'ئەوە! مومکنە ل ڤێدەرێ کەس نەزانت کیمیلخەر چ یە! بزانە ل ڤێدەرێ کی چارەسەرا خەلکێ نەساخ دکت!'

چەند ژنێن کنجرەش ژبۆ ئاڤێ هاتن سەر بیرێ، لێ ب سەر تەکەزا میرێ ئنگلیز را، کورکی دل تێ نەبوو دخەل چ ئێک ژ وان بئاخڤت. پاشی میرەک هات.

کورکی پرسی، 'تو ل ڤێدەرێ کەسەکی دنیاسی چارەسەرا نەساخان بکت؟'

مێری، کۆ ب ئەشکرایی ژ بیانیان ترسیا بوو،ڕۆژت، ‘ئەللاه نەساخی یێن مە چارەسەر دکت. هوون ل دکتورێ سحرباز دڕەررن.’

وی هندەک ئایەتێن قورئانێ خویندن، ئوو چوو.

مێرەکێ دی بدەر کەڤت. ئەو پیرتر بوو، ئوو دۆلکەکا بچووک هلگرت بوو. کورکی پرسیارا خوە دوبارە کر.

ئەرەبی پرسی، ‘چما هوون دخوازن کەسەکێ وەها ببینن؟’

کورکی‌ڕۆژت، ‘ژبەر کۆ هەڤالێ من ل ڤێدەرێ ب مەهان سەفەر کری یە دا وی ببینت.’

پیرەمێر چەند بیستکەکان هزری، پاشی‌ڕۆژت، ‘ئەڕۆژ کەسەکێ وەها ل مێڕۆژێ هەبت، دبێ ئەو یێ‌ڕۆژەلەک ب هێز بت. هەما سەرۆکعەشیر ژی نکارن هەردەما وان بڤێت وی ببینن. تەنێ دەما ئەو رێیێ بدت. هەتا داوی یا شەری ل بەندێ بمینن. پاشی دڕەل کاروانی ژ ڤێدەرێ هەررن. بزاڤێ مەکن بکەڤن ناڤ ژیانا مێڕۆژێ.’

وی ئەڤ‌ڕۆژت ئوو چوو.

لێ مێرێ ئنگلیز هەما ژ خوەشیان دفرری. ئەو رێیێ درست هات بوون.

ل داویێ، ژنەکا جوان هات کۆ کنجێن رەش ل بەر نەبوون. وێ جەررکەک لسەر ملی بوو، ئوو سەرێ وێ ب خێلیەکێ هات بوو نخاڤتن، لێ روویێ وێ نەنخاڤتی بوو. کورک ل وێ نێزیک بوو دا پرسیارا کیمیلڕەری ژێ بکت.

د وێخاڤێ دا، وی هەست کر کۆ دەم راوەستیا، ئوو روحا جیهانی ب جارەکێ رژیا ناڤ وی. دەما وی ل چاڤێن وێ یێن رەش تەماشەکر، ئوو دیت کۆ لێڤێن وێ دناڤبەرا کەنین ئوو بێدەنگیێ د هەڤسەنگیێ دا بوون، ئەو فێری خرنگترین پشکا وی زمانی بوو کۆ هەمی جیهان پێ دئاخڤن. زمانێ کۆ هەمیکەسێن سەر رووییێ ئەردی ب دل ژێ دفەهمن. ئەو ئەڤین بوو. تشتەکێ کەڤنتر ژ مرۆڤانتیێ، خەلەک کەڤنارتر ژ بیاڤانێ. تشتەکێ کۆ هەر ئەو هێز هەبوو دەما دو جۆتێن چاڤان دخەهن هەڤ، چاوا کۆ یێن وان لسەر وێ بیرێ خەهشتن هەڤ. ئەو بشکوررى، ئوو بێگومان ئەو نیشانەکا خێرێ بوو. نیشانەکا کۆ ئەو ل بەندێ بوو، بێ کۆ بزانت، ئەو ل هەمی ژیانا خوە ل بەندا وێ بوویە. نیشانا خێرێ یا کۆ ئەو د مەرریێن خوە دا ئوو د کتێبێن خوە دا لێ دخەرریا، د بلووران دا ئوو د بێدەنگی یا بیاڤانێ دا.

ئەو زمانێ سافی ئوو پەتی یێ جیهانێ بوو. ئەو حەوجەدارا چ روهنکرنان نەبوو، چاوا کۆ خەردوون د وەغەرا خوە یا بێ داوی د زەمان ئوو دەمێ دا حەوجەدارا چ روهنکرنان نەبوو. تشتێ کۆ کورکی هەست پێکر ئەو بوو کۆ ئەو د حزوورا ژنا تەک یا ژیانا خوە دا یە، ئوو کۆ، بێ حەوجەداری یا ب چ پەیڤان، وێ ژی ئەڤ تشت زانی بوو. ئەو زێدەتر ژ هەر تشتەکێ دی ل جیهانێ ل ڤی تشتی پشتراست بوو. داییاب ئوو داپیر ئوو باپیرێن کورکی خۆت بوو وی کۆ ئەو دبێ بکەڤت ئەڤینێ ئوو دبێ بەری پێگریێ وێ کەسێ باش بنیاست. لێ مومکنە کەسێن کۆ هەستا وان وەسا بوویە قەت فێری

زمـانێ جیهـانی نـەبووبن. ژبـەر کـۆ ئەخـەر تـو وی زمـانی بزانـی، تشتەکێ ساناهی یە کۆ تو تێبگەهی کەسەک ل جیهانێ ب ژڤانا تە بوویـە، فـەرق نینـە کـا ئـەو ل نیڤـەکا بیاڤانـەکێ یـە ئـان ل نیڤـەکا باژارەکێ مەزن. کۆ دو کەسێن هۆسا دخەهن هەڤدو، ئوو چاڤێن وان دخەهن هـەڤ، دەمـا بهـوری ئـوو نـەهاتی ئێـدی‌خەرنگ نینـە. دەسـت ئەڤینێ دشارینت، ئوو روحەکا جمـک ژبـۆ هـەر کەسـەکی ل جیهـانێ دئافرینت. بێ ئەڤینەکا هۆسا، خەونێن مرۆڤی بێ مەعنا نە.

کورک هزری *مەکتووب*.

مێرێ ئنگلیز کورک هەژاند: 'یەللا، ژێ بپرسە!'

کـورک هێـشتا زێـدەتر بـەر ب کەچـکێ چـوو، ئـوو دەمـا ئـەو خەرنژی، وی ژی وەسا کر.

وی پرسی، 'ناڤێ تە چ یە؟'

کەچکێ‌خۆت، 'فاتیما'، ئوو چاڤێن خوە ڤەدزین.

'ناڤێ هندەک ژنان ل وەلاتێ من ژی ئەڤە.'

فاتیمایێ‌خۆت، 'ئەو ناڤێ دۆتا پێغەمبـەری یـە. فەتحکـەران ئەو نـاڤ بـری یـە هـەمی دەران.' کەچـکێ ب شـەهنازی ڤـە بەهـسا فەتحکەران کر.

مێرێ ئنگلیز کونجەک لێ دا، ئوو کورکی پرسیارا وی مێری ژێ کر کۆ نەساخی یێن خەلکی چارەسەر دکت.

وێ‌خۆت، 'ئەو مێر هەمی نهینی ئوو رازێن جیهانێ دزانـت. ئەو پەیوەندییێ ب مەچێتر ئوو ئەجننەیێن بیاڤانێ دکت.'

مەچێتر روحا قەنجییێ ئوو خرابییێ بوون. ئوو کەچکێ ئاماژە ب باشووری کر، نیشا دا کۆ ئەودەر جهێ ژیانا مێرێ عەجێب بوو. پاشی وێ جەررێ خوە ژ ئاڤێ تژی کر ئوو چوو.

مێرێ ئنگلیز ژی بەرزە بوو، چوو کیمیلخەری ڤەببینت. ئوو کورک هەتا هەیامەکا درێژ ل وێدەرێ ب رەخ بیرێ ڤە روونشت، هات بیرا وی کۆ رۆژەکێ ل تەریفاییێ بایێ لەڤانتەر بێهنا وێ ژنێ ژبۆ وی ئینابوو، ئوو ئەو پێ حەسیا کۆ وی ئەو ئەڤاندی یە هەما بەری بزانت ئەو هەیە ژی. وی زانی ئەڤینا وی ژبۆ وێ دێ شییانا ڤەدیتنا هەمی خزینەیێن جیهانێ بدابا وی.

رۆژا پاشتر، کورک ڤەخەرریا سەر بیرێ ب وێ هیڤییێ کۆ کەچکێ ببینت. ژبۆ عەجێبمانا وی، مێرێ ئنگلیز ل وێدەرێ بوو، ل بیاڤانێ دنهێررى.

وی‌ئخۆت، ‘ئەز ئێڤاریێ ئوو شەڤێ هەمییێ ل بەندێ مام. ئەو دخەل ستێرێن بەراهییێ یێن شەڤێ دیار بوو. من‌ئخۆت وی ئەز ل چ دخەررم، ئوو وی پرسیارا من کر کا من چ جاران رساس کری یە زێررر. من‌ئخۆت وی کۆ ئەز ژبۆ هینبوونا ڤی تشتی هاتمە ڤێدەرێ. وی‌ئخۆت ئەز دبێ بجەربینم. ئەڤ هەمی ئەو تشت بوو یێ وی‌ئخۆت، ‘هەررە ئوو بجەربینە!’’

کورکی چ تشتەک نەئخۆت. مێرێ ئنگلیز یێ بەلەنگاز ڤێ هەمی رێییێ هات بوو، تەنێ ژبۆ وێ کۆ ببهیست هەر دبێ وی تشتی دوبارە بکت یێ کۆ بەری هنگی چەندین جاران کربوو.

وی‌ئخۆت مێرێ ئنگلیز، ‘ڤێجا ئەخەر وەسا یە، بجەربینە!’

‘ئەز ژی دخوازم هەر ڤی تشتی بکم. ئەز دخوازم ژ نها دەست پێ بکم.’

دەما مێرێ ئنگلیز چوو، فاتیما هات ئوو جەررێ خوە ژ ئاڤێ تژی کر.

کورکێ‌خۆت، ‘ئەز هاتمە تەنێ دا تشتەکی ببێژم تە. ئەز دخوازم تو ببی بانی یا من. ئەز تە دئەڤینم.’

کەچکێ ئامان ئێخست، ئوو ئاڤ رژیا.

‘ئەز هەرۆژ دێ ژبۆ تە ل ڤێدەرێ ل بەندێ بمینم. من بیاڤان ژبۆ‌خەرریانا ل خزینەیەکێ کۆ ل جهەکێ نێزیکی ئەهرامانە شەقاندی یە، ئوو ژبۆ من وەسا دیار دبوو کۆ شەرر بەلایەک بوو. لێ نها ئەو نەعمەتەکە، ژبەر کۆ ئەز‌خەهاندمە تە.’

کەچکێ‌خۆت، ‘شەرر دێ رۆژەکێ داوی ببت.’

کورک ل دەردۆرا خوە ل دارقەسپان نهێررى. وی ئینا بیرا خوە کۆ شڤانەک بوو، ئوو دیسا دکاری بووبا شڤان. فاتیما خەلەک ژ خزینەیا وی‌خرنگتر بوو.

دابێژی کەچکێ دزانی کا کورک چ دبێژت، لەوما‌خۆت، ‘مێرێن عەشیران هەرتم ل خزینەیان دخەررن، ئوو ژنێن بیاڤانێ ژی شەهنازیێ ب مێرێن عەشیران دکن.’

وێ جەررێ خوە دیسا تژی کر ئوو چوو.

کورک هەررۆژ دچوو سەر بیرێ دا فاتیما دیتبا. وی ژبۆ وێ بەهسا ژیانا خوە یا شڤانتیێ، بەهسا شاهی، ئوو دکانا بلووران کر. ئەو بوون هەڤال، ئوو ئەو پانزدە دەقیقەیێن دخەل

وێ تێ نەبووبان، وەسا دیار دبوو کۆ رۆژ هەما قەت خلاس نەدبوون. پشتی ئەو نێزیکی مەهەکێ ل مێژخێ مان، رێبەرێ کاروانی هەمی خەلکێن کۆ دخەل وی سەفەر دکر بانگی جڤینەکێ کرن.

وی‌خۆت، ‘ئەم نزانین کەنگی دێ شەرر داوی ببت، لەوما ئەم نکارین لسەر سەفەرا خوە بەردەوام ببین. شەرر مومکنە ژبۆ دەمەکا درێژ ڤەبکێشت، مومکنە ژی سالان. هێزێن خورت ل هەردو ئالیان هەنە، ئوو شەرر ژبۆ هەردو لەشکران‌خرنگە. ئەو نە شەررێ قەنجیێ دژبەری خرابیێ یە. ئەو شەررێ وان هێزانە کۆ ژبۆ هەڤسەنگی یا هێزێ شەررێ هەڤدو دکن، ئوو، دەما شەررەکێ هۆسا دەست پێ بکت، ئەو زێدەتر ژ یێن دی ڤەدکێشت. ژبەر کۆ ئەللاھ دخەل هەردو ئالیانە.’

خەلک ڤەخەرریان جهێن کۆ لێ بوون، ئوو کورک ژی چوو کۆ وێ ئێڤاریێ فاتیمایێ ببینت. وی ژبۆ وێ بەهسا وێ جڤینێ کر. فاتیمایێ‌خۆت، ‘رۆژەکێ پشتی هەڤدیتنا مە، تەخۆت من کۆ تە ئەز ئەڤاندمە، پاشی، تە ئەز فێری تشتەکی دەرهەقا زمانێ جیهانی ئوو روحا جیهانێ کرم. ژبەر وێ، ئەز بووم پارەک ژ تە.’

کورکی ل دەنگێ وێ‌خوهداری کر، ئوو هزری کۆ ئەو دەنگ خەلەک ژ دەنگێ بایێ ناڤ دارقەسپان بەدەوتر بوو.

‘ئەز هەیامەکا درێژ ل ڤێدەرێ ل ڤێ مێژخێ ل بەندا تە مامە. من بهوری یا خوە، ئەدەت ئوو تیتالێن خوە، ئوو کا مێرێن بیاڤانێ دخوازن ژن چاوا رفتارێ بکن، هەمی ژبیر کرنە. هەما ژ دەما

زارۆتی یا خوه، من خەون ددیت کۆ بیاڤانێ دێ دیاریەکا عەجێب ژبۆ من ئینابا. نها دیاری یا من‌خەهشتی یە، ئەو تو یی.'

کورکی خوەست کۆ دەستێ وێ بگرت. لێ دەستێن فاتیمایێ ب چنگلێ جەرری ڤە بوون.

وێ‌خۆت، 'تە ژبۆ من بەهسا خەونێن خوە کر، بەهسا شاهێ پیر ئوو خزینەیا خوە. ئوو تە ژبۆ من بەهسا نیشانێن خێرێ کر. ڤێجا نها، ئەز ژ چ تشتەکی ناترسم، ژبەر کۆ وان نیشانێن خێرێ تو ژبۆ من ئینایی. ئوو ئەز پارەک ژ خەونێن تە مە، ئان وەکی تو دبێژی، پارەک ژ چارەنڤیسا تە.

ژبەر ڤێ یە کۆ ئەز ژ تە دخوازم تو بەر ب ئارمانجا خوە بچی. ئەخەر تو هەتا داویبوونا شەرری ل بەندێ بمینی، بمینە. لێ ئەخەر تو دخوازی بەری هنگی بچی، ل پەی بجهکرنا خەونێن خوە هەررە. خرێن خیزی ب بای دهێن‌خوەوۆرین، لێ بیاڤان قەت ناهێت‌خوەوۆرین. ئەڤینا مە ژبۆ هەڤدو ژی هۆسا یە.

'مەکتووب. ئەخەر ئەز ب راستی پارەک ژ خەونێن تە بم، تو دێ رۆژەکێ ڤەبگەررى.'

کورک وێ رۆژێ پشتی چوونا ژ نک وێ خەمگین بوو. ئەو ل هەمی شڤانێن زەوجی یێن کۆ وی دنیاسین هزری. ژبۆ وان خەلەک زەهمەت بوو ژنێن خوە قانع بکن کۆ ئەو دبێ بچن دەشتێن دوور. ئەڤینێ وەها ل وان دکر کۆ ب رەخ وان کەسان ڤە بمینن کۆ دئەڤاندن.

د هەڤدیتنا پاشتر دا، وی ئەڤخۆت فاتیمایێ.

وێ‌خۆت، ‘بیاڤان مێرێن مە ژ مە دستینت، ئوو ئەو هەمی دەمان ناڤەخەررن. ئەم ڤێ دزانین، ئوو ئەم لێ راهاتینە. یێن کۆ ناڤەخەررن دبن پارەک ژ ئەڤران، پارەک ژ دەوارێن کۆ خوە ل خەلیان ڤەدشێرن ئوو پارەک ژ ئاڤا کۆ ژ ئەردی دهێت. ئەو دبن پارەک ژ هەمی تشتان... ئەو دبن روحا جیهانێ.

ڤێجا ڤەبگەررە. ئوو پاشی ژنێن دی ژی دێ شاد بن ژبەر کۆ ئەو دێ باوەر بکن کۆ دێ مێرێن وان ژی ڤەبگەررن. من‌خەلەک جاران ل وان ژنان تەماشە کری یە ئوو حەسوودی ب کێفخوەشی یا وان بری یە, نها، ئەز ژی دێ ببم ئێک ژ وان ژنێن بەندەوار.

ئەز ژنەکا بیاڤانێ مە، ئوو ئەز شەهنازیێ ب ڤێ دکم. من دڤێت کۆ شوویێ من ژی مینا بایێ کۆ‌خەرێن خیزی دخوەوەرت ئازاد بت. ئوو ئەخەر ئەز نەچار ببم، ئەز دێ قەبوول بکم کۆ ئەو ببت پارەک ژ ئەڤران، ئوو دەواران ئوو ئاڤا بیاڤانێ.’

کورک چوو ل مێرێ ئنگلیز بگەررت. وی دخوەست کۆ بەهسا فاتیمایێ دخەل وی بکت. ئەو عەجێبمایی ما کۆ دیت مێرێ ئنگلیز هێتوونەک ل دەرڤەیی خیڤەتا خوە چێ کربوو. ئەو هێتوونەکا عەجێب بوو، سوتەمەیا وێ ئێزنگێن داران بوون، ئوو جامەکێ روهن لسەر سەرێ وێ دهات‌خەرمکرن. دەما مێرێ ئنگلیز ل بیاڤانێ هوور دبوو، وەسا دیار دبوو کۆ چاڤێن وی ژ وێ دەمێ روهنتر بوون کۆ کتێب دخویندن.

وی‌خۆت، ‘ئەڤ قۆناخا ئێکێ یا کاری یە. ئەز دبێ‌خوەخردێ جدا بکم. ژبۆ سەرکەڤتنا د ڤی کاری دا، ئەز دبێ ژ شکەستنێ

نەترسم. ترسییانا من ژ شکەستنێ بوو کۆ ل بەراهییێ نەدهێلا ئەز کارێ مەزن بکم. نها ئەز وی کاری دەست پێ دکم کۆ من دکاری دەھ سالان بەرێ دەست پێ کربا. لێ ئەز کێفخوەشم کۆ نەبوون بیست سال.'

ئەو لسەر زێدەکرنا ئلخری بەردەوام بوو، ئوو کورک ل بەندێ ما هەتا بیاڤان ب روهنی یا رۆژا لبەرئاڤابوونێ پیڤازی بوو. وی هەست کر کۆ دبێ بلەز بچت بیاڤانێ دا ببینت کا بێدەنگی یا وێ بەرسڤا پرسیارێن وی تێدا هەیە.

ئەو بێهنەکێ خەرریا، خەلەک ژ دارقەسپان دوور نەکەڤت. وی ل دەنگێ بای خوهدێرا، ئوو هەست ب بەرێن بن پی یێن خوە کر. ل ڤێدەرێ ئوو وێدەرێ، وی خوهماسیەک ئانکۆ سەدەفەک پەیدا دکر، ئوو وی تێدەرئینا کۆ بیاڤان، ل دەمێن کەڤنارە، دەریا بوو. ئەو لسەر بەرەکی روونشت، ئوو خوە بەرڤەدا دا کۆ ب ئاسۆیێ را د خەو را بچت. وی بزاڤ کر کۆ جدا ژ تێگەھا خوەدیتی ئوو ملکیەتێ ل تێگەھ ئوو مەفهوما ئەڤینێ بفکرت، ئوو نەکاری وان هەردوان ژ هەڤ جدا بکت. لێ فاتیما ژنەکا بیاڤانێ بوو، ئوو، ئەخەر تشتەکی شییابا ئاریکاری یا وی کربا، ئەو تشت دێ هەر بیاڤان بووبا.

دەما ئەو ل وێدەرێ روونشت بوو ئوو دهزری، ئەو ل هنداڤی خوە ب لڤینەکێ حەسییا. ئەو ل ژۆر نهێرری، ئوو جۆتەکێ خەرتەلان دیت کۆ بلند ل ئەسمانی دفررین.

وی ل خەرتەلێن کۆ بای دبرن تەماشە کر. هەرچندە وەسا دیار دبوو کۆ فررینا وان چ نتل ئوو قالب نەبوون، لێ ئەو ژبۆ کورکی بێ

مەعنا ژی نەبوو. تەنێ وی نەدکاری تێدەربئینت کا مەعنایا وێ چ یە. وی چاڤێ خوە ل دوو فررینا وانخێررا، بەلکی تشتەک تێدا خویندبا. مومکن بوو کۆ ڤان مرخێن بیاڤانێ مەعنایا ئەڤینا بێ خوەدیتی ئوو ملکیەتێ ژبۆ وی روهن کربا.

خەوا وی دهات. د دلێ خوە دا، وی دخوەست شییار بمینت، لێ وی دخوەست ژی کۆ بنڤت. وی‌خۆت خوە، 'ئەز زمانێ جیهانێ فێر دبم، ئوو هەمی تشتێن ڤێ جیهانێ ژبۆ من مەعنادار دبن... خۆ فررینا خەرتەلان ژی.' ئوو د وی‌خێولی دا، ئەو رازی بوو کۆ ئەڤیندار بت. ئەو هزری کۆ دەما هوون ئەڤیندار بن، تشت مەعنادارتر دبن.

ژنشکێڤە، ئێک ژ وان خەرتەلان ب تیژی دەست ب فررینێ کر، ئوو ئێریش کر سەر یا دی. هەما ب وی کاری، وینەیەکێ ژنشکانی ئوو بلەز هات بەرچاڤێن کورکی: لەشکرەکی ب شیرێن خوە یێن ئامادەکری ئێریش دکر سەر مێخێ. وینە دخاڤێدا ڤەررەڤی، لێ ئەو هەژاند. وی ژ خەلکی بەهسا وەهم ئوو شەڤررەشکان بهیست بوو، ئوو وی ب خوە ژی هندەک دیت بوون: ئەو حەزێن مرۆڤی بوون کۆ ژبەر خورتی ئوو هێزا خوە ل سەر خیزێ بیاڤانێ کراسێ ڤێ دنیایێ ل خوە دکر. لێ بێگومان وی نەدخوەست چ لەشکر ئێریشێ بکن سەر مێخێ.

وی دخوەست وینەیی ژبیر بکت، ئوو ل هزرینێن خوە ڤەبگەررت. وی بزاڤ کر کۆ هشێ خوە لسەر رەنگێ پیڤازی یێ بیاڤانێ ئوو بەرێن وێ بجەمینت. لێ تشتەک د دلێ وی دا هەبوو کۆ نەدهێلا.

شاهێ پیرخۆت بوو، ‘هەمی دەمان پووتەی ب نیشانێن خێرێ بکە.’ کورکی تشتێ د وینەیی دا دیت بوو ئینا بیرا خوە، ئوو هەست کر کۆ ئەو تشت دێ بقەومیبا.

ئەو رابوو ئوو بەر ب دارقەسپان چوو. دیسا، ئەو ب مشەیی یا زمانێن تشتێن دەدۆرا خوە حەسییا: ڤێ جارێ، بیاڤان ئێمن ئوو ئەولە بوو، ئوو مێرگ بوو کۆ مەترسیدار بوو.

هێشترسوار ل بن دارقەسپەکێ روونشت بوو، ل رۆژئاڤابوونێ تەماشە دکر. وی دیت کورک ژ ئالی یێ دی یێخرێ خیزی دیار بوو.

کورکی‌خۆت، ‘لەشکرەک ل رێیێ یە. من تشتەک دیتی یە.’ هێشترسواری‌خۆت، ‘بیاڤان دلێ مرۆڤان ب پێشبینیان تژی دکت.’

لێ کورکی ژبۆ وی بەهسا خەرتەلان کر: بەهس کر کۆ وی ل فررینا وان تەماشە دکر ئوو ژنشکێڤە هەست کر کۆ ڤەررسیا ناڤ روحا جیهانێ.

هێشترسوار تێگەهشت کا کورک چ دبێژت. وی دزانی کۆ هەر تشتەکێ سەر روویێ ئەردی دکاری دیرۆکا هەمی تشتان ئەشکرا کربا. مرۆڤی بەرپەرێ کتێبەکێ ڤەکربا، ئان ل دەستێن کەسەکی تەماشە کربا؛ مرۆڤی پەرەک وەربگێررابا، ئان ل فررینا مرخان تەماشە کربا... ل هەر تشتەکی تەماشەکربا، دێ هاڤلی ئوو پەیوەندییەک دخەل وی تشتی ڤەدیتبا یێ کۆ د وێخاڤێ دا هەست پێ دکر. د راستیێ دا، نە ئەو بوو کۆ وان تشتان ب خوە تشتەک ئەشکرا دکر؛ خەلک ب خوە، ب تەماشەکرنا ل تشتێن

کۆ ل دەردۆرا وان دقەومن، دکارن رێیەکێ ببینن کۆ بچن ناڤ روحا جیهانێ.

بیاڤان تژی وان مێران بوو کۆ دەبارا ژیارا وان لسەر هێسانی یا چوونا وان بۆ ناڤ روحا جیهانێ بوو. ئەو وەکی بینەران دهاتن نیاسین، ئوو ژن ئوو ناڤسالچوویی ژ وان دترسیان. مێرێن عەشیرێ ژی ب ترس ڤە ل رابێژی یا وان تەماشە دکر، ژبەر کۆ نەمومکنە مرۆڤ د شەرری دا کێرهاتی بت ئەخەر بزانت کۆ مرن ژبۆ وی هاتی یە نڤیسین. مێرێن عەشیرێ خوەشی یا شەرران ئوو لەرز ئوو سەهما نەزانینا ئەنجامێ پێ خوەشتر بوون؛ پاشەرۆژ بەری وەختی ژ لایێ ئەللاهی ڤە هاتی یە نڤیسین، ئوو تشتێ وی نڤیسی بت ژی هەردەم ژبۆ باشی یا مرۆڤی یە. ڤێجا مێرێن عەشیرێ تەنێ ژبۆ ڤێ دەما نها دژین، ژبەر کۆ نها تژی تشتێن نەچاڤەرێکری یە، ئوو ئەو دبێ ئلخەهداری‌خەلەک تشتان بن: شیرێ دوژمنی ل کیدەرێ یە؟ هەسپێ وی ل کیدەرێ یە؟ مرۆڤ دبێ چ دربەکا دی بوەشینت دا زیندی بمینت؟

هێشترسوار شەرکەر نەبوو، ئوو وی رابێژی ژ بینەران خوەست بوو. خەلەک ژ وان راست دەرهات بوون، هندەک ژی چەوت بوون. پاشی، رۆژەکێ، بینەرێ ژ هەمیان پیرتر کۆ ئەو لێ دخەرریا (ئوو دبێ مرۆڤ لێ ترسیابا) ژێ پرسی بوو کا هێشترسواری چما هەوقاس مەراقا پاشەرۆژێ ئوو دەما نەهاتی دکر.

'وی بەرسڤاندبوو، 'باشە... دا ئەز بکارم تشتان بکم. ئوو دا بکارم وان تشتان بگوهۆرم یێن کۆ ئەز ناخوازم بقەومن.'

بینەری‌خۆت بوو، ‘پا ئەخەر وەسا بت، ئەو پارەک ژ پاشەرۆژا تە نەدبوون.’

‘باشە، مومکنە ئەز تەنێ بخوازم پاشەرۆژێ بزانم دا بکارم خوە ژبۆ تشتێن کۆ دێ بهێن ئامادە بکم.’

بینەری‌خۆت، ‘ئەخەر تشتێن باش ب رێ ڤە بن، ئەو دێ خوەشیەکا نەچاڤەرێکری بن. ئەخەر ئەو خراب ژی بن، ئوو تو بەری هنگی بزانی، تو دێ هەما بەری قەومینا وان ژی‌خەلەک ب وان بئێشی.’

هێشترسواری‌خۆت بوو بینەری، ‘ئەز دخوازم دەرهەقا دەما نەهاتی دا بزانم، چونکی ئەز مێرم. ئوو مێر هەرتم ژیانا خوە لسەر دەما نەهاتی ئاڤا دکن.’

بینەر شەهرەزایێ چیلک هاڤێتنێ بوو؛ وی چیلک دهاڤێتن سەر ئەردی، ئوو ل‌خۆرەیێ کەڤتنا وان دەست ب تەعبیر ئوو شرۆڤەکرنێ دکر. وێ رۆژێ، وی چ خێپکاتی نەکر. وی پارچەپەررۆیەک د چیلکان وەرکر ئوو ئەو ڤەخەرراندن چانتکا خوە.

وی‌خۆت، ‘ئەز دەبارا ژیانا خوە ب پێشبینیکرنا پاشەرۆژا خەلکی دکم. ئەز علمێ چیلکان ئوو خێپکان دزانم، ئوو دزانم چاوا بچم وی جهی کۆ هەمی تشت لێ هاتنە نڤیسین. ل وێدەرێ، ئەز دکارم دەما بهوری ببینم، تشتێن ژبیربوویی ڤەببینم، ئوو نیشانێن خێرێ یێن کۆ نها هەنە بفەهمم.

دەما خەلک رابێژیێ ژ من بخوازن، نە ئەوە کۆ ئەز پاشەرۆژێ دخوینم؛ ئەز ژبۆ پاشەرۆژێ تەخمینان دکم. پاشەرۆژ یا

خودێ یە، ئوو تەنێ ئەو، د هندەک کاودانێن نەئاسایی دا، وێ ئەشکرا دکت. چاوا ئەز پاشەرۆژێ تەخمین دکم؟ ب نیشانێن خێرێ یێن نها. نهینی ئوو راز د نها دا یە. ئەخەر تو پووتەی ب نها بدی، تو دێ بکاری وێ باشتر بکی. ئوو، ئەخەر تو باشتر بکی، تشتێ باشتر دێ ل پەی بهێت. دەما نەهاتی ژبیر بکە، ئوو هەر رۆژەکا خوە لەخۆرەیێ تشتێن فێربوویی بژی، پشتراست بە کۆ خودێ زارۆیێن خوە دئەڤینت. هەر رۆژەک د خوە دا ئەزەلیەتێ دئینت.'

هێشترسواری پرسی بوو کا ئەو کاودان چ نە کۆ خودێ دهێلت ئەو پاشەرۆژێ ببینت.

'تەنێ دەما ئەو ب خوە وێ ئەشکرا بکت. ئوو خودێ خەلەک کێم پاشەرۆژێ ئەشکرا دکت. دەما ئەو وەها بکت ژی تەنێ ژبۆ ئێک تشتی وەها دکت: ئەو پاشەرۆژ وەسا هاتی یە نڤیسین دا پاشتر بهێت خوهارتن.'

هێشترسوار هزری کۆ خودێ پارەک ژ پاشەرۆژێ ئانکۆ دەما نەهاتی نیشا کورکی دابوو. چما خودێ خوەست بوو کورک ببت ئالاڤەکێ وی؟

هێشترسواری خۆت، 'هەررە دخەل سەرۆکعەشیران بئاخڤە! ببێژە وان کۆ لەشکر ب رێ ڤە نە!'

'ئەو دێ ب من بکەنن!'

'ئەو مێرێن بیاڤانێ نە، ئوو مێرێن بیاڤانێ فێری سەرەدەری یا دخەل نیشانێن خێرێ نە.'

‘باشە، مومکنە وان پێشتر ئەڤ زانیبت.’

‘ئەو نها د خەما ڤی تشتی دا نینە. ئەو باوەر دکن کۆ ئەخەر ئەللاھ بخوازت ئەو تشتەکی بزانن، کەسەک دێ وی تشتی ببێژت وان. ئەڤخەلەک جاران پێشتر قەومی یە. لێ، ڤێ جارێ، ئەو کەس تو یی.’

کورک ل فاتیمایێ فکری. ئوو وی برریاردا کۆ بچت سەرۆکێن عەشیران ببینت.

★

کورک چوو نک پاسەڤانێ ل پێش خیڤەتا مەزن ئا سپی یا ل ناڤەندا مێخێ.

‘ئەز دخوازم سەرۆکعەشیران ببینم. من نیشانێن خێرێ ل بیاڤانێ ئینانە.’

بێ بەرسڤاندن، پاسەڤان چوو هوندرێ خیڤەتێ، ئوو دەمەکێ ل وێدەرێ ما. دەما ئەو دەرکەڤت، ئەرەبەکێ جوان، ب کنجێن سپی ئوو زێرران، دخەل وی بوو. کورکی چ دیت بووخۆت مێرێ جوان، ئوو مێری ژ وی خوەست ل وێدەرێ بمینت. ئەو چوو ناڤ خیڤەتێ ئوو بەرزە بوو.

شەڤ داهات، ئوو دەستەیەکا مێرێن شەررکەر ئوو بازیخانان چوون ناڤ خیڤەتێ ئوو ژێ دەرکەڤتن. ئلخرێن ئۆردیان، ئێک ب ئێک، هاتن ڤەمراندن، ئوو مێرگ ژی مینا بیاڤانێ بێدەنگ بوو.

تەنێ چرایێن ناڤ خیڤەتا مەزن هل مان. ل تەڤایا وێ دەمێ، کورک ل فاتیمایێ دهزری، ئوو هێشتا ئەو نەدکاری ژ ئاخڤتنا خوه یا داویێ دخەل وێ فەهم بکت.

ل داویێ، پشتی چەندین سەعەتێن بەندەواریێ، پاسەڤانی رێ دا کورکی بچت هوندر. کورک ب دیتنا تشتێ ل هوندر عەجێب ما. قەت نەدکەڤت خەیالا وی ژی کۆ ل وێدەرێ، ل نیڤەکا بیاڤانێ، خیڤەتەکا مینا وێ هەبت. ئەرد ب بەدەوترین مەهفوورێ یا کۆ هەتا هنگی لسەر مەشیا بوو هات بوو فەرشکرن، ئوو ژ سەرێ وی نژاری چرا ئوو زێرێن ب هووری ب دەستی نتلاندی هات بوون هلاویستن، ئوو هەر ئێکی ژ وان شەمالکەکا هل تێدا بوو. سەرۆکعەشیر ل پاشی یا خیڤەتێ د رێزەکا نیڤبازنەیی دا، لسەر بالگەهێن کۆ ب تێری ب ئاڤرمیشی هات بوون نەخشاندن، روونشت بوون. خزمەتکار دهاتن ئوو دچوون ئوو سینی یێن زیڤین د دەستێن وان دا بوون کۆ تژی بێهن ئوو چا بوون. خزمەتکارێن دی ئلخرێ نایخلەیان خوەش دهێلا. هەوا ژ بێهنا شرین یا دووکێلێ هات بوو تژیکرن.

هەشت سەرۆکعەشیر ل وێدەرێ بوون، لێ کورک دکاری دخاڤێدا بزانت کا کی ژ وان یێ هەریخرنگ بوو: ئەرەبەکێ ب کنجێن سپی ئوو زێررین، د ناڤەندا وێ نیڤبازنەیێ دا روونشت بوو. ب رەخ وی ڤە، ئەو ئەرەبێ جوان بوو کۆ کورک پێشتر پێ را ئاخڤت بوو.

ئێک ژ سەرۆکعەشیران، کۆ بەرێ وی ل کورکی بوو، پرسی، 'ئەڤ بیانی کی یە کۆ بەهسا نیشانێن خێرێ دکت؟'

کـورکی بەرسـڤاند، ‘ئـەو ئـەزم.’ ئـوو وی تـشتێ دیـت بـوو ڤەخێررا.

ئێکێ دی ژ سەرۆکعەشیران‌خۆت، ‘چما بیاڤان دبێ تشتەکێ هۆسا نیشا بیانیەکی بدت، دەما ئەم پشت بۆ پشتێ ل ڤێدەرێ بوونە؟’

کـورکی‌خـۆت، ‘ژبـەر کـۆ چـاڤێن مـن هێـشتا ل بیاڤـانێ رانەهاتنـە، ئـەز دکـارم وان تـشتان ببینـم کـۆ مومکنـە چـاڤێن ل‌ـ بیاڤانێ‌ـراهاتی نەبینن.’

ئوو ئەو د بەر خوە ڤە هزری کۆ مومکنـە ژبـەر وێ ژی بووبـت کۆ وی روحا جیهانێ دنیاسی.

سەرۆکعەشیرێ سێیی‌ـخۆت، ‘مێرگ جهەکێ ئالینەخرە. کەس ئێریشێ ناکت مێ‌ـخی‌ـ.’

‘ئەز تەنێ دکارم وی تشتی ببێژم یێ کۆ من دیتی یە. ئەخەر هوون ناخوازن ژ من باوەر بکن، هوون نەچار نینن.’

مێر کەڤتن ناڤ‌ـخەنگەشەیەکا‌ـخەرم. ئەو ب دەڤژکەکا ئەرەبیێ دئاخڤتن کـۆ کـورک تێنەدخەهشـت، لـێ، دەمـا وی کـارێ چوونێ کر، پاسەڤانی‌ـخۆت وی بمینت. ترسێ خوە ل کورکی دا؛ نیشانێن خیـرێ دخـۆت وی کۆ تشتەک شـاش بوو. ئەو پـشـیمان بـوو کـۆ دخەل هێشترسواری بەهسا وی تشتی کربوو یێ ل بیاڤانێ دیت بوو.

ژنشکێڤە، پیرترێ ل ناڤەندێ وەسا‌ـخرنژی کۆ تەنێ دهات هەست پێکرن، ئوو کورک پچەکێ رەهەتتر بوو. مێر پشکداری

ڕەنگەشەیێ نەبووبوو، ئوو، د راستیێ دا، هەتا وێڕاڤێ پەیڤەک ژی نەڕۆت بوو. لێ کورکی بەری هنگی ژی زمانێ جیهانێ ب کار ئینا بوو، ئوو ئەو دکاری پێ بحەست کۆ ئاشتی ئوو تەناهی د خیڤەتێ دا د لڤینێ دا بوو. نها دلێ وی شەهدە ددا کۆ هاتنا وی کارەکێ باش بوو.

ڕەنگەشە داوی بوو. سەرۆکعەشیر بۆ چەند بێهنەکان بێدەنگ مان دا ببهیستبان کا دێ پیرەمێری چ ڕۆتبا. پاشی وی بەرێ خوە دا کورکی: ڤێ جارێ بێچم ئوو دێمێ وی سار ئوو دوور بوو.

پیرەمێری ڤێ جارێ ب دەڤۆکەکێ کۆ کورکی ژێ دفەهمی ڕۆت، 'دو هزار سالان بەری نها، ل ئەردەکێ دوور، خەلکی مێرەکێ کۆ باوەری یا وی ب خەونان هەبوو هاڤێت بنێ ساردا‌ڤەکێ ئوو وەکی کۆلەیان فرۆت. بازڕانێن مە ئەو مێر کرری، ئوو ئەو ئینا مسرێ. ئەم هەمی دزانین کۆ هەرکەسەکی باوەری یا وی ب خەونان هەبت دزانت ژی چاوا وان تەعبیر بکت.'

پیرەمێر پێڤە چوو، 'دەما فیرعەونی خەون بڕایێن لەواز ئوو ڕایێن قەلەو ڤە دیت، ڤی مێری، یێ کۆ مە بەهسا وی کر، مسر ژ خەلا ئوو برسێ ڕزگار کر. ناڤێ وی ئووسڤ بوو. ئەو، ژی، هاڤیەک ل وەلاتەکێ هاڤی بوو، مینا تە، ئوو مومکنە د تەمەنێ تە دا بووبت.'

ئەو راوەستیا، ئوو چاڤێن وی هێشتا دۆستانی نەبوون.

‘وی هــەرتم کەڤنەشــۆپ ئــوو ئــەدەت دپاراســتن. وان رۆژان کەڤنەشۆپی ب دو رێیان مسر ژ برسێ رزگار کر، ئوو مسری کرن زەنگینترین خەلک. کەڤنەشۆپ مێران فێر دکت چاوا ژ بیاڤانێ دەرباز بن، ئوو چاوا زارۆیێن خوە بزەوجینن. کەڤنەشۆپ دبێژت کۆ مێرگ هەرێمەکا ئالینەخر بت، ژبەر کۆ هەردوئالیان مێرگ هەنە، ئوو هەردو ژی بەرئاتافن ئوو زوو زرار ئوو زیانێ دبینن.’

دەما کۆ پیرەمێر بەردەوام دبوو، چ کەسەکی پەیڤەک نەدەڤۆت.

‘لێ کەڤنەشۆپ ژی دبێژت کۆ دبێ ئەم ژ پەیامێن بیاڤانێ باوەر بکین. هەر تشتێ ئەم دزانین ئەم ژ بیاڤانێ فێر بوونە.’

پیرەمێری ئیشارەتەک دا، ئوو هەمی رابوون. جڤین داوی بوو. نارەخلە هاتن ڤەمراندن، ئوو پاسەڤان ب هایداری راوەستیان. کورک ژی بەرهەڤی چوونێ بوو، لێ پیرەمێر دیسا ئاخڤت:

‘ســوبەهی، ئــەم دێ وێ لهەڤهاتنــێ بــشکێنین کــۆ دبێــژت نابت چ کەسەکێ ناڤ مێرخێ چەکی هلبگرت. رۆژێ هەمیێ ئەم دێ زێرەڤانی یا دوژمنێــن خوە بکین. دخەل رۆژئاڤابوونێ، مێر دێ دیســا چەکێن خوە بدن دەســتێ من. ژبۆ هەر دەھ مێرێن مری یێن دوژمنێن مە، هوون دێ پارچەیەکێ زێرری خەلات بستینن.

لێ چەک ناهێن دان، تەنێ دەما کۆ شەرر هەبن. چەک ژی مینا بیاڤانێ خاپینۆکن، ئوو ئەخەر نەهێن بکارئینان، ژبۆ جارا پاشتر مومکنە کار نەکن. ئەخەر سوبەهی ب کێمانی ئێک ژ وان هەتا دوومــاهی یــا رۆژێ نــەهێت بکارئینــان، دێ ئێــک دژبــەری هەوە بهێت بکارئینان.’

دەما کورک ژ خیڤەتێ دەردکەڤت، مێرگ تەنێ ب روهنی یا هەیڤا چاردەشەڤی روهن بووبوو. ئەو رێ یا بیست دەقیقەیان ژ خیڤەتا خوە دوور بوو، ئوو بەر ب وێدەرێ ب رێ کەڤت.

ئەو ب تشتێ کۆ قەومی بوو هات هشیارکرن. ئەو شییابوو بگەهت روحا جیهانێ، ئوو نها مومکن بوو جانێ خوە لسەر دابنت. ئەو قومارەکا تژی ترس بوو. لێ ژ رۆژا کۆ وی مەررێن خوە ژبۆ بجهکرنا چارەنڤیسا خوە فرۆت بوون هەتا نها وی قومارێن مەترسیدار دکرن. ئوو، هەروەکی هێشترسواری‌یێ‌خۆت بوو فەرق ناکت چ مرۆڤ سوبەهی بمرت چ هەر رۆژەکا دی. هەر رۆژ ئان دێ مرۆڤ لسەر ژیانێ بەردەوام بت ئان ژی دێ کارێ بارکرنا ژ ڤێ جیهانێ بکت. هەمی تشت‌یێ‌خرێدایی یێن ئێک پەیڤێ بوون: 'مەکتووب'.

وی د بێدەنگییێ دا پیاسە دکر ئوو پشیمان نەبوو. ئەخەر ئەو سوبەهی مربا، ئەو دێ ژبەر وێ بووبا کۆ خودێ نەخوەست بوو پاشەرۆژێ بگوهێرت. ئەو ب کێمانی دبێ پشتی دەربازبوونا ژ دەرتەنگێ، پشتی کارکرنا ل دکانا بلووران، ئوو پشتی نیاسینا بێدەنگی یا بیاڤانێ ئوو چاڤێن فاتیمایێ مربا. ژ زووڤە، پشتی ئەو ژ مالا خوە دوور کەڤت بوو، ئەو هەر رۆژەکا رۆژێن خوە ب رژدی ژیابوو. ئەخەر ئەو سوبەهی مربا، وی هێشتا زێدەتر ژ تشتێ کۆ شڤانەک دبینت تشت دیت بوون، ئوو وی فەخر ئوو شەهنازی پێ دکر.

ژنشکێڤە وی دەنگێ‌یێ‌خورمینەکێ بهیست، ئوو ئەو ب بایەکی کۆ هەتا هنگی تشتەکێ وەسا نەدیت بوو ب ئەردی

کەڤت. ئەودەر د تۆزەکا وەسا تاری وەربوو کۆ هەیڤ ژ بەر چاڤان وەندا کر. هەسپەکێ سپی یێ‌خەلەک مەزن ل پێش وی بوو، کۆ ب هاوارەکا بزدینۆک ڤە د بەر وی را بهوری.

دەما تۆزا کۆرکەر پچەکێ نیشت، کورک ب تشتێ کۆ دیت ڤەلەرزی. سوارێ هەسپی سوارەک بوو کۆ کنجێن وی ب تڤاڤی رەش بوون ئوو بازەک ل سەر ملێ وی یێ چەپێ نهی بوو. وی جەمەدانیەک ل سەرێ خوە کربوو ئوو هەمی روویێ وی، بل ژ چاڤێن وی، ب دەستمالەکا رەش هات بوو نخاڤتن. وەسا دیار بوو ئەو قاسدەکێ ژ بیاڤانێ بوو، لێ هەبوونا وی‌خەلەک ژ یا پەیامبەر ئوو قاسدەکی خورتتر بوو.

مێرێ غەریب شیرەکێ چەمیایی یێ مەزن ژ کاڤلانەکی کۆ لسەر زینێ وی هات بوو پەیتکرن دەرئینا. پوولایێ دەڤێ شیری ل بەر روهنی یا هەیڤێ تەییسی.

وی وەسا ب دەنگەکێ بری هاوار دکر، 'کی وێریایە مەعنایا شەررێ خەرتەلان بخوینت؟' دا بێژی پەیڤێن وی دناڤ هەمی پێنجەھ هزار دارقەسپێن ئەلفەیوومێ دا دەنگ ڤەددا.

کورکی‌خۆت، 'ئەز ئەوم یێ وێریای وەسا بکت.' وینەیێ سانتیلخۆ ماتامۆرۆسی هات بیرا وی، کۆ سواری هەسپێ خوە یێ سپی بوو ئوو کافر ل بن سمێن وی بوون. ئەڤ مێر ژی هەما درست وەکی وی دهات بەر چاڤان، تەنێ جهێن وان بەرڤاژی بوون.

وی دوبارە کر، 'ئەز ئەوم یێ کۆ وێریای وەسا بکت'، ئوو سەرێ خوە نەڤی کر دا دربەکا شیری ب سەرێ وی بکەڤت.

‘جانێ خەلەکان دێ بهێت پاراستن، ژبەر کۆ ئەز شییامە ب رێ یا روحا جیهانێ ببینم.’

شیر نەهات خوارێ. ل شوونا وێ، مێرێ غەریب ئەو هێدی نەڤی کر، هەتا کۆخەهشت ئەنی یا کورکی. پەشکەکا خوینێ هات.

هەسپسوار ب تڤاڤی بێ لڤ بووبوو، هەروەسا ژی کورک. کورکی هەما نەکر کۆ برەڤت ژی. د دلێ خوە دا، وی هەست ب خوەشیەکا عەجێب کر: ئەو نێزیک بوو ژبۆ بجهکرنا چارەنڤیسا خوە بمرت. ئوو ژبۆ فاتیمایێ. ل داویێ، نیشانێن خێرێ راست دەرچوون. ئەو ل ڤێدەرێ بوو، روویبروو دخەل دوژمنێ خوە، لێ نە پێدڤی بوو د خەما مرنێ دا با، روحا جیهانێ ل بەندا وی بوو، ئوو ئەو دێ د دەمەکا کورت دا بووبا پارەک ژ وێ. ئوو، سوبەهی، دوژمنێ وی ژی دێ بووبا پارەک ژ وێ روحێ.

مێرێ غەریب هێشتا شیر لسەر ئەنی یا کورکی رلخرت بوو.

‘چما تە شەررێ مرخان خویند؟’

‘من تەنێ ئەو تشت خویند یێ کۆ مرخان دخوەست ببێژن من. وان دخوەست مێخێ قورتال بکن. سوبەهی هوون هەمی دێ بمرن، ژبەر کۆ مێرێن مێخێ ژ هەوە زێدەترن.’

شیر ل جهێ خوە ما. ‘تو چ کەسی کۆ ئیرادا ئەللاهی بگوهۆری؟’

ئاخڤتنێن هێشترسواری هاتن بیرا کورکی ئووخۆت، ‘ئەللاهی لەشکر ئافراندنە، ئوو هەر وی خەرتەل ئافراندنە.

ئەللاهی ئەز فێری زمانێ مرخان کرمە. هەمی تشت هەر ب دەستەکی هاتنە نڤیسین.'

مێرێ غەریب شیر ژ ئەنی یا کورکی ڤەکێشا، ئوو کورکی هەست ب رەهەتبوونەکا کوور کر. لێ ئەو هێشتا نەدکاری برەڤت.

مێرێ غەریب‌ێخۆت، 'هایێ تە ژ پێشبینی یێن خوە هەبت. کۆ تشتەک هات بت نڤیسین، چ رێ یێن‌ێخوهارتنا وی نینە.'

کورکی‌ێخۆت، 'من تەنێ لەشکرەک دیت، من ئەنجاما شەررى نەدیت.'

وەسا دیار بوو کۆ مێرێ غەریب ب وێ بەرسڤێ قانع بوو. لێ شیر هەر د دەستێ وی دا بوو. 'کەسەکێ غەریب ل ئەردەکێ غەریب چ دکت؟'

'ئەز ل پەی چارەنڤیسا خوە هاتمە. ئەو تشتەک نینە تو ژێ بفەهمی.'

مێرێ غەریب شیرێ خوە دانا د ناڤ کاڤلانی دا، ئوو کورک ڤەهەسیا.

مێرێ غەریب‌ێخۆت، 'ئەز دبێ وێرەکی یا تە بجەربینم. وێرەکی خەسلەتەکە کۆ ژبۆ تێگەهشتنا ژ زمانێ جیهانێ‌ێخەلەک پێدڤی یە.'

کورک عەجێبگرتی بوو. مێرێ غەریب بەهسا هندەک تشتان دکر کۆ کێم کەسان دزانین.

ئەو بەردەوام بوو، 'تە دبیا لەزا خوە کێم نەکربا، خۆ پشتی ڤێ هەمی رێ یا کۆ تو هاتی یی. تو دبێ بیاڤانێ بئەڤینی ئوو ژێ حەز

بکی، لێ قەت ب تڤاڤی ب وێ باوەر مەبە. ژبەر کۆ بیاڤان هەمی مێران دجەربینت: ئەو د هەمی پێنگاڤان دا شەرەنیخەکێ دکت، ئوو کەسێن کۆ هشێ وان بەلاڤ دبت دکوژت.'

تشتێ وی دخۆت شاهێ پیر ئینا بیرا کورکی.

مێرێ غەریب‌خۆت، 'ئەخەر شەررڤان هاتن ڤێدەرێ، ئوو هەتا رۆژئاڤا سەرێ تە لسەر ملێن تە بوو، وەرە ئوو من ڤەببینە.'

هەر ئەو دەستێ کۆ شیر دهەژاند نها قامچیەک هلگرت بوو. هەسپی دیسا غارکر، ئەڤرەکێ تۆزێ راکر.

چاوا کۆ هەسپسوار دوور دکەڤت، کورکی هاوار کر، 'تو ل کیدەرێ دژی؟'

دەستێ کۆ قامچی تێدا بوو ئاماژە ب باشووری کر.

کورکی کیمیلخەر دیت بوو.

★

سوبەتررا، دو هزار مێرێن چەکدار دناڤ دارقەسپێن ئەلفەیوومێ دا بەلاڤ بووبوون. بەری رۆژ بگەهت بلندترین خالا خوە، پێنج سەد مێرێن عەشیری ل ئاسۆیێ دیار بوون. لەشکرێ کۆمبوویی ژ ئالی یێ باکور ڤە هاتن ناڤ مێرخێ؛ وەسا دیار بوو کۆ دێ هاتنەکا ئاشتیانە بووبا، لێ هەمیان د بن عەباییێن خوە ڤە

چەک ڤەشارت بوون. دەما ئەو ڕخەهشتن خیڤەتا سپی یا ناڤەندا ئەلفەیوومێ، وان خەنجەر ئوو تڤەنگێن خوە دەرئینان. ئوو وان ئێریش کر سەر خیڤەتەکا ڤالا ئوو خالی.

مێرێن مێڕخێ ژ بیاڤانێ را دۆرماندۆرا هەسپسواران ڕخرت ئوو د نیڤ سەعەتێ دا هەمی ئێریشبەر کوشتن، ئێک تێ نەبت. زارۆ بربوون ئالی یێ دی یێ ڕێزەکا دارقەسپان ئوو وان تشتەک ژ تشتێن قەومی نەدیت. ژن د خیڤەتێن خوە دا مابوون، ژبۆ پاراستیبوونا شوویێن خوە دعا دکرن، ئوو وان ژی چ تشتەک ژ شەرری نەدیت. ئەڕخەر جەندەک ئوو کەلەش نەکەڤتبان سەر ئەردی، ئەو ڕۆژ ژی دێ وەکی ڕۆژەکا ئاسایی یا مێڕخێ دیار بووبا.

مێرێ عەشیری یێ ب تەنێ کۆ ساخ مابوو سەردارێ بەتەلیۆنێ بوو. وێ ئێڤاریێ، ئەو ئینا بەر سەرۆکعەشیران ئوو وان ژێ پرسی چما کەڤنەشۆپ بن پێ کر بوو. سەرداری ڕخۆت مرۆڤێن وی ژ برسان کەڤت بوون ئوو تێهنی بوون، ئەو ژ ڕۆژێن درێژ یێن شەرری وەستیا بوون، ئوو وان برریار دا مێڕخێ بگرن دا بکارن دیسا ل شەرری ڤەبگەررن.

سەرۆکعەشیری ڕخۆت حەیفا وان مێرێن عەشیری یە، لێ کەڤنەشۆپ ئوو ئەدەت پیرۆزن. وی سەردار ب مرنەکا بێ روومەت سزا دا. ل شوونا وێ کۆ ب شیری ئان ب ڕخوللەیی بهێت کوشتن، ئەو ژ دارقەسپەکا مری هات هلاویستن، ئوو کەلەخێ وی ڕخەل بایێ بیاڤانێ دزڤریا.

سەرۆکعەشیری خۆت خازی کورکی بکن، ئوو ئەو ب پێنجەھ پارچەیێن زێرری خەلات کر. وی چیرۆکا خوە یا دەرهەقا ئووسڤێ مسرێ دوبارە کر، ئوو ژ کورکی خوەست کۆ ببت رابێژ ئوو موستەشارێ مێخێ.

★

دەما رۆژ ئاڤا بوو ئوو ستێرکێن هەری پێشین پەیدا بوون، کورک بەر ب باشووری ب رێ کەڤت. ل داویێ وی خیڤەتەکا ب تەنێ دیت، ئوو جماعەتەکا ئەرەبێن کۆ دەرباز دبوون خۆت کورکی کۆ ئەودەر جهێ مەچێتر ئوو ئەجننەیان بوو. لێ کورک روونشت ئوو ل بەندێ ما.

هەیڤ بلند بووبوو کۆ کیمیلخەر ب سواری ژ دوورڤە پەیدا بوو. دو خەرتەلێن مری لسەر ملێ وی بوون.

کورکی خۆت، 'ئەز ل ڤێدەرێ مە.'

کیمیلخەری خۆت، 'تو دبیا ل ڤێدەرێ نەبای، ئان ژی چارەنڤیسا تە تو ئینایی ڤێدەرێ؟'

'ب بەردەوامبوونا شەررێ ناڤبەرا عەشیران، شەقاندن ئوو دەربازبوونا ژ بیاڤانێ نەمومکنە. لەوما ئەز هاتم ڤێدەرێ.'

کیمیلخەر ژ هەسپێ خوە هات خوار، ئوو ئیشارەت دا کورکی دخەل وی بچت بن خیڤەتێ. ئەو وەکی خەلەک ژ خیڤەتێن مێخێ

بـوو. کـورکی ل دەردۆرێ تەماشـە کـر ئـوو ل هێتوونـەکێ ئـان ئـامیرەکێ کـۆ د کیمیلخـەریێ دا بهێـت بکارئینـانخـەرریا، لـێ تشتەک نەدیت. تەنێ بەرملەکێ کتێبان، کوچکەکێ زادلێنانێ یـێ بچووک، ئوو مەهفوورەک کۆ ب نەخشێن رازناک ئوو تـژی نهـینی هات بوو راچاندن، ل وێدەرێ بوون.

کیمیلخەریخۆت، 'برروونە. مـە تـشتەک ژبـۆ ڤـەخوارنێ ئـوو ئەڤ خەرتەل ژی ژبۆ خوارنێ هەنە.'

کورک بـخومان کەڤت کۆ ئەو خەرتەل هەر ئەو بووبن کـۆ وی رۆژا بەرتر دیت بوون، لـێ وی تـشتەک نـەخۆت. کیمیلخـەری ئـلخر ئەییساند، ئوو زووکا بێهنەکا تـامخوەش خیڤـەت تـژی کـر. ئـەو ژ بێهنا نایخلەیێ خوەشتر بوو.

کورکی پرسی، 'چما تە خوەست من ببینی؟'

کیمیلخەری بەرسڤاند، 'ژبەر نیشانێن خێرێ. بایخۆت من کـۆ تو دێ بهاتبای، ئوو دێ حەوجەداری یا تە ب ئاریکارییێ هەبا.'

'یێ کـۆ بـای بەهـسا وی کربـوو ئـەز نـەبووم. ئـەو بیـانییێ دی بوو، مێرێ ئنگلیز. ئەو بوو کەسێ کۆ ل تە دخەررت.'

'ئـەو دبـێ دپێـشدا هنـدەک کـارێن دی بکـت، هـەمیخیهـان دەست ب دەستێ هەڤ ددت دا ئـەو مـرۆڤ خـەونا خـوە بجـھ بکـت.' کیمیلخەری ئەڤخۆت، کـۆ دەنگڤەدانـەکا پـەیڤێن شـاهێ پـیر بـوو. کورک تێخەهشت. کەسـەکێ دی هـەبوو کـۆ دێ ئاریکـاری یـا وی کربا کۆ بگەهشتبا چارەنڤیسا خوە.

'ب ڤی ئاوایی تو دێ رێنومایی یا من بکی؟'

‘نۆ! تو ب خوه هەمی تشتێن کۆ دبێ بزانی دزانی. ئەز تەنێ دێ ئیشارەتێ بدم تە کا خزینەیا تە بەر ب کی ئالی یە.’

کورکی دوبارە کر، ‘لێ عەشیر د شەررى دا نە.’

‘ئەز دزانم چ ل بیاڤانێ دقەومت.’

‘من هەتا نها خزینەیا خوە ڤەدیتی یە. من هێشترەک هەیە، من پارەیێ ژ دکانا بلووران هەیە، ئوو من پێنجەھ پارچەیێن زێررى هەنە. ل وەلاتێ خوە، ئەز دێ مرۆڤەکێ زەنگین بم.’

کیمیلخەرى‌خۆت، ‘لێ چ ئێک ژ ڤان هەمیان ژ ئەهرامان نینە.’

‘من فاتیما ژى هەیە. ئەو خزینەیەکە ژ هەمی تشتێن من یێن دى مەزنترە.’

‘ئەو ژى ل ئەهرامان نەهاتی یە ڤەدیتن.’

وان د بێدەنگیێ دا زاد خوار. کیمیلخەرى بتلەک ڤەکر ئوو شلەمەیەکێ سۆر رێهت ناڤ فنجانا کورکی. ئەو خوەشترین شەراب بوو کۆ هەتا هنگی کورکی تام کربوو ئوو چێژت بوو.

کورکی پرسی، ‘ما شەراب ل ڤێدەرێ مەمنووع نینە؟’

کیمیلخەرى‌خۆت، ‘ئەو تشتێ دچت ناڤ دەڤێ مرۆڤان وەسا خراب ئوو پیس نینە، یێ ژ دەڤێ وان دەردکەڤت پیسە.’

کیمیلخەر پچەکێ شەوشی بوو، لێ، کورک ب ڤەخوارنا شەرابێ ڤەهەسیا بوو. پشتی کۆ ژ خوارنێ خلاس بوون، ئەو ل دەرڤەیێ خیڤەتێ، ل بن روهنی یا هەیڤەکا وەسا ب شەوق کۆ ستێر بێرەنگ کربوون روونشتن.

کیمیلخەر، کۆ پێ حەسیا بوو کورک کێفخوەشترە، خۆت، ‘قەبخوەر ئوو کەیفێ بکە. ئەقشەڤ باش بێهنا خوە بدە، مینا کۆ تو شەررڤانەکی ئوو خوە ژبۆ شەررەکی ئامادە دکی. ژبیر مەکە کۆ دلێ تە ل هەر جهەکی بت، خزینەیا تە ل وێدەرێ یە. دبێ تو خزینەیا خوە قەببینی، دا هەر تشتێ کۆ تو د رێیێ دا فێربوویی مەعنایێ پەیدا بکت.

سوبەهی، هێشترا خوە بفرۆشە ئوو هەسپەکی بکررە. هێشتر بێوەفا نە: ئەو هزاران پێنگاڤان دچن ئوو چ جاران وەستیایی دیار نابن. پاشی ژنشکێڤە دکەڤن سەر چۆکان ئوو دمرن. لێ هەسپ هێدی هێدی دوەستن. تو هەرتم دزانی کا دبێ چەندێ دی ژ وان بخوازی، ئوو کا کەنگی دەما مرنا وانە.’

★

شەڤا پاشتر، کورک ب هەسپەکی ل بەر خیڤەتا کیمیلخەری دیار بوو. کیمیلخەر بەرهەڤ بوو، ئوو ئەو ژی سوارێ هەسپێ خوە یێ کەحێل بوو ئوو باز لسەر ملێ خوە یێ چەپێ دانا. وی‌خۆت کورکی، ‘نیشا من بدە کا ژیان ل کیدەرا بیاڤانێ هەیە. تەنێ کەسێن کۆ دکارن نیشانێن هۆسا یێن ژیانێ ببینن دکارن خزینەیێ قەببینن.’

ئەوان بەر ب ژێهەلی خیزی هاژۆت، ئوو هەیڤێ رێ یا وان روهن دکر. کورک هزری کۆ ئەز نزانم کا دێ بکارم ژیانێ د

بیاڤانێ دا ڤەبیینم. ئەز هێشتا بیاڤانێ وەسا ب باشی نانیاسم.

وی خوەست کۆ ڤێ ببێژت کیمیلخەری، لێ ئەو ژ مێری دترسیا. ئەو خەهشتن وی جهێ کەڤرین کۆ کورکی ل وێدەرێ خەرتەل ل ئەسمانی دیت بوون، لێ نها تەنێ بێدەنگی ئوو با هەبوون.

کورکی خۆت، 'ئەز نزانم چاوا ژیانێ ل بیاڤانێ پەیدا بکم. ئەز دزانم کۆ ژیان ل ڤێدەرێ هەیە، لێ ئەز نزانم ل کیدەرێ لێ بگەررم.'

کیمیلخەری بەرسڤاند، 'ژیان ژیانێ رادکێشت.'

ئوو پاشی کورک تێگەهشت. وی هەڤساری هەسپێ خوە، یێ کۆ چاخاڤ ل سەر کەڤران ئوو خیزی دچوو، سست کر. کیمیلخەر ژی ل پەی وی دچوو کۆ ئەو نێزیکی نیڤ سەعەتەکێ بوو هەسپێ کورکی دبەزی. وان ئێدی دارقەسپێن مێرخێ نەددیتن. تەنێ هەیڤا مەزن ل هنداڤی وان بوو، ئوو رەنگڤەدانا وێ یا زیڤین ل سەر خیزێ بیاڤانێ. ژنشکێڤە، هەما نزا ژبۆ چ، هەسپێ کورکی سست کر.

کورکی خۆت کیمیلخەری، 'ژیان ل ڤێدەرێ هەیە. ئەز زمانێ بیاڤانێ نزانم، لێ هەسپێ من زمانێ ژیانێ دزانت.'

ئەو پەیا بوون، ئوو کیمیلخەری چ نەخۆت. هێدی هێدی، ئەو دناڤ بەران خەرریان. کیمیلخەر هشکووهشک راوەستیا، ئوو خوە چەماند سەر ئەردی. کونەک دناڤ بەران را هەبوو. کیمیلخەری دەستێ خوە بر ناڤ کونێ، پاشی هەمی باسکێ خوە، هەتا ملێ

خوه. تشتەک ل وێدەرێ دلڤی، ئوو چاڤێن کیمیلخەری ژێ کورکی تەنێ چاڤێن وی ددیتن دخەل بزاڤێن وی ڤیرر دبوون. وەسا دیار بوو کۆ باسکێ وی شەری تشتەکی دکر کۆ د کونێ دا بوو. پاشی، ب لڤینەکا وەسا کۆ کورک عەجێبمایی کر، وی باسکێ خوە ژ کونێ ئینا دەرێ ئوو لسەر لنگان خوە بازدا. ب دەستێ خوە، وی مارەک ژ دووڤی‌یخرت بوو.

کورکی ژی بازدا، لێ خوە ژ کیمیلخەری دوور کر. ماری ب کۆرەیی شەرر دکر، کفەکفەک دکر ئوو بێدەنگی یا بیاڤانێ شێواندبوو. ئەو مارەکێ کوبرا بوو، ژەهرا وی دکاری د چەند دەقیقەیەکان دا مرۆڤەکی بکوژت.

کورکی‌یخۆت، 'هایێ تە ژ ژەهرا وی هەبت.' لێ هەرچندە کۆ کیمیلخەری دەستێ خوە کربوو ناڤ کونێ، ئوو بێگومان ماری ئەو یخەست بوو ژی، بێچم ئوو دێمێ وی ئارام بوو. مێرێ ئنگلیزیخۆت بوو وی، 'کیمیلخەر دو سەد سالی یە'. ئەو دبێ بزانت چاوا سەرەدەریێ دخەل مارێن بیاڤانێ بکت.

دەما هەڤالێ وی چوو نک هەسپێ خوە ئوو خەنجەرەک دەرئینا، کورکی لێ تەماشە دکر. ب دەڤێ خەنجەرێ، وی بازنەک لسەر خیزی کێشا، ئوو پاشی مار دانا دناڤ دا. مار دخاڤێدا ڤەهەسیا.

کیمیلخەری‌یخۆت، 'جهێ ئالۆزیێ نینە. ئەو ژ بازنێ دەرناکەڤت. تە ژیان ل بیاڤانێ پەیدا کر، نیشانەکا خێرێ کۆ ئەز حەوجەدارێ وێ بووم.'

‘چما ئەڤ وەسا ڕخرنگە؟’

‘ژبەر کۆ بیاڤانێ دۆرا ئەهرامان ڕخرتی یە.’

کورکی نەدخوەست بەهسا ئەهرامان بکت. دلێ وی ڕخران بووبوو، ئوو ژ شەڤا بەرتر را خەمێ خوە ل وی دا بوو. بەردەوامکرنا ڕخەرریانا ل پەی خزینەیێ مەعنایا وێ ئەو بوو کۆ دبیا فاتیما بهێلابا.

کیمیلخەری ڕخۆت، ‘ئەز دێ رێنومایێ تە د شەقاندنا بیاڤانێ دا بم.’

کورکی بەرسڤاند، ‘ئەز دخوازم ل مێڕخێ بمینم. من فاتیما ڤەدیتی یە، ئوو، ب من وەرە، ئەو ژبۆ من ژ خزینەیێ بهادارترە.’

کیمیلخەری ڕخۆت، ‘فاتیما ژنەکا بیاڤانێ یە. ئەو دزانت کۆ مێر ژبۆ ڤەڕخەرریانێ دبێ دوور بچن. ئوو وێ خزینەیا خوە ژی هەیە: تو خزینەیا وێ یی. نها چاڤێ وێ لێ یە کۆ تو وی تشتی پەیدا بکی کۆ تو ل پەی بوویی.’

‘باشە، دێ چ ببت ئەڕخەر ئەز بخوازم بمینم؟’

‘دا ئەز ببێژم تە کا دێ چ بقەومت. تو دێ ببی رابێژێ مێڕخێ. تە دێ تێرا کرریناڕخەلەک مەرران ئووڕخەلەک هێشتران زێرر هەبن. تو دێ ب فاتیمایێ را بزەوجی، ئوو هوون هەردو دێ ژبۆ سالەکێ بەختەوەر بن. تو دێ فێری ئەڤاندنا بیاڤانێ ببی، ئوو تو دێ هەمی پێنجەھ هزار دارقەسپان کت ب کت بنیاسی. تو دێ ل مەزنبوونا وان، کۆ نیشا ددن چاوا جیهان هەرتم د

خوهارتنێ دا یە، تەماشە بکی. ئوو تو دێ د تێگەهشتنا نیشانێن خێرێ دا باشتر ئوو باشتر ببی، ژبەر کۆ بیاڤان باشترین دەرسدێر ئوو هەڤۆتکارە.

دەمەکێ ل سالا دوییێ، دێ خزینە بکەڤت بیرا تە. نیشانێن خێرێ دێ ب بەردەوامی بەهسا وێ بکن، ئوو تو دێ بزاڤێ بکی وان پشت‌خوه ڤە بهاڤێژی. تو دێ زانینا خوە ژبۆ ژینفرەهی ئوو خوەشی یا مێژخێ ئوو ئاکنجی یێن وێ بکاربئینی. سەرۆکعەشیر دێ قەدرێ کارێ تە بزانن. ئوو هێشترێن تە دێ زەنگینی ئوو دەستهلاتێ ژبۆ تە بئینن.

ل سالا سێییێ، نیشانێن خێرێ دێ لسەر بەهسکرنا خزینەیا تە ئوو چارەنڤیسا تە بەردەوام بن. تو، شەڤ ل پاش شەڤێ، ل دەردۆرێ، ل مێژخێ دمەشی، ئوو فاتیما دێ نەشاد ببت، ژبەر کۆ دێ پێ بحەست کۆ وێ‌خەرریانا تە قوت کری یە. لێ تو دێ وێ بئەڤینی، ئوو ئەو ژی دێ ئەڤینێ ل تە ڤەبگەررینت. تو دێ ب بیر بئینی کۆ وێ قەت ژ تە نەخوەست بوو کۆ بمینی، ژبەر کۆ ژنا بیاڤانێ دزانت کۆ ئەو دبێ ل بەندا مێرێ خوە بمینت. لەوما تو لۆمەیێن وێ ناکی. لێ‌خەلەک جاران تو دێ لسەر خیزێ بیاڤانێ پیاسەیان بکی، ئوو بفکری کۆ رەنگە باشتر بووبا کۆ تو چووبای... کۆ تە زێدەتر باوەری ب ئەڤینا خوە ئوو فاتیمایێ هەبا. ژبەر کۆ تشتێ تو ل مێژخێ هێلا بووی ترسا تە یا قەت نەڤەخەرریانێ بوو. ل وێ دەمێ، دێ نیشانێن خێرێ ببێژن تە کۆ خزینەیا تە ژبۆ هەتاهەتا هاتی یە ڤەشارتن.

پاشی، وەختەکی ل سالا چارێ، نیشانێن خێرێ دێ تە د بەر دا بهێلن، ژبەر کۆ تە ئێدی ژ وان‌خوهداری نەکری یە. سەرۆکعەشیر دێ قێ ببینن، ئوو دێ تە ژ سەر کارێ رابێژیێ رابکن. لێ هەتا هنگی، تو بازیخانەکێ زەنگینی، ب‌خەلەک هێشتران ئوو سەرمایەیەکا مەزن. تو دێ رۆژێن خوە یێن مایی وەسا دەرباز بکی کۆ تو دزانی تو ل پەی بجهکرنا چارەنڤیسا خوە نەچوویی، ئوو نها ژی‌خەلەک دەرەنگە.

تو دبێ تێ بگەهی کۆ ئەڤین چ جاران مێری ژ بجهکرنا چارەنڤیسا خوە نادت پاش. ئەخەر ئەو دەستان ل بجهکرنا وێ هلبگرت، ژبەر وێ یە کۆ وی ئەڤینا راست... ئەڤینەکا کۆ ب زمانێ جیهانێ بئاخڤت، نەبوویە.'

کیمیلخەری بازنا لسەر خیزی ژێ بر، ئوو ماری خوە بەر ب ناڤ کەڤران تووساند. کورکی بازیخانێ بلووران یێ کۆ هەرتم دخوەست بچووبا مەککەیێ ئینا بیرا خوە، ئوو مێرێ ئنگلیز یێ کۆ ل کیمیلخەری دخەرریا. ئەو ل وێ ژنێ هزری کۆ ل بیاڤانێ باوەری یا خوە پێ ئینا بوو. ئوو ئەو ل بیاڤانا کۆ ئەو‌خەهاندبوو ژنا کۆ ژێ حەز کربوو نهێرری.

ئەو ل هەسپێن خوە سوار بوون، ڤێ جارێ کورک ل دوو کیمیلخەری بەر ب مێخێ هات. بای دەنگێن مێخێ بەر ب وان دئینان، ئوو کورکی بزاڤ کر دەنگێ فاتیمایێ ببهیست.

لێ وێ شەڤێ، دەما کۆ وی ل کوبرایێ ناڤ بازنی تەماشە دکر، هەسپسوارێ غەریب یێ کۆ بازەک لسەر ملێ وی یێ چەپێ

بـوو بەهـسا ئـەڤینێ ئـوو خزینـەیێ، بەهـسا ژنـا بیاڤـانێ ئـوو چارەنڤیسا وی کربوو.

کورکی ڕۆژت، ‘ئـەز دێ دڕخـەل تـە بهـێم.’ ئـوو دڕاڤێـدا ئـەو د دلێ خوە دا ب تەناهیێ حەسییا.

بەرسڤا کیمیلخـەری تـەنێ ئـەڤ بـوو: ‘ئـەم دێ سـوبەهی بـەری ڕۆژهلاتنێ بچین.’

★

کـورکی شـەڤەکا بـێخـەو دەربـاز کـر. دو سـەعەتان بـەری سپێدەیێ، وی ئێک ژ کورکێن کۆ ل خیڤەتا وی نڤست بوون شیار کر ئوو ژێ خوەست کۆ جهێ فاتیما لێ دژیا نیشا وی بدت. ئەو چـوون خیڤـەتا وێ، ئـوو کـورکی تێـرا کررینـا مـەررەکێ زێـرر دان هەڤالێ خوە.

پاشی وی ژ هەڤالێ خوە خوەست بچت ناڤ خیڤەتا کۆ فاتیما لێ نڤست بوو، وێ شیار بکت ئوو ببێژت وێ کۆ ئـەو ل دەرڤـە ل بەندا وێ یە. ئەرەبێ جوان تشتێ ژێ هات بـوو خوەسـتن کـر، ئـوو تێرا کررینا مەررەکا دی ژی زێرر وەڕخرتن.

کورکی ڕۆژت ئەرەبێ جوان، ‘نها مە ب تەنێ بهێلە.’ ئـەرەب ڤەخـەرریا خیڤـەتا خـوە کـۆ بنڤـت، سـەربلند بـوو کـۆ ئاریکـاری یـا رابێژێ مێڕخێ کربوو، ئوو کێفخـوەش بـوو کـۆ تێـرا کررینـا هنـدەک مەرران پارە هەبوون.

فاتیما ل بەر دەڕخەهێ خیڤەتێ دیار بوو. هەردو بەر ب ناڤ دارقەسپان مەشیان. کورکی دزانی کۆ ئەو شکاندنەکا ئەدەت ئوو کەڤنەشۆپان بوو، لێ ئەو وێ دەمێ نە د خەما هندێ دا بوو.

وی ڕخۆت، 'ئەز دچم دوور. ئوو ئەز دخوازم تو بزانی کۆ ئەز هەر دێ ڤەبگەررم. ئەز ژ تە حەز دکم، ژبەر کۆ...'

فاتیمایێ ئاخڤتنا وی قوت کر ئوو ڕخۆت، 'چ تشتەکی مەبێژە، مرۆڤ دئەڤینت ژبەر کۆ دئەڤینت. ئەڤاندن چ سەدەمان ناخوازت.'

لێ کورک پێڤە چوو، 'من خەونەک دیت، ئوو من شاهەک دیت. من بلوور فرۆتن ئوو بیاڤان شەقاند. ئوو، ژبەر کۆ عەشیران شەرر ڕلخەهاند، ئەز ژبۆ ڤەدیتنا کیمیلخەری چووم سەر بیرێ. ڤێجا، ئەز ژ تە حەز دکم ژبەر کۆ هەمی ڕخیهان ئوو جیهانێ دەست ب دەستێ هەڤ دا کۆ ئاریکاری یا من بکن دا ئەز تە ڤەببینم.'

هەردوان هەڤدو هەمبێز کر. ئەو جارا پێشییێ بوو کۆ وان دەست دڕخەهاند هەڤدو.

کورکی ڕخۆت، 'ئەز دێ ڤەبگەررم.'

فاتیمایێ ڕخۆت، 'بەری ڤێ، ئەز هەرتم ب خوەزی ڤە ل بیاڤانێ درامام. نها ئەز دێ ب ئومێد ڤە لێ برامینم. بابێ من رۆژەکێ چوو دوور، لێ ئەو ل دایکا من ڤەڕخەرریا، ئوو ژ وێ دەمێ هەتا نها ئەو هەر ڤەدڕخەررت.'

وان تشتەکێ زێدەتر نەخۆت. ئەو پچەکێ دوورتر ب ناڤ دارقەسپان دا مەشیان، ئوو پاشی کورکی ئەو ل بەر دەڕخەهێ خیڤەتا وێ هێلا.

وی‌خۆت، 'ئەز دێ ڤەبگەررم، چاوا کۆ بابێ تە ڤەخەرریا بال دایکا تە.'

وی دیت کۆ چاڤێن فاتیمایێ تژی رۆندک بوون.

'تو دخری؟'

وێ بەرێ خوە وەڕخەررراند ئوو‌خۆت، 'ئەز ژنەکا بیاڤانێ مە. لێ ب سەر هەمی تشتان را، ئەز ژنم.'

فاتیما ڤەخەرریا بن خیڤەتا خوە، ئوو، دەما رۆژ روهن بوو، ئەو دەرکەڤت دا وان کاران بکت کۆ ب سالان بوو دکرن. لێ هەمی تشت هات بوون‌خوهارتن. کورک ئێدی ل مێڕخێ نەبوو، ئوو مێڕخێ چ جاران ئەو مەعنا نەدبوو کۆ هەما دوهی هەبوو. ئەو ئێدی جهەک نەبوو کۆ پێنجەه هزار دارقەسپ ئوو سێ سەد بیر لێ بن، جهەک نەبوو کۆ زیارەتکەر دخەهشتنێ، ئوو پشتی سەفەرێن خوە یێن درێژ لێ ڤەدهەسیان. ژ وێ رۆژێ پێڤە، مێرگ ژبۆ وێ دێ جهەکێ ڤالا با.

ژ وێ رۆژێ پێڤە، ئەو بیاڤان بوو کۆخرنگ دبوو. وێ دێ هەمی رۆژان لێ تەماشە کربا، ئوو دێ تەخمین کربا کا کورک ژبۆ ڤەدیتنا خزینەیا خوە ل پەی کی ستێرێ دچوو. وێ دێ ب بای ماچ ژبۆ وی ڤرێ کربان، ب وێ هیڤیێ کۆ دێ با‌خەهشتبا روویێ کورکی، ئوو دێ بگۆتبا وی کۆ ئەو هێشتا زیندی بوو. کۆ ئەو ل

بەندا وی ما بوو، ژنەک ل بەندا مێرەکێ وێرەک ئوو نەترس کۆ ل خزینەیا خوە دخەرریا. ژ وێ رۆژێ ڤە، دێ بیاڤان ژبۆ وێ تەنێ نیشانا تشتەکی با: هیڤی یا ڤەخەرریانا وی.

★

دەما کۆ وان دەست ب هاژۆتنا لسەر خیزێ بیاڤانێ کر، کیمیلخەری‌خۆت کورکی، 'ل تشتێ کۆ تە ل پشت خوە هێلایە مەفکرە! هەمی تشت د روحا جیهانێ دا هاتنە نڤیسین، ئوو هەتاهەتا دێ ل وێدەرێ بمینن.'

کورک جارەکا دی ل بێدەنگی یا بیاڤانێ راهات بوو، وی خۆت، 'مێر زێدەتر ژ هێلانێ خەونان ب ڤەخەرریانێ ڤە دبینن.'

'ئەخەر تشتێ کۆ مرۆڤ ڤەدبینت هەمی ژ مادده یێ سافی پێک هات بت، ئەو تشت قەت ژناڤ ناچت. ئوو مرۆڤ دکارت هەمی دەمان ڤەبگەررت. ئەخەر تشتێ کۆ تە ڤەدیتی تەنێ بیستکەکا روهنیێ بت، مینا پەقینا ستێرەکێ، دەما ڤەبگەررى چ تشتەکی ڤەنابینی.'

مێر ب زمانێ کیمیلخەریێ دئاخڤت. لێ کورکی دزانی کۆ وی بەهسا فاتیمایێ دکر.

زەهمەت بوو کۆ ل تشتێ ل پاش خوە هێلا بوو نەفکریبا. بیاڤانێ، ب ئێکدەنگی یا خوە یا بێداوی، ئەو دبر ناڤ خەیالان. کورک هێشتا دکاری دارقەسپان، بیرێ، ئوو روویێ ژنا کۆ ئەڤاند

بوو، ببینت. ئەو دکاری مێرێ ئنگلیز د ئەزموونان دا ببینت، ئوو هێشترسواریێ کۆ دەرسدێر ئوو فێرکارەک بوو ئوو وی ب خوە پێ نەدزانی. کورک هزری کۆ مومکنە کیمیلخەر چ جاران ئەڤیندار نەبووبت.

کیمیلخەری ل پێشیێ دهاژۆت ئوو باز لسەر ملێ وی بوو. مرخی زمانێ بیاڤانێ باش دزانی، ئوو هەردەما ئەو سەکنیبان، ئەو ل دوو نێچیرەکێ دفرری. رۆژا بەراهیێ ئەو ب کەرڤۆشکەکێ ڤەخەرریا، ئوو ل رۆژا دویێ ب دو مرخان.

ب شەڤ، وان نڤینێن خوە رادئێخستن ئوو ئلخرێ خوە ڤەدشارت. شەڤێن بیاڤانێ سار بوون، ئوو ب دەربازبوونا قۆناخێن هەیڤێ تاریتر ئوو تاریتر دبوون. ئەو ژبۆ هەفتیەکێ چوون، ئوو تەنێ بەهسا وان هشیاریان دکر کۆ ژبۆ خوەپاراستنا ژ شەررێ ناڤبەرا عەشیران پێدڤی بوون. شەررى دەوام دکر ئوو بای جارنا بێهنا شرین ئوو نەخوەش یا خوینێ دخەل خوە دئینا. شەرر ل وان نێزیکیان دڤەومین، ئوو بای ب بیرا کورکی دئینا کۆ هەمی دەمان زمانێ نیشانێن خێرێ هەیە دا وی تشتی نیشا وی بدن یێ کۆ چاڤێن وی نەدکاری ببینن.

ل رۆژا هەفتێ، کیمیلخەری برریاردا کۆ زووتر ژ هەمی رۆژان بێهنا خوە بدن. باز ژبۆ ڤەدیتنا نێچیرەکی فرری، ئوو کیمیلخەری ئامانێ خوە یێ ئاڤێ پێشبەری کورکی کر.

کیمیلخەری‌خۆت، 'تو ببێژە هەما ل داوی یا سەفەرا خوە یی. ئەز ژبۆ بجهکرنا چارەنڤیسا تە پیرۆزیێ ل تە دکم.'

کورکی ڕۆژت، ‘ئوو تە ل ڕێیێ چ تشتەک نەڕۆژت من. من باوەر دکر کۆ تو دێ من فێری هندەک ژ وان تشتان بکی یێن کۆ تو دزانی. هەیامەکێ بەری نها، من ڕەل میرەکی کۆ کتێبێن کیمیلخەریێ هەبوون ل بیاڤانێ دهاژۆت. لێ ئەز نەدکاریم چ تشتەکی ژ وان فێر ببم.’

کیمیلخەری بەرسڤاند، ‘تەنێ ڕێیەکا فێربوونێ هەیە. ئەو ب کرنێ یە. هەر تشتەکێ کۆ پێدڤی بوو تو بزانی، تو د سەفەرا خوە دا فێربوویی. تو دبێ تەنێ تشتەکێ دی فێر ببی.’

کورکی دخوەست بزانت کا ئەو چ یە، لێ کیمیلخەر ل ئاسۆیێ، ل بازی، ڕەرریا.

‘چما دبێژن تە کیمیلخەر؟’

‘ژبەر کۆ ئەز ئەوم.’

‘ئوو چ تشتەک چەوت ئوو غەلەت بوو کۆ کیمیلخەرێن دی بزاڤ کر ئوو نەشییان زێرری چێ بکن؟’

ڕێڤینگێ ڕەل وی بەرسڤاند، ‘ئەو تەنێ ل زێرری ڕەرریان. ئەو ل خزینەیێن چارەنڤیسا خوە ڕەرریان، وان نەدخوەست چارەنڤیسا خوە بژین.’

کورکی پرسی، ‘ئەو تشت چ یە کۆ ئەز هێشتا حەوجەدارم کۆ بزانم.’

لێ کیمیلخەری هێشتا ل ئاسۆیێ دنهێرری. ئوو ل داویێ باز ب زادێ وان ڤە ڤەڕرریا. وان کۆرکەک کۆلا ئوو ئلخرێ خوە تێدا ئەیساند، دا روهنی یا خوررری یا وی نەهێت دیتن.

وی دبەر ئامادەکرنا زادی رایخۆت، ‘ئەز تەنێ کیمیلخەرەکێ سادە مە، ژبەر کۆ ئەز کیمیلخەرم. ئەز ڤی زانستی ژ باپیرێ خوە فێربووم، ئەو ژی ژ بابێ خوە فێربووبوو، ئوو ب ڤی رەنگی، هەتا دەما ئافراندنا جیهانێ. ل وان دەمان، کارێ مەزن لسەر زمرووتەکی ژی دهات نڤیسین. لێ مرۆڤان دەست ب ماندەلکرنا تشتێن سادە ئوو نڤیسینا شۆپاندنان ئوو شرۆڤەیان ئوو خویندنێن فەلسەفی کر. ئوو وان هەست دکر کۆ زێدەتر ژ یێن دی دزانن. ب سەر ڤێ را ژی، دەپەیێ زمرووتی ئەڤرۆ ژی هێشتا زیندی یە.’

کورکی دخوەست بزانت، ‘چ لسەر دەپەیێ زمرووتی هات بوو نڤیسین؟’

کیمیلخەری دەست ب نێگارکێشانا لسەر خیزی کر، ئوو د کێمتر ژ پێنج دەقیقەیان دا، نیگارێ خوە تڤاڤ کر. دەما وی نیگار دکێشا، کورک ل شاهێ پیر، ئوو ل مەیدانا کۆ وان وێ رۆژێ ل وێدەرێ هەڤدو دیت بوو هزری؛ دا بێژی قای ئەو تشت بخەلەک ئووبخەلەک سالان بەری هنگی قەومی بوو.

دەما کارێ خوە تڤاڤ کر، کیمیلخەریبخۆت، ‘ئەڤ ئەو تشتە یێ کۆ لسەر دەپەیێ زمرووتی هات بوو نڤیسین.’

کورکی بزاڤ کر وی تشتێ کۆ لسەر خیزی هات بوو نڤیسین بخوینت.

کورکی، پچەکێ ب بێهیڤیتی،بخۆت، ‘ئەو شفرەیەکە، ئەو وەکی وێ یە کۆ من د کتێبێن مێرێ ئنگلیز دا دیت بوو.’

کیمیلخەری بەرسڤاند، ‘نۆ! ئەو مینا فرینا وان هەردو خەرتەلانە؛ ئەو تەنێ ب مەنتق ئوو ئاقلی ناهێت فەهمین ئوو فەهمکرن. دەپەیێ زمرووتی بازدانەکا راستووراست بۆ روحا جیهانێ یە.

مرۆڤێن ئاقلمەند دفەهمن کۆ ئەڤ جیهانا خوەرسکی تەنێ وینەیەک ئوو بەرخرتیەکا ئانکۆ کۆپیەکا بەهەشتێ یە. هەبوونا ڤێ جیهانێ ب ئاوایەکێ خەلەک سادە تەنێ مسۆخەرکرنەکا وێ یە کۆ جیهانەکا تەکۆز ئوو کەملان هەیە. خودێ جیهان هۆسا ئافراندی یە دا ب رێ یا تشتێن وێ یێن بەرچاڤ مرۆڤ بکارن د تشتێن وی یێن روحانی ئوو مەزناهی یا ژیری ئوو حیکمەتا وی بگەهن. مەرەما من ب کرنێ ئەڤە.’

کورکی پرسی، ‘ئەرێ ئەز دێ دەپەیێ زمرووتی بفەهمم؟’

‘مومکنە، ئەخەر تو ل ئەزموونگەهەکا کیمیلخەریێ بای، نها دێ وەختێ خویندنا باشترین رێ یا تێگەهشتنا دەپەیێ زمرووتی بووبا. لێ تو نها ل بیاڤانێ یی. ڤێجا خوە تێدا نقۆم بکە. بیاڤان دێ تێگەهشتنەکا جیهانێ بدت تە؛ د راستیێ دا، هەر تشتەکێ دی لسەر رووییێ ئەردی دێ ڤی کاری بکت. هەما پێدڤی نینە کۆ تو ژ بیاڤانێ ژی فەهم بکی: هەما تەنێ ل دەندکەکا سادە یا خیزی بفکرە، ئوو تو دێ هەمی مەزناهی ئوو عەجێبی یێن ئافراندنێ ببینی.’

‘چاوا ئەز خوە د بیاڤانێ دا نقۆم بکم؟’

‘ل دلێ خوەخوهداری بکە! ئەو هەمی تشتان دزانت، ژبەر کۆ ئەو ژ روحا جیهانێ هاتی یە، ئوو رۆژەکێ ژی دێ ڤەبگەررت وێدەرێ.’

★

وان دو رۆژێن دی ژی ب بێدەنگی بیاڤان شەقاند. کیمیلخەر خەلەک زێدەتر مقاتەکار بووبوو، ژبەر کۆ ئەو ل وێ دەڤەرێ نێزیک دبوون کۆ خوینیترین شەرر لێ دهاتن کرن. چاوا کۆ ئەو بەر ب پێش دچوون، کورکی بزاڤ دکرخوهداری یا دلێ خوە بکت.

ئەو نە کارەکێ ساناهی بوو؛ پێشتر، هەمی دەمان دلێ وی بەرهەڤ ئوو ئامادە بوو کۆ چیرۆکا خو ببێژت، لێ ل ڤان داویان وەسا نەبوو. هندەک دەمان دلێ وی ب سەعەتان بەهسا خەمگینی یا خوە دکر، ئوو هندەک دەمان ژی لسەر رۆژهلاتنا ل بیاڤانێ وەسا عاتفی دبوو کۆ کورک نەچار دما رۆندکێن خوە ڤەبشێرت. دەما دلێ کورکی ژبۆ وی بەهسا خزینەیێ دکر، لەوخینتر لێ ددا، ئوو دەما کورک ب زلمانا چاڤان ل ئاسۆیێن بێدووماهی یێن بیاڤانێ رادما، دلێ وی هێدیتر لێ ددا. لێ دلێ وی چ جاران ئارام نەبوو، خۆ دەما کۆ کیمیلخەر ئوو کورک هەردو ژی دکەڤتن بێدەنگیێ.

وێ رۆژێ دەما وان کوچکێ خوە چێ دکر، کورکی پرسی، ‘چما ئەم دبێخوهبدێرین دلێن خوە؟’

‘ژبەر کۆ دلێ تە ل هەر دەرەکێ بت، تو دێ خزینەیا خوە ل وێدەرێ ببینی.’

کورکی‌ێخۆت، ‘لێ دلێ من ئارهایی یه. وی خه‌ونێن خوه هه‌نه، ئه‌و عاتفی دبت، ئوو ئه‌و ژبۆ ژنه‌کا بیاڤانێ دلۆڤان دبت. ئه‌و ژ تشتێن من دپرست، ئوو ێخه‌له‌ک شه‌ڤان، ده‌ما ئه‌ز ل وێ دفکرم، خه‌وا من زرر دکت.’

‘باشه، ئه‌ڤ باشه. دلێ ته زیندی یه. به‌رده‌وام ێخوهداریێ لێ بکه.’

ل سێ رۆژێن پاشتر، هه‌ردو رێڤینگ ل چه‌ند میرێن عه‌شیری یێن چه‌کدار ده‌رباز بوون، ئوو هنده‌کێن دی ژی ل ئاسۆیێ دیتن. دلێ کورکی ده‌ست ب ئاخڤتنا لسه‌ر ترسێ کر. وی ئه‌و چیرۆک ژبۆ وی ێخۆتن کۆ ژ روحا جیهانێ بهیست بوون، میرێن کۆ بزاڤ کربوو بگه‌هن خزینه‌یێن خوه ئوو قه‌ت ب سه‌ر نه‌که‌ڤت بوون. هنده‌ک جاران وی کورک ب وێ هزرێ دترساند کۆ مومکن بوو خزینه‌یا خوه ڤه‌نه‌دیتبا، ئان مومکن بوو ل وێده‌رێ ل بیاڤانێ مربا. هنده‌ک جارێن دی، وی ێخۆت کورکی کۆ رازی بوو: وی ئه‌ڤێن ئوو زه‌نگینی هه‌ردو ڤه‌دیت بوون.

ده‌ما ئه‌و ژبۆ بێهنڤه‌دانا هه‌سپان سه‌کنین، کورکی‌ێخۆت کیمیلخه‌ری، ‘دلێ من خیانه‌تکاره. ئه‌و ناخوازت کۆ ئه‌ز به‌ر ب پێش بچم.’

کیمیلخه‌ری‌ێخۆت، ‘ئه‌ڤ تشته‌کێ راماندار ئوو ب مه‌عنا یه. ب ئاوایه‌کێ خوه‌رسکی ئه‌و دترست کۆ، د رێ یا بجهکرنا خه‌ونا خوه دا، هه‌می تشتێن ب ده‌ست ته که‌ڤتنه بدۆرریني.’

‘ڤێجا ئه‌خه‌ر وه‌سا یه، چما ئه‌ز دبێ‌ێخوهداری یا دلێ خوه بکم؟’

‘ژبەر کۆ تو قەت جارەکا دی نکاری وی ئارام بکی. خۆ ئەخەر تو وەسا ژی نیشا بدی کۆ تو لێخوهداری ناکی، ئەو دێ هەر د هناڤێن تە دا هەبت، ئوو دێ هزرێن تە ژبۆ ژیانێ ئوو جیهانێ ژبۆ تە دوبارە بکت.’

‘تو دبێژی کۆ ئەز دبێخوهداری یا وی بکم، هەتا ئەخەر خایین ژی بت؟’

‘خیانەت دربەکە کۆ ب ئاوایەکێ چاڤەرێنەکری ب مرۆڤی دکەڤت. ئەخەر تو دلێ خوە باش بنیاسی، ئەو چ جاران نکارت تشتەکێ وەها دخەل تە بکت. ژبەر کۆ تو دێ خەون ئوو ئارەزوویێن وی بنیاسی ئوو دێ بزانی کا چاوا سەرەدەریێ دخەل وان بکی.

تو قەت نکاری ژ دلێ خوە بررەڤی. ڤێجا باشترەخوهداری بکی دا بزانی کا چ ژبۆخۆتنێ هەیە. ب ڤی ئاوایی، ئێدی قەت ناترسی کۆ دربەیەکا چاڤەرێنەکری ل تە بدت.’

چاوا کۆ وان بیاڤان دشەقاند، کورکی ژیخوهداری یا دلێ خوە دکر. وی هێدی هێدی دەک ئوو حیلەیێن وی فەهم دکرن، ئوو ئەو وەکی هەیی دپەژراندن. ئێدی وی ترس نەما، ئوو حەوجەداری یا خوە یا ڤەخەرریانا ل مێژخێ ژ بیر کر، ژبەر کۆ ئێڤاریەکێ، دلێ وی‌خۆت وی کۆ شاد ئوو کێفخوەش بوو. وی‌خۆت، ‘ئەخەر ئەز جارجارخازندەیان ژی دکم، ژبەر وێ یە کۆ ئەز دلێ کەسەکی مە، ئوو دلێن خەلکی هۆسا نە. خەلک دترسن‌خرنگترین خەونێن خوە بجھ بکن، ژبەر کۆ ئەو دترسن مومکنە لاییق ئوو هەژی یێن

وان خەونان نەبن، ئان مومکنە نەخەهن وان. ئەم، دلێن وان، هەما دترسین هزرا وان کەسێن ئەڤاندی یێن کۆ هەتاهەتا چوونە، ئان وان‌خاڤێن کۆ دبوو‌خاڤێن خوەش بووبان، لێ نەبوونە، ئان خزینەیێن کۆ مومکن بوو هاتبان ڤەدیتن، لێ هەتاهەتا د خیزی دا ڤەشارتی مانە ژی بکین. ژبەر کۆ، دەما ئەڤ تشت دقەومن، ئەم خەلەک خراب دئێشین.'

شەڤەکێ، دەما وان ل ئەسمانێ بێ هەیڤ تەماشە دکر، کورکی‌خۆت کیمیلخەری، 'دلێ من دترست کۆ مومکنە بئێشت.'

'ببێژە دلێ خوە کۆ ترسا ئێشانێ ژ ئێشانێ ب خوە خرابترە. ئوو کۆ چ دلەک ب‌خەرریانا ل پەی خەونێن خوە نەئێشایە، ژبەر کۆ د هەر بیستکەکا‌خەرریانێ دا ئەو ب سەر خودێ ئوو ئەبەدیەتێ دا هل دبن.'

کورکی‌خۆت دلێ خوە، 'هەر بیستکەکا‌خەرریانێ سەرهلبوونەکا ب سەر خودێ دا یە. دەما ئەز ب راستی ل خزینەیا خوە دخەرریام، هەمی رۆژ روهن ئوو نوورانی بوون، ژبەر کۆ من دزانی هەر سەعەتەکا وێ پارەک ژ وێ خەونێ بوو یا کۆ من دێ ڤەدیتبا. دەما کۆ ئەز ب راستی ل خزینەیا خوە دخەرریام، من د رێیێ دا هندەک تشت کەشف کرن کۆ ئەخەر من وێرەکی ئوو جەسارەتا جەربانەدنا وان تشتان نەبا، من قەت دێ نەدیتبان، تشتێن کۆ بدەستڤەئینانا وان ژبۆ شڤانەکی نەمومکن دهاتن پێش چاڤان.'

ب ڤی رەنگی، دلێ وی ئێڤاریەکا تڤاڤ ئارام بوو. وێ شەڤێ، کورک ب کووری نڤست، ئوو، دەما شیار بوو، دلی دەست

بـخۆتنا وان تشتان کر کۆ ژ روحا جیهانێ هات بـوون. وی‌خۆت کۆ هـەمی خـەلکێن بەختـەوەر خودێیـەک د نـاڤ خوە دا هەیـە. ئـوو هـەروەکی کیمیلخـەری‌خۆت بـوو، بەختـەوەری مـومکن بـوو کـۆ د دەندکـەکا خیـزێ بیاڤـانێ دا ژی بهاتبـا دیـتن. ژبـەر کـۆ دەندکـەکا خیزی بیستکەکا ئافراندنێ یە، ئوو‌خیهانێ ب ملیۆنان سال پێڤـە چـوونە هـەتا هـاتی یـە ئافرانـدن. دلـێ وی‌خۆت، 'هـەر کەسـەکێ لسەر رووییێ ئەردی خزینەیەک هەیە کۆ ل بەندا وی یە.ئەم، دلـێن خەلکی،‌خەلەک کێم جاران بەهسا وان خزینـەیان دکـین، ژبـەر کـۆ خەلک ئێدی نـاخوازن ل پـەی وان بگـەررن. ئـەم تـەنێ ژبـۆ زارۆان بەهسا وان دکـین. پاشـتر، ئـەم‌خەلـەک ب سـادەیی تـەنێ دهـێلین ژیان د سمت ئوو راستا خوە دا، بەر ب قەدەرا خوە، برێڤە بچت.

لـێ، مخابن،‌خەلەک کێم ژ خەلکی ب وێ رێییێ دا دچـن کـۆ ژبۆ وان هاتی یە دیار کرن. رێ یا بەر ب چارەنڤیسا وان، ئوو بـەر ب بەختەوەری یا وان. پررانی یـا خـەلکی جیهـانێ وەکی جهـەکێ مەترسـیدار دبیـنن، ئـوو، ژبـەر ڤـێ، د راسـتییێ دا، جیهـان ژی ل داوییێ دبت جهەکێ مەترسیدار.

ڤێجـا، ئـەم، دلـێن وان، نـەرمتر ئـوو نـەرمتر دئـاخڤین. ئـەم قەت کەرر ئوو بێدەنگ نابین، لـێ ئەم هێدی هێدی هیڤی دکین کۆ پەیڤێن مە نەهێن بهیستن: ئەم ناخوازین خەلک بئێشن، ژبـەر کـۆ ئەو ل پەی دلـێن خوە ناچن.'

کورکی ژ کیمیلخەری پرسی، 'چما دلـێن خـەلکی نابێژن وان کۆ بەردەوام ل دووڤ خەونێن خوە بچن؟'

‘ژبەر کۆ ب ڤێ ئێکێ دل زێدەتر ژ هەمی دەمان دئێشن، ئوو دل ناخوازن کۆ بئێشن.’

ژ وێ دەمێ پێڤە، کورکی دلێ خوە فەهم کر. وی ژ دلێ خوە خوەست، کۆ ژ کەرەما خوە، قەت دەست ژ ئاخڤتنا دخەل وی هلنەخرت. وی دخوەست کۆ دما ئەو ب سەرخەردانی ژ خەونێن خوە دوور دکەڤت، دلێ وی ئەو خڤاشتبا ئوو دەنگ ب زەنگلێ هشیارییێ ئێخستبا. کورکی سویند خوار کۆ هەردەما زەنگل ببهیستبا، هەمی هایێ خوە بدابا پەیاما وی.

وێ شەڤێ، وی ئەڤ هەمی خۆتن کیمیلخەری. ئوو کیمیلخەر تێگەهشت کۆ دلێ کورکی ل روحا جیهانێ ڤەخەرریایە.

کورکی پرسی، ‘ڤێجا ئەز دبێ نها چ بزانم؟’

کیمیلخەری خۆت، ‘بەر ب ئەهرامان بەردەوام بە! ئوو بلا هەمی هایێ تە ل نیشانێن خێرێ بت. دلێ تە هێشتا دکارت نیشا تە بدت کا خزینەیا تە ل کیدەرێ یە.’

‘ئەرێ ئەڤ ئەو تشتە یێ کۆ ئەز دبێ نها بزانم؟’

کیمیلخەری بەرسڤاند، ‘نۆ. تشتێ تو دبێ بزانی ئەڤە: بەری بجهبوونا هەر خەونەکێ، روحا جیهانێ هەمی تشتێن کۆ تو ب درێژاهی یا رێیێ فێربوویی دجەربینت. ئەو ڤێ نە ژبەر خرابی یا خوە دکت، ئەو ڤێ دکت دا ئەم، ب سەر بجهکرنا خەونێن خوە را، چاوا کۆ بەر ب خەونان دچین، وەسا ژی ل دەرسێن کۆ فێربووینە شەهرەزا ببین. پررانی یا خەلکی ل ڤێ خالێ دەستان ب بەر خوە دا شۆرر دکن. ئەخەر ئەم ب زمانێ بیاڤانێ بئاخڤین، ئەڤ ئەو جهە

کۆ مرۆڤ ‘درست دەما کۆ دارقەسپ ل ئاسۆیێ ب دیار دکەڤن ژ تێهناتیێ دمرت.’ هەمی‌خەرریان ب بەختێ تازەکاران دەست پێ دکن. ئوو هەمی‌خەرریان ژی ب جەربانەدنێن دژوار یێن سەرکەڤتیان داوی دبن.’

مەتەلەکا کەڤن یا وەلاتێ کورکی هات بیرا وی. ئەو مەتەل دبێژت کۆ تاریترین سەعەتا شەڤێ هەما درست بەری سپێدێ یە.

★

رۆژا پاشتر، نیشانا هەری زەلال یا خەتەرێ ژبۆ جارا پێشیێ دیار بوو. سێ مێرێن عەشیری یێن چەکدار نێزیک بوون، ئوو پرسیار کر کا کورکی ئوو کیمیلخەری ل وێدەرێ چ دکر.

کیمیلخەری بەرسڤاند، ‘ئەز ب بازێ خوە نێچیرێ دکم.’

ئێک ژ وان مێرێن عەشیری‌خۆت، ‘ئەم دبێ هەوە بپشکنین کا هەوە چەک هەنە.’

کیمیلخەر هێدی پەیا بوو، ئوو کورکی ژی وەها کر.

دەما مێرێ عەشیری چانتایا کورکی دپشکنی،خۆت، ‘هوون چما پارەیان ب خوە را هلدخرن؟’

وی‌خۆت، ‘ژبۆ کۆ ئەز بچم ئەهرامان ئەز حەوجەدارێ وانم.’

مێرێ عەشیری یێ کۆ تشتێن کیمیلخەری دپشکنین جامەکێ بلووری یێ بچووک یێ تژی شلەمەیەکی، ئوو هێلکەکا شیشەیی یا زەر کۆ پچەکێ ژ هێلکا مریشکێ مەزنتر بوو، ڤەدیتن.

وی پرسی، ‘ئەڤ تشت چ نە؟’

‘ئەو بەرێ فەیلەسۆفی ئوو ئیکسیرا ژیانێ نە. ئەو کارێ مەزن یێ کیمیلخەرانە. هەرکەسێ وی ئیکسیری ڤەبخوەرت قەت ئێدی نەساخ نابت، ئوو پارچەیەک ژ وی بەری هەمی مەرتالەکی دکت زێرر.’

ئەرەب ب وی کەنی، ئوو کیمیلخەر ژی پێررا کەنی. وان هزر کر کۆ بەرسڤا وی حەنەک بوو، ئوو هێلا کۆ کورک ئوو کیمیلخەر ب هەمی تشتێن خوە ڤە دەرباز بن.

دەما ئەو چوون، کورکی ژ کیمیلخەری پرسی، ‘ئەرێ ما تو دینی؟ تە چما وەها کر؟’

کیمیلخەری بەرسڤاند، ‘دا سادەترین دەرسا ژیانێ نیشا تە بدم. دەما تە خزینەیێن مەزن د ناڤا خوە دا هەبن ئوو تو بزاڤێ بکی وان ببێژی یێن دی، تەقەز ئەو ژ تە باوەر دکن.’

ئەو ل شەقاندنا بیاڤانێ بەردەوام بوون. هەر رۆژا کۆ دەرباز دبوو، دلێ کورکی بێدەنگتر دبوو. دلی ئێدی نەدخوەست کۆ تشتێن رابهوری ئوو نەهاتی بزانت؛ ئەو هەما رازی بوو کۆ ل بیاڤانێ بهزرت، ئوو دخەل کورکی ژ روحا جیهانێ ڤەبخوەرت. کورک ئوو دلێ خوە بوون هەڤال، ئوو ئێدی کەسی نەدکاری خیانەتێ ل یێ دی بکت.

دەما دلێ وی ژبۆ وی دئاخڤت، ئەو ژبۆ هاندانەکا کورکی بوو، ژبۆ وێ بوو کۆ هێزێ بدت کورکی، ژبەر کۆ رۆژێن بێدەنگیێ ل وێ بیاڤانێ مرۆڤ ئالۆز دکر. دلی‌یخۆت کورکی کا بهێزترین

ساڵوخەتێن وی چ بوون: وێرەکی یا وی ژبۆ دەستبەردانا ژ مەرریێن خوە ئوو خەبتینا ژبۆ ژینا ل پەی بجهکرنا چارەنڤیسا خوە، ئوو دلگەرمی یا وی ژبۆ شۆلکرنێ ل هەیاما کارکرنا وی ل دکانا بلووران.

ئوو دلێ وی تشتەک بخۆت وی کۆ ئەو قەت پێ نەحەسیا بوو: وی بەهسا وان خەتەر ئوو مەترسیان کر کۆبخەف ل کورکی کربوون، لێ کورک چ جاران ب ترسێ نەحەسیا بوو. دلێ وی بخۆت کورکی کۆ جارەکێ وی تڤەنگا کۆ وی ژ بابێ خوە وەبخرت بوو ڤەشارت دا ئەو خوە پێ نەئێشینت. ئوو وی ئەو رۆژ ب بیرا کورکی ئینا کۆ نەساخ بووبوو ئوو ل دەشتێ ڤەررشیا، پشتی وێ ئەو کەڤت بوو خەوەکا کوور. دو دز پچەکێ ل پێشتر بوون ئوو پیلان دبێررا کۆ مەرریێن کورکی بدزن ئوو وی ژی بکوژن. لێ ژبەر کۆ کورک پێشتر نەچوو بوو، وان هزر کر بوو کورکی رێ یا خوەبخوەارت بوو، لەوما وان بریار دا بوو کۆ ژ وێدەرێ بچن.

کورکی ژ کیمیلخەری پرسی، ‘ئەرێ دلێ مرۆڤی هەمی دەمان ئاریکاری یا وی دکت؟’

‘پرانی یا جاران، تەنێ دلێ وان کەسێن کۆ ژبۆ بجهکرنا چارەنڤیسا خوە بزاڤێ دکن. لێ، ئەو ئاریکاری یا زارۆان، سەرخوەشان ئوو پیران ژی دکن.’

‘ئەرێ رامانا ڤێ ئەوە ئەز چ جاران تووشی مەترسیان نابم؟’

کیمیلخەری بخۆت، ‘رامانا ڤێ ئەوە کۆ دل تەنێ وی تشتی دکن کۆ دکارن.’

ئێڤاریەکێ، ئەو ب رەخ واریێ عەشیرەکێ را دەرباز بوون. ل هەر کوژیەکێ واری ئەرەبێن کۆ عەباییێن سپی یێن بەدەو ل خوە کربوون راوەستیا بوون ئوو چەکێن وان ئامادە بوون. مێران ناڕێخلە دکێشان ئوو چیرۆکێن شەرێخەهان ڤەدێژێران. کەسی پووتە ب هەردو ڕێڤینگان نەکر.

دەما ئەو قەدەرەکێ ژ واری دەرباز بوون، کورکی ڕخۆت، 'چ مەترسی نینە.'

کیمیلخەری ب دەنگەکێ تووڕەڕخۆت، 'باوەری یا خوە ب دلێ خوە بئینە، لێ قەت ژبیر مەکە تو ل بیاڤانێ یی. دەما مێر شەرێ هەڤدو بکن، روحا جیهانێ دکارت هاوارێن شەرری ببیهست. چ کەسەک نکارت خوە ژ سەربارک ئوو دووڤەلانکێن هەمی تشتێن کۆ ل بن ڤی ئەسمانی دقەومن بپارێزت.'

کورک هزری کۆ هەمی تشت ئێکن. ئوو پاشی، دا بێژی قای بیاڤانێ دخوەست نیشا بدت کۆ کیمیلخەری راستڕخۆت بوو، دو هەسپسوار ژ پشت وان ب دەر کەڤتن.

ئێکی ژ وانڕخۆت، 'هوون نکارن دوورتر بچن. هوون ل دەڤەرەکێ نە کۆ عەشیر د شەرری دا نە.'

کیمیلخەر راستووراست ل چاڤێن هەسپسواری راما ئووڕخۆت، 'ئەزڕخەلەک دوور ناچم.' ئەو بیستکەکێ بێدەنگ مان، پاشی رازی بوون کۆ کیمیلخەر ئوو کورک بچن.

کورکی ب عەجباندن ڤە ل وێ دانووستاندنێ نهێرری. وی ڕخۆت، 'تە ب ئاوایێ لێنهێرریننێ زۆرا وان هەسپسواران بر.'

کیمیلخەری بەرسڤاند، ‘چاڤێن تە هێزا روحا تە نیشا ددن.’

کورک هزری کۆ ئەو تشت راست بوو. ئەو پێ حەسیبا بوو کۆ، دناڤ وێ هژمارا مەزن یا مێرێن چەکدار ل واری، کەسەک هەبوو کۆ ب زللەهی ل وان هەردوان تەماشە دکر. ئەو ئەوقاس دوور بوو ژی کۆ روویێ وی نەدهات دیتن. لێ کورک پشتراست بوو کۆ وی ل وان تەماشە دکر.

ل داویێ، دەما ئەو ل وێ زنجیرا چیایی دەرباز بوون کۆ ب درێژاهی یا هەمی ئاسۆیێ درێژ دبوو، کیمیلخەری‌خۆت کۆ تەنێ دو رۆژێن دی هەتا ئەهرامان مانە.

کورکی‌خۆت، ‘ئەخەر بریار بت کۆ ل دەمەکێ زوو هەرئێک ژ مە ب رێ یا خوە یا جدا دا بچت، من فێری کیمیلخەریێ بکە.’

‘تو ب خوە کیمیلخەریێ دزانی. ئەو تەنێ هوندرکەڤتنا دناڤ روحا جیهانێ، ئوو ڤەدیتنا وان خزینەیانە کۆ ژبۆ تە هاتنە ڤەبررین.’

‘نە، ئەز نە بەهسا ڤێ مە. ئەز بەهسا وێ مە کۆ رساسی بکی زێرر.’

کیمیلخەر مینا بیاڤانێ کەڤت بێدەنگیێ، ئوو تەنێ پشتی کۆ ژبۆ خوارنێ سەکنین بەرسڤا کورکی دا.

وی‌خۆت، ‘هەمی تشتێن‌خیهان ئوو کەونی وەرار کری یە، ئوو ژبۆ مرۆڤێن ئاقلمەند زێرر مەرتالەکە کۆ زێدەتری هەمیان وەرار کری یە. ژ من مەپرسە چما؛ ئەز نزانم چما. ئەز تەنێ دزانم کۆ کەڤنەشۆپ ئوو ئەدەت هەمی دەمان راستن.

‘مرۆڤان قەت ژ پەیڤێن ئاقلمەندان فەهم نەکری یە. ڤێجا زێررر، ل شوونا وێ کۆ وەکی چەڤەنگ ئوو سەمبۆلەکا وەرارێ بهێت دیتن، بوو بنگەهێ شەرەنیخ ئوو جررەجرران.’

کورکی‌ئخۆت، ‘تشت ب‌ئخەلەک زمانان دئاخڤن. دەمەکێ، ژبۆ من، نالینا هێشترێ تەنێ نالینەک بوو. لێ پاشی ئەو بوو نیشانا خەتەرێ. ئوو، ل داوییێ، ئەو دیسا تەنێ بوو نالینەک.’

لێ پاشی ئەو سەکنی. مومکن بوو کۆ کیمیلخەری ئەو هەمی تشت دزانین.

کیمیلخەر پێڤە چوو، ‘من کیمیلخەرێن درست نیاسینە. وان دەئخەهێن ئەزموونگەهان ل سەر خوە دائێخستنە، ئوو بزاڤ کرنە کۆ وەرارێ بکن، مینا زێررى. ئوو وان بەرێ فەیلەسۆفی ڤەدیتی یە، ژبەر کۆ ئەو تێگەهشت بوون کۆ دەما تشتەک وەرارێ دکت، هەمی تشتێن دەرۆدرا وی ژی وەرارێ دکن.

‘هندەک ژی ب هلکەڤت ب سەر بەری را هلبوونە. وان بەری هنگی شییان ئوو مووهیبەت هەبوویە، ئوو روحێن وان ژبۆ تشتێن هۆسا ژ روحێن خەلکێ دی ئامادەتر بوونە. لێ ئەو ناهێن حەسباندن. ئەوئخەلەک کێم پەیدا دبن.

ئوو پاشی هندەکێن دی هەنە کۆ تەنێ مەراقدارێن زێررى نە. ئەو قەت راز ئوو نهینیان ڤەنابینن. وان ژ بیر کری یە کۆ رساس، مس ئوو ئاسنی ژی چارەنڤیسێن خوە هەنە کۆ دبێ بجھ بکن. ئوو هەرکەسەک مایێ خوە د چارەنڤیسا تشتەکێ دی بکت، قەت چارەنڤیسا خوە ڤەنابینت.’

دەنگڤەدانا پەیڤێن کیمیلخەری وەکی نفرینەکێ بوو. وی خوە چەماند ئووخوهماسیەک ژ ئەردی هلنا.

وی‌خۆت، 'ئەڤ بیاڤان جارەکێ دەریا بوو.'

کورکی بەرسڤاند، 'ئەز پێ حەسیا بووم.'

کیمیلخەری‌خۆت کورکی کۆخوهماسیێ ل سەرخوهێ خوە دابنت. دەما ئەو زارۆ، وی‌خەلەک جاران ئەڤ کار کربوو ئوو دەنگێ دەریایێ بهیست بوو.

'دەریایێ د ڤێ‌خوهماسیێ دا ژیانا خوە بەردەوام کری یە، ژبەر کۆ ئەو چارەنڤیسا وێ بوویە. ئوو هەتا جارەکا دی بیاڤان ب ئاڤێ بهێت دلخرتن، ئەو هەر دێ وەها بکت.'

ئەو ل هەسپێن خوە سوار بوون، ئوو وان بەر ب ئەهرامێن مسرێ هاژۆت.

★

رۆژ ئاڤا دبوو دەما دلێ کورکی زەنگلێ مەترسیێ لێ دا. دۆرا وان ب‌خرێن خیزی یێن‌خەلەک مەزن هات بووخرتن، ئوو کورکی ل کیمیلخەری تەماشە کر دا ببینت کا وی ژی هەست ب چ تشتەکی کربوو. لێ وەسا دیار بوو کۆ هایێ وی ژ چ ترسان نەبوو. پشتی پێنج دەقیقەیان، کورکی دو هەسپسوار دیتن کۆ ل پێشی یا وان ل بەندا وان بوون. بەری بکارت چ تشتەکی ببێژت کیمیلخەری، ئەو دو هەسپسوار بوون دەھ، ئوو پاشی سەد. ئوو پاشی هەمی دەرێن وان‌خرکان بوون ئەو.

ئەو مێرێن عەشیری یێن کنج شین بوون کۆ بازنەکا رەش ل دۆرێ جەمەدانی یێن وان هەبوو. روویێن وان ل پشت دەمامکێن شین ڤەشارتی بوون ئوو تەنێ چاڤێن وان دیار بوون.

هەما ژ دوور، چاڤێن وان هێزا روحێن وان نیشا ددا. ئوو چاڤێن وان بەهسا مرنێ دکر.

★

ئەو هەردو برن ئۆردیگەهەکێ لەشکری یێ ل وان نێزیکیان. لەشکرەکی کورک ئوو کیمیلخەر پالدان ناڤ خیڤەتەکێ کۆ سەرۆک ل وێدەرێ دخەل مرۆڤێن خوە جڤیا بوو.

ئێک ژ مێران‌خۆت، 'ئەڤ ئەو سیخورن.'

کیمیلخەری‌خۆت، 'ئەم تەنێ رێڤینگین.'

'هوون بەری سێ رۆژان ل ئوردیگەهێ دوژمنان هاتنە دیتن. ئوو هوون ل وێدەرێ دخەل لەشکرەکێ وان ئاخڤتنە.'

کیمیلخەری‌خۆت، 'ئەز تەنێ مێرەکم کۆ ل بیاڤانێ دخەررت ئوو ستێران دنیاست. من چ ئلخەهداری لسەر لەشکران ئوو بزاڤێن عەشیران نینە. ئەز ل ڤێدەرێ تەنێ وەکی دەلیلەکێ هەڤالێ خوە مە.'

سەرۆکی پرسی، 'هەڤالێ تە کی یە؟'

کیمیلخەری‌خۆت، 'کیمیلخەرەک. ئەو هێزێن خوەرسکێ دفەهمت. ئوو ئەو دخوازت هێزێن خوە یێن دەرژعەدەتی نیشا هەوە بدت.'

کورکی ب بێدەنگی، ئوو ب ترس ڤە، لێ‌خوهددێرا.

ئێکێ دی ژ مێران پرسی، ‘بیانیەک ل ڤێدەرێ چ دکت؟’

بەری کۆ کورک بکارت پەیڤەکێ ببێژت، کیمیلخەری‌خۆت، ‘وی پارە ئینایە دا بدت عەشیرا هەوە.’ ئوو کیمیلخەری دەست هاڤێت چانتایا کورکی، ئوو لیرەیێن زێرری دان سەرۆکی.

ئەرەبی ئەو وەرخرتن بێ کۆ پەیڤەکێ ببێژت. ئەو تێرا کررینا خەلەک چەکان بوو.

ل داویێ، وی پرسی، ‘کیمیلخەر چ یە؟’

‘ئەو مرۆڤەکە خوەرسک ئوو جیهانێ دفەهمت. ئەخەر ئەو بخوازت، ئەو دکارت هەما ب هێزا بای ڤێ ئوردیگەهێ وێران بکت.’

مێر کەنی. ئەو ل کاڤلکاری یێن شەرران راهات بوون، ئوو دزانی کۆ با نکارت دربەکا مرنێ ل وان بئێخت. لێ دلێ هەر ئێک ژ وان پچەکێ ب لەزتر لێدا. ئەو مێرێن بیاڤانێ بوون، ئوو ئەو ژ جادوخەران دترسیان.

سەرۆکی‌خۆت، ‘ئەز دخوازم وی ببینم کۆ ڤی کاری بکت.’

کیمیلخەری‌خۆت، ‘ئەو حەوجەداری سێ رۆژانە. ئەو تەنێ ژبۆ نیشادانا هێزێن خوە، دێ خوە بکت با. ئەخەر ئەو نەکارت وەها بکت، ئەم، ژبۆ شەرەفا عەشیرا هەوە، ب تەوازوع ئوو ستوهخواری ڤە، جانێ خوە پێشکێشی هەوە دکین.’

سەرۆکی ب خوەمەزنبینی ڤەخۆت، ‘تو نکاری تشتەکی پێشکێشی من بکی کۆ ئەو ب خوە یێ من بت.’ لێ وی سێ رۆژ دان رێڤینگان.

کورک ژ ترسان دلەرزی، لێ کیمیلخەری ئاریکاری یا وی کر ژ خیڤەتێ دەربکەڤت.

کیمیلخەری‌ئەوت، ‘مەهێلە ئەو ببینن کۆ تو دترسی. ئەو مێرێن عەخیدن، ئوو بێزێن خوە ژ ترسۆنەکان دکن.’

لێ کورک نەدکاری هەما بئاخڤت ژی. تەنێ پشتی ئەو ژ ناڤەندا ئوردیگەهێ دەرکەڤتن ئەو شیبا بئاخڤت. نەپێدڤی بوو وان زیندانی بکن: ئەرەبان ب سادەیی هەسپێن وان ژێ ستاند بوون. ڤێجا، دیسا جارەکا دی، جیهانێ زمانێن خوە یێن جداجدا نیشا ددان: بیاڤان تەنێ چەند بیستکەکان بەری هنگی بێداوی ئوو ئازاد دهات بەرچاڤان، ئوو نها ئەو دیوارەکێ بێ مەفەر بوو.

کورکی‌ئەوت، ‘تە هەمی تشتێن من دان وان. هەمی تشتێن کۆ من ب درێژاهی یا ژیانا خوە کۆم کربوون!’

کیمیلخەری بەرسڤاند، ‘باشە، دێ فاییدەیێ وان چ بت کۆ تو لبەر مرنێ بی؟ پارەیێن تە سێ رۆژ ژبۆ مە کررین. نەخەلەک جاران پارە جانێ مرۆڤی دپارێزت.’

لێ کورک ئەوقاس ترسیا بوو کۆ نەدکاری ل پەیڤێن ئاقلمەندی‌ئەوهداری بکت. ئەو نەدکاری بهزرت کا دێ چاوا خوە کربا با. ئەو نە کیمیلخەر بوو!

کیمیلخەری پچەکا چایێ ژ لەشکەرەکی خوەست، ئوو هندەک رشت سەر زەندکا کورکی. پێلەکا ڤەهەسیانێ ب سەر وی دا هات، ئوو کیمیلخەری پستەپستەک کر کۆ کورکی چ ژێ فەهم نەکر.

کیمیلخەری ب دەنگەکێ ئێکجار نەرمخۆت، ‘خوە مەدە دەستێ ترسا خوە. ئەخەر تو وەها بکی، تو نکاری دخەل دلێ خوە بئاخڤی.’

‘لێ ئەز نزانم چاوا دێ خوە بکم با.’

‘ئەخەر مرۆڤ ژبۆ چارەنڤیسا خوە بژیت، دێ هەمی تشتان بزانت یێن کۆ پێدڤی نە بزانت. تەنێ تشتەک خەونان نەمومکن دکت: ترسا شکەستن ئوو بسەرنەکەڤتنێ.’

‘ئەز ژ شکەستنێ ناترسم. ئەز تەنێ نزانم دێ چاوا خوە بکم با.’

‘باشە، تو دبێ فێر ببی؛ ژیانا تە لسەر ڤێ رادوەستت.’

‘پا ئەخەر ئەز نەشییام؟’

‘هنگی تو دێ د نیڤەکا بزاڤێن خوە یێن ژبۆ بجهکرنا چارەنڤیسا خوە دا بمری. ئەڤ باشترە ژ وێ کو مینا ب ملیۆنان خەلکێ دی، یێن کۆ قەت نزانن کا هەر چارەنڤیسا وان چ یە ژی، بمری.’

کیمیلخەر پێڤە چوو، ‘لێ خەمان مەخوەر! مەترسی یا مرنێ وەها ل مرۆڤان دکت کۆخەلەک زێدەتر هایداری ژیانا خوە ببن.’

★

رۆژا ئێکێ بهوری. شەررەکێ مەزن ل وان نێزیکیان هەبوو، ئوو هژمارەکا بریندارا ن ڤەخەرراندن ئوردیگەهێ. جهێ شەررڤانێن

مری ب یێن دی هات تژی کرن، ئوو ژیان بەردەوام بوو. مرن چ تشتەکی نلخوهۆرت، کورک وەسا هزری.

شەررڤانەکی‌یخۆت کەلەخێ ئێک ژ هەڤالێن خوە، ‘تو دشییای پاشتر مربای. تو دشییای پشتی رلخەهاندنا ئاشتیێ مربای. لێ، ب هەر حالی، تو دێ مربای.’

ل داوی یا وێ رۆژێ، کورک چوو ل کیمیلخەرێ کۆ دخەل بازێ خوە چوو بوو بیاڤانێ بگەررت.

کورکی دوبارە کر، ‘هێشتا ئەز نزانم چاوا خوە بکم با.’

‘تشتێ من‌یخۆت تە ب بیرا خوە بئینە: جیهان تەنێ ئالی یێ بەرچاڤ یێ خودێ یە. تشتێ کۆ کیمیلخەری دخوازت بکت ئەوە کۆ کەملانی یا روحانی بئینت ب رەخ بیاڤا ماددی ڤە.’

‘تو چ دکی؟’

‘زادی ددم بازێ خوە.’

کورکی‌یخۆت، ‘ئەخەر ئەز نەکارم خوە بکم با، وی چاخی ئەم دێ بمرن. تو چما زادی ددی بازێ خوە.’

کیمیلخەری‌یخۆت، ‘تەنێ تو دێ بمری، ئەز پێشوەخت دزانم چاوا خوە بکم با.’

★

رۆژا دویێ، کورک چوو سەر کەڤرەکێ نێزیکی ئوردیگەهێ. پاسەڤانان هێلا کۆ ئەو بچت؛ وان پێشوەخت بەهسا جادوییخەرێ

کۆ دکاری خوه کربا با بهیست بوو، ئوو وان نەدخوەست ژ وی نێزیک ببن. ب هەر حالی، بیاڤان ژی نەدهات شەقاندن.

وی تەڤایا ئێڤاری یا رۆژا دویێ ب تەماشەکرنا ل بیاڤانێ ئووخوهداریکرنا ل دلێ خوه بهوراند. کورکی دزانی کۆ بیاڤان ب ترسا وی حەسیا یە. ئەو هەردو ب ئێک زمانی دئاخڤتن.

★

ل رۆژا سێیێ، سەرۆک دخەل ئەفسەرێن خوه جڤیا. وی بانگی کیمیلخەری ژی کر کۆ بەرهەڤی جڤینێ ببت، ئووخۆت، ‘بلا ئەم بچن وی کورکی ببینن کۆ خوه دکت با.’

کیمیلخەری بەرسڤاند، ‘بلا.’

کورکی ئەو برن سەر وی کەڤری کۆ ئەو رۆژا بەرتر لسەر بوو. وی‌یخۆت هەمیان برووننن.

کورکی‌یخۆت، ‘دێ‌یخاڤەک پێ بچت.’

سەرۆکی‌یخۆت، ‘ئەم نە ب لەزن. ئەم مێرێن بیاڤانێ نە.’

کورک ل ئاسۆیێ راما. ل دوور چیا هەبوون. ئووخرێن خیزی، کەڤران، ئووخیایان ژی پێکۆلا مانێ ل جهەکی دکر کۆ مان نەمومکن دیار دبوو. بیاڤانەک هەبوو کۆ ئەو چەندین هەیڤ بوون ئەو تێدا سەیخەردان بوو؛ ئوو ب سەر وێ هەمی دەمێ را، وی تەنێ پشکەکا بچووک یا وێ دنیاسی. د وێ پشکا بچووک

دا، وی مێرەکێ ئنگلیز، کاروان، شەررێن عەشیران، ئوو مێخەکا ب پێنجەھ ھزار دارقەسپان ئوو سێ سەد بیران ڤەدیت بوون.

بیاڤانێ ژ وی پرسی، ‘تو ئەڤرۆ ل ڤێدەرێ چ دخوازی؟ تو دوھی ژ تەماشەکرنا من تێر نەبووی؟’

کورکی‌خۆت، ‘تە ل جھەکی کەسەک رلخرتی یە کۆ ئەز دئەڤینم. ڤێجا، دەما ئەز ل خیزێ تە تەماشە دکم، ئەز ل وێ ژی تەماشە دکم. ئەز دخوازم ل وێ ڤەبگەررم، ئوو ئەز حەوجەدارێ ئاریکاری یا تە مە کۆ خوە بکم با.’

بیاڤانێ پرسی، ‘ئەڤین چ یە؟’

‘ئەڤین فررینا بازی ب سەر خیزێ تە را یە. ژبەر کۆ ژبۆ وی، تو دەشتەکا کەسکی، کۆ ئەو ھەمی جاران نێچیرا خوە پەیدا دکت. ئەو کەڤرێن تە،خەرێن تە یێن خیزی، ئوو چیاییێن تە دنیاست، ئوو ئەو ژبۆ وی سەخی ئوو دەستڤەکری نە.’

بیاڤانێ‌خۆت، ‘کەری یێن من، ئەز ب خوە، د نکلێ بازی دا مە. ب سالانە کۆ ئەز سەخبێری یا نێچیرێن وی دکم، ب وێ ئاڤا ھندکا کۆ من ھەیە، زادی ددم وان، ئوو پاشی ئەز نیشا وی ددم کا نێچیر ل کیدەرێ یە. ئوو، رۆژەکێ، چاوا کۆ ئەز کێفخوەشم کۆ نێچیر ل سەر روویێ من مەزن دبن، باز ژ ئەسمانێ خوە شۆرر دکت ئوو تشتێ کۆ من ئافراندی یە دبت.’

کورکی بەرسڤاند، ‘لێ تە ھەما ژ دەستپێکێ نێچیر ژبۆ ڤێ ئافراندن دا بازی پێ تێر بکی. ئوو پاشی، باز مرۆڤی تێر بکت.

ئوو، ل داویێ ژی، مرۆڤ دێ خیزێ تە تێر بکت، کۆ دێ نێچیر دیسا لێ زێدە بن. جیهان هۆسا ب رێڤە دچت.'

'ڤێجا ئەڤین ئەڤە؟'

'بەلێ، ئەڤین ئەڤە. ئەو نێچیری دکت باز، باز دبت مرۆڤ، ئوو مرۆڤ، ب‌خەها خوە، دبت بیاڤان. ئەو رساسی دکت زێرر، ئوو زێرری ل ئەردی ڤەدخەررینت.'

بیاڤانێ‌خۆت، 'ئەز نافەهمم کا تو بەهسا چ دکی.'

'لێ تو دکاری بفەهمی کۆ ل جهەکی لسەر خیزێ تە ژنەک ل بەندا منە. ئوو ژبەر ڤێ ئەز دبێ خوە بکم با.'

ژبۆ چەند دەقیقەیەکان بیاڤانێ بەرسڤا وی نەدا.

پاشی وێ‌خۆت وی، 'ئەز دێ خیزێ خوە بدم تە دا ئاریکاری یا وەشینا بای بکن، لێ، ئەز ب تەنێ نکارم چ کارەکی بکم. تو دبێ ئاریکاریێ ژ بای بخوازی.'

نەسیمەک دەربوو. مێرێن عەشیری ژ دوورڤە ل کورکی تەماشە دکر، ئوو ب زمانەکی دخەل هەڤ دئاخڤتن کۆ کورکی نەدفەهمی.'

کیمیلخەر بشکوررى.

با ل کورکی نێزیک بوو ئوو ب روویێ کورکی کەڤت. هایێ وی ژ ئاخڤتنا کورکی دخەل بیاڤانێ هەبوو، ژبەر کۆ با هەمی تشتی دزانن. با ل هەمی جیهانێ دخەررن بێ کۆ جهەکێ وان یێ ژدایکبوونێ، ئوو جهەکێ وان یێ مرنێ، هەبت.

کورکی‌ئخۆت، ‘ئاریکاری یا من بکە. رۆژەکێ تە دەنگێ کەسەکێ ئینا من کۆ من دئەڤاند.’

‘کی تو فێر کری کۆ ب زمانێ بیاڤانێ ئوو بای بئاخڤی؟’

کورکی بەرسڤاند، ‘دلێ من.’

ئخەلەک ناڤێن بای هەنە. ل وێدەرا جیهانێ ئخۆت وی شرووق، ژبەر کۆ وی تەراتی ژ ئوقیانووسێ دئینا بیاڤانێ. ل ئەردێ دوور یێ کۆ کورک ژێ هات بوو، ئخۆت وی لەڤانتەر، ژبەر کۆ باوەری یا وان ئەو بوو کۆ خیزێ بیاڤانێ، ئوو هاوارێن شەررێن مەغربیان، ب خوە را ئینا بوون. قەمی، ل جهێن وێڤەتری چێروانێن کۆ مەررێن وی لێ بوون، خەلکی هزر بکربا کۆ ئەو با ژ ئەندەلووسیایێ دهات. لێ، د راستیێ دا، با ژ چ دەرەکێ نەدهات، ئوو نە دچوو چ دەران ژی؛ ژبەر ڤێ بوو کۆ ئەو ژ بیاڤانێ بهێزتر بوو. مومکنە کەسەک رۆژەکێ داران ل بیاڤانێ بچینت، ئان هەما مەرران ل وێدەرێ خوەدی بکت، لێ قەت نکارت بای هەڤسار بکت.

بای‌ئخۆت، ‘تو نکاری ببی با، ئەم دو تشتێن‌ئخەلەک جدا نە.’

کورکی‌ئخۆت، ‘ئەڤ نە راستە. ئەز د سەفەرێن خوە دا فێری راز ئوو نهێنی یێن کیمیاخەری بوومە. من د هوندرێ خوە دا با، بیاڤان، ئوقیانۆس، ستێر، ئوو هەمی تشتێن ئافراندی یێن ڤێ ئخیهانێ هەنە. ئەم هەمی ب ئێک دەستی هاتنە چێکرن، ئوو روحا مە ئێکە. ئەز دخوازم فەنانی تە بم، خیزێ کۆ خزینەیا من نخاڤتی یە لا بدم، ئوو دەنگێ ژنا کۆ دئەڤینم ئخەل خوە ببم.’

بـای‌خـۆت، ‘مـن ئـەو تـشتێ تـە ئـوو کیمیلخـەری رۆژا دی بەهس دکر بهیست. وی‌خۆت کۆ هەر تشتەکی چارەنڤیسا خوە هەیە. لێ خەلک نکارن خوە بکن با.’

کورکی‌خۆت، ‘من فێر بکە کۆ تەنێ ژبۆ چەند بیستکەکان ببم با. ب ڤی رەنگی ئەز ئوو تو دێ بکارین بەهسا شیبانێن بێداوی یێن بایان ئوو مرۆڤان بکین.’

هەستا زێدەترزانینێ ل جەم بای پەیدا بوو، هەستەک کۆ وی چ جاران تەجریبە نەکربوو. وی خوەست کۆ بەهسا وان تشتان بکت، لێ نەدزانی چاوا مرۆڤەکی بکت با. ئوو عەجێب بوو کۆ وی دزانی دکاری چەندخەلەک تشتان بکت! وی بیاڤان چێکر بوون،خەمی نقۆم کربوون، رێل ب تڤاڤی ئێخست بوون، ئوو ب ناڤ باژارێن تژی مووسیقا ئوو دەنگێن غەریب دا دەرباز بووبوو. وی هەست دکر کۆ چ توخیبێن وی نینە، ئوو ڤایە کورکەکی دخۆت تشتێن دی ژی هەنە کۆ ئەو دبیا بوو شیبابا بکت.

کورکی، کۆ ددیت با نێزیکە خوەستەکا وی بجھ بکت،خۆت، ‘ئەڤ ئەو تشتە یێ ئەم دبێژینێ ئەڤین. دەما تو بهێی ئەڤاندن، تو دکاری د ئافراندنێ دا هەر کارەکی بکی. دەما تو بهێی ئەڤاندن، نە پێدڤی یە تێبگەهی کا چ دقەومت، ژبەر کۆ هەمی تشت د هوندرێ تە دا دقەومن، ئوو هەما مرۆڤ ژی دکارن خوە بکن با. هەلبەت، ئەخەر با ئاریکاری یا وان بکت.’

با بوونەوەرەکێ بەخوەسەربلند بوو، ئوو ب تشتێ کۆ کورکی دخۆت ئازریا. وی دەست پێ کر ئوو خورتتر وەشیا، خیزێ بیاڤانێ

راکر. پاشی ئەو پێ حەسیا کۆ هەما ئەخەر هەمی دنیایێ ژی تێکڤە بدت، ئەو نزانت کا چاوا مرۆڤەکی بکت با. ئوو وی چ تشتەک دەرهەقا ئەڤینێ دا نەدزانی.

با ژبەر وێ کۆ دبیابوو پێزانینێ ب کێماسی یێن خوە بکت تووره بوو، ئوو ئەخۆت، 'د سەفەرێن خوە یێن دۆرا جیهانێ دا، من ئاغلەب خەلکێن کۆ بەهسا ئەڤینێ دکن ئوو ل ئەسمانان دنهێررن دیتنە. مومکنە باشتر بت ئەم ل ئەسمانی بپرسین.'

کورکی ئەخۆت، 'باشە، ڤێجا هاری من بکە. ڤی جهی ب باخیزکەکێ وەسا خورت تژی بکە کۆ رۆژ بێ شەوق ببت. هنگی ئەز دێ بکارم بێ کۆرکرنا خوە ل ئەسمانی تەماشە بکم.'

ڤێجا با ب هەمی هێزا خوە دەربوو، ئوو ئەسمان تژی خیز بوو. رۆژ فەنانی سەوکەکا زێررین لێ هات.

ل ئوردیگەهێ زەهمەت بوو کۆ مرۆڤ تشتەکی ببینت. مێرێن بیاڤانێ پێشوەخت شەهرەزایێن ڤی بای بوون. وان ئەخۆتێ سمووم، ئوو ئەو ژ هورەیەکێ دەریایێ خرابتر بوو. هەسپێن وان هاوار دکر، ئوو هەمی چەکێن وان تژی خیز بوون.

ل بلنداهیان، ئێک ژ سەرداران بەرێ خوە کر سەرۆکی ئوو ئەخۆت، 'مومکنە باشتر بت ئەم ڤی کاری قوت بکین!'

وان هەما هەما کورک ددیت. روویێن وان ب پەررۆیێن شین نخاڤتی بوون، ئوو چاڤێن وان سەهم ئوو ترس پێڤە دیار بوو.

سەردارەکێ دی ئەخۆت، 'بلا بەس بت.'

سەرۆکی ب ڕێز ئوو حورمەت‌خۆت، ‘ئەز دخوازم مەزناهی یا ئەللاهی ببینم. ئەز دخوازم ببینم کا چاوا مرۆڤەک خوە دکت با.’

لێ وی د مەژی یێ خوە دا تێبینیەک لسەر ناڤێ هەردو مێرێن کۆ ترسا خوە دیار کربوو چێکر. هەما کۆ با سەکنیبا، وی دێ ئەو ژ سەردارییێ لادابان، ژبەر کۆ مێرێن درست یێن بیاڤانێ ناترسن.

کورکی‌خۆت رۆژێ، ‘بای‌خۆت من کۆ تو لسەر ئەڤینێ دزانی. ئەخەر تو لسەر ئەڤینێ بزانی، تو دبێ لسەر روحا جیهانێ ژی بزانی، ژبەر کۆ ئەو ژ ئەڤینێ هاتی یە چێکرن.’

رۆژێ‌خۆت، ‘ژ ڤی جهێ کۆ ئەز لێ مە، ئەز دکارم روحا جیهانێ ببینم. ئەو پەیوەندییێ ب روحا من را دکت، ئەم بهەڤرا کارەکێ وەها دکین کۆ‌خیا شین بن ئوو مەرر ل سێبەرێ بگەررن. ژ ڤی جهێ کۆ ئەز لێ مە، ئوو ئەزخەلەک ژ ئەردی دوورم، ئەز فێر بووم چاوا بئەڤینم. ئەز دزانم کۆ ئەخەر ئەز هەما پچەکا دی ل ئەردی نێزیک ببم، هەمی تشت دێ بمرن، ئوو روحا جیهانێ ئێدی نامینت. لەوما، ئەم ل هەڤدو دفکرین، ئوو ئەم ژ هەڤدو حەز دکین، ئوو ئەز ژیان ئوو‌خەرماهییێ ددم وی، ئوو ئەو ژی سەددم ئوو هێنجەتا ژیانێ ددت من.’

کورکی‌خۆت، ‘ڤێجا تو ئەڤینێ دنیاسی.’

‘ئوو ئەز روحا جیهانێ دنیاسم، ژبەر کۆ ئەم د ڤێ سەفەرا بێدووماهی یا دیخیهان ئوو کەونێ دا ب درێژی دخەل هەڤ ئاخڤتینە. ئەو دبێژت من کۆ مەزنترین ئاریشەیا وێ ئەوە کۆ،

هەتا نها، تەنێ کان ئوو مەعدەن ئوو شیناهی تێدخەهن کۆ هەمی تشت ئێکن؛ کۆ نەپێدڤی یە ئاسن فەنانی مسی بت، ئان مس فەنانی زێرری. هەر ئێک ژ وان درست مینا بوونەوەرەکێ ئێکانە ئوو فەرید ئەرک ئوو کارێ خوە بجھ دکن، ئوو هەمی تشت دێ ئاهەنگ ئوو سیمفۆنیایەکا ئاشتیێ بووبا ئەخەر دەستێ کۆ ئەڤ هەمی تشت نڤیسی ل رۆژا پێنجێ یا ئافراندنێ راوەستیابا.

رۆژ پێڤە چوو، 'لێ رۆژا شەشێ ژی هەبوو.'

کورکی‌خۆت، 'تو ئاقلمەندی، ژبەر کۆ تو ژ دوور ڤە هێف دکی هەمی تشتان. لێ تو ئەڤینێ نانیاسی. ئەخەر رۆژا شەشێ نەبا، مرۆڤ نەدبوو؛ مس هەرتم دێ مس بووبا، ئوو رساس ژی تەنێ رساس. راستە کۆ هەر تشتەکی چارەنڤیسا خوە هەیە، لێ د رۆژەکێ دا ئەو چارەنڤیس دێ بجھ ببت. لەوما دبێ هەر تشتەک خوە تەرابگوهێرت ئوو ببت تشتەکێ باشتر، ئوو چارەنڤیسەکا نوو پەیدا بکت، هەتا، رۆژەکێ، روحا جیهانێ ببت ئێک تشتێ ب تەنێ.'

رۆژ هزری، ئوو بریار داخەشتر بتەییست. بایێ کۆ شتەغالا وان ب دلێ وی خوەش هات بوو، خورتتر دەست ب وەشینێ کر، دا کورک کۆر نەبت.

کورکی‌خۆت، 'سەدەما هەبوونا کیمیلخەریێ ئەڤە. دێ هەرکەسەک ل خزینەیا خوە بگەررت، ڤەببینت، ئوو پاشی دێ بخوازت کۆ ببت تشتەکێ باشتر ژ وی تشتێ کۆ د ژیانا خوە یا بەرتر دا بوو. رساس دێ هەتا وی چاخی ئەرکێ خوە بجھ بکت کۆ جیهان حەوجەدارا رساسی بت؛ ئوو پاشی رساس دێ خوە بکت زێرر.

کیمیاخەر وەها دکن. ئەو نیشا ددن دەما کۆ ئەم بخەبتین ژ نها یا خوە باشتر ببین، هەمی تشتێن دەردۆرا مە ژی باشتر دبن.'

رۆژێ ژ کورکی پرسی، 'باشە، چما تو دبێژی کۆ ئەز چ ژ ئەڤینێ نزانم؟'

'ژبەر کۆ ئەو ئەڤین نینە مرۆڤ وەکی بیاڤانێ بێحەرکین بت، ئوو ئەڤین نینە ژی کۆ مرۆڤ فەنانی بای ل جیهانێ سەرخەردان بت. ئوو نە ئەڤینە ژی کۆ مرۆڤ هەمی تشتان ژ دوورڤە ببینت، هەر وەکی کۆ تو دکی. ئەڤین ئەو هێزە کۆ روحا جیهانێ تەراخوهێرت ئوو باشتر دکت. دەما ئەز جارا بەراهیێ خەهشتمێ، ئەز هزریم کۆ روحا جیهانێ کەملان بوو. لێ پاشتر، من دیت کۆ ئەو ژی مینا ئالی یێن دی یێن ئافراندنێ بوو، ئوو وێ ژی کەلەجان ئوو شەرریێن خوە هەبوون. ئەم روحا جیهانێ پەروەردە دکین، ئوو جیهانا کۆ ئەم تێدا دژین ئان دێ باشتر ببت ئان خرابتر. ئەڤ ژی خرێدایی وێ یە کا ئەم ب خوە باشتر دبین ئان خرابتر. ئاها ل ڤێدەرێ هێزا ئەڤینێ دەست ب کاری دکت. ژبەر کۆ دەما ئەم دئەڤینین، ئەم هەرتم دخەبتین کۆ ژ نها باشتر ببین.'

رۆژێ پرسی، 'ڤێجا تو چ ژ من دخوازی؟'

کورکی بەرسڤاند، 'ئەز دخوازم تو ئاریکاری یا من بکی خوە بکم با.'

رۆژێ خۆت، 'خوەرسک من وەکی ئاقلمەندترین بوونەوەرێ ئافراندی دنیاست. لێ، ئەز نزانم چاوا تە بکم با.'

'ڤێجا، ئەز دبێ ژ کی بخوازم؟'

رۆژ دەقیقەیەکێ هزری. بای ژ نێزیک ڤەخوهداری دکر، ئوو دخوەست ببێژت هەمی کوژی ئوو کونجکێن جیهانێ کۆ ئاقلێ رۆژێ ژی تێرا خوە بەرتەسکە؛ ببێژت ئەو نکارت سەرەدەریێ دخەل ڤی کورکی بکت یێ کۆ ب زمانێ جیهانێ دئاخڤت.

رۆژێ‌خۆت، 'دخەل وی دەستی بئاخڤە کۆ هەمی تشت نڤیسینە.'

بای ژ خوەشیان هاوار کر، ئوو خوەرتتر ژ هەمی دەمان وەشییا. خیڤەت ژ سنگێن خوە ڤەدڤەدیان، ئوو دەوار ژ هەڤسارێن خوە رێخار دبوون. لسەر کەڤری، مێران خوە ب هەڤدو ڤە چرر دکر دا نەهاتبان هاڤێتن.

کورکی بەرێ خوە دا دەستێ کۆ هەمی تشت نڤیسی. هەما دخاڤێدا ئەو پێ حەسییا کۆ هەمی‌خیهان ئوو کەون بێدەنگ بوون، وی برریار دا نەئاخڤت.

سرێم ئوو جەریانەکا ئەڤینێ ب خورر ژ دلێ کورکی دەرکەڤت، ئوو وی دەست ب دعایێ کر. ئەو نڤێژەک بوو کۆ وی چ جاران بەری هنگی نەخویند بوو، ژبەر کۆ ئەو نڤێژەکا بێ پەیڤ ئوو لاڤە، بێ تکا بوو. نڤێژا وی نە ژبۆ شوکر ئوو سوپاسی یا وێ بوو کۆ مەررێن وی چێروانەکێ نوو پەیدا کربوو؛ ئەو نە ژبۆ وێ بوو کۆ کاریبا بلوورێن زێدەتر فرۆتبان؛ نە دەرۆزی یا ژبۆ وێ بوو کۆ ژن هەر ل بەندا ڤەخەرریانا وی بمینت. د بێدەنگیێ دا، کورک تێگەهشت کۆ بیاڤان ئوو با ئوو رۆژ ژی د بزاڤا فەهمکرنا وان نیشانان دا بوون کۆ دەستی نڤیسی بوون، ئوو وان دخوەست ل پەی کەرخێن خوە بچن، ئوو تشتێ کۆ لسەر زمرووتەکا ب تەنێ

هـات بـوو نڤیـسین فـەهم بکـن. وی دیـت کـۆ نیـشانێن خێـرێ ل سەرانسەری ئەردی ئوو ل ئەسمانان بەلاڤ بوونە، ئوو دیاربوونا وان نە چ سەدەم هەنـە، نـە چ ڕەنگـی؛ وی ددیت کـۆ نـە بیاڤانـان، نـە بایـان، نـە ڕۆژێ ئـوو نـە مرۆڤـان نـەدزانی کـا ئـەو ژبـۆ چ هاتنـە ئافراندن. لێ وی ددیت کۆ تەنێ دەستی دەلیلەک ژبۆ ڤـان هـەمی تـشتان هـەبوو، ئـوو تـەنێ دەسـتی دکـاری مـوعجزان بکـت، ئـان دەریایێ بکت بیاڤـان... ئـان مرۆڤـەکی بکت بـا. ژبـەر کـۆ تـەنێ دەستی فەهم دکر کۆ نتل ئوو نەخشەکێ مـەزنترڕەیهـان ئـوو کـەون ڕەهاند بوو جهـەکی کـۆ شـەش ڕۆژێـن ئافرانـدنێ وەسـا وەرار بکـن هەتا بن کارەکێ مەزن.

کورک ڕەهشت روحا جیهانێ، ئوو ئەو پارچەیەک بوو ژ روحا خودێ. ئوو وی دیت کۆ روحا خودێ روحا وی ب خوە بوو. ئوو کۆ ئەو، کورکەک، دشیبا موعجزان بکت.

★

وێ ڕۆژێ بایێ سمووم وەسا دەربوو کۆ چ جاران بەری هنگـی وەسا دەرنەبووبوو. ژبۆ نڤشێن پاشتر، ئەرەبان ئەفسانەیا کورکەکی ڤـەڕەخێررا کـۆ خـوە کربـوو بـا، ئـوو بـەرڤاژی خوەسـتەکا خـورتترین سەرۆکێ بیاڤانێ، هەما ببێژە ئوردیگەهەکێ لەشکری وێران کر.

دەما بایێ سمووم سەکنی، هەمی کەسان ل وی جهی تەماشە دکر کۆ کورک لێ بوو. لـێ ئـەو ئێـدی نـە ل وێـدەرێ بـوو؛ ئـەو ب

ڕەخ پاسەڤانی یا تۆڕێخرتی، ل ئالی یێ دی یێ ئوردیگەهێ ڕاوەستییا بوو.

مێر ژ جادوێخەری یا وی ساوێخرتی ئوو خۆفگرتی بووبوون. لێ دو کەس هەبوون کۆ دبشکوررین: کیمیلخەر، ژبەر کۆ وی مریدێ خوە یێ کەملان ڤەدیت بوو، ئوو سەرۆک، ژبەر کۆ وی مریدی مەزناهی یا خودێ فەهم کربوو.

ڕۆژا پاشتر، سەرۆکی خۆت کیمیلخەری ئوو کورکی وەغەرا هەوە ب خێر بت، ئوو پاسەڤانێن پێخینی ئوو پێشوازیێ دانخەل وان دا هەتا هەر دەرا وان خوەستبا ژبۆ پارێزڤانییێ دخەل وان چووبان.

★

وان هەمی ڕۆژێ هاژۆت. بەرەبەرێ ڕۆژئاڤابوونێ، ئەو ڕاستی سەومەعەکەیەکا قوبتیان هاتن. کیمیلخەر پەیا بوو، ئوو خۆت پاسەڤانان کۆ دکارن ڤەبگەررن ئوردیگەهێ.

کیمیلخەری خۆت، ‘ژ نها پێڤە، تو دێ ب تەنێ بی. تو تەنێ سێ سەعەتان ژ ئەهرامان دووری.’

کورکی خۆت، ‘سپاس. تە ئەز فێری زمانێ جیهانێ کرم.’

‘من تەنێ تشتێ تە ب خوە دزانی لڤاند.’

کیمیلخەری دەرخەهێ سەومەعەیێ کوتا. ڕەبەنەکێ ب کنجێن ڕەش هات بەر دەرخەهی. ئەو چەند دەقیقەیەکان ب زمانێ قوبتی شتەغلین، ئوو کیمیلخەری ژ کورکی ڕاخۆت بچت هوندر.

کیمیلخەر بشکوررى، ‘مـن ژ وى خوەست کـۆ ژبـۆ بێهنـەکێ مەتبەخا وان بکاربئینم.’

ئـەو چـوون مەتبـەخا ل پـشتا سـەومەعەیێ. کیمیلخـەرى ئـلخر ئەییساند، ئوو رەبەنەکى هندەک رساس ژبۆ وى ئینـا. کیمیلخـەرى رسـاس کـر نـاڤ ئاخلەویکـەکا ئاسـن. دەمـا رسـاس بـوو شـلەمە، کیمیلخەرى هێلکا زەر یا عەجێب ژ بـەریکا خـوە دەرئێخست. وى زیڤەکێ وەکى داڤا مووى زراڤ ژێ نکراند، شەما تێڤەدا، ئوو ئـەو ژى کر ناڤ ئاخلەویکا کۆ رساس تێدا حەلیابوو.

رەنگـێ تێکهلـۆکێ سـۆر بـوو، هـەما وەکـى رەنگـێ خـوینێ. کیمیلخەرى ئاخلەویک ژ سەر ئلخرى هلنا، ئـوو ل رەخـەکى دانـا دا سار بووبا. دەما وى ئەڤ دکر، د بـەررا ژى بەهسا شـەررێ ناڤبـەرا عەشیران ژبۆ رەبەنى دکر.

وى‌خـۆت رەبـەنى، ‘ئـەز وەسـا دبیـنم کـۆ ئـەو شـەرر دێ هەیامەکا درێژ ڤەبکێشن.’

رەبەن ئازرى. کاروان هەیامەک بوو ل غەززەیێ سەکنى بوون، ئوو ل بەندا داویبوونا شەررى بوون. رەبەنى‌خۆت، ‘لـێ یـا خـودێ دێ بجھ ببت.’

کیمیلخەرى بەرسڤاند، ‘درست وەسا یە.’

دەما ئاخلەویک سار بوو، رەبەنى ئوو کورکى لـێ تەماشە کر، ئەو حەیرین. رساس ل سەر کەلواشـێ ئاخلـەویکێ هـشک بووبـوو، لـێ ئێدى رساس نەبوو. ئەو زێرر بوو.

کورکى پرسى، ‘ئەرێ ئەز دێ رۆژەکێ فێر ببم هۆسا بکم؟’

کیمیلخەری‌خۆت، ‘ئەڤ چارەنڤیسا من بوو نە یا تە. لێ من خوەست ئەز نیشا تە بدم کۆ ئەڤ کار مومکنە.’

ئەو ڤەخەرریان دەڤخەهێ سەومەعەیێ. ل وێدەرێ، کیمیلخەری سەوک کر چار پارچە.

وی پارچەیەک درێژ کر بەر رەبەنی ئووخۆت، ‘ئەڤ ژبۆ تە یە. ئەو ژبۆ سەخاوەتا تە دخەل سەردانکەرانە.’

رەبەنی بەرسڤاند، ‘لێ ئەڤخەلەک ژ سەخاوەتا من زێدەترە.’

‘قەت ڤێ مەبێژەڤە، قەمی ژیان‌خوهێ خوە بدتێ ئوو جارەکا دی کێمترێ بدت تە.’

کیمیلخەری بەرێ خوە دا کورکی، ئووخۆت، ‘ئەڤ ژبۆ تە یە. تۆلەیەکا وی تشتی یە کۆ تە دا سەرۆکی.’

کورکی دخوەست ببێژت ئەوخەلەک ژ وێ مەزنتر بوو کۆ وی دابوو سەرۆکی. لێ ئەو بێدەنگ ما، ژبەر کۆ بهیست بوو کیمیلخەری چ‌خۆت بوو رەبەنی.

کیمیلخەری پارچەیەک هێلا ئووخۆت، ‘ئوو ئەڤ ژی ژبۆ منە. ژبەر کۆ ئەز دبێ ڤەبگەررم بیاڤانێ، جهێ کۆ شەررێ عەشیران لێ هەیە.’

وی پارچەیێ چارێ ژی دا دەستێ رەبەنی.

‘ئەڤ ژی ژبۆ کورکی یە، ئەخەر ئەو چ جاران حەوجەدار ببت.’

کورکی‌خۆت، ‘لێ ئەز دێ بچم ل خزینەیا خوە بگەررم. نها ئەزخەلەک ل وێ نێزیک بوومە.’

کیمیلخەری‌خۆت، ‘ئوو ئەز پشتراستم کۆ تو دێ وێ ڤەببینی.’

‘پا چما ئەڤ؟’

‘ژبەر کۆ تە بەری نها دو جاران مالێ خوە ژ دەست دایە. جارەکێ تە دایە دزان، جارەکێ ژی دایە سەرۆکی. ئەز ئەرەبەکێ پیر، یێ خورافەباوەرم، ئوو باوەری یا من ب مەتەلان هەیە. مەتەلەک هەیە دبێژت، ‘هەرتشتێ جارەکێ بقەومت قەت دوبارە ناقەومت، لێ هەرتشتێ دوجاران بقەومت بێگومان دێ جارا سێیێ ژی بقەومت.’’ ئەو سواری هەسپێن خوە بوون.

★

کیمیلخەری‌خۆت، ‘ئەز دخوازم چیرۆکەکێ دەرهەقا خەونان دا ببێژم تە.’

کورکی هەسپێ خوە نێزیکتر کر.

‘‘ل رۆما کەڤن، ل دەما ئەمپەراتۆر تیبەریوسی، مێرەکێ باش هەبوو کۆ دو پسێن وی هەبوون. پسەکێ وی د لەشکری دا بوو، ئوو بەر ب دوورترین دەڤەرێن ئەمپەراتۆریێ هات بوو شاندن. پسێ دی هۆزانڤان بوو، ئوو هەمی رۆم ب هۆزانێن خوە یێن بەدەو دلشاد کربوو.

شەڤەکێ، بابی خەونەک دیت. فریشتەیەک ل وی دیار بوو، ئوو‌خۆت وی کۆ پەیڤێن ئێک ژ پسێن وی دێ ل هەمی جیهانێ بهێن فێرکرن ئوو ژبۆ نڤشێن نەهاتی بهێن دوبارەکرن. باب ژ خەوێ شیار بوو، کێفخوەش بوو ئوو‌خری، ژبەر کۆ ژیان

سەخاوەتمەند بوو، ئوو تشتەک نیشا وی دا بوو کۆ دێ هەر بابەک ب زانینا وی تشتی سەفراز بووبا.

هەیامەکا کورت پشتی هنگی، باب مر، دەما دخوەست زارۆیەکی بپارێزت کۆ نێزیک بوو دبن چەرخێن ئەرەبانەیەکێ دا بپەلچقت. ژبەر کۆ ئەو د هەمی ژیانا خوە دا ب ئاوایەکێ درست ئوو عادلانە ژیابوو، ئەو ئێکسەر چوو بەهشتێ، ئوو ل وێدەرێ ئەو فریشتە دیت کۆ هاتبوو خەونا وی.

فریشتەیێ‌خۆت، 'هەمی دەمان تو مێرەکێ باش بووی. تو ژیانەکا ئەڤیندارانە ژیای، ئوو ب سەربلندی ژی مری. نها ئەز دکارم هەر ئارەزوویەکا تو بخوازی بجھ بکم.'

مێری‌خۆت، 'ژیان دەرهەقا من دا باش بوو. دەما تو هاتی خەونا من، من هەست کر کۆ جەزایێ هەمی بزاڤێن من هاتبوو دان، ژبەر کۆ نڤشان دێ هۆزانێن پسێ من خویندبان. ئەز چ تشتەکی ژبۆ خوە ناخوازم. لێ هەر بابەک دێ ب ناڤووبانگێ زارۆیێ کۆ سەخبێریێ لێ دکت ئوو ل دەما کۆ مەزن دبت وی فێر دکت، سەربلند ببت. دەمەکێ ل پاشەرۆژەکا دوور، ئەز دخوازم پەیڤێن پسێ خوە ببینم.'

فریشتەیێ دەستێ خوە دانا سەر ملێ مێری، ئوو هەردو بەر ب پاشەرۆژێ چوون. ئەو ل جهەکێ مەزن بوون، ل دۆرا وان ب هزاران کەس هەبوون کۆ ب زمانەکێ عەجێب دپەیڤین.

مێر ژ کێفخوەشیان‌خری.

وی د بەر رۆندکێن خوە راخۆت فریشتەیێ، ‘من دزانی کۆ هۆزانێن پسێ من نەمر بوون. ئەرێ تو دکاری ببێژی من کا ئەو کی هۆزانا پسێ من دوبارە دکن؟’

فریشتەیێ خوە ل مێری نێزیکتر کر، ئوو، ب نەرمی، ئەو بر ئالی یێ دەپکورسیەکا ب رەخ وان قە، ئوو روونشتن.

فریشتەیێ‌خۆت، ‘هۆزانێن پسێ تە یێ هۆزانڤان ل رۆمێ خەلەک حەزکری بوون. هەمیکەسان ژ وان حەز دکر ئوو خوەشی ژێ ددیت. لێ دەما دەستهلاتداری یا تیبەریوسی داوی بوو، هۆزانێن وی ژی هاتن ژبیرکرن. پەیڤێن تو نها دبهیسی یێن وی پسی نە یێ کۆ د لەشکری دا بوو.’

مێر ب عەجێبمانی ل فریشتەیێ نهێرری.

‘پسێ تە ژبۆ خزمەتێ چوو جهەکێ دوور، ئەو بوو سەرداری سەد لەشکران. ئەو داخەر ئوو قەنج بوو. ئێڤاریەکێ، ئێک ژ خزمەتکارێن وی نەساخ کەڤت، وەسا دیاربوو کۆ دێ مربا. پسێ تە بهیست بوو کۆ مالوومەکێ جهوو هەبوو نەساخی ساخ دکرن. وی رۆژ ل پەی رۆژان هاژۆت دا وی مێری ببینت. د رێیێ دا، وی زانی کۆ مێرێ ئەو لێ دخەرریا پسێ خودێ بوو. وی کەسێن دی یێن کۆ وی ساخ کربوون دیتن، ئوو وان پسێ تە فێری رێنومایی یێن وی کر. ئوو ب ڤی رەنگی، ب سەر وێ را کۆ ئەو سەردارەکێ رۆمی بوو، ئەو چوو سەر دینێ وان. دەمەکێ کورت پشتی وێ، ئەو‌خەهشت وێدەرێ کۆ مێرێ ئەو لێ دخەرریا ژبۆ سەردانەکێ ل وێدەرێ بوو.

وی ژبۆ مێری بەهسا خزمەتکاریێ خوە کۆ ب‌خرانی نەساخ بوو کر، مالوومی بەرهەڤی یا خوە کر کۆ دخەل وی بچت مالا وی. لێ سەردار مرۆڤێ ئیمانێ بوو، ئوو، دەما ل چاڤێن مالوومی نهێررى، زانی کۆ ب راستی ئەو د حزوورا پسێ خودێ دا بوو.'

فریشتەیێ‌خۆت مێری، 'ئوو پسێ تە وەها‌خۆت. ئەڤ ئەو پەیڤن کۆ وی‌خۆتن مالوومی ئوو قەت نەهاتن ژبیرکرن: 'خودانێ من، ئەز نە هەژی مە کۆ تو بهێی بن ساپووتکێن من. تو تەنێ پەیڤەکێ ببێژە ئوو خزمەتکارێ من دێ ساخ ببت ڤە.''

کیمیلخەری‌خۆت، 'نەخرنگە مرۆڤ چ بکت، هەرکەسەک لسەر روویێ ئەردی دەورەکێ ناڤەندین ئوو سەرەکە د دیرۆکا جیهانێ دا دخێررت. ئوو ب ئاوایەکێ ئاسایی ئەو ب خوە نزانت.'

کورک بشکوررى. وی قەت نەخەیالاندبوو کۆ پرسیارێن دەرهەقا ژیانێ دێ هۆسا ژبۆ شڤانەکی‌خرنگ بووبان.

کیمیلخەری‌خۆت، 'ب خاترا تە.'

کورکی‌خۆت، 'ب خاترا تە.'

★

کورکی چەند سەعەتەکان ل بیاڤانێ هاژۆت، ئوو ب زەلالی خوە ددا دلێ خوە کا دێ چ‌خۆتبا. دلێ وی دێ‌خۆتبا وی کا خزینەیا وی ل کیدەرێ بوو.

کیمیلخەری‌خۆت بوو وی، ‘خزینەیا تە ل کیدەرێ بت، دلێ تە ژی ل وێدەرێ یە.’

لێ ڤی دلی بەهسا تشتێن دی دکر. وی ب شەهنازی ئوو فەخر بەهسا چیرۆکا شڤانەکی دکر کۆ مەرریێن خوە هێلا بوون دا ل پەی خەونەکێ کۆ وی دو جاران دیت بوو چووبا. وی بەهسا چارەنڤیسێ دکر، ئوو یا وان مێریێن بێهژمار یێن کۆ ژبۆخەرریانا ل پەی وەلاتێن دوور ئان ژنێن بەدەو سەرخەردان بوونە، ب باوەری یێن خوە یێن پێش‌وەختجهخرتی ل بەرانبەری خەلکێ زەمانێ خوە راوەستیانە. وی بەهسا سەفەران، ڤەدیتنان، کتێبان، ئوو خوهۆرینێ دکر.

دەما وی ل بەر بوو کۆ ل‌خرەکێ دی یێ خیزی سەربکەڤت، دلێ وی ب پستەپست ڤەخۆت، ‘هایێ تە ژ وی جهی هەبت کۆ رۆندکێن تە باراندن. ئەڤ ئەو جهە یێ کۆ ئەز لێ مە، ئوو خزینەیا تە ژی ل وێدەرێ یە.’

کورک هێدیکا ب سەرخرێ خیزی کەڤت. هەیڤەکا دی یا چاردەشەڤی ل ئەسمانێ ستێرتژی بوو: ئەو هەیڤەک بوو کۆ ئەو ژ مێرخێ ب رێ کەڤت بوو. روهنی یا هەیڤێ د ناڤبەرا خرێن خیزی دا سێبەر چێ دکرن ئوو دیمەنێ دەریایەکێ دئافراند کۆ دخەڤژین ئوو قەلپینان دا بوو؛ ئەو رۆژ هات بیرا کورکی کۆ هەسپ ل بیاڤانێ رابوو سەر پێ یێن خوە، ئوو ب وی ئاوایی وی کیمیلخەر نیاسی. ئوو هەیڤ دکەڤت سەر بیدەنگی یا بیاڤانێ، ئوو دکەڤت سەر سەفەرا مێرەکی کۆ ل خزینەیا خوە دخەرریا.

دەما ئەوێخەهشت شششششسەرێخرێ خیزی، دلێ وی پەرپتی. ل وێدەرێ، ئەهرامێنێخراڤی ئوو پرهەیبەتێن مسرێ د بن روهنی یا هەیڤێ دا ئوو ل بیاڤانا کۆ دبرسقی سەکنی بوون.

کورک کەڤت سەر چۆکێن خوە ئووێخری. وی شوکرا خودێ کر ژبۆ وێ کۆ باوەری یا وی ب چارەنڤیسێ ئینا بوو، ئوو ژبۆ وێ کۆ ئەو بەر ب شاهەکی، بازێخانەکی، مێرەکێ ئنگلیز، ئوو کیمیلخەرەکی بر بوو. ئوو ب سەر هەمیان را، ژبۆ وێ کۆ ئەو ل بیاڤانێخەهاند بوو ژنەکێ کۆێخۆت بوو وی ئەڤین قەت مێران ژ چارەنڤیسا خوە نادت پاش.

ئەخەر وی بخوەستبا، ئەو دکاری ل وێ دەمێ ڤەخەرریابا مێرخێ، ڤەخەرریابا نک فاتیمایێ، ئوو وەکی شڤانەکێ سادە ژیابا. ما نە ئەو بوو کۆ کیمیلخەر ژی ل بیاڤانێ دژیا، هەرچندە کۆ وی زمانێ جیهانێ ژی دفەهمی، ئوو دزانی چاوا رساسی ژی کربا زێرر. نە پێدڤی بوو کۆ وی زانست ئوو هونەرێ خوە نیشا هەمی کەسان دابا. کورکی، کۆ ئەو ئێدی دهات چارەنڤیسا خوە بجەھ بکت،ێخۆت خوە کۆ هەمی تشتێن کۆ دبیابوو بزانت فێربووبوو، ئوو وی هەمی تشتێن کۆ مومکن بوو بخەیالینت ژی تەجریبە کربوون.

لێ ئەو ل جهەکی بوو کۆ مومکن بوو خزینەیا خوە ڤەببینت، ئوو وی ئینا بیرا خوە کۆ چ پرۆژەیەک کەملان ئوو تڤاڤ نابت ئەخەر ئارمانجا خوە پێک نەئینابت. کورک ل خیزێ دەردۆرا خوە نهێرری، ئوو دیت، ل جهێ کۆ رۆندکێن وی کەڤت بوون، کێزکەکا

پیرۆز کونەک د خیزی دا چێ دکر. ل دەما کۆ ل بیاڤانێ بوو، ئەو فێر بووبوو کۆ ل مسرێ کێزکێن پیرۆز چەڤەنگ ئوو سیمبۆلا خودێ نە.

نیشانەکا دی یا خێرێ! کورکی دەست ب کۆلینا خرێ خیزی کر. ل وێ دەمێ، ئەو ل وی تشتی هزری کۆ جارەکێ بازرخانێ بلووران خۆت بوو وی: هەر کەسەک دکارت ئەهرامان ل حەوشا خوە چێ بکت. کورکی نها ددیت کۆ ئەو نەدکاری وی کاری بکت ئەخەر د هەمی ژیانا خوە یا مایی دا ژی بەر لسەر بەری دانابان.

شەڤێ هەمیێ، کورکی ئەو دەرا کۆ هلبژارت بوو دکۆلا، لێ چ تشتەک ڤەنەدیت. وی هەست دکر کۆ ب قاسی هەمی چاخ ئوو دەمێن پشتی ئاڤاکرنا ئەهرامان خران بوویە. لێ نە نڤست. وی بەرخوەدا ئوو هەر ل سەر کۆلینێ بەردەوام بوو، ئوو شەررێ بایەکی دکر کۆ جارجار خیز ڤەدخەرراند جهێ کۆلایی. دەستێن وی کول ئوو ماندی بووبوون، لێ وی خوهداری یا دلێ خوە دکر. وی خۆت بوو کۆ جهێ رژیانا رۆندکێن خوە بکۆلت.

دەما وی بزاڤ دکر کەڤرەکێ کۆ خەهشت بوویێ دەربئێخت، وی پێژنەک بهیست. چەند هەلامەتەک بەر ب وی دهاتن. پشتا وان ل روهنی یا هەیڤێ بوو، ئوو کورک نەدکاری چاڤێن وان ئوو دیێن وان ببینت.

ئێک ژ هەلامەتان پرسی، 'تو ل ڤێدەرێ چ دکی؟'

ژبەر کۆ کورک ترسیابوو، وی بەرسڤ نەدا. وی جهێ خزینەیا خوە ڤەدیت بوو، ئوو ژ تشتێ کۆ مومکن بوو بقەومت دترسیا.

هەلامەتێ دێخۆت، ‘ئەم ژبەر شەررێ ناڤبەرا عەشیران رەڤیانە، ئوو ئەم حەوجەدارێ پارەیی نە. تو چ ل وێدەرێ ڤەدشێری؟’

کورکی بەرسڤاند، ‘ئەز چ تشتەکی ناڤەشێرم.’

لێ ئێک ژ وان کورک‌خرت ئوو ژ چالێ راکێشا دەرێ. یێ دی، کۆ چانتایا کورکی دپشکنی، پارچەیا زێررى ڤەدیت.

وێ‌خۆت، ‘ئەڤە زێرر ل ڤێدەرێ یە.’

هەیڤێ روویێ ئەرەبێ کۆ ئەو‌خرت بوو روهن دکر، ئوو کورکی مرن د چاڤێن وی دا ددیت.

‘مومکنە وی هێشتا زێرر د بن ئەردی دا ڤەشارت بت.’

وان کورک نەچار کر هێشتا ئەردی بکۆلت، لێ وی چ تشتەک ڤەنەدیت. دەما رۆژ هلات، وان مێران دەست ب کوتانا کورکی کر. ئەو رەشووشین بووبوو ئوو خوین ژێ دچوو، کنجێن وی درریا بوون، ئوو وی هەست کر کۆ مرن نێزیک بووبوو.

کیمیلخەری‌خۆت بوو، ‘پارە دێ چ فاییدەیێ بگەهینت تە ئەخەر تو ل بەر مرنێ بی؟ نەخەلەک جاران پارە جانێ مرۆڤی دپارێزت.’ ل داویێ، کورکی هاوار ل مێران کر، ‘ئەز ژبۆ خزینەیێ دکۆلم.’ ئوو، ب سەر وێ را کۆ دەڤێ وی ستوور بووبوو ئوو خوین ژێ دهات، وی‌خۆت ئێریشکەران کۆ دو جاران خەون ب خزینەیەکا ڤەشارتی ل نێزیکی ئەهرامێن مسرێ ڤە دیت بوون.

مێرێ کۆ وەسا دیار بوو رێبەرێ دەستەکێ بوو دخەل ئێکی ژ وان ئاخڤت: ‘ژ وی ڤەبن. وی چ تشتەکێ دی نینە. وی دبێ ئەڤ زێرر ژی دزی بت.’

کورک کەڤت سەر خیزی، هەما ژخوەچوویی. رێبەری ئەو هەژاند ئووخۆت، ‘ئەم دچین.’

لێ بەری ئەو بچن، ئەو ڤەخەرریا نک کورکی ئووخۆت، ‘تو نامری. تو دێ بژی، ئوو تو دێ فێر ببی کۆ نابت هۆسا نەزان بی. دو سالان بەری نها، درست ل ڤی جهی، من ژی خەونەک دیت کۆ دوبارە دبوو. من خەون ددیت کۆ دبیا چووبام دەشتێن سپانیایێ ئوو ل دێرەکا هەررفتی‌خەرریابام کۆ شڤانەک ئوو مەررێن وی لێ نڤست بوون. د خەونا من دا، هژیرەکا مەزن لسەر کاڤلێ ئۆدەیا پیرۆز شین بووبوو، ئوو دخۆت من کۆ ئەخەر من رهێن هژیرێ بکۆلابان، دێ من خزینەیەک ڤەدیتبا. لێ ئەز نە وەسا ئەهمەق ئوو نەزانم کۆ هەمی بیاڤانێ ژبۆ خەونەکا دوبارەبوویی بشەقینم.’

ئوو ئەو بەرزە بوون.

کورک رابوو سەر پیان ئوو ڤەدهژیا. ئەو جارەکا دی ل ئەهرامان نهێررری. دا بێژی قای ئەو ب وی دکەنین. ئەو ژی کەنی، ئوو دلێ وی هات کۆ ژ خوەشیان بپەقت.

ژبەر کۆ نها وی دزانی خزینەیا وی ل کیدەرێ بوو.

پاشگۆتن

کورک درست دەما شەڤ دادهات‌خەهشت دێرا بچووک یا ڤەهێلایی. هژیر هێشتا ل وێدەرێ، ل ئۆدەیا پیرۆز بوو، ئوو هێشتا ستێر د ساپووتکێن نیڤهەررفیایی را دهاتن دیتن. هات بیرا وی کۆ ئەو ب مەررێن خوە را ل وێدەرێ مابوو؛ ئەو شەڤەکا ئارام بوو... تەنێ خەون تێ نەبا.

ئەو نها بێ مەررێن خوە، لێ ب بێرەکێ ئانکۆ مەلبێرەکێ، ل وێدەرێ بوو.

ئەو روونشت ئوو بێهنەکا خوەش ل ئەسمانی راما. پاشی وی بتلەکێ شەرابێ ژ پارزینکێ خوە دەرئینا، ئوو هندەک ژێ ڤەخوار. ئەو شەڤ هات بیرا وی کۆ ل بیاڤانێ دخەل کیمیلخەری روونشت بوو ئوو تەماشەیێ ستێران دکر ئوو شەراب ب هەڤرا ڤەدخوار. ئەو ل وان هەمی رێیان هزری کۆ وی پێدا سەفەر کربوون، ئوو کا چاوا ب ئاوایەکێ عەجێب خودێ برریار دابوو خزینەیا وی نیشا وی بدت. ئەخەر وی ب خەونێن دوبارەبوویی باوەر نەکربا، وی دێ ژنا قەرەچ، شاهە، دز، ئان ... نەدیتبان. وی‌خۆت خوە، 'باشە، ئەو رێزەکا درێژە. لێ رێ ب نیشانێن خێرێ هاتبوو نڤیسین، ئوو چ رێ تێ نەدچوون کۆ ئەز شاش چووبام.'

ئەو د خەو را چوو، ئوو دەما شیار بوو رۆژ بلند بووبوو. وی دەست ب کۆلینا بنێ هژیرێ کر.

کورکی هاوار ل ئەسمانی کر، 'هەی جادووخەرێ پیر! تە ئەڤ چیرۆک هەمی دزانی. تە هەما پارچەیەکا زێررى ل سەومەعەیێ ژی هێلا دا ئەز پێ ڤەبگەررم ڤێ دێرێ. رەبەن کەنی دەما ئەز د کنجررکان دا دیتم. ئەرێ تو نەدکاری من ژ وێ بپارێزی؟'

وی دەنگەک د بای را بهیست، 'نە! ئەخەر من خۆتبا تە، تە دێ ئەهرام نەدیتبان. ئەو بەدەون، نە وەسا یە؟'

کورک بشکوررى، ئوو ل سەر کۆلینێ بەردەوام بوو. نیڤ سەعەتێ پشتی هنگی، بێرا وی ب تشتەکێ رەق کەڤت. سەعەتەکێ پشتی هنگی، سندۆقەکا لیرەیێن زێرر یێن سپانی ل بەر وی بوو. هەروەسا بەرێن بهلخران، دەمامکێن زێررین یێن ب پەررێن سۆر ئوو سپی نەخشاندی، ئوو پەیکەرێن بەرین یێن ب خەوهەران رازاندی هەبوون. تالانەکا کۆ وەلاتی ژ زوودا ژ بیر کربوو، ئوو تالانکەری ژی ژبیر کربوو ببێژت زارۆیێن خوە.

کورکی ئوریم ئوو تومیم ژ چانتایا خوە دەرئینان. وی تەنێ جارەکێ ئەو بەر ب کار ئینابوون، سپێدەیەکێ کۆ ئەو ل سووکێ بوو. ژیانا وی ئوو رێ یا وی هەمی دەمان تێرا وی نیشانێن خێرێ لێ هەبوون.

وی ئوریم ئوو تومیم دانان ناڤ سندۆقێ. ئەو ژی نها پشکەک ژ خزینەیا وی بوون، ژبەر کۆ ئەو یادخارێن شاهێ پیر بوون، شاهەکێ کۆ وی دێ قەت نەدیتبا ڤە.

کورک هزری کۆ ئەرێ راستە! ژیان ب راستی ژبۆ وان کەسان سەخی ئوو دەستڤەکری یە کۆ ل پەی چارەنڤیسا خوە دچن. پاشی هات بیرا وی کۆ دبێ ئەو چووبا تەریفایێ، دا هەروەکی وەعدە دابوو، دەھ ئێکا خزینەیا خوە دابا ژنا قەرەچ. ئەو هزری کۆ ئەو قەرەچ ب راستی زیرەکن. مومکنە ئەو ژبەر وێ بووبت کۆ ئەو ڕخەلەک دڕخەرریان.

با دیسا دەربوو. ئەو بایێ لەڤانتەر بوو، بایێ کۆ ژ ئەفریکایێ دھات. وی بێهنا بیاڤانێ، ئان مەترسی یا ئێریشا مەغربیان دڕخەل خوە نەدئینا. وی بێهنەک دڕخەل خوە دئینا کۆ وی باش دنیاسی، ئوو بێهنا ماچەکێ ماچەکا کۆ هێدی هێدی ژ دوور دھات، ھەتا ل سەر لێڤێن وی درووونشت.

کورک بشکورری. ئەو جارا پێشیێ بوو کۆ وێ تشتەکێ وەھا دکر.

وی‌ڕخۆت، 'ڤا ئەز ھاتم فاتیما.'

فەرهەنگۆك

ئـاپۆرە: قـەرەبالغی، هـژمارەکا مـەزن ژ خـەلکی، بۆشـی ئـوو دەنگەدەنگا بۆشی یا خەلکی

ئاخلـەویک: موقـل، ئامانـەکێ ب دەسـتک کـۆ ژبـۆ قەلانـدن ئـوو سۆرڤەکرنا زادی دهێت بکارئینان

ئارەزوو: حەزەکا مەزن، داخوازیەکا کوور، ئەمەل

ئارهان: زێدەبوونا ئێش ئوو ژانێ، تووره ئوو عەسەبیبوون

ئاسنرەڤا: پارچەیەک ژ مەرتالی کۆ ئاسن ئان پۆلایی ب ئالی یێ خوه ڤه رادکێشت، موخناتیس

ئاسۆ: بازنا دۆرا ئەسمانێ کۆ مرۆڤ ب چاڤان دبینت، جهێ ب ئێک‌خەهشتنا ئەرد ئوو ئەسمانان ل دوورترین جهێ کۆ چاڤێن مرۆڤی دبینت، ئوفوق

ئەختـەر: خۆکـەک ئـانکۆ کەریـەکێ مـەزن کـۆ ل دۆرا سـتێرەکێ بزڤـررت، مینـا ئـەردی ئـوو مـەرریخێ کـۆ ل دۆرا رۆژێ دزڤرن؛ سەییارە، پلانیت.

ئەردزانست: جیۆلۆژی، زانستێ نیاسینا سەر روویێ ئەردی، کەڤر ئوو بەر ئوو ئاخێ

ئەرێنی: مووجەب، ئیجابی، پۆزەتیڤ، باش

ئەنارشـیزم: بێـسەری، فەلـسەفەیەکا سیاسـی یـە کـۆ هـەمی دەستهلات ئوو حوکمەتان نەقەنج ئوو بەربەندێن ئازادی یا مرۆڤی دبینت.

ئەندەلووسیا: هەرێمەکا خوەرێڤەبەر (=حوکمێ زاتی، ئۆتۆنۆمی) ل باشووری سپانیایێ، کۆ دبت هەڤسی یا دەریایا سپی یا ناڤین ئـوو ئوقیانووسـا ئەتلەسـی. ڕخەلـەک شـوونوارێن دەستهلاتداری یا بسلمانان ب وێ دەڤەرێ ڤە دیارن.

ئەیساندن: هلکرنا ئلخری

ئیکسیرا ژیانێ: لڕخـۆرەیێ باوەری یـێن کیمیلڕخـەرێن بـەرێ، ئیکسیرا ژیانێ کەرستەیەک بوو کۆ دکاری ژیانێ درێژ بکت ئوو نەمریێ ب خوە را بئینت. جزیرێ د مالکەکا ناڤدار دا دبێژت: 'مننەت ژ خودایی، کۆ ب عەبدێ خوە مەلایی/ ئیکسیرێ غەمێ عیشق نە دینار ئوو دەرەم دا'. پەیڤا ئیکسیر ژ پەیڤا ئەرەبی یا ئەلئکسیر هاتی یە. پەیڤا ئەرەبی ب خوە ژی ژ پەیڤا ڕخسیرێوێن ئانکۆ تۆزا کۆ ب برینان وەردکر هاتی یە.

بابەلیسک: بایەکێ کۆ ل دۆرا خوە دزڤررت

بابۆلە: نانەکێ بادایی کۆ پێخوەرێن مینا پەنیر ئوو ژاژی دکن ناڤ ئوو رێئووەرێ دخوەرن، سەندەویچ

باخیزک: بایێ خورت کۆڕخەلەک خیزی را بکت

بازار: کررین ئوو فرۆتن، دانووستاندن، موعاملە. کورد دبێژن: فلانکەس بازارنەخوەشە. مرۆڤ نکارت بازاری ڕخەل بکت.

ئان دەما دو مالبات لسەر زەوجینا کەچ ئوو کوررێن خوە لهەڤ بکن دبێژن: بازارێ خوە کر.

بازاڕخەه: سووک، جهێ بازارکرنێ

باندۆر: تەئسیر، تەسیر

بانی: ژنا کۆ ب زەواجێ را ب مێرەکی دی (شوویێ خوە) را هات بت ڤەبەستن.

بەدەو: سپەهی، رند، خشکۆک؛ دژبەری کرێت ئوو کۆتی

بەرساندن: حەسباندن، حسێبکرن، تەخمینکرن

بەرسڤ: جەواب

بەرسڤاندن: جەواب دان

بەرئاتاف: ل بەر بەلایان، کەسێ کۆ زوو تووشی نەساخیان ئان بەلایان ببت

بەلاتینک: بەلەتیفک، پەپۆلە، پررپررۆک

بەندەر: باژارێن پەراڤا دەریایان کۆخەمی دکارن ل رەخێن وان لسەر دەریایێ بلەنگەرن ئوو بارێن خوە دابگرن ئان دابگێررن؛ پۆرت

بەندەوار: هیڤیدار، کەسێ کۆ ل بەندا تشتەکی ئان کەسەکی یە

بەهجین: عەجێبمان، ترسیان

بجهکرن: قەوماندن، تەنفیزکرن

بری: بلند (دەنگێ بری: دەنگێ بلند)

بزدینۆک: تشت ئان کەسێ کۆ تشتەکی دبزدینت، کەس ئان تشتەکێ کۆ دترسینت ئان دبزدینت

بشکوررین: ڕەنژین، لقینا دەڤ ئوو لێڤ ئوو چاڤ ئوو برووياان ب ئاوایەکی کۆ کێفخوەشیێ نیشا بدن

بلـوور: د کیمیـایێ دا دبێـژن وان مـادده ئـوو کەرسـتەیان کـۆ مۆلیکۆل ئـان ئـاتۆمێن وان ب ئاوایـەکێ ڕێکووپێـک ئـوو ل ڕەخـۆرەیێ نـەخش ئـوو نتلـەکێ دوبـارەبوویی ڕێـز بـووبن، مینـا شیشەیێ، کوارتزێ ئان کولی یێن بەفرێ؛ کریستال

بنەما: قاعیدە، ئەساس

بەڕەخرتی: کۆپی، موستەنسەخ

بهیستن: ڕەوە لێ بوون، شنەفتن

بێسەری: ئەنارشـیزم، نەهێررینـەکـا سیاسـی ئـوو فەلـسـەفی یـە کۆ دژبەری هەمی جۆرەیێن دەستهلاتێن سیاسی رادوەستت. ب کـورتی ئـەو جڤاکـەکا ئـازاد یـا بـێ دەولـەت ئـوو بـێ دەسـتهلاتدار دخـوازن. ئـوو هـەمی جـۆرەیێن دەسـتهلاتان، دیکتاتۆر بـن ئـان نـە، خراب ئـوو نەقـەنج دبیـنن. لـڕەخـۆرەیێ ڤێ بیردۆزێ مرۆڤاهی نلڕەهت کۆپیتکا هەبوونا خوە ئەڕەر هەمی جۆرەیێن حوکمەت ئوو دەستهلاتان نەهێن راکرن.

بیستک: دەمەکا ڕەلەک کورت، لەحزە

بێچم: کەلواش، سەرووسیما، سالۆخەتێن ڕەشتی

پـارزەمین: بـەژێن هـەری مـەزن یـێن سـەرروویێ ئـەردی، مینـا پارزەمینا ئەورووپایێ، ئەفریکا، ئاسیا؛ قارە، کۆنتینەنت

پاچڤە: تەرجومە، وەڕێخێرران

پەدیدهاتن: دیاربوون

پـەررکانێ: لەییـستۆکەکە، نـەمازە مینـا قومـارێ، ب پـەررکان دهێت کرن؛ پاسۆرر

پەرستگەھ: مەعبەد، جهێ پەرستن ئوو عیبادەتێ

پەڤچوون: شەرر ئوو پێکدادان، ب هەڤ کەڤتن

پەنیگەھ: جهێ پەنابەریێ، جهێ کۆ مرۆڤ ژبـەر رەڤینـا ژ ترسـەکێ دچت وێدەرێ

پەیامبەر: یێ کۆ پەیامـەکێ دبت، قاسد

پەییسک: پێسترک، سردە، دەرەجک

پررچ: پۆرر، موویێ سەری

پس: کورر ژبۆ بابی ئان دایکێ دبت پس، مینا پسمام.

پنیـدۆز: کەسـێ کـۆ پێلاڤـان چـێ دکـت ئـان پێلاڤـێن درریـایی ڤەددروت

پووتەھەژی: ھەژی ئوو لاییقێ پووتەپێکرنێ

پووسیدە: کەئیپ، دەپرەس، خەمگرتی، بێواز ئوو بێوزە

پیتک: جهێ ھەری بلند یێ ھەرتشتەکی

پێشخان: جهـەکێ مینـا مێزان ل دکانـان ئـان چایخانەیان کـۆ ب ئاوایـەکێ ئـەدەتی خـوەدی یـێ دکـانێ ل پـشت درووونـت ئـان دسەکنت

پێشدادوەری: دادوەری ئانکۆ برریاردانەکا بەری وەختی بـێ زانینـا راستی یا ھەردو ئالی یێن خەنگەشەیێ

پێگری: ئیلتیزام، بەردەوامبوونا ل سەر کارەکی ئان ھزرەکێ

تازەکار: کەسێ تازە دەست ب کارەکی کربت ئوو هێشتا ڕخەلەک شەهرەزا نەبووبت

تاق: دیوارێن خانیان ژ ئالی یێ هوندرێ خانیان ڤە

تەرلخوهارتن: ترانسفۆرماسیۆن، ژ شکلەک ئوو رەنگەکی بەر ب شکلەک ئوو رەنگەکێ دی ڕخوهارتن

تەقچک: رەفە، جهێن کۆ مینا پەیسکان ئوو دەرەجەیان ب دیواران ڤە چێ دکن دا تشتان لسەر دابنن

تەقەز: قەتلازی، کێم جاران، ڕخەلەک کێم

تەوش: بێورج، بێمفا، بێئەنجام، بەلاش

تووساندن: خوە ب لەز ئوو بەروارببەروار ژ جهەکی دوورکرن (ژبەر ترسێ ئان خوەڤەدزین ئوو خوەڤەشارتنێ ئان ژ شەرمان)

تێدەرئینان: ب زیرەکی ئوو ژیری یا خوە تێگەهشتن

تینک: هاتن ئوو چوونەکا زەهف، مینا ڕێزا چوون ئوو هاتنا مێرووویان

جادوو: سیحر

جادوڕخەر: سیحرباز، سیحربەند

جڤین: کۆمبوون، ئیجتیماع

جوان: کەس ئان حەیوانەکێ تەمەنێ وی کێم بت، دژبەری پیری

حەرکۆک: هەرکۆک، ب بزاڤ، ب لڤەلڤ

خاپینۆک: کەس ئان تشتەکێ کۆ کەس ئان تشتەکێ دی بخاپینت، کەسێ کۆ کارێ وی خاپاندنا خەلکی بت

خەیالاندن: خەیالکرن

خۆیابوون: ئەشکرابوون، دیاربوون، هاتن بەر چاڤان

خۆیاکرن: ئەشکراکرن، دیارکرن

دبستان: خویندنگەه، جهێ خویندنێ، مەکتەب، مەدرەسە

دەبار: ئیدارە، قەتاندنا ژیانێ، رێڤەبرن

دەپکورسی: کورسیەکا درێژ کۆ نەمازە ل جهێن خشتی دادنن ئوو زێدەتر ژ کەسەکی دکارن لسەر بررووننن.

دلمراد: ب ئاوایەکێ قەستکری، ب مرادا دلی

دۆت: کیژ ئان کەچ ژبۆ بابی ئان دایکێ دبت دۆت، مینا دۆتمام.

دۆژەه: دۆزەخ، جەهنەم

دەستپێکانی: تشتێ هەری سادە ئوو دەستپێکی، پرەیمیتیڤ، بەدوی

دەنگۆ: دیعایە، رومور، شاییعە، خۆتگۆتێن نە ئیسباتکری ل سەر دەڤێ خەلکی

دێم: روو، روخسار، سەرووچاڤ

دیمەن: مەنزەرە، تشتێ کۆ ل بەر چاڤانە ئوو دهێت دیتن

رابێژ: کەسێ کۆ مرۆڤ ژبۆ شیرەت ئانکۆ رێنوماییان، چ ب ئاوایەکێ فەرمی ئان نەفەرمی، پشتا خوە پێ ببەستت. موستەشار، شێوردار.

راز: نهینی، سرر

رازناک: تژی راز ئوو نهێنی

رەهەند: بوعد، دیمانسیۆن، هەرئێک ژ پیڤانێن تشتان، مینا درێژی، پەهنی ئوو بلنداهی

رەوانزانست: پسیکۆلۆژی، علم النفس

رەوانی: نەفسی، دەروونی، پسیکۆلۆژیک

رژد: مجد، ژدل

رکمانی: عیناد

ریّل: دارستان، جەنگەل

زمرووت: ئێک ژ بەرێن بهاخرانە کۆ ژبەر کرۆمی رەنگەکێ کەسک هەیە.

ژنشکانی: تشت ئان بوویەرەکا کۆ ژنشکێڤە روودت

ساپیتک: بانێ خانی ژ بارا هوندرڤە، بنمیچ

ساف: ساویر، ترسەکا مەزن

سەدەم: سەبەب، تشتێ کۆ تشتەکێ دی ئان بوویەرەک ژبەر وی ئان ژبۆ وی چێ بوویە.

سەربهورخواز: موغامر، کەسێ کۆ ژ سەربهور ئوو تەجروبەکرنان حەز دکت

سەرهەست: کەسێ کۆ ل سەر هەستێن خوە هشیارە، ئامادەیێ بەرسڤاندنا بوویەرانە

سەندەل: شمکێن ژ چەرمی، نەعلە

سەوک: نانەکێ مینا بازنەکێ خرر، هەر تشتەکێ مینا نانی ئان هەیڤا کەملان خرر بت

سەومەعە: پەرستگەها رەبەنێن فەلە

سرێم: جەریان، هەرکین ئوو مەشا ئاڤێ ل رووباران، هەر مەش ئوو هەرکینەکا مینا هەرکینا رووباران

سوبەتررا: رۆژا پاشتر، سوبەهی یا وێ رۆژا کۆ لبەر بەهسانە

سووک: جهێ بازارکرنێ ئوو کررین ئوو فرۆتنێ

شارهان: ڕخەرمبوون، کەلبوون، خوەشتربوونا هەست ئوو سۆزان

شارهاندن: شاراندن، ڕخەرمکرن، ب هەیەجان ئوو سۆز ئێخستن

شارهینک: تشت ئان کەسێ کۆ تشت ئان کەسەکێ دی دشارهینت

شەکتاندن: ماندیکرن، وەستاندن

شەکتی: ماندی، وەستیایی

شەکتین: ماندیبوون، وەستیان

شەلاندن: ژبەرکرنا کنجان (وەکی رامانەکا خوەستی ژ تالانکرنێ را دبێژن)

شەوشی: شاشمایی، ڕخێژ

شەوشین: مشاوش بوون، ڕخێژ بوون، ئالۆز بوون

شت: راستووراست، دەقگرتی (پررچا شت: پررچەکا ساف ئوو بێ خەلەک ئوو ڕخرێ)

شتەغال: ئاخڤتن، ب هەڤرا ئاخڤتن

شتەغلاندن: ئاخڤتاندن

شتەغلین: ئاخڤتن

شلەمە: مایع، تشتێ شل ئوو روهن مینا ئاڤێ

شوو: مێرێ کۆ ب زەواجێ را ب ژنەکێ (بانی یا خوە) را هات بت ڤەبەستن.

شوور: دیوارەکێ ستوور کۆ ل دۆرا کەلهان دهێت نژنین

شۆپاندن: دووڤچوون، موتابعەکرن

چەڤەنگ: سەمبۆل، رەمز

چیلک هاڤێتن: خێپکاتی ئوو رەمالی کرن

چێژتن: تامکرن، ب چێژ ئوو تاما تشتەکی حەسییان

چێروان: جهێ چێریانێ، جهێ کۆ حەیوان لێ دچێرن

ڤەجنقین: رەجفین، ژ ترسان ئان ژ سەرمایێ ئان ژ هێبەتیبوونێ لەرزین

ڤەحەواندن: حەواندن، مێهڤانداریکرن، جھ دان

ڤەحەویان: سەکنین ئوو تەبتین، ل جهەکی ب هێمنی ئوو تەناهی مان، رەهەتبوونا ژ عاجزی ئوو قەلەقییێ

ڤەرستن: کەڤتن، بەرڤەبوون، رێخاربوون، قورتالبوون، ژ بلنداهییێ کەڤتن خوار

ڤەکێشۆک: چەکمەجە، کێشوو، مەجەررە

ڤەهێسان: رەهەتبوون، بێهناخوەدان

ڤەهێساندن: رەهەتکرن

ڤەهێسیان: رەهەتبوون، بێهنا خوە دان

ڤەهێسینک: تشتێ مرۆڤی ڤەبهێسینت

ڤیرر: کەسێ کۆ هەردو چاڤێن وی نە ل ئێک سمتێ بن، کەسێ کۆ نهێررینا هەردو چاڤێن وی هەڤسمت ئوو پارالەل نەبت، عێل، خێل

غەریزە: هەست ئوو حەزێن کۆ ب ئاوایەکێ خوەرسکی هەنە ئوو بەرهەمێ فێربوون ئوو پەروەردەکرنێ نینە

فەرهەنگ 1: قامووس، کتێبەک ژبۆ راڤەکرنا مەعنایێن پەیڤێن زمانەکی، ب وی زمانی ب خوە ئان ب زمانەکێ دی،

فەرهەنگ 2: تەڤایا پەیڤێن زمانەکی

فەرهەنگ 3: کولتور، چاند

فەرهەنگ 4: رەوشت ئوو تیتالێن جڤاکی کۆ نیشانا خویندایی ئوو زانین ئوو تێگەهشتنێ بن.

فەنانی: مینا، وەکی، بینا، مینانی، دەکی، شوبهی، شوبهەتی، شبەتی

فەهمین: فەهمکرن، تێگەهشتن

فرۆشندە: کەسێ کۆ دفرۆشت؛ بەرڤاژی بکرری (بکرر: کەسێ کۆ دکررت)

فکرین: هزرین، هزرکرن

قاییلکرن: رازیکرن

قوبتی: کێمانیەکا فەلە کۆ ژ خوەجهی یێن کەڤن یێن وەلاتێ مسرێ یێن بەری هاتنا ئیسلامێ ئوو ئەرەبان بۆ وی وەلاتی نە.

قەتلازی: تشتێ خەلەک کێم ب دەست بکەڤت، نادر

قەرەچ: دۆم

قەلەقی: نەرەهەتی ئوو ئالۆزیەکا مینا ترسێ، ئان مەترسی یا روودانا تشتەکێ نەخوەش

قەوماندن: کارەکێ وەسا کرن کۆ تشتەک ئان بوویەرەک بقەومت ئانکۆ روودبدت.

قەومین: روودان

قوبنوما: بۆسەلە، کۆمپاس، ئالاڤەکێ ئاسنرەڤایی کۆ دەرزی یا وێ هەردەم باکور ئوو باشووران نیشا ددت.

قومقۆک: دایکەمار، خەمەخوورری

کەرخ: رێیەکا کۆ ل چۆلی ژبەر زێدەمەشییانا ل سەر ئەردەکی پەیدا بوویە، مینا شوونا مەشینا پەزی ل چۆلی

کەرڤۆشک: کێڤرۆشک، کێرۆشک

کەڤلنڤشت: نڤیسێن کۆ لسەر کەڤل ئوو چەرمێ لاوران ئانکۆ حەیوانان هاتنە نڤیسین

کەڤنەشۆپ: شۆپ ئان شوونپێ یێن کەڤن، سوننەت، عەدەتێن کەڤن، توراس، ترادیسیۆن

کررندە: بکرر، کەسێ کۆ دکررت

کۆپیتک: بلندترین جهێ چیای، (کۆ: چیا)

کۆز: هەل، جهێ رلخرتنا پەزی ئوو لاوران

کیمیلخەر: کەسێ شەهرەزایێ کیمیلخەریێ.

کیمیلخەری: بەری هەبوونا زانستێ کیمیایێ، زانایێن چاخێن ناڤین خوە ب تشتەکی ڤە مژوول دکر کۆ دخۆتێ کیمیلخەری. ب باوەری یا وان مرۆڤی دکاری ب رێ یا کیمیلخەریێ هەمی مەرتالان بکت زێرر، ئیکسیرا ژیانێ ڤەببینت، دەرمانەکی ڤەببینت کۆ دەرمانێ هەمی نەساخیان بت. ئەڤ ب کۆکا خوە ژ ئەلکیمیا یا عەرەبی هاتی یە. پەیڤا عەرەبی ب خوە ژی ژ پەیڤا یەونانی خیمیایێ هات بوو. لێ پشتی کۆ ئەورووپاییان بنگەهێ زانستەکێ ئەزموونگەرانی ئوو تەجریبی یێ نوو دانا

کۆ بەهسا پێکهات ئوو سالۆخەتێن کەرستەیان دکر، وان نەخوەست ناڤێ کیمیایێ بکاربئینن، ژبەر کۆ ب نهێررینا وان کیمیا نە زانستەکێ تەجریبی بوو. ژبۆ ڤاڤارتنێ وان‌خۆت زانستێ نوو شیمی ئانکۆ کەمیستری. ب ڤی ئاوایی کۆکا هەردو پەیڤان هەر خیمیا یا یەونانی یە، لێ وی تشتێ نەزانستی ئوو نیڤخورافەیی ب ناڤێ ئەرەبی ناڤ دکن، ئوو ژ زانستێ نوو را ژی دبێژن ئەلکیمی ئانکۆ کیمیا. لێ ژبۆ وێ کۆ شاشی د مەژی یێ خویندەڤانێ کورد دا چێ نەبت، من پەیڤا کیمیلخەری ل شوونا کیمیایێ ب رامانا وێ یا کەڤن ب کار ئینایە. مخابن کوردێن ئیراقێ ژی هەر ئەو شاشی یا ئەرەبان دوبارە کر. ئەرەبان دخوەست ببێژن کۆ وان زانستێ نوو هەر هەبوویە، لەوما ناڤێ کەڤن ژبۆ زانستێ نوو بکار ئینا، ڤێجا نها دەما بخوازن بەهسا وی تشتێ کەڤن بکن، پەیڤا یەونانی یا ئەلخیمیایێ ب کار دئینن. د زمانێ ترکی دا ژی دبێژن سیما، دا وێ ژ شیمیێ جدا بکن. د زمانێ فارسی دا، ژبەر فەرهەنگێ زەنگین یێ هۆزان ئوو هەلبەستێن کلاسیکی، کیمیا هەر ب رامانا وێ یا کەڤن مایە، ئوو دبێژن زانستێ نوو شیمی. د کوردیێ دا، ژبەر کۆ مینا ئەرەبیێ کیمیا ژبۆ زانستێ نوو دهێت ب کار ئینان، من پەیڤا کیمیلخەریێ ژبۆ زانستێ نیڤخورافەیی یێ کەڤن ب کارئینایە.

خەنگاز: مومکن، ساناهی

خەنگەشە: موناقەشە، جررەجرر

ڕەنگەشەبار: تشتێ کۆ ببت بابەتێ موناقەشە ئوو ڕەنگەشەیێ

ڕەنژین: لڤینا دەڤ ئوو لێڤ ئوو چاڤ ئوو برویان، مومکنە ژبۆ نیشادانا کێفخوەشیێ بت، مومکنە نە

ڕۆل: دەریایەکا بچووک کۆ ژ هەرچار ئالیان ڤە بەژ ئوو ئاخێ دۆرا وێ ڕەت بت.

ڕولڤچیان: قورمچیان، تەبقین، تێکچوونا قەوارەیێ ژبەرڕەڤاش ئوو پەستێ

ڕووڕەد: کبریت، سولفور

ڕیهان: هەمی تشتێن مادی یێن هەیی، هەمی ئافراندی یێن خودێ، کەون، ئوونیڤەرس، جیهانا هەری مەزن

ل بەندێ مان: ل ژڤانێ مان، ل هیڤیێ مان

لاڤە: تکا، ریجا، تەمەننا، زاری

لەنگەر: مەرتالەکێ ڕەران کۆ ژبۆ سەکناندنا ڕەمیان دادهێلن ناڤ دەریایێ

لەنگەرین: داهێلانا لەنگەران لڕەمیێ ژبۆ سەکناندنا وێ ل دەما پێلەکیبوونا دەریایێ ئان دەما سەکناندنا وێ ل پەراڤێ

لەهەنگ: پەهلەڤان، قەهرەمان

لەهی: فەیەزان، سەیل، ئاڤەرەش، زێدەبوونا ئاڤا رووباری ژبەر بارینا زەهف ب ئاوایەکی کۆ رووبار ژ جهێ زیدەتر ئەردی بدت بەر خوە ئوو زیانان بگەهینت

لێمشت: دار ئوو بەر ئوو تەقن ئوو هەری یا کۆ لەهی ب خوە را دئینت

مالووم: زانایێ دینێ جهوویان

مەراق: حەز ئوو ئارەزوویەکا مەزن

مەرتال: هەر ماددە ئان کەرستەیەکێ هشک ئوو رەق مینا ئاسن، مس، زێرر ئوو زیڤی

مرخ: بالندە، تەیر، فررندە، هەر حەیوانەکێ دو لنگ ئوو دو بالێن وی هەبن

مقاتە: کەسێ کۆخەلەک هایدار ئوو ئلخەهە دا تووشی چ بەلا ئوو نەساخیان نەبت.

مقاتەکار: مقاتە

مینەڤی: مەعنەوی، تشتێن نە ژ کەرستە ئوو ماددەیی بن.

ناوخلە: ئالاڤەکێ کێشانا تووتنێ یە، تووتنێ لسەر سەرێ وێ دادنن ئوو پەرەنگ ئانکۆ پەلەکا رەژوویێ لسەر تووتنێ دادنن ئوو بۆریەکا درێژ کادوویا تووتنێ ب ناڤ بتلەکێ تژی ئاڤ را دەرباز دکت.

نەیینی: سلبی، نەخاتیڤ، نەباش

نتل: دیزاین، نەخش

نژار: ستروکتەر، تشتێ نژاندی

نکراندن: هلکۆلینا کەڤران، مەرتال ئوو ئاسنان ژبۆ نڤیسین ئان نەخشاندنێ، مینا نەخشێن کەڤنار یێن لسەر بەر ئوو کەڤران

نهین: نیشتن، دادان

هەرتم: هەمی‌خاڤان، هەردەم

هەرکۆک: تشتێ کۆ دهەرکت، دلڤت

هەڤسی: جیران

هەلهەلۆک: کەسێ کۆ کار ئوو برریارێن خوە ب لەزووبەز ئوو بێ هزرین دکت.

هری: خوری، پۆرتێ مەرران

هزرین: هزرکرن، فکرین، فکرکرن

هلکەڤت: سودفە، نەقەستکری

هلنگڤتن: سەتمین، ئاسێبوونا پی یێ مرۆڤی ئان حەیوانەکی ل دەما مەشیانێ ل تشتەکی ب ئاوایەکی کۆ مرۆڤ نەهەڤسەنگ ببت ئان بکەڤت

هۆ: عللەت، تشتێ کۆ ئەخەر نەبت تشتەکێ دی ئان بوویەرەکا دی ناقەومت ئانکۆ روونادت.

هوررە: بایەکێ خەلەک ب هێز ئوو ب لەز

هۆکار: هۆ

هێبەتیبوون: سەرسامبوون، عەجێبمانەکا دخەل ترس ئوو دودلییێ

هێتوون: کوورە، تەنوور، فررنی، جەهنەم

هێشەت: جەمعیەت، بۆشاهی یا خەلکی

هێفکرن: چاڤدێریکرن ئوو لبەرچاڤخرتن

هیم: بناخە، شەنگستە

هیمان: عونسور، ئەلەمەنت، بنەستر

ژ وەشانێن ئێکەتیا نڤیسەرێن کورد

دهۆك

1) نڤێژەك مەستانە ل دۆر گونبەدا جزیری/ ڤەکۆلین، د. فازل عومەر ـ 2004

2) خەونێن تازی/ هەلبەست، روخوشێ زیڤار ـ 2004

3) وەغەرەك د نهێنیێن دەڤی دا/ رەخنە و ڤەکۆلین، یاسرێ حەسەنی ـ 2004

4) بیاڤێ خواندنێ/ ڤەکۆلین، جەلال مستەفا ـ 2004

5) لبەر دەرازینکا تێکستان/ خواندنێن وێژەیی، سەلام بالایی ـ 2004

6) خواندنگەها برسیکرنێ/ چیرۆك، صدیق حامد ـ 2004

7) هزر و دیتن/ هزر و رەوشەنبیریا گشتی، د. عارف حیتو ـ 2004

8) چەند رێیەك بۆ دەڤی/ ڤەکۆلین، صبیح محمد حسن ـ 2004

9) بەرپەرەکێ وندا ژ ژیاننامە سەلیمێ ئەسمەرێ/ چیرۆك، انور محمدطاهر ـ 2004

10) چەند خواندنەك شێوەکاری/ ڤەکۆلین، ستار علی ـ 2005

11) ژانێن سیناهیێ/ رۆمان، تحسین نافشکی ـ 2005

12) قصص من بلاد النرجس، حسن سلیڤانی(الطبعة الثانية) ـ 2005

13) گۆتارێن رەخنەیی/ کۆمەلە وتار، هۆشەنگ شێخ محمد ـ 2005

14) گەریانەك د ناڤ باغێ ئەدەبێ كوردی دا، رەشید فندی ـ 2005

15) سۆتنگەه/ رۆمان، بلند محمد ـ 2005

16) سیاپۆشێ زێماری/ چیرۆك، د. فازل عمر ـ 2005

17) شانۆیا هەڤچەرخ و چەند دیتن/ سیار تمر ـ 2005

18) ڤیان د دەمەكێ ژاندار دا/ رۆمان، محسن عبدالرحمن ـ 2005

19) تەكنیكا ڤەگێرانێ د كورتەچیرۆكێن (فازل عومەری) دا/ ڤەكۆلین، نەفیسا ئیسماعیل ـ 2005

20) مێری و كەڤۆك/ چیرۆكێن زارۆكان، د. عبدی حاجی ـ 2005

21) هەژدە چیڤانۆكێن گورگا/ چیرۆك، ب: محمد عبدالله(چاپا دووێ) ـ 2005

22) روستەمێ زالێ/ د. عارف حیتو(چاپا دووێ) ـ 2005

23) شهینا چیایێ سپی/ چیرۆك، نزار محمد سعید ـ 2005

24) جەمسەرێ سیێ/ كورتە چیرۆك، خالد صالح ـ 2005

25) ئەی رۆژ نەچە ئاڤا/ پەخشان، سەلام بالایی ـ 2005

26) ژ رەوشەنبیریا كوردی/ ڤەكۆلین ـ گۆتار، ناجی طه بەرواری ـ 2005

27) زارۆكێن جیهانا ئاشتی و ئاشۆپێ/ ڤەكۆلین، هزرڤان عبدالله ـ 2005

28) دهۆك د سەربۆڕان دا/ بیرەوەری، صدیق حامد ـ 2005

29) جاك درێدا و هەلوەشاندن/ ڤەكۆلین، د. فازل عمر ـ 2005

30) داویا شــەڕڤانەكی/ رۆمان، عصمت محمد بدل ـ 2005

31) پێلێن رەخنەیی/ رەخنە، نعمت الله حامد نهێلی ـ 2005

32) دەما هێشتا گیانەوەر دشیان باخڤن/ چیڤانۆکێن مللی، و: حجی جعفر ـ 2005

33) بەر ب دەقێ خۆمالی/ دەق و شرۆڤەکرن، ئیبراهیم ئەحمەد سمۆ، 2005

34) مێمێتیکس، ژ هزرکرنێ تاکو ئایدیۆلۆجیایێ/ د. فازل عمر، 2005

35) کەلتۆر.. ناسیۆنالیزم و عەرەبکرن/ ڤەکۆلین، عەبدال نوری، 2005

36) پەیڤێن بێ پەردە/ ڤەکۆلینێن رەخنا ئەدەبی، عبدالخالق سولتان، 2005

37) نڤستن د چاڤێن نێرگزێ دا/ هەلبەست، بەشیر مزویری، 2005

38) ژ فەلسەفا بەرخودانێ/ هەلبەست، رەمەزان عیسا، 2005

39) ئەوێ دژی هەمیا/ کورتەچیرۆك، صبیح محمد حسن، 2005

40) نژیارگەری/ د. فازل عمر، 2005

41) بیست سال و ئێڤارەك/ رۆمان، صبری سلێڤانەی، 2005

42) نڤێسین د ناڤبەرا نڤیسەرێن خوداوەند و لێگەڕیان ل ئازادیێ/ ڤەکۆلین، هۆشەنگ شێخ محمد، 2005

43) ژ چیرۆکێن مللی یێن فلکلۆری/ جمیل محمد شێلازی، 2005

44) جواهر المبدعین/ مناقشات ادبیه، اسماعیل بادی، 2005

45) دیمەنێن پەچنی/ چیرۆك، کیڤی عارف، 2005

46) تیر ژ کڤانا دوەشیێن و بەر تێنە من/ هەلبەست، سەلمان کۆڤلی، 2005

47) کەڤالەکێ رویس/ هەلبەست، شوکری شەهباز، 2005

48) دەولەت و عشقەکا کەڤنار/ هەلبەست، دەیکا دالیایێ، 2005

49) شەڤێن بێ خەو/ هەلبەست، بەیار باڤی، 2005

50) ئازراندنا بەندەمانێ/ هزرڤان، 2005

51) چاخێ رۆژ دپەیڤیت/ هەلبەست، شەمال ئاکرەیی، 2005

52) دوو چەمکێن هاڤیبوون یاخیبوون/ ئەمین عبدالقادر، 2005

53) راستی و تالان، صبحی مراد، 2005

54) دەفتەرا بێ گونەهیێ/ هەلبەست، عبدالرحمن بامەرنی، 2005

55) زمان و زمانڤانی/ عبدالوهاب خالد، 2005

56) ئەڤین، خەم و مرن/ هەلبەست، طیب دەشتانی، 2005

57) زیندانا بچویك/ هەلبەست، عزیز خەمجڤین، 2005

58) عشق د بەهشتەکا یوتوبیایی دا/ هەلبەست، مصطفی سلیم، 2005

59) ئەزێ د هەمبێزا هەناسێن تە دا/ چیرۆك، اسماعیل مصطفی، 2006

60) رۆمان ل دەڤەرا بەهدینان/ ڤەکۆلین، رەمەزان حەجی، 2006

61) رایا گشتی، تێگەهە و پێناسین و گوهۆرین و پیڤانا زانستی/ ڤەکۆلین، مسلم باتێلی، 2006

62) هەلبەستێن رەنگین/ هۆزان، و: تەنگەزارێ مارینی، 2006

63) تەڤنکەرا کورد، هونەرمەندا بەرزە/ ڤەکۆلین، و: مەسعود خالد گولی، 2006

64) چاپەمەنییێت رەوشەنبیرێت دەڤەرا بەهدینان (1935-2000)/ بیبلوگرافیا، وصفی حسن ردێنی، 2006

65) شەڤا فریشتە رەڤین/ چیرۆك، اسماعیل سلیمان هاجانی، 2006

66) گولولکا ئالۆزیای/ خالد صالح, 2006

67) نڤێژەکا بارانێ/ هۆزان، هەڤال فندی، 2006

68) رۆژ/ هۆزان، هشیار رێکانی، 2006

69) عشق ل ژێر پرا چینودێ/ بلند محمد، 2006

70) وەرزێ ئەڤینێ/ نۆڤلێت، یونس احمد، 2006

71) ئەفسانەیا سترانێن بندەستیێ/ نجیب بالایی، 2006

72) خەونەکا ئەمریکی، چیرۆکێن عزیز نسین/ و: خیری بوزانی، 2006

73) هزرینەك د زمانێ کوردی دا/ رشید فندی، 2006

74) خانی مامۆستایێ سێیەمین/ مەم شەرەف، 2006

75) ژ ئاوازێن جوانیێ/ هۆزانێن، ناجی طه بەرواری، 2006

76) پێداچوونەك لسەر هندەك بەلگەنامەیێن تایبەت ب کوردانڤە/ ڤەکۆلین، د. صلاح هروری، 2006

77) مەشا بۆکان/ هۆزان، هیڤی بەرواری، 2006

78) ئەو زەلامێ دگەل خۆ لێك جودا/ شانۆ، سیار تەمەر، 2006

79) پەلێن عشقێ/ هۆزان، درباس مستەفا، 2006

80) شەڤێن سار/ رۆمان، حەسەن ئیبراهیم، 2006

81) هۆزان بۆ دەلالێ/ هۆزان، خالد حسین، 2006

82) بالۆلکا شەکرێ/ چیرۆك، حسن سلێڤانی، 2006

83) حەیرانۆك نامەییێن ئەڤیندارانا/ ئەدیب عبدالله، 2006
84) مرن د قشلەیا پادشاهی دا/ چیرۆك، محسن عبدالرحمن، 2006
85) چیڤانۆکا گایێ سۆر/ فلکلور، جمیل محمد شێلازی، 2006
86) سەلوا هێش بەلالیسکە/ هەلبەست، لقمان ئاسهی، 2006
87) بلیجان/ رۆمان، پەرویز جیهانی، 2006
88) لەعلیخانا گۆڤەیی/ چیرۆك، مصطفی بامەرنی، 2006
89) ڤەگەڕ/ رۆمان، شاهین بەکر سورەکلی، 2006
90) قەدەرا من/ هۆزان، سەلمان شێخ مەمی، 2006
91) بێهنشك/ فولکلۆر، محمد حسن بناڤی، 2006
92) ئارمانج/ هۆزان، سەبریە هەکاری، 2006
93) باکورێ دل/ هۆزان، دلشا یوسف، 2006
94) خەونەك بنەفشی/ چیرۆك، عصمت محمد بدل، 2006
95) نهێنییێن خامەی/ هۆزان، سەبری نهێلی، 2006
96) هەناسەك د پەرستگەها شعرێ دا/ خواندنێن وێژەیی، سەلام بالایی، 2006
97) شۆرشێن بارزان/ هۆزان، حەیدەر مەتینی، 2006
98) عەشقا مە چرایەکێ زەرادەشتی یە/ کورتەچیرۆك، ئسماعیل مستەفا، 2006
99) تەنهستان/ هەلبەست، کەمال سلێڤانەی، 2006
100) رۆستەمێ زال/ فولکلۆر، جەمیلێ حاجی، 2006
101) مقالات نقدیە/ مجموعە الکتاب، 2006

102) بەرگۆتییێن کۆچەرەکی دەشتینەبوویی/ هۆزان، اسماعیل تاها شاهین، 2006

103) دەڤ چ نابهیسن!/ کورتەچیرۆك، تێلی سالح موسا، 2006

104) شەڤەکا بێ نڤێژ/ هۆزان، لایق جەمال کورێمەی، 2006

105) پارادوکسیزم و تێگەهێ وێ د هۆزانا نویخوازا کوردی دا ل دەڤەرا بەهدینان/ ڤەکۆلین، عسمەت خابوور، 2006

106) دۆسییا بارزانی د سندۆقا پیلایی یا ستالینی دا/ ڤەکۆلین، وەزیرێ عەشۆ، 2006

107)هەلەبچە/ هەلبەست، سەیدایێ کەلەش، 2007

108)چاڤێن سیتاڤکێ/ رۆمان، تەحسین نافشکی، 2007

109)باکورێ هەلبەستێ/ هەلبەست، ئارژەن ئاری، 2007

110)گەڕیانەکا بێ هۆدە/ چیرۆك، نەفیسا ئیسماعیل، 2007

111)سورە برینا شەڤا من/ هەلبەست، سەلوا گولی، 2007

112)عەشق د خلوەگەها مرنێ دا/ هەلبەست، ئاشتی گەرماڤی، 2007

113)سرودێن رۆژهەلاتی/ چیرۆك، جەلال مستەفا، 2007

114)ئاریانا سینورێن دوور/ هەلبەست، مەسعود خەلەف، 2007

115) ئاوازێن خامەیی/ لێکۆلین، نعمت الله حامد نهێلی، 2007

116) بەیتا سیسەبانێ/ هزرڤان، 2007

117) گەر تو مابای/ هۆزان، سەلمان شێخ مەمی، 2007

118) لەشێ شەڤێ/ هەلبەست، سەلام بالایی، 2007

119) دالەهی یێن کەسەکێ ب تنێ/ چیرۆك، د. عارف حیتو، 2007

120) چەند هزرێن رەوشەنبیری/ گۆتار، ناجی تاها بەرواری، 2008

121) هەلکولینا زمانی/ ڤەکۆلین، د. فازل عمر، 2008

122) خەونەکا کیڤی/ هەلبەست، دەیکا دالیایێ، 2008

123) ژ بۆ رێنڤیسەکا چێتر/ ڤەکۆلینا زمانەڤانی، اسماعیل تاها شاهین، 2008

124) پەترۆمەکرنا گونەهان/ چیرۆك، محسن عبدالرحمن، 2008

125) رۆژانێن شێتەکی/ تێکستێن ئەدەبی، ادیب عبدالله، 2008

126) رۆژ ئاڤا دبیت دا بهەلێت/ هەلبەست، صدیق خالد هرۆری، 2008

127) باژێرێ دینا و چەند چیرۆکێن دن/ کاریکاتۆرە چیرۆك، تێلی صالح، 2008

128) ئەڤین و ستران/ هۆزان، فیصل مصطفی، 2008

129) گۆڤەندا ژینێ/ هۆزان، د. خیری نعمو شێخانی، 2008

130) کەپەزێ خەونان/ هەلبەست، خەمگینێ رەمۆ، 2008

131) بەندەر/ هەلبەست، دیا جوان، 2008

132) سپیهستان/ کورتە چیرۆك، خالد صالح، 2008

133) حێجبوون/ ئەحمەد یاسین، تێکستێن ئەدەبی، 2008

134) تێکست د ناڤبەرا گۆتارا رەخنەیی و رێبازێن ئەدەبی دا، ئەمین عبدالقادر، 2008

135) پاییزەکا شین/ هەلبەست، تریفە دۆسکی، 2008

136) ئەم بۆچی کتێبان چێدکەین؟/ گۆتار، هوشەنگ شێخ محەمەد، 2008

137) شەڤێن پراگ/ حسن ابراهیم، رۆمان، 2008

138) چیرۆکێن وەرگێرای ژ کوردی بۆ ئنگلیزیی/ چیرۆك: لوقمان ئاسهی، 2008

139) دەھ خەون/ کۆمەکا هەلبەستڤانان، هەلبەست، 2008

140) راپرسین و راوەرگرتن/ مسلم باتێلی، ڤەکۆلین، 2008

141) تێکستێن ئەدەبی/ خالد حسێن، 2008

142) پرا ئارتا یان بهایێ گران/ ئەنوەر محەمەد تاهر، سێ شانۆگەریێن وەرگێرای، 2008

143) ترسا بێ ددان/ حەلیم یوسف، رۆمان، 2008

144) بیرهاتنێن سەرخوەش/ سیروان قچۆ، هەلبەست، 2008

145) پاییزا پەیڤان/ صەبری سلێڤانی، لێکۆلین، 2008

146) مەیدانا کووچکان/ ئیسماعیل سلێمان هاجانی، کورتەچیرۆك، 2008

147) چەند ستێرێن گەش د ئەسمانێ هەلبەستا نوو یا کوردی دە/ خەلیل دهۆکی، ڤەکۆلین، 2008

148) دیوانێن بۆتانی/ سەبری بۆتانی، هەلبەست، 2008

149) زمان و ئەدەب و مێژووا کورد د (رۆژی کورد) دا 1913/ حەجی جەعفەر، ڤەکۆلین، 2008

150) لاڤژا کەڤنەوارەکێ خەمبار/ گولنار عەلی، هەلبەست، 2008

151) سنورێن ڤەکری/ ئیسماعیل بادی، چاڤپێکەفتن، 2008

152) پەسنێن ئامەدخانێ/ حەنیف یوسف، هەلبەست، 2008

153) توافا یارێ/ عەمەرێ لەعلێ، هەلبەست، 2008

154) تیۆرا وێژەیی/ و: د. عارف حیتو، ڤەکۆلین، 2008

155) سالۆخەت د حەیرانۆکان دا/ جەمیل محەمەد شێلازی، ڤەکۆلین، 2008

156) شانۆ.../ سیار تەمەر، ڤەکۆلین، 2008

157) من نەڤێت ژ لەشێ تە ببارم/ بەیار زاویتەی، هۆزان، 2008

158) سێهرەبەندی یا بەردەوام(زمانێ چامەیی)/ فازل عەمەر، ڤەکۆلین، 2008

159) ساکو/ نوزاد مزوری، کورتەچیرۆك، 2008

160) فەرهەنگا کلاسیکێن کورد/ مەسعود خالد گولی، ڤەکۆلین، 2009

161) ئەو پیاوەی بە لامەوە ڕت بوو/ بەهر موفتی، 2009

162) چەند بابەت و لێکۆلینێن زمانی/ عبدالوهاب خالد، ڤەکۆلین، 2009

163) سیمیاء الخطاب الشعری، 2009

164) ڕۆژانێن ئەدەبیاتا کوردی – چیکی، 2009

165) ل بەرسفکا مە بەفر باری/ محسن قوچان، هۆزان، 2009

166) دەنگ و هەڵنگفتن/ ئازاد دارتاش، خویندنێن ڕەخنەیی، 2009

167) الشواف... والیله الاخیره/ و: سامی الحاج، چیرۆك، 2009

168) کیمیاگەر/ و: د. لەزگینێ ئاڤدرەهمانی، ڕۆمان، 2009